INFOR
Zał. R. Pieńkowski w 1987 r.

DLA PRENUMERATORÓW

PRZEWODNIK
PO ZMIANACH W PRAWIE PRACY I ZUS 2016/2017

PRZEPISY • KOMENTARZE EKSPERTÓW • PRZEJRZYSTE TABELE

MONITOR prawa pracy i ubezpieczeń

PRAWO PRACY

KODEKS PRACY

Ustawa z 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy
(j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 1666; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 2255) 5

Kodeks pracy – przepisy wykonawcze 11

PAŃSTWOWA INSPEKCJA PRACY

Ustawa z 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy
(j.t. Dz.U. z 2015 r. poz. 640; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1948) 12

PROMOCJA ZATRUDNIENIA

Ustawa z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
(j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 645; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 2260) 16

KARTA NAUCZYCIELA

Ustawa z 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela
(j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 1379) 24

SŁUŻBA CYWILNA

Ustawa z 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej
(j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 1345; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1948) 34

WYNAGRODZENIA

ZFŚS

Ustawa z 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych
(j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 800; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 2255) 38

MINIMALNE WYNAGRODZENIE ZA PRACĘ

Ustawa z 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę
(j.t. Dz.U. z 2015 r. poz. 2008; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1265) 40

Rozporządzenie Rady Ministrów z 9 września 2016 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2017 r.
(Dz.U. z 2016 r. poz. 1456) 47

MINIMALNA STAWKA GODZINOWA W 2017 R.

Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z 21 września 2016 r. w sprawie wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2017 r. (M.P. z 2016 r. poz. 934) 48

NIEPEŁNOSPRAWNI

Ustawa z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 2046) 49

USTAWA KOMINOWA

Ustawa z 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (j.t. Dz.U. z 2015 r. poz. 2099; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 2260) 56

WYNAGRODZENIA OSÓB KIERUJĄCYCH NIEKTÓRYMI PODMIOTAMI

Ustawa z 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz.U. z 2016 r. poz. 1202; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 2260) 61

UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE I ZDROWOTNE

SYSTEM UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Ustawa z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 963; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 2260) 64

UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE

Ustawa z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 1793; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 2250) 76

WYPADKI PRZY PRACY I CHOROBY ZAWODOWE

Ustawa z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (j.t. Dz.U. z 2015 r. poz. 1242; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 2255) 85

UBEZPIECZENIE SPOŁECZNE ROLNIKÓW

Ustawa z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 277; ost.zm. Dz.U. z 2017 r. poz. 2) 88

System ubezpieczeń społecznych – przepisy wykonawcze 98

USTAWA ZASIŁKOWA

Ustawa z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 372; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 2020) **99**

EMERYTURY I RENTY

Ustawa z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 887; ost.zm. Dz.U. z 2017 r. poz. 2) **103**

ŚWIADCZENIA PRZEDEMERYTALNE

Ustawa z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (j.t. Dz.U. z 2013 r. poz. 170; ost.zm. Dz.U. z 2017 r. poz. 2) **120**

ŚWIADCZENIA RODZINNE

Ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 1518; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1579) **122**

POMOC SPOŁECZNA

Ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 930; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 2174) **124**

INFOR
Zał. R. Pieńkowski w 1987 r.

Grupa
INFOR PL

Prezes Zarządu
Ryszard Pieńkowski

INFOR PL S.A.
ul. Okopowa 58/72
01-042 Warszawa
www.infor.pl

Dyrektor Centrum Wydawniczego
Marzena Nikiel

dwutygodnik
MONITOR prawa pracy i ubezpieczeń

Ukazuje się od 2004 r.

Przewodnik przygotowała redakcja
MONITORA prawa pracy i ubezpieczeń

Adres redakcji:
01-042 Warszawa, ul. Okopowa 58/72,
tel. 22 531 48 37, www.mppiu.infor.pl

Biuro Opiekunów Klienta
01-042 Warszawa, ul. Okopowa 58/72
tel. 22 761 30 30, 801 626 666
e-mail: bok@infor.pl
www.sklep.infor.pl

Copyright by INFOR PL S.A. Publikacja jest chroniona przepisami prawa autorskiego. Wykonywanie kserokopii lub powielanie inną metodą oraz rozpowszechnianie bez zgody wydawcy w całości lub części jest zabronione i podlega odpowiedzialności karnej.

Druk: GRYFIS

INFOR PL S.A.
jest podatnikiem VAT,
NIP 118-00-93-066

USTAWA

z 26 czerwca 1974 r.

Kodeks pracy

(j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 1666; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 2255)*

* Tabela uwzględnia zmiany w ustawie – Kodeks pracy wprowadzone:
– ustawą z 13 maja 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy (Dz.U. z 2016 r. poz. 910),
– ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 2138),
– ustawą z 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na podpis prezydenta),
– ustawą z 16 grudnia 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego przedsiębiorców (Dz.U. z 2016 r. poz. 2255).

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 29. [Forma i treść umowy o pracę] (...) **§ 2.** Umowę o pracę zawiera się na piśmie. Jeżeli umowa o pracę nie została zawarta z zachowaniem formy pisemnej, **pracodawca powinien, najpóźniej w dniu rozpoczęcia pracy przez pracownika, potwierdzić** pracownikowi na piśmie ustalenia co do stron umowy, rodzaju umowy oraz jej warunków.	**Art. 29. [Forma i treść umowy o pracę]** (...) **§ 2.** Umowę o pracę zawiera się na piśmie. Jeżeli umowa o pracę nie została zawarta z zachowaniem formy pisemnej, **pracodawca przed dopuszczeniem pracownika do pracy potwierdza** pracownikowi na piśmie ustalenia co do stron umowy, rodzaju umowy oraz jej warunków.
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 13 maja 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy (Dz.U. z 2016 r. poz. 910). W wyniku omawianej zmiany pracodawca musi podpisać z pracownikiem umowę o pracę przed dopuszczeniem go do pracy. Jeżeli tego nie zrobi, ma obowiązek potwierdzić pracownikowi na piśmie, również przed dopuszczeniem do pracy, ustalenia co do stron umowy, rodzaju umowy oraz jej warunków. Dotychczas umowę o pracę można było podpisać w pierwszym dniu pracy, czyli nawet na koniec dnia pracy. Tak samo w przypadku braku zawarcia umowy o pracę w formie pisemnej należało potwierdzić na piśmie warunki zatrudnienia najpóźniej pierwszego dnia pracy.	
Art. 77^2. [Regulamin wynagradzania] **§ 1.** Pracodawca zatrudniający co najmniej **20 pracowników**, nieobjętych zakładowym układem zbiorowym pracy ani ponadzakładowym układem zbiorowym pracy odpowiadającym wymaganiom określonym w § 3, ustala warunki wynagradzania za pracę w regulaminie wynagradzania.	**Art. 77^2. [Regulamin wynagradzania]** **§ 1.** Pracodawca zatrudniający co najmniej **50 pracowników**, nieobjętych zakładowym układem zbiorowym pracy ani ponadzakładowym układem zbiorowym pracy odpowiadającym wymaganiom określonym w § 3, ustala warunki wynagradzania za pracę w regulaminie wynagradzania.
Brak odpowiednika	**§ 1^1. Pracodawca zatrudniający mniej niż 50 pracowników, nieobjętych zakładowym układem zbiorowym pracy ani ponadzakładowym układem zbiorowym pracy odpowiadającym wymaganiom określonym w § 3, może ustalić warunki wynagradzania za pracę w regulaminie wynagradzania.**
Brak odpowiednika	**§ 1^2. Pracodawca zatrudniający co najmniej 20 i mniej niż 50 pracowników, nieobjętych zakładowym układem zbiorowym pracy ani ponadzakładowym układem zbiorowym pracy odpowiadającym wymaganiom określonym w § 3, ustala warunki wynagradzania za pracę w regulaminie wynagradzania, jeżeli zakładowa organizacja związkowa wystąpi z wnioskiem o jego ustalenie.**

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
§ 2. W regulaminie wynagradzania, **o którym mowa w § 1**, pracodawca może ustalić także inne świadczenia związane z pracą i zasady ich przyznawania.	**§ 2.** W regulaminie wynagradzania pracodawca może ustalić także inne świadczenia związane z pracą i zasady ich przyznawania.
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego przedsiębiorców (Dz.U. z 2016 r. poz. 2255). W wyniku omawianej nowelizacji zmienił się limit stanu zatrudnienia, od którego zależy obowiązek wprowadzania regulaminu wynagradzania. Obecnie taki regulamin muszą posiadać pracodawcy zatrudniający co najmniej 50 pracowników. Dotychczas regulamin wynagradzania musieli tworzyć pracodawcy zatrudniający co najmniej 20 pracowników. Jednak nie każdy pracodawca zatrudniający co najmniej 20 i mniej niż 50 pracowników będzie zwolniony z obowiązku wprowadzenia regulaminu wynagradzania. Jeżeli bowiem zakładowa organizacja związkowa u tych pracodawców wystąpi o ustalenie takiego regulaminu, wówczas obowiązkiem pracodawcy będzie jego utworzenie. Nie ma również przeszkód, aby pracodawcy zatrudniający mniej niż 50 pracowników posiadali regulamin wynagradzania.	
Art. 97. [Świadectwo pracy] **§ 1.** W związku z rozwiązaniem lub wygaśnięciem stosunku pracy pracodawca jest obowiązany niezwłocznie wydać pracownikowi świadectwo pracy. **Wydanie świadectwa pracy nie może być uzależnione od uprzedniego rozliczenia się pracownika z pracodawcą.**	**Art. 97. [Świadectwo pracy]** **§ 1.** W związku z rozwiązaniem lub wygaśnięciem stosunku pracy pracodawca jest obowiązany niezwłocznie wydać pracownikowi świadectwo pracy, **jeżeli nie zamierza nawiązać z nim kolejnego stosunku pracy w ciągu 7 dni od dnia rozwiązania lub wygaśnięcia poprzedniego stosunku pracy. Świadectwo pracy dotyczy okresu lub okresów zatrudnienia, za które dotychczas nie wydano świadectwa pracy.**
§ 1[1]. Jeżeli pracownik pozostaje w zatrudnieniu u tego samego pracodawcy na podstawie umowy o pracę zawartej na okres próbny lub umowy o pracę zawartej na czas określony, pracodawca jest obowiązany wydać pracownikowi świadectwo pracy obejmujące zakończone okresy zatrudnienia na podstawie takich umów, zawartych w okresie 24 miesięcy, począwszy od dnia zawarcia pierwszej z tych umów.	**§ 1[1]. W przypadku nawiązania z tym samym pracownikiem kolejnego stosunku pracy w ciągu 7 dni od dnia rozwiązania lub wygaśnięcia poprzedniego stosunku pracy, pracodawca jest obowiązany wydać pracownikowi świadectwo pracy wyłącznie na jego wniosek, złożony w postaci papierowej lub elektronicznej; wniosek może być złożony w każdym czasie i dotyczyć wydania świadectwa pracy dotyczącego poprzedniego okresu zatrudnienia albo wszystkich okresów zatrudnienia, za które dotychczas nie wydano świadectwa pracy.**
§ 1[2]. Świadectwo pracy wydaje się w dniu upływu terminu, o którym mowa w § 1[1]. Jeżeli jednak rozwiązanie lub wygaśnięcie umowy o pracę nawiązanej przed upływem 24 miesięcy przypada po upływie tego terminu, świadectwo pracy wydaje się w dniu rozwiązania lub wygaśnięcia takiej umowy o pracę.	**§ 1[2]. W przypadku, o którym mowa w § 1[1], pracodawca jest obowiązany wydać pracownikowi świadectwo pracy w ciągu 7 dni od dnia złożenia wniosku.**
§ 1[3]. Pracownik, o którym mowa w § 1[1], może w każdym czasie żądać wydania świadectwa pracy w związku z rozwiązaniem lub wygaśnięciem każdej umowy o pracę wymienionej w tym przepisie lub świadectwa pracy dotyczącego łącznego okresu zatrudnienia na podstawie takich umów, przypadającego przed zgłoszeniem żądania wydania świadectwa pracy. Pracodawca jest obowiązany wydać świadectwo pracy w ciągu 7 dni od dnia złożenia pisemnego wniosku pracownika.	**§ 1[3]. Wydanie świadectwa pracy nie może być uzależnione od uprzedniego rozliczenia się pracownika z pracodawcą.**
(...) **§ 4. Minister Pracy i Polityki Socjalnej** określi, w drodze rozporządzenia, szczegółową treść świadectwa pracy oraz sposób i tryb jego wydawania i prostowania.	(...) **§ 4. Minister właściwy do spraw pracy** określi, w drodze rozporządzenia, szczegółową treść świadectwa pracy, sposób i tryb jego wydawania, prostowania **i uzupełniania oraz pomocniczy wzór świadectwa pracy, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia właściwej realizacji celów, jakim służą informacje zawarte w świadectwie pracy.**

Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego przedsiębiorców (Dz.U. z 2016 r. poz. 2255). Zgodnie z nowymi przepisami obowiązkiem pracodawcy będzie, tak jak dotychczas, niezwłoczne wydanie pracownikowi świadectwa pracy w związku z rozwiązaniem lub wygaśnięciem stosunku pracy. Jeżeli jednak pracodawca podpisze z tym samym pracownikiem kolejną umowę o pracę w ciągu 7 dni od dnia rozwiązania lub wygaśnięcia poprzedniej umowy, wówczas będzie miał obowiązek wydania pracownikowi świadectwa pracy tylko na jego wniosek. W przypadku gdy pracodawca nie będzie miał zamiaru zatrudnienia tego samego pracownika w ciągu 7 dni od ustania poprzedniego zatrudnienia, będzie miał obowiązek wydania świadectwa pracy obejmującego wszystkie poprzednie okresy zatrudnienia tego pracownika, za które nie wydano mu świadectwa pracy lub świadectw pracy w związku z brakiem wniosku pracownika w tej sprawie. Przed zmianą przepisów w przypadku terminowych umów o pracę świadectwo pracy trzeba było wydać po upływie 24 miesięcy od zawarcia pierwszej z tych umów, chyba że wcześniej pracownik złożył wniosek o wydanie świadectwa pracy.
Zgodnie z nowymi przepisami, jeśli z tym samym pracownikiem jest zawierana kolejna umowa o pracę w terminie 7 dni od dnia rozwiązania lub wygaśnięcia poprzedniej umowy, pracownik może w każdym czasie żądać wydania świadectwa pracy w związku z rozwiązaniem lub wygaśnięciem umowy o pracę.
Pracodawca jest zobowiązany wydać świadectwo pracy w ciągu 7 dni od dnia złożenia pisemnego wniosku pracownika w tej sprawie.

Art. 104. [Regulamin pracy] **Brak odpowiednika**	**Art. 104. [Regulamin pracy]** (...) **§ 1[1]. Pracodawca zatrudniający co najmniej 50 pracowników wprowadza regulamin pracy, chyba że w zakresie przewidzianym w § 1 obowiązują postanowienia układu zbiorowego pracy.**
§ 2. Regulaminu pracy nie wprowadza się, jeżeli w zakresie przewidzianym w § 1 obowiązują postanowienia układu zbiorowego pracy lub gdy pracodawca zatrudnia mniej niż 20 pracowników.	**§ 2. Pracodawca zatrudniający mniej niż 50 pracowników może wprowadzić regulamin pracy, chyba że w zakresie przewidzianym w § 1 obowiązują postanowienia układu zbiorowego pracy.**
Brak odpowiednika	**§ 3. Pracodawca zatrudniający co najmniej 20 i mniej niż 50 pracowników wprowadza regulamin pracy, jeżeli zakładowa organizacja związkowa wystąpi z wnioskiem o jego wprowadzenie, chyba że w zakresie przewidzianym w § 1 obowiązują postanowienia układu zbiorowego pracy.**

Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego przedsiębiorców (Dz.U. z 2016 r. poz. 2255). W wyniku omawianej nowelizacji zmienił się limit stanu zatrudnienia, od którego zależy obowiązek wprowadzania regulaminu pracy. Obecnie taki regulamin muszą posiadać pracodawcy zatrudniający co najmniej 50 pracowników. Dotychczas regulamin pracy musieli tworzyć pracodawcy zatrudniający co najmniej 20 pracowników. Jednak nie każdy pracodawca zatrudniający co najmniej 20 i mniej niż 50 pracowników będzie zwolniony z obowiązku wprowadzenia regulaminu pracy. Jeżeli bowiem zakładowa organizacja związkowa u tych pracodawców wystąpi o ustalenie takiego regulaminu, wówczas obowiązkiem pracodawcy będzie jego utworzenie. Nie ma również przeszkód, aby pracodawcy zatrudniający mniej niż 50 pracowników posiadali regulamin pracy.

Art. 104[3]. [Wejście w życie regulaminu] (...) **§ 2.** Pracodawca jest obowiązany zapoznać pracownika z treścią regulaminu **pracy przed rozpoczęciem przez niego pracy.**	**Art. 104[3]. [Wejście w życie regulaminu]** (...) **§ 2.** Pracodawca jest obowiązany zapoznać pracownika z treścią regulaminu pracy **przed dopuszczeniem go do pracy.**

Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 13 maja 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy (Dz.U. z 2016 r. poz. 910). Zmiana ma charakter porządkowy. Doprecyzowuje, że pracownika trzeba zapoznać z regulaminem pracy przed dopuszczeniem do pracy, a nie jej rozpoczęciem. Zmiana jest związana z nową regulacją, która nakazuje podpisać umowę o pracę albo potwierdzić warunki zatrudnienia na piśmie w razie zawarcia stosunku pracy w inny sposób niż w formie pisemnej przed dopuszczeniem pracownika do pracy.

Art. 125. [Wspólna odpowiedzialność materialna] **§ 1.** Na zasadach określonych w art. 124 pracownicy mogą przyjąć wspólną odpowiedzialność materialną za mienie powierzone im łącznie z obowiązkiem wyliczenia się.	**Art. 125. [Wspólna odpowiedzialność materialna]** **§ 1.** Na zasadach określonych w art. 124 pracownicy mogą przyjąć wspólną odpowiedzialność materialną za mienie powierzone im łącznie z obowiązkiem wyliczenia się.

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Podstawą łącznego powierzenia mienia jest umowa o współodpowiedzialności materialnej, zawarta na piśmie przez pracowników z pracodawcą.	Podstawą łącznego powierzenia mienia jest umowa o współodpowiedzialności materialnej, zawarta przez pracowników z pracodawcą na piśmie **pod rygorem nieważności.**
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego przedsiębiorców (Dz.U. z 2016 r. poz. 2255). Podstawą łącznego powierzenia mienia pracownikom jest tzw. umowa o współodpowiedzialności materialnej, zawarta w formie pisemnej przez pracowników z pracodawcą. Dotychczasowa regulacja, odnosząc się do formy pisemnej, nie przewidywała skutków prawnych jej niezachowania. Zmieniony przepis jednoznacznie reguluje tę kwestię. Podstawą łącznego powierzenia mienia jest umowa o współodpowiedzialności materialnej zawarta przez pracowników z pracodawcą na piśmie pod rygorem nieważności.	
Art. 155[2]. [Urlop proporcjonalny po okresach nieobecności] **§ 1.** Przepis art. 155[1] § 1 pkt 2 stosuje się odpowiednio do pracownika powracającego do pracy u dotychczasowego pracodawcy w ciągu roku kalendarzowego po trwającym co najmniej 1 miesiąc okresie: (...) 3) odbywania zasadniczej służby wojskowej lub jej form zastępczych, okresowej służby wojskowej, przeszkolenia wojskowego albo ćwiczeń wojskowych;	**Art. 155[2]. [Urlop proporcjonalny po okresach nieobecności]** **§ 1.** Przepis art. 155[1] § 1 pkt 2 stosuje się odpowiednio do pracownika powracającego do pracy u dotychczasowego pracodawcy w ciągu roku kalendarzowego po trwającym co najmniej 1 miesiąc okresie: (...) 3) odbywania zasadniczej służby wojskowej lub jej form zastępczych, **służby przygotowawczej**, okresowej służby wojskowej, **terytorialnej służby wojskowej pełnionej rotacyjnie**, przeszkolenia wojskowego albo ćwiczeń wojskowych;
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 2138). Jest związana z utworzeniem Wojsk Obrony Terytorialnej. Pracownicy będą mieli obniżany proporcjonalnie urlop wypoczynkowy w przypadku powrotu do pracy po okresie co najmniej 1-miesięcznej nieobecności poświęconej na służbę w tych wojskach.	
Art. 165. [Obligatoryjne przesunięcie terminu urlopu] Jeżeli pracownik nie może rozpocząć urlopu w ustalonym terminie z przyczyn usprawiedliwiających nieobecność w pracy, a w szczególności z powodu: (...) 3) powołania na ćwiczenia wojskowe albo na przeszkolenie wojskowe na czas do 3 miesięcy,	**Art. 165. [Obligatoryjne przesunięcie terminu urlopu]** Jeżeli pracownik nie może rozpocząć urlopu w ustalonym terminie z przyczyn usprawiedliwiających nieobecność w pracy, a w szczególności z powodu: (...) 3) powołania na ćwiczenia wojskowe lub na przeszkolenie wojskowe **albo stawienia się do pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie, na czas** do 3 miesięcy,
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 2138). Jest związana z utworzeniem Wojsk Obrony Terytorialnej. Pracownik powołany do pełnienia terytorialnej służby wojskowej na czas do 3 miesięcy nie będzie mógł w tym czasie skorzystać z urlopu wypoczynkowego.	
Art. 166. [Obligatoryjne udzielenie niewykorzystanego urlopu] Część urlopu niewykorzystaną z powodu: (...) 3) odbywania ćwiczeń wojskowych albo przeszkolenia wojskowego przez czas do 3 miesięcy,	**Art. 166. [Obligatoryjne udzielenie niewykorzystanego urlopu]** Część urlopu niewykorzystaną z powodu: (...) 3) odbywania ćwiczeń wojskowych lub przeszkolenia wojskowego **albo pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie,** przez czas do 3 miesięcy,
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 2138). Jest związana z utworzeniem Wojsk Obrony Terytorialnej. Urlop wypoczynkowy zostaje przerwany, jeżeli pracownik został powołany do pełnienia terytorialnej służby wojskowej.	

Art. 191. [Zatrudnianie młodocianych] **§ 1.** Wolno zatrudniać tylko tych młodocianych, którzy: 1) ukończyli co najmniej **gimnazjum**; (...) **§ 5.** Minister Pracy i Polityki Socjalnej w porozumieniu z Ministrem Edukacji Narodowej może w drodze rozporządzenia określić przypadki, w których wyjątkowo jest dopuszczalne: 1) zatrudnianie młodocianych, którzy nie ukończyli **gimnazjum**; 2) zwolnienie młodocianych nieposiadających kwalifikacji zawodowych od odbycia przygotowania zawodowego; 3) zatrudnianie osób niemających 16 lat, które ukończyły **gimnazjum**; 4) zatrudnianie osób niemających 16 lat, które nie ukończyły **gimnazjum**.	**Art. 191. [Zatrudnianie młodocianych]** **§ 1.** Wolno zatrudniać tylko tych młodocianych, którzy: 1) ukończyli co najmniej **ośmioletnią szkołę podstawową**; (...) **§ 5.** Minister Pracy i Polityki Socjalnej w porozumieniu z Ministrem Edukacji Narodowej może w drodze rozporządzenia określić przypadki, w których wyjątkowo jest dopuszczalne: 1) zatrudnianie młodocianych, którzy nie ukończyli **ośmioletniej szkoły podstawowej**; 2) zwolnienie młodocianych nieposiadających kwalifikacji zawodowych od odbycia przygotowania zawodowego; 3) zatrudnianie osób niemających 16 lat, które ukończyły **ośmioletnią szkołę podstawową**; 4) zatrudnianie osób niemających 16 lat, które nie ukończyły **ośmioletniej szkoły podstawowej**.
Komentarz: Zmiana wejdzie w życie 1 września 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na podpis prezydenta). Jest to zmiana porządkowa spowodowana likwidacją od 1 września 2017 r. gimnazjów i wprowadzeniem 8-letniej szkoły podstawowej.	
Art. 197. [Obligatoryjne dokształcanie się pracownika młodocianego] (...) **§ 2.** W szczególności pracownik młodociany jest obowiązany: 1) do dokształcania się w zakresie szkoły podstawowej i gimnazjum, jeżeli szkoły takiej nie ukończył; 2) do dokształcania się w zakresie szkoły ponadgimnazjalnej lub w formach pozaszkolnych.	**Art. 197. [Obligatoryjne dokształcanie się pracownika młodocianego]** (...) **§ 2.** W szczególności pracownik młodociany jest obowiązany: 1) do dokształcania się w zakresie ośmioletniej szkoły podstawowej, jeżeli szkoły takiej nie ukończył; 2) do dokształcania się w zakresie szkoły ponadpodstawowej lub w formach pozaszkolnych.
Komentarz: Zmiana wejdzie w życie 1 września 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na podpis prezydenta). Jest to zmiana porządkowa spowodowana likwidacją od 1 września 2017 r. gimnazjów i wprowadzeniem 8-letniej szkoły podstawowej.	
Art. 200[1]. [Zatrudnienie młodocianego przy pracach lekkich] (...) **§ 5.** Pracodawca jest obowiązany zapoznać młodocianego z wykazem lekkich prac **przed rozpoczęciem przez niego pracy**.	**Art. 200[1]. [Zatrudnienie młodocianego przy pracach lekkich]** (...) **§ 5.** Pracodawca jest obowiązany zapoznać młodocianego z wykazem lekkich prac **przed dopuszczeniem go do pracy**.
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 13 maja 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy (Dz.U. z 2016 r. poz. 910). Zmiana ma charakter porządkowy. Doprecyzowuje, że pracownika młodocianego trzeba zapoznać z wykazem lekkich prac przed dopuszczeniem do pracy, a nie przed jej rozpoczęciem. Zmiana jest związana z nową regulacją, która nakazuje podpisać umowę o pracę albo potwierdzić warunki zatrudnienia na piśmie w razie zawarcia stosunku pracy w inny sposób niż w formie pisemnej przed dopuszczeniem pracownika do pracy.	
Art. 264. [Dochodzenie roszczeń przed sądem] **§ 1.** Odwołanie od wypowiedzenia umowy o pracę wnosi się do sądu pracy w ciągu 7 dni od dnia doręczenia pisma wypowiadającego umowę o pracę. **§ 2.** Żądanie przywrócenia do pracy lub odszkodowania wnosi się do sądu pracy w ciągu 14 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia lub od dnia wygaśnięcia umowy o pracę.	**Art. 264. [Dochodzenie roszczeń przed sądem]** **§ 1.** Odwołanie od wypowiedzenia umowy o pracę wnosi się do sądu pracy w ciągu 21 dni od dnia doręczenia pisma wypowiadającego umowę o pracę. **§ 2.** Żądanie przywrócenia do pracy lub odszkodowania wnosi się do sądu pracy w ciągu 21 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia lub od dnia wygaśnięcia umowy o pracę.

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
§ 3. Żądanie nawiązania umowy o pracę wnosi się do sądu pracy w ciągu 14 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o odmowie przyjęcia do pracy.	**§ 3.** Żądanie nawiązania umowy o pracę wnosi się do sądu pracy w ciągu 21 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o odmowie przyjęcia do pracy.
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego przedsiębiorców (Dz.U. z 2016 r. poz. 2255). Od 1 stycznia 2017 r. zmienił się termin wniesienia odwołania od wypowiedzenia umowy o pracę oraz od rozwiązania umowy bez wypowiedzenia. Zgodnie z nowymi przepisami termin na odwołanie wynosi 21 dni od otrzymania wypowiedzenia lub rozwiązania umowy bez wypowiedzenia. Dotychczas odwołanie od wypowiedzenia umowy o pracę można było złożyć w terminie 7 dni od dnia doręczenia pisma wypowiadającego umowę. Natomiast odwołanie od rozwiązania umowy bez wypowiedzenia wnosiło się w terminie 14 dni od dnia doręczenia pisma rozwiązującego taką umowę.	
Art. 281. [Katalog wykroczeń] Kto, będąc pracodawcą lub działając w jego imieniu: (...) 2) nie potwierdza na piśmie zawartej z pracownikiem umowy o pracę,	**Art. 281. [Katalog wykroczeń]** Kto, będąc pracodawcą lub działając w jego imieniu: (...) 2) nie potwierdza na piśmie zawartej z pracownikiem umowy o pracę **przed dopuszczeniem go do pracy**,
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 13 maja 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy (Dz.U. z 2016 r. poz. 910). Zmiana doprecyzowuje, że wykroczeniem zagrożonym grzywną od 1000 zł do 30 000 zł jest niepotwierdzenie na piśmie umowy o pracę przed dopuszczeniem pracownika do pracy.	

wejście w życie 1 stycznia 2017 r.	**Świadectwo pracy**	Rozporządzenie w znacznej części powiela rozwiązania zawarte w dotychczasowym rozporządzeniu dotyczącym wydawania świadectwa pracy. Zmiany wynikają przede wszystkim z konieczności: ■ dostosowania przepisów do nowych zasad wydawania świadectw pracy, ■ uzupełnienia treści świadectwa pracy w związku ze zmianami w uprawnieniach rodzicielskich pracowników, wprowadzonymi od 2 stycznia 2016 r. Rozporządzenie zawiera też nowy wzór świadectwa pracy. **Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 30 grudnia 2016 r. w sprawie świadectwa pracy – Dz.U. z 2016 r. poz. 2292**

USTAWA

z 13 kwietnia 2007 r.

o Państwowej Inspekcji Pracy

(j.t. Dz.U. z 2015 r. poz. 640; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1948)*

* Tabela uwzględnia zmiany w ustawie o Państwowej Inspekcji Pracy wprowadzone:
– ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1165),
– ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1986),
– ustawą z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948).

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 10. [Zakres działania Państwowej Inspekcji Pracy] **1.** Do zadań Państwowej Inspekcji Pracy należy: (...) **Brak odpowiednika**	**Art. 10. [Zakres działania Państwowej Inspekcji Pracy]** **1.** Do zadań Państwowej Inspekcji Pracy należy: (...) **15a) kontrola spełniania obowiązków, o których mowa w art. 23r ust. 3 i 4 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz.U. z 2012 r. poz. 1059, z późn. zm.), w zakresie paliw ciekłych w ramach wykonywania kontroli, o której mowa w pkt 1;**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 2 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1165). W wyniku nowelizacji zwiększył się katalog zadań Państwowej Inspekcji Pracy. Od 2 września 2016 r. w ramach wykonywania kontroli do zadań PIP należy kontrola spełnienia obowiązku: ■ posiadania koncesji na wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania paliw, magazynowania lub przeładunku paliw w instalacjach magazynowania paliw ciekłych lub instalacjach przeładunku paliw ciekłych, przesyłania lub dystrybucji paliw, obrotu paliwami; ■ wpisu do rejestru podmiotów przywożących (tj. osób fizycznych, osób prawnych lub jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, które samodzielnie lub za pośrednictwem innego podmiotu dokonują przywozu paliw ciekłych); ■ zgłoszenia do Prezesa URE infrastruktury paliw ciekłych – w zakresie, w jakim dotyczy paliw ciekłych. PIP może kontrolować spełnienie wymogu prawidłowego prowadzenia sprzedaży paliw ciekłych i świadczenia usług magazynowania lub przeładunku paliw ciekłych, przesyłania lub dystrybucji paliw ciekłych zgodnie z zasadami określonymi w przepisach ustawy z 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (j.t. Dz.U. z 2012 r. poz. 1059; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1986).	
Art. 10. [Zakres działania Państwowej Inspekcji Pracy] **1.** Do zadań Państwowej Inspekcji Pracy należy: **Brak odpowiednika**	**Art. 10. [Zakres działania Państwowej Inspekcji Pracy]** **1.** Do zadań Państwowej Inspekcji Pracy należy: (...) **15b) kontrola wypłacania wynagrodzenia w wysokości wynikającej z wysokości minimalnej stawki godzinowej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2015 r. poz. 2008);**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1986). Od 1 stycznia 2017 r. do zadań Państwowej Inspekcji Pracy należy kontrola wypłacania wynagrodzenia	

w wysokości wynikającej z wysokości minimalnej stawki godzinowej dla osób pracujących na podstawie umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług. Wysokość minimalnej stawki godzinowej wynosi 13 zł. Nowe przepisy ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, które obowiązują od 2017 r., mają na celu ochronę osób przyjmujących zlecenie lub świadczących usługi poprzez zagwarantowanie prawem minimalnej stawki godzinowej. Ustawa o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw definiuje minimalną stawkę godzinową jako minimalną wysokość wynagrodzenia za każdą godzinę wykonania zlecenia lub świadczenia usług, przysługującą przyjmującemu zlecenie lub świadczącemu usługi. Obowiązuje ona w przypadku realizowania umów, o których mowa w art. 734 i art. 750 ustawy z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 380; ost.zm. Dz.U. z 2016 r., poz. 2255), czyli umów zlecenia oraz umów o świadczenie usług, do których stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu. Wynagrodzenie należy tak ustalić, aby jego wysokość za każdą godzinę wykonania zlecenia lub świadczenia usług nie była niższa niż 13 zł (bez względu na sposób ustalania wynagrodzenia, np. stawka godzinowa, miesięczna). Nie dotyczy to sytuacji, gdy zleceniobiorca samodzielnie decyduje o miejscu i czasie wykonania zlecenia lub świadczenia usług, a przysługujące mu wynagrodzenie jest w całości uzależnione wyłącznie od rezultatu prac.

Brak odpowiednika	**Art. 11b. [Polecenie w sprawie wypłacenia wynagrodzenia w wysokości wynikającej z wysokości minimalnej stawki godzinowej]** **Właściwe organy Państwowej Inspekcji Pracy są uprawnione do skierowania wystąpienia lub wydania polecenia w sprawie wypłacenia wynagrodzenia w wysokości wynikającej z wysokości minimalnej stawki godzinowej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.**

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1986). Nowy przepis rozszerza uprawnienia Państwowej Inspekcji Pracy o prawo do skierowania wystąpienia lub wydania polecenia w sprawie wypłacenia wynagrodzenia w wysokości określonej zgodnie z przepisami ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę osobom przyjmującym zlecenie lub świadczącym usługi.

Art. 13. [Podmioty podlegające kontroli Państwowej Inspekcji Pracy] Kontroli Państwowej Inspekcji Pracy podlegają: **Brak odpowiednika** – zwani dalej „podmiotami kontrolowanymi”.	**Art. 13. [Podmioty podlegające kontroli Państwowej Inspekcji Pracy]** Kontroli Państwowej Inspekcji Pracy podlegają: (...) **5) przedsiębiorcy albo inne jednostki organizacyjne, na rzecz których w ramach prowadzonej przez te podmioty działalności jest wykonywane zlecenie lub są świadczone usługi przez przyjmującego zlecenie lub świadczącego usługi – w zakresie wypłacania takim osobom wynagrodzenia w wysokości wynikającej z wysokości minimalnej stawki godzinowej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę** – zwani dalej „podmiotami kontrolowanymi”.

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1986). Nowy przepis uzupełnia katalog podmiotów, które mogą być kontrolowane przez PIP, o przedsiębiorców oraz inne jednostki organizacyjne, na rzecz których w ramach prowadzonej przez nie działalności jest wykonywane zlecenie lub są świadczone usługi. Taka zmiana jest spowodowana dodaniem PIP nowego zadania, o którym mowa w art. 10 pkt 15b ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy. W wyniku tej nowelizacji PIP może przeprowadzić kontrolę wypłacania przez kontrolowany podmiot wynagrodzenia w wysokości wynikającej z minimalnej stawki godzinowej na zasadach dotychczas obowiązujących przy kontroli przepisów dotyczących prawa pracy. PIP może przeprowadzić kontrolę bez uprzedzenia i o każdej porze dnia i nocy.

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 14. [Podmioty współdziałające z Państwową Inspekcją Pracy przy realizacji jej zadań] **1.** Państwowa Inspekcja Pracy przy realizacji zadań współdziała ze związkami zawodowymi, organizacjami pracodawców, organami samorządu załogi, radami pracowników, społeczną inspekcją pracy, publicznymi służbami zatrudnienia w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Równego Traktowania oraz z organami administracji państwowej, w szczególności z organami nadzoru i kontroli nad warunkami pracy oraz **naczelnikami urzędów skarbowych**, a także z Policją, Strażą Graniczną, Służbą Celną, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych i organami samorządu terytorialnego. (...) **4.** Państwowa Inspekcja Pracy ma prawo – w uzasadnionych przypadkach – występować do organów administracji publicznej, w tym naczelników urzędów skarbowych i dyrektorów **izb skarbowych**, a także Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz innych właściwych podmiotów z wnioskiem o udzielenie informacji niezbędnych do udzielenia porad, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 14a.	**Art. 14. [Podmioty współdziałające z Państwową Inspekcją Pracy przy realizacji jej zadań]** **1.** Państwowa Inspekcja Pracy przy realizacji zadań współdziała ze związkami zawodowymi, organizacjami pracodawców, organami samorządu załogi, radami pracowników, społeczną inspekcją pracy, publicznymi służbami zatrudnienia w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Równego Traktowania oraz z organami administracji państwowej, w szczególności z organami nadzoru i kontroli nad warunkami pracy oraz **organami Krajowej Administracji Skarbowej,** a także z Policją, Strażą Graniczną, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych i organami samorządu terytorialnego. (...) **4.** Państwowa Inspekcja Pracy ma prawo – w uzasadnionych przypadkach – występować do organów administracji publicznej, w tym naczelników urzędów skarbowych i dyrektorów **izb administracji skarbowej**, a także Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz innych właściwych podmiotów z wnioskiem o udzielenie informacji niezbędnych do udzielenia porad, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 14a.
Komentarz: Zmiana wejdzie w życie 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). W art. 14 zmieniono ust. 1 i 4 w związku z wejściem w życie 1 marca 2017 r. ustawy z 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1947). Państwowa Inspekcja Pracy przy realizacji swoich zadań współdziała z organami Krajowej Administracji Skarbowej. Jednym z takich organów są dyrektorzy izb administracji skarbowej.	
Art. 24. [Upoważnienie do przeprowadzania kontroli u przedsiębiorcy] **1.** Inspektorzy pracy są uprawnieni do przeprowadzania, bez uprzedzenia i o każdej porze dnia i nocy, kontroli przestrzegania przepisów prawa pracy, w szczególności stanu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz kontroli przestrzegania przepisów dotyczących legalności zatrudnienia w zakresie, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 i 4.	**Art. 24. [Upoważnienie do przeprowadzania kontroli u przedsiębiorcy]** **1.** Inspektorzy pracy są uprawnieni do przeprowadzania, bez uprzedzenia i o każdej porze dnia i nocy, kontroli przestrzegania przepisów prawa pracy, w szczególności stanu bezpieczeństwa i higieny pracy, kontroli przestrzegania przepisów dotyczących legalności zatrudnienia w zakresie, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 i 4**, oraz kontroli wypłacania wynagrodzenia w wysokości wynikającej z wysokości minimalnej stawki godzinowej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1986). Dotychczas inspektorzy pracy kontrolowali m.in. przestrzeganie przepisów prawa pracy w zakresie legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, wykonywania działalności (w tym przez cudzoziemców). Po zmianie przepis upoważnia inspektorów pracy także do kontroli wypłacania wynagrodzenia w wysokości wynikającej z wysokości minimalnej stawki godzinowej należnej osobom przyjmującym zlecenie lub świadczącym usługi.	
Art. 33. [Środki prawne stosowane przez inspektora pracy w wyniku ustaleń dokonanych w toku kontroli] **1.** W wyniku ustaleń dokonanych w toku kontroli właściwy inspektor pracy: (...) 2) kieruje wystąpienia i wydaje polecenia, o których mowa w art. 11 pkt 8;	**Art. 33. [Środki prawne stosowane przez inspektora pracy w wyniku ustaleń dokonanych w toku kontroli]** **1.** W wyniku ustaleń dokonanych w toku kontroli właściwy inspektor pracy: (...) 2) kieruje wystąpienia i wydaje polecenia, o których mowa w art. 11 pkt 8 **i art. 11b;**

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1265; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1986). W razie stwierdzenia naruszeń przepisów prawa pracy lub przepisów dotyczących legalności zatrudnienia inspektorzy pracy są uprawnieni do skierowania wystąpienia lub wydania polecenia w sprawie ich usunięcia, a także wyciągnięcia konsekwencji w stosunku do osób winnych. Po wejściu w życie nowelizacji inspektor pracy, w wyniku ustaleń dokonanych w toku kontroli, może kierować do kontrolowanych podmiotów wystąpienia i wydawać polecenia w sprawie wypłacenia wynagrodzenia w wysokości wynikającej z wysokości minimalnej stawki godzinowej przysługującej przyjmującym zlecenie lub świadczącym usługi, zgodnie z przepisami ustawy z 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (j.t. Dz.U. z 2015 r. poz. 2008; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1265).

Art. 34. [Decyzja inspektora pracy] (...) **1b.** Polecenia, o których mowa w art. 11 pkt 8, wydawane są w formie ustnej.	**Art. 34. [Decyzja inspektora pracy]** (...) **1b.** Polecenia, o których mowa w art. 11 pkt 8 **i art. 11b,** wydawane są w formie ustnej.

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1986). Dotychczas w razie stwierdzenia naruszenia przepisów prawa pracy lub przepisów dotyczących legalności zatrudnienia właściwe organy PIP mogły wydawać ustne polecenia, a także mogły wyciągać konsekwencje w stosunku do osób winnych. Od dnia wejścia w życie nowelizacji właściwe organy PIP są również uprawnione do wydawania ustnych poleceń w sprawach dotyczących wypłacenia wynagrodzenia w wysokości wynikającej z wysokości minimalnej stawki godzinowej przysługującej osobom przyjmującym zlecenie lub świadczącym usługi, zgodnie z przepisami ustawy z 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (j.t. Dz.U. z 2015 r. poz. 2008; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1265).

Art. 36. [Obowiązek zawiadomienia o terminie i sposobie realizacji wniosków pokontrolnych] **1.** Wystąpienie, o którym mowa w art. 11 pkt 8, powinno zawierać wnioski pokontrolne i ich podstawę prawną.	**Art. 36. [Obowiązek zawiadomienia o terminie i sposobie realizacji wniosków pokontrolnych]** **1. Wystąpienia, o których mowa w art. 11 pkt 8 i art. 11b,** powinny zawierać wnioski pokontrolne i ich podstawę prawną.

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1986). Do 31 grudnia 2016 r. inspektorzy PIP byli uprawnieni do skierowania wystąpienia w razie stwierdzenia naruszeń przepisów prawa pracy lub przepisów dotyczących legalności zatrudnienia w sprawie ich usunięcia, a także wyciągnięcia konsekwencji w stosunku do osób winnych. Od 1 stycznia 2017 r. inspektorzy mogą też kierować wystąpienia w sprawie wypłacenia wynagrodzenia w wysokości wynikającej z wysokości minimalnej stawki godzinowej należnej osobom przyjmującym zlecenie lub świadczącym usługi.

Art. 37. [Naruszenie przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy] (...) **2.** Inspektor pracy niezwłocznie powiadamia o naruszeniu przepisów prawa właściwe organy, a w szczególności: (...) 2) **urząd kontroli skarbowej** – o naruszeniu przepisów prawa podatkowego;	**Art. 37. [Naruszenie przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy]** (...) **2.** Inspektor pracy niezwłocznie powiadamia o naruszeniu przepisów prawa właściwe organy, a w szczególności: (...) 2) **naczelnika urzędu celno-skarbowego** – o naruszeniu przepisów prawa podatkowego;

Komentarz: Zmiana wejdzie w życie 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). Przepis został zmieniony w związku z wejściem w życie 1 marca 2017 r. ustawy z 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1947). Do obowiązków inspektora pracy należy powiadomienie o naruszeniu przepisów podatkowych organu Krajowej Administracji Skarbowej, jakim jest naczelnik urzędu skarbowo-celnego.

USTAWA

z 20 kwietnia 2004 r.

o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

(j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 645; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 2260)*

* Tabela uwzględnia zmiany w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wprowadzone przez:
– ustawę z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265),
– ustawę z 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1579),
– ustawę z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem" (Dz.U. z 2016 r. poz. 1860),
– ustawę z 6 października 2016 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawy o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1940),
– ustawę z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948),
– ustawę z 4 listopada 2016 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2017 (Dz.U. z 2016 r. poz. 1984),
– ustawę z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 2138),
– ustawę z 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na podpis prezydenta),
– ustawę z 16 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 2260).

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 2. [Definicje] **1.** Ilekroć w ustawie jest mowa o: (...) 27a) praktycznej nauce zawodu dorosłych – oznacza to formę przygotowania zawodowego dorosłych umożliwiającą uzyskanie: a) świadectwa czeladniczego, b) świadectw potwierdzających kwalifikacje w zawodzie, c) dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminów potwierdzających wszystkie kwalifikacje wyodrębnione w danym zawodzie przez osoby posiadające: – wykształcenie zasadnicze zawodowe albo – zdany egzamin eksternistyczny z zakresu wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla zasadniczej szkoły zawodowej, albo – wykształcenie średnie; (...) 35) stypendium – oznacza to kwotę wypłacaną z Funduszu Pracy bezrobotnemu lub innej uprawnionej osobie w okresie odbywania szkolenia, przygotowania zawodowego dorosłych, studiów podyplomowych, stażu oraz w okresie nauki w szkole **ponadgimnazjalnej** albo w szkole wyższej, gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych;	**Art. 2. [Definicje]** **1.** Ilekroć w ustawie jest mowa o: (...) 27a) praktycznej nauce zawodu dorosłych – oznacza to formę przygotowania zawodowego dorosłych umożliwiającą uzyskanie: a) świadectwa czeladniczego, b) świadectw potwierdzających kwalifikacje w zawodzie, c) dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminów potwierdzających wszystkie kwalifikacje wyodrębnione w danym zawodzie przez osoby posiadające: – wykształcenie zasadnicze zawodowe lub zasadnicze branżowe albo – zdany egzamin eksternistyczny z zakresu wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla zasadniczej szkoły zawodowej lub branżowej szkoły I stopnia, albo – wykształcenie średnie **lub średnie branżowe**; (...) 35) stypendium – oznacza to kwotę wypłacaną z Funduszu Pracy bezrobotnemu lub innej uprawnionej osobie w okresie odbywania szkolenia, przygotowania zawodowego dorosłych, studiów podyplomowych, stażu oraz w okresie nauki w szkole **ponadpodstawowej** albo w szkole wyższej, gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych;
Komentarz: Zmiana wejdzie w życie 1 września 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe. Zmiany są konsekwencją wprowadzenia nowego ustroju szkolnego przez ustawę z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe. Mają one charakter dostosowujący, w szczególności w zakresie dostosowania nazw typów szkół oraz poziomów wykształcenia do nowych rozwiązań zaproponowanych w ustawie – Prawo oświatowe.	

Art. 8. [Zadania samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy] Do zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy należy: (...) 15) coroczne określanie i ogłaszanie w wojewódzkim dzienniku urzędowym, w terminie do dnia 30 kwietnia, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiej rady rynku pracy, na podstawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 7 lit. b, oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego określonej w przepisach **o systemie oświaty**, wykazu zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników może być dokonywana refundacja, o której mowa w art. 12 ust. 6, przy uwzględnieniu zapotrzebowania na kwalifikacje i umiejętności na rynku pracy;	**Art. 8. [Zadania samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy]** Do zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy należy: (...) 15) coroczne określanie i ogłaszanie w wojewódzkim dzienniku urzędowym, w terminie do dnia 30 kwietnia, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiej rady rynku pracy, na podstawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 7 lit. b, oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego określonej w przepisach **ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe** *(w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na podpis prezydenta – przyp. red.)*, wykazu zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników może być dokonywana refundacja, o której mowa w art. 12 ust. 6, przy uwzględnieniu zapotrzebowania na kwalifikacje i umiejętności na rynku pracy;
Komentarz: Zmiana wejdzie w życie 1 września 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe. Zmiana jest konsekwencją uchwalenia nowej ustawy z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, która zastąpi ustawę z 7 września 1991 r. o systemie oświaty.	
Art. 12. [Zadania Ochotniczych Hufców Pracy] (...) **2.** W zakresie kształcenia i wychowania młodzieży Ochotnicze Hufce Pracy w szczególności prowadzą działania mające na celu: 1) umożliwienie młodzieży, która nie ukończyła szkoły podstawowej **lub gimnazjum** albo nie kontynuuje nauki po ukończeniu **tych szkół**, zdobycie kwalifikacji zawodowych oraz uzupełnienie wykształcenia podstawowego **lub gimnazjalnego**; 2) umożliwienie młodzieży uzupełniania ponadgimnazjalnego wykształcenia ogólnego i zawodowego. **3.** Ochotnicze Hufce Pracy w zakresie, o którym mowa w ust. 2, organizują rekrutacje młodzieży do Ochotniczych Hufców Pracy, prowadzą działalność edukacyjno-szkoleniową oraz w porozumieniu z kuratorami oświaty i organami prowadzącymi szkoły kierują uczestników Ochotniczych Hufców Pracy do szkół i placówek, o których mowa w przepisach **o systemie oświaty**. **4.** Młodzież objęta opieką Ochotniczych Hufców Pracy, która ukończyła 15 lat najpóźniej w dniu rozpoczęcia zajęć dydaktyczno-wychowawczych, jeżeli: 1) ma opóźnienie w cyklu kształcenia i nie rokuje ukończenia szkoły podstawowej **lub gimnazjum** dla dzieci i młodzieży albo 2) ma uwarunkowania psychofizyczne lub trudną sytuację życiową ograniczającą możliwość nauki w szkole – może uczęszczać do szkół dla dorosłych. (...) **5.** W zakresie zatrudnienia oraz przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży Ochotnicze Hufce Pracy, w szczególności: 1) prowadzą pośrednictwo pracy oraz organizują zatrudnianie dla: a) młodzieży w wieku powyżej 15 lat, która nie ukończyła szkoły podstawowej **lub gimnazjum** albo nie kontynuuje nauki po ukończeniu **tych szkół**,	**Art. 12. [Zadania Ochotniczych Hufców Pracy]** (...) **2.** W zakresie kształcenia i wychowania młodzieży Ochotnicze Hufce Pracy w szczególności prowadzą działania mające na celu: 1) umożliwienie młodzieży, która nie ukończyła szkoły podstawowej albo nie kontynuuje nauki po ukończeniu **tej szkoły**, zdobycie kwalifikacji zawodowych oraz uzupełnienie wykształcenia podstawowego; 2) umożliwienie młodzieży uzupełniania ponadgimnazjalnego **lub ponadpodstawowego** wykształcenia ogólnego i zawodowego. **3.** Ochotnicze Hufce Pracy w zakresie, o którym mowa w ust. 2, organizują rekrutacje młodzieży do Ochotniczych Hufców Pracy, prowadzą działalność edukacyjno-szkoleniową oraz w porozumieniu z kuratorami oświaty i organami prowadzącymi szkoły kierują uczestników Ochotniczych Hufców Pracy do szkół i placówek, o których mowa w przepisach **ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.** **4.** Młodzież objęta opieką Ochotniczych Hufców Pracy, która ukończyła 15 lat najpóźniej w dniu rozpoczęcia zajęć dydaktyczno-wychowawczych, jeżeli: 1) ma opóźnienie w cyklu kształcenia i nie rokuje ukończenia szkoły podstawowej dla dzieci i młodzieży albo 2) ma uwarunkowania psychofizyczne lub trudną sytuację życiową ograniczającą możliwość nauki w szkole – może uczęszczać do szkół dla dorosłych. (...) **5.** W zakresie zatrudnienia oraz przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży Ochotnicze Hufce Pracy, w szczególności: 1) prowadzą pośrednictwo pracy oraz organizują zatrudnianie dla: a) młodzieży w wieku powyżej 15 lat, która nie ukończyła szkoły podstawowej albo nie kontynuuje nauki po ukończeniu **tej szkoły,**
Komentarz: Zmiana wejdzie w życie 1 września 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe. Zmiany są konsekwencją uchwalenia ustawy z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, która wprowadza nowy ustrój szkolny. Zmiany mają charakter dostosowujący, w szczególności w zakresie dostosowania nazw typów szkół oraz poziomów wykształcenia do nowych rozwiązań zaproponowanych w ustawie – Prawo oświatowe.	

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 18c. [Usługi niewymagające wpisu do rejestru] (...) **2.** Nie wymaga wpisu do rejestru: (...) 3) działalność, o której mowa w art. 18 ust. 1 pkt 1 lit. f, prowadzona przez organy określone w przepisach **o systemie oświaty**, kierujące nauczycieli do pracy za granicą w środowiskach polonijnych; (...) 6) działalność w zakresie organizowania praktycznej nauki zawodu, o której mowa w przepisach o systemie oświaty;	**Art. 18c. [Usługi niewymagające wpisu do rejestru]** (...) **2.** Nie wymaga wpisu do rejestru: (...) 3) działalność, o której mowa w art. 18 ust. 1 pkt 1 lit. f, prowadzona przez organy określone w przepisach **ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe**, kierujące nauczycieli do pracy za granicą w środowiskach polonijnych; (...) 6) działalność w zakresie organizowania praktycznej nauki zawodu, o której mowa w przepisach ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe;
Komentarz: Zmiana wejdzie w życie 1 września 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe. Zmiana jest konsekwencją uchwalenia ustawy z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe i uchylenia dotychczasowej ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty.	
Art. 18f. [Forma wniosku o wpis do rejestru] Wniosek o wpis do rejestru może być złożony w postaci elektronicznej. Wniosek składany w postaci elektronicznej zawiera dane w ustalonym formacie elektronicznym, zawarte we wzorze wniosku, o którym mowa w art. 19k, oraz powinien być opatrzony: 1) bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz.U. z 2013 r. poz. 262, z 2014 r. poz. 1662 oraz z 2015 r. poz. 1893), albo 2) podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP, na zasadach określonych w ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.	**Art. 18f. [Forma wniosku o wpis do rejestru]** Wniosek o wpis do rejestru może być złożony w postaci elektronicznej. Wniosek składany w postaci elektronicznej zawiera dane w ustalonym formacie elektronicznym, zawarte we wzorze wniosku, o którym mowa w art. 19k, oraz powinien być opatrzony: **1) kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo** **2) podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 7 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1579). Znowelizowany przepis dotyczy formy wniosku o wpis do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia. Taki wpis jest niezbędny w razie prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie świadczenia usług np. pośrednictwa pracy, doradztwa personalnego czy pracy tymczasowej. Wniosek o wpis do tego rejestru może być złożony w postaci elektronicznej. Powinien być opatrzony kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP. Przed nowelizacją wniosek o wpis musiał być opatrzony bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP. Zmiana przepisu wynika z uchylenia dotychczasowej ustawy z 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (j.t. Dz.U. z 2013 r. poz. 262; ost.zm. Dz.U. z 2015 r. poz. 1893) przez nową ustawę z 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej.	
Art. 36b. [Informacje zawarte we wniosku o udzielenie akredytacji] (...) **6.** Wniosek o udzielenie akredytacji może być złożony w postaci papierowej lub elektronicznej. Wniosek składany w postaci elektronicznej powinien być opatrzony: 1) bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym, albo 2) podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP, na zasadach określonych w ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.	**Art. 36b. [Informacje zawarte we wniosku o udzielenie akredytacji]** (...) **6.** Wniosek o udzielenie akredytacji może być złożony w postaci papierowej lub elektronicznej. Wniosek składany w postaci elektronicznej powinien być opatrzony: **1) kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo** **2) podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP.**

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 7 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1579). Od dnia wejścia w życie tej ustawy kwalifikowany podpis elektroniczny lub podpis potwierdzony profilem zaufanym ePUAP jest niezbędnym elementem wniosku o udzielenie akredytacji, złożonego w formie elektronicznej. Uzyskanie akredytacji jest konieczne przy realizowaniu pośrednictwa pracy w ramach sieci EURES, np. przez podmioty prowadzące agencje zatrudnienia.

Art. 46. [Cele finansowane przez starostę z Funduszu Pracy] (...) **1a.** Przepis ust. 1 pkt 1 stosuje się odpowiednio do niepublicznych przedszkoli i niepublicznych szkół, o których mowa w **ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2015 r. poz. 2156 oraz z 2016 r. poz. 35, 64 i 195).**	**Art. 46. [Cele finansowane przez starostę z Funduszu Pracy]** (...) **1a.** Przepis ust. 1 pkt 1 stosuje się odpowiednio do niepublicznych przedszkoli i niepublicznych szkół, o których mowa **w przepisach ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.**

Komentarz: Zmiana wejdzie w życie 1 września 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe, która zastąpi dotychczasową ustawę z 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

Art. 53e. [Wymiar czasu odbywania przygotowania zawodowego dorosłych] (...) **4.** W przypadku gdy pracodawca nie może zapewnić warunków do zrealizowania w pełni programu praktycznej nauki zawodu dorosłych, możliwe jest zrealizowanie części tego programu przez wskazane przez starostę Centrum Kształcenia Praktycznego lub Centrum Kształcenia Ustawicznego, działające na podstawie przepisów **o systemie oświaty**, w wymiarze nieprzekraczającym 20% czasu programu.	**Art. 53e. [Wymiar czasu odbywania przygotowania zawodowego dorosłych]** (...) **4.** W przypadku gdy pracodawca nie może zapewnić warunków do zrealizowania w pełni programu praktycznej nauki zawodu dorosłych, możliwe jest zrealizowanie części tego programu przez wskazane przez starostę Centrum Kształcenia Praktycznego lub Centrum Kształcenia Ustawicznego, działające na podstawie przepisów **ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe**, w wymiarze nieprzekraczającym 20% czasu programu.

Komentarz: Zmiana wejdzie w życie 1 września 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe. Zmiana ma charakter porządkujący i jest konsekwencją uchylenia dotychczasowej ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

Art. 55. [Przesłanki przyznania stypendium bezrobotnemu bez kwalifikacji zawodowych] **1.** Bezrobotnemu bez kwalifikacji zawodowych, który w okresie 12 miesięcy od dnia zarejestrowania w powiatowym urzędzie pracy podjął dalszą naukę w szkole **ponadgimnazjalnej** dla dorosłych, będącej szkołą publiczną lub niepubliczną o uprawnieniach szkoły publicznej, albo w szkole wyższej, gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych, starosta, na wniosek bezrobotnego, może przyznać stypendium w wysokości 100% kwoty zasiłku, o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1, wypłacane przez okres 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia nauki.	**Art. 55. [Przesłanki przyznania stypendium bezrobotnemu bez kwalifikacji zawodowych]** **1.** Bezrobotnemu bez kwalifikacji zawodowych, który w okresie 12 miesięcy od dnia zarejestrowania w powiatowym urzędzie pracy podjął dalszą naukę w szkole **ponadpodstawowej** dla dorosłych, będącej szkołą publiczną lub niepubliczną o uprawnieniach szkoły publicznej, albo w szkole wyższej, gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych, starosta, na wniosek bezrobotnego, może przyznać stypendium w wysokości 100% kwoty zasiłku, o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1, wypłacane przez okres 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia nauki.

Komentarz: Zmiana wejdzie w życie 1 września 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe. Zmiana jest konsekwencją wprowadzenia nowego ustroju szkolnego przez ustawę z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe. Dostosowuje nazwy typów szkół oraz poziomy wykształcenia do nowych rozwiązań zaproponowanych w ustawie – Prawo oświatowe.

Art. 61e. [Pożytki i usługi doradcze finansowane ze środków Funduszu Pracy] Ze środków Funduszu Pracy **oraz środków, o których mowa w art. 56 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 747 i 978),** a także ze środków Unii Europejskiej, mogą być finansowane:	**Art. 61e. [Pożytki i usługi doradcze finansowane ze środków Funduszu Pracy]** Ze środków Funduszu Pracy, a także ze środków Unii Europejskiej, mogą być finansowane:

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym. W konsekwencji nowelizacji zlikwidowano możliwość finansowania pożytków i usług doradczych ze środków pochodzących z komercjalizacji i prywatyzacji.	
Art. 71. [Zasiłek dla bezrobotnych] (...) **2.** Do 365 dni, o których mowa w ust. 1 pkt 2, zalicza się również okresy: **Brak odpowiednika**	**Art. 71. [Zasiłek dla bezrobotnych]** (...) **2.** Do 365 dni, o których mowa w ust. 1 pkt 2, zalicza się również okresy: (...) **9) pobierania świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, lub zasiłku dla opiekuna na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, jeżeli utrata prawa do nich była spowodowana śmiercią osoby, nad którą opieka była sprawowana.**
(...) **2.** Do 365 dni, o których mowa w ust. 1 pkt 2, zalicza się również okresy: 1) zasadniczej służby wojskowej, **nadterminowej zasadniczej służby wojskowej**, przeszkolenia wojskowego, służby przygotowawczej, służby kandydackiej, kontraktowej zawodowej służby wojskowej, ćwiczeń wojskowych, okresowej służby wojskowej lub służby wojskowej pełnionej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny oraz zasadniczej służby w obronie cywilnej i służby zastępczej, a także służby w charakterze funkcjonariusza, o którym mowa w ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin **(Dz.U. z 2015 r. poz. 900, 1268 i 1830);**	(...) **2.** Do 365 dni, o których mowa w ust. 1 pkt 2, zalicza się również okresy: 1) zasadniczej służby wojskowej, przeszkolenia wojskowego, służby przygotowawczej, służby kandydackiej, kontraktowej zawodowej służby wojskowej, ćwiczeń wojskowych, okresowej służby wojskowej, **terytorialnej służby wojskowej pełnionej rotacyjnie** lub służby wojskowej pełnionej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny oraz zasadniczej służby w obronie cywilnej i służby zastępczej, a także służby w charakterze funkcjonariusza, o którym mowa w ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin **(Dz.U. z 2016 r. poz. 708);**
Komentarz: Zmiany obowiązują od 1 stycznia 2017 r. Zmiana ust. 2 pkt 9 została wprowadzona ustawą z 6 października 2016 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawy o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1940). Nowy przepis wprowadza dodatkowe okresy, które można zaliczyć do 365 dni w okresie 18 miesięcy bezpośrednio poprzedzających rejestrację osoby w urzędzie pracy jako bezrobotnej, uprawniające do nabycia prawa do zasiłku dla bezrobotnych. Są to okresy pobierania świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego na podstawie ustawy z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 1518; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1579) albo zasiłku dla opiekuna na podstawie ustawy z 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 162; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 972) w związku ze sprawowaniem opieki nad osobą niepełnosprawną, w przypadku gdy osoby utraciły prawo do tego świadczenia lub zasiłków w związku ze śmiercią osoby, nad którą była sprawowana opieka. Pobieranie świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna ma na celu częściową rekompensatę zakończenia aktywności zawodowej spowodowanego koniecznością sprawowania stałej opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Z tego względu ta forma aktywności jest traktowana podobnie jak okresy zatrudnienia w zakresie możliwości uzyskania prawa do zasiłku dla bezrobotnych po utracie prawa do świadczeń związanych z opieką. Zmiana ust. 2 pkt 1 została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 2138). Nowelizacja przepisu ma charakter dostosowujący i porządkujący. Jest związana ze zmianami wprowadzonymi do ustawy z 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1534).	
Art. 73. [Okres pobierania zasiłku] (...) **6.** Przepis ust. 5 stosuje się odpowiednio w przypadku: 1) powołania i zwolnienia z zasadniczej służby wojskowej, **nadterminowej zasadniczej służby wojskowej,** przeszkolenia wojskowego, służby przygotowawczej, służby kan-	**Art. 73. [Okres pobierania zasiłku]** (...) **6.** Przepis ust. 5 stosuje się odpowiednio w przypadku: 1) powołania i zwolnienia z zasadniczej służby wojskowej, przeszkolenia wojskowego, służby przygotowawczej, służby kandydackiej, kontraktowej zawodowej służby woj-

dydackiej, kontraktowej zawodowej służby wojskowej, ćwiczeń wojskowych, okresowej służby wojskowej lub służby wojskowej pełnionej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny oraz zasadniczej służby w obronie cywilnej i służby zastępczej;	skowej, ćwiczeń wojskowych, **w tym poszczególnych dni w przypadku ćwiczeń wojskowych rotacyjnych,** okresowej służby wojskowej lub służby wojskowej pełnionej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny oraz zasadniczej służby w obronie cywilnej i służby zastępczej, **a także stawienia się i zwolnienia z ćwiczeń wojskowych rotacyjnych lub terytorialnej służby wojskowej pełnionej rotacyjnie;**

Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 2138). Nowelizacja przepisu ma charakter dostosowujący i porządkujący, związany ze zmianami wprowadzonymi do ustawy z 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1534).

Art. 88f. [Treść zezwolenia na pracę] (...) **3.** Na wniosek innego wojewody, **naczelnika właściwego urzędu skarbowego**, terenowej jednostki organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, konsula, organu Państwowej Inspekcji Pracy, **Służby Celnej**, Straży Granicznej lub Policji wojewoda przekazuje kopie wydanych decyzji w sprawie zezwoleń na pracę oraz informacji, o których mowa w art. 88i.	**Art. 88f. [Treść zezwolenia na pracę]** (...) **3.** Na wniosek innego wojewody, terenowej jednostki organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, konsula, organu Państwowej Inspekcji Pracy, **organu Krajowej Administracji Skarbowej**, Straży Granicznej lub Policji wojewoda przekazuje kopie wydanych decyzji w sprawie zezwoleń na pracę oraz informacji, o których mowa w art. 88i.

Komentarz: Zmiana wejdzie w życie 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). Zmiana dostosowuje przepis do ustawy z 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1947).

Art. 104. [Podmioty obowiązane do opłacania obowiązkowych składek na Fundusz Pracy] **1.** Obowiązkowe składki na Fundusz Pracy, ustalone od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe bez stosowania ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, wynoszących w przeliczeniu na okres miesiąca, co najmniej minimalne wynagrodzenie za pracę**, w przypadku osób, o których mowa w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, co najmniej wynagrodzenie, o którym mowa w tym przepisie,** opłacają: 1) pracodawcy oraz inne jednostki organizacyjne za osoby: a) pozostające w stosunku pracy lub stosunku służbowym, (...) **3.** W przypadku gdy kwoty, o których mowa w ust. 1, pochodzą z różnych źródeł, obowiązek opłacania składek na Fundusz Pracy powstaje wtedy, gdy łączna kwota stanowiąca podstawę wymiaru składek ustalona zgodnie z ust. 1 wynosi co najmniej minimalne wynagrodzenie za pracę**, a w przypadku osób, o których mowa w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, co najmniej minimalne wynagrodzenie za pracę, o którym mowa w tym przepisie.**	**Art. 104. [Podmioty obowiązane do opłacania obowiązkowych składek na Fundusz Pracy]** **1.** Obowiązkowe składki na Fundusz Pracy, ustalone od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe bez stosowania ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, wynoszących w przeliczeniu na okres miesiąca, co najmniej minimalne wynagrodzenie za pracę opłacają: 1) pracodawcy oraz inne jednostki organizacyjne za osoby: a) pozostające w stosunku pracy lub stosunku służbowym, (...) **3.** W przypadku gdy kwoty, o których mowa w ust. 1, pochodzą z różnych źródeł, obowiązek opłacania składek na Fundusz Pracy powstaje wtedy, gdy łączna kwota stanowiąca podstawę wymiaru składek ustalona zgodnie z ust. 1 wynosi co najmniej minimalne wynagrodzenie za pracę.

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265). Skreślone fragmenty przepisu dotyczyły tych pracowników w okresie ich pierwszego roku pracy, którzy otrzymywali wynagrodzenie na poziomie 80% wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę. Od 1 stycznia 2017 r. zrezygnowano z możliwości różnicowania wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę według stażu pracowników.

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 106. [Przychody Funduszu Pracy] **1.** Przychodami Funduszu Pracy są: (...) 6a) środki ze sprzedaży akcji i udziałów, o których mowa w art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o **komercjalizacji i prywatyzacji**, oraz zwrot środków z Banku Gospodarstwa Krajowego, pochodzących z wypłaty pożyczek dla osób fizycznych podejmujących działalność gospodarczą;	**Art. 106. [Przychody Funduszu Pracy]** **1.** Przychodami Funduszu Pracy są: (...) 6a) środki ze sprzedaży akcji i udziałów, o których mowa w art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji **i niektórych uprawnieniach pracowników**, oraz zwrot środków z Banku Gospodarstwa Krajowego, pochodzących z wypłaty pożyczek dla osób fizycznych podejmujących działalność gospodarczą;
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym. W konsekwencji nowelizacji usunięto odwołania do przychodów ze sprzedaży należących do Skarbu Państwa akcji i udziałów, o których mowa w art. 56 ust. 3 ustawy z 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji, w związku z uchyleniem tego przepisu, spowodowanym zmianą sposobu przeznaczania środków pochodzących z prywatyzacji. Zmiana ma też charakter porządkujący w zakresie nazwy ustawy z 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników.	
Art. 108. [Przeznaczenie środków pochodzących z Funduszu Pracy] **1.** Środki Funduszu Pracy przeznacza się na finansowanie: (...) 55) dofinansowania pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników w zakresie i na zasadach określonych w przepisach **o systemie oświaty**;	**Art. 108. [Przeznaczenie środków pochodzących z Funduszu Pracy]** **1.** Środki Funduszu Pracy przeznacza się na finansowanie: (...) 55) dofinansowania pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników w zakresie i na zasadach określonych w przepisach **ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe**;
Brak odpowiednika	(...) **59) kosztów związanych z realizacją zadań, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 13a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 575, 1583 i 1860).**
Brak odpowiednika	(...) **1fc. Ze środków Funduszu Pracy w 2017 r. są finansowane:** **1) staże podyplomowe wraz z kosztem obsługi określonym w przepisach o zawodach lekarza i lekarza dentysty oraz szkolenia specjalizacyjne lekarzy i lekarzy dentystów, o których mowa w przepisach o zawodach lekarza i lekarza dentysty;** **2) specjalizacje pielęgniarek i położnych, o których mowa w przepisach o zawodach pielęgniarki i położnej.**
Komentarz: Zmiana ust. 1 pkt 59 oraz ust. 1fc obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem" (Dz.U. z 2016 r. poz. 1860). Dzięki nowelizacji ze środków Funduszu Pracy jest możliwa realizacja przez asystenta rodziny zadań określonych w ustawie o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem". Zmiana ust. 1fc obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 4 listopada 2016 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2017 (Dz.U. z 2016 r. poz. 1984). W konsekwencji staże podyplomowe oraz szkolenia specjalizacyjne lekarzy, lekarzy dentystów, o których mowa w przepisach ustawy z 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (j.t. Dz.U. z 2015 r. poz. 464; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1070), a także specjalizacje pielęgniarek i położnych, o których mowa w przepisach ustawy z 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 1251), w 2017 r. będą finansowane ze środków Funduszu Pracy. Zmiana ust. 1 pkt 55 wejdzie w życie 1 września 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe. Zmiana ma charakter dostosowujący i porządkowy, wynikający z zastąpienia przez ustawę z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe dotychczasowej ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty.	

Art. 109e. [Umowa dotycząca przekazywania środków finansowych] **1.** Minister właściwy do spraw pracy przekazuje na wyodrębniony rachunek bankowy w Banku Gospodarstwa Krajowego środki Funduszu Pracy **oraz środki, o których mowa w art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji**, na finansowanie:	**Art. 109e. [Umowa dotycząca przekazywania środków finansowych]** **1.** Minister właściwy do spraw pracy przekazuje na wyodrębniony rachunek bankowy w Banku Gospodarstwa Krajowego środki Funduszu Pracy, na finansowanie:
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym. W konsekwencji nowelizacji usunięto odwołania do przychodów ze sprzedaży należących do Skarbu Państwa akcji i udziałów, o których mowa w art. 56 ust. 3 ustawy z 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji, w związku z uchyleniem tego przepisu, spowodowanym zmianą sposobu przeznaczania środków pochodzących z prywatyzacji.	
Brak odpowiednika	**Art. 109h. [Środki na realizację zadań]** Minister właściwy do spraw rodziny corocznie przekazuje na rachunek wojewodów środki Funduszu Pracy na realizację zadań, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 13a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w kwocie nie większej niż 70 mln zł.
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem" (Dz.U. z 2016 r. poz. 1860). Nowy przepis zobowiązuje Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej do corocznego przekazywania wojewodom środków Funduszu Pracy na realizację przez asystenta rodziny zadań określonych w ustawie o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem". Maksymalna wysokość przekazanych środków nie może przekroczyć 70 mln zł rocznie.	

USTAWA

z 26 stycznia 1982 r.

Karta Nauczyciela

(j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 1379)

Tabela uwzględnia zmiany w Karcie Nauczyciela wprowadzone przez:
– ustawę z 23 czerwca 2016 r. o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1010),
– ustawę z 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 668),
– ustawę z 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r. poz. 1198, z 2015 r. poz. 357 oraz z 2016 r. poz. 35).

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 1. [Zakres regulacji] **1.** Ustawie podlegają nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w: 1) publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach oraz **zakładach kształcenia i** placówkach doskonalenia nauczycieli działających na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2015 r. poz. 2156 oraz z 2016 r. poz. 35, 64, 195, 668 i 1010), z zastrzeżeniem ust. 2 pkt 1a, 1b oraz pkt 2 lit. a;	**Art. 1. [Zakres regulacji]** **1.** Ustawie podlegają nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w: 1) publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach oraz placówkach doskonalenia nauczycieli działających na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2015 r. poz. 2156 oraz z 2016 r. poz. 35, 64, 195, 668 i 1010), z zastrzeżeniem ust. 2 pkt 1a, 1b oraz pkt 2 lit. a;
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1010). Nowelizacja ma charakter dostosowujący i polega na usunięciu zwrotu „zakładach kształcenia". Jest skutkiem podjętej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej decyzji o stopniowym wygaszaniu zakładów kształcenia nauczycieli aż do całkowitej ich likwidacji 1 października 2016 r.	
Art. 6a. [Obowiązki nauczyciela] (...) **6.** Oceny pracy dyrektora szkoły oraz nauczyciela, któremu czasowo powierzono pełnienie obowiązków dyrektora szkoły, dokonuje organ **prowadzący szkołę w porozumieniu z organem sprawującym nadzór pedagogiczny.**	**Art. 6a. [Obowiązki nauczyciela]** (...) **6.** Oceny pracy dyrektora szkoły oraz nauczyciela, któremu czasowo powierzono pełnienie obowiązków dyrektora szkoły, dokonuje organ **sprawujący nadzór pedagogiczny w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę, a w przypadku gdy organ prowadzący szkołę jest jednocześnie organem sprawującym nadzór pedagogiczny – oceny dokonuje ten organ**.
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 23 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (dalej: ustawa zmieniająca z 23 czerwca 2016 r.). Wprowadzona zmiana przenosi kompetencję do dokonywania oceny pracy dyrektora szkoły oraz nauczyciela, któremu czasowo powierzono pełnienie obowiązków dyrektora szkoły, na organ sprawujący nadzór pedagogiczny. Organ ten dokonuje oceny pracy w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę, a w przypadku gdy organ prowadzący jest jednocześnie organem sprawującym nadzór pedagogiczny – oceny dokonuje ten organ. Do 31 grudnia 2016 r. organem uprawnionym do dokonywania oceny pracy dyrektora oraz nauczyciela, któremu czasowo powierzono pełnienie obowiązków dyrektora szkoły, był organ prowadzący szkołę, który dokonywał oceny w porozumieniu z organem sprawującym nadzór pedagogiczny. Przepisy ustawy zmieniającej z 23 czerwca 2016 r. zawierają również uregulowania przejściowe. Zgodnie z art. 28 ustawy z 23 czerwca 2016 r. do postępowań dotyczących oceny pracy dyrektora szkoły oraz oceny pracy nauczyciela, któremu czasowo powierzono pełnienie obowiązków dyrektora szkoły, wszczętych i niezakończonych przed 1 stycznia 2017 r. – stosuje się przepisy dotychczasowe (art. 6a ust. 6 KN w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2017 r.).	

Art. 9a. [Stopnie awansu zawodowego nauczycieli] (...) **4.** Nauczyciele akademiccy, posiadający stopień naukowy oraz legitymujący się co najmniej 3-letnim okresem pracy w szkole wyższej, z dniem nawiązania stosunku pracy w **zakładzie kształcenia nauczycieli lub** kolegium pracowników służb społecznych uzyskują stopień nauczyciela mianowanego.	**Art. 9a. [Stopnie awansu zawodowego nauczycieli]** (...) **4.** Nauczyciele akademiccy, posiadający stopień naukowy oraz legitymujący się co najmniej 3-letnim okresem pracy w szkole wyższej, z dniem nawiązania stosunku pracy w kolegium pracowników służb społecznych uzyskują stopień nauczyciela mianowanego.
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1198). Nowelizacja polega na usunięciu zwrotu „zakładach kształcenia" i ma charakter dostosowujący. Jest skutkiem podjętej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej decyzji o stopniowym wygaszaniu zakładów kształcenia nauczycieli aż do całkowitej ich likwidacji 1 października 2016 r.	
Art. 31. [Jednorazowa gratyfikacja pieniężna] Nauczycielowi dyplomowanemu, który uzyskał tytuł honorowy profesora oświaty, **organ prowadzący** wypłaca jednorazową gratyfikację pieniężną w wysokości 6-miesięcznego ostatnio pobieranego wynagrodzenia zasadniczego.	**Art. 31. [Jednorazowa gratyfikacja pieniężna]** **1.** Nauczycielowi dyplomowanemu, który uzyskał tytuł honorowy profesora oświaty, **minister właściwy do spraw oświaty i wychowania** wypłaca jednorazową gratyfikację pieniężną w wysokości **18 tys. zł.** **2. W części budżetu państwa, której dysponentem jest minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, na wypłatę gratyfikacji, o której mowa w ust. 1, wyodrębnia się corocznie środki w wysokości do 450 tys. zł.**
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 668). Celem zmiany jest uregulowanie sposobu gratyfikacji dla nauczycieli, którzy uzyskali tytuł honorowego profesora oświaty. Do dnia wejścia w życie nowelizacji nauczycielowi dyplomowanemu, który uzyskał tytuł honorowy profesora oświaty, organ prowadzący wypłacał jednorazową gratyfikację pieniężną w wysokości 6-miesięcznego ostatnio pobieranego wynagrodzenia zasadniczego. Począwszy od 2017 r. gratyfikacja dla nauczycieli, którzy uzyskali tytuł honorowego profesora oświaty, będzie wypłacana przez ten sam organ, który przyznaje tytuł honorowego profesora oświaty, tj. przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, i wynosi 18 tys. zł, a środki na ten cel będą wyodrębnione w budżecie tego ministra, w wysokości do 450 tys. zł. Tytuł honorowego profesora oświaty jest przyznawany za całokształt wieloletniej pracy pedagogicznej. Do nadania tytułu mogą być zgłaszani nauczyciele, którzy legitymują się co najmniej 20-letnim okresem pracy w zawodzie nauczyciela, w tym co najmniej 10-letnim okresem pracy jako nauczyciel dyplomowany. Nauczyciel otrzymujący ten tytuł musi ponadto wyróżniać się wybitnymi osiągnięciami. Tytuł honorowego profesora oświaty jest tytułem prestiżowym zarówno w środowisku nauczycielskim, jak i w środowisku lokalnym, z którego wywodzi się i w którym pracuje nauczyciel. Z uwagi na powyższe oraz fakt, że jest to jednorazowa gratyfikacja, zasadne jest przyznanie jej w takiej samej wysokości dla każdego z uhonorowanych, tj. 18 tys. zł. W art. 12 ustawy z 18 marca 2016 r. ustawodawca wskazał maksymalny limit wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na realizację tego zadania, które w latach 2017–2026 wynoszą rocznie 450 tys. zł. Ustawodawca upoważnił także ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do monitorowania wykorzystania limitów wydatków na to zadanie, a w razie potrzeby wdrażania mechanizmów korygujących. W przypadku gdy łączne wydatki budżetu państwa na to zadanie powodowałyby zagrożenie przekroczenia w danym roku budżetowym określonych limitów, liczba tytułów honorowych profesora oświaty jest ustalana w sposób pozwalający na zachowanie tych limitów.	
Art. 42. [Organizacja czasu pracy] (...) **2.** W ramach czasu pracy, o którym mowa w ust. 1, oraz ustalonego wynagrodzenia nauczyciel obowiązany jest realizować: (...) 2) inne zajęcia i czynności wynikające z zadań statutowych szkoły, w tym zajęcia opiekuńcze i wychowawcze uwzględniające potrzeby i zainteresowania uczniów, **z tym że w ramach tych zajęć:** **a) nauczyciel szkoły podstawowej i gimnazjum, w tym specjalnych, jest obowiązany prowadzić zajęcia opieki świetlicowej lub zajęcia w ramach godzin prze-**	**Art. 42. [Organizacja czasu pracy]** (...) **2.** W ramach czasu pracy, o którym mowa w ust. 1, oraz ustalonego wynagrodzenia nauczyciel obowiązany jest realizować: (...) 2) inne zajęcia i czynności wynikające z zadań statutowych szkoły, w tym zajęcia opiekuńcze i wychowawcze uwzględniające potrzeby i zainteresowania uczniów;

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
znaczonych w ramowych planach nauczania do dyspozycji dyrektora szkoły, z wyjątkiem godzin przeznaczonych na zwiększenie liczby godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych, w wymiarze 2 godzin w tygodniu, **b) nauczyciel szkoły ponadgimnazjalnej, w tym specjalnej, jest obowiązany prowadzić zajęcia w ramach godzin przeznaczonych w ramowych planach nauczania do dyspozycji dyrektora szkoły, z wyjątkiem godzin przeznaczonych na zwiększenie liczby godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych, w wymiarze 1 godziny w tygodniu;**	
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 668). Zmiana ta wynika z likwidacji obowiązku realizowania przez nauczycieli w ramach 40-godzinnego tygodniowego czasu pracy (nauczyciel zatrudniony w pełnym wymiarze) tzw. godzin karcianych. Zdaniem ustawodawcy zmiana ta nie wyklucza możliwości prowadzenia innych zajęć i czynności wynikających z zadań statutowych szkoły, w tym zajęć opiekuńczych i wychowawczych uwzględniających potrzeby i zainteresowania uczniów w ramach 40-godzinnego czasu pracy nauczyciela zatrudnionego w pełnym wymiarze. Nauczyciele prowadzący dotychczas np.: ■ zajęcia opiekuńcze i wychowawcze uwzględniające potrzeby i zainteresowania uczniów, ■ zajęcia w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej będą je nadal prowadzili stosownie do ustaleń podjętych w danej szkole. Oceny, jakiego rodzaju wsparcie będzie służyło rozwojowi uczniów szkoły, będzie dokonywał dyrektor szkoły, który jest odpowiedzialny za realizację zadań dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych, wraz z nauczycielami. W związku z likwidacją obowiązku prowadzenia tzw. godzin karcianych w dotychczasowej formule ustawodawca proponuje odejście od rejestrowania ich wymiaru, co jednocześnie odbiurokratyzuje pracę nauczycieli. Dotąd nauczyciele mieli obowiązek wykazywania godzin realizowanych z dziećmi na podstawie art. 42 ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela według narzuconego schematu, który w praktyce nierzadko oznaczał potwierdzanie przez nauczycieli gotowości do pracy mimo braku zainteresowania ze strony dzieci. W okresie przejściowym, do czasu systemowego rozwiązania organizacji ww. zajęć, dyrektorzy mogą motywować nauczycieli do realizacji zajęć w ramach ich tygodniowego czasu pracy, wykorzystując funkcję wspierającą dodatku motywacyjnego.	
Art. 42. [Organizacja czasu pracy] (...) **2b.** W ramach: (...) 2) innych zajęć i czynności wynikających z zadań statutowych szkoły, o których mowa w ust. 2 pkt 2, nauczyciel jest obowiązany uczestniczyć w przeprowadzaniu odpowiednio: sprawdzianu w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej, egzaminu w ostatnim roku nauki w gimnazjum, egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie i egzaminu maturalnego – z wyjątkiem części ustnej.	**Art. 42. [Organizacja czasu pracy]** (...) **2b.** W ramach: (...) 2) innych zajęć i czynności wynikających z zadań statutowych szkoły, o których mowa w ust. 2 pkt 2, nauczyciel jest obowiązany uczestniczyć w przeprowadzaniu odpowiednio: **egzaminu gimnazjalnego**, egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie i egzaminu maturalnego – z wyjątkiem części ustnej.
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 23 czerwca 2016 r. o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1010). W porównaniu z dotychczasowym brzmieniem obowiązującym do 31 sierpnia 2016 r. wyrazy: „sprawdzianu w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej, egzaminu w ostatnim roku nauki w gimnazjum" zostały zastąpione wyrazami: „egzaminu gimnazjalnego". Wprowadzona zmiana jest konsekwencją rezygnacji od 1 września 2016 r. ze sprawdzianu przeprowadzanego w klasie VI szkoły podstawowej. Zniesienie tego obowiązku oznaczało konieczność dostosowania przepisów Karty Nauczyciela w tym zakresie.	
Art. 42. [Organizacja czasu pracy] (...) **3.** Tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo	**Art. 42. [Organizacja czasu pracy]** (...) **3.** Tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo

na ich rzecz, nauczycieli zatrudnionych w pełnym wymiarze zajęć ustala się, z zastrzeżeniem ust. 2a i 4a, według następujących norm:

Lp.	Stanowisko – typ (rodzaj) szkoły	Tygodniowa liczba godzin obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych
(...)		
4	**Nauczyciele kolegiów nauczycielskich, z wyjątkiem nauczycieli kolegiów języków obcych, kulturalno-oświatowego i bibliotekarskiego**	15

na ich rzecz, nauczycieli zatrudnionych w pełnym wymiarze zajęć ustala się, z zastrzeżeniem ust. 2a i 4a, według następujących norm:

Lp.	Stanowisko – typ (rodzaj) szkoły	Tygodniowa liczba godzin obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych
(...)		
4	**uchylony**	

Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r. poz. 1198). Nowelizacja tego przepisu ma charakter dostosowujący. Jest skutkiem podjętej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej decyzji o stopniowym wygaszaniu zakładów kształcenia nauczycieli aż do całkowitej ich likwidacji 1 października 2016 r.

Art. 42. [Organizacja czasu pracy]
(...) **3a. Obowiązku prowadzenia zajęć w wymiarze określonym w ust. 2 pkt 2 lit. a i b nie stosuje się do dyrektora i wicedyrektora szkoły oraz nauczyciela, który obowiązki dyrektora lub wicedyrektora szkoły pełni w zastępstwie nauczyciela, któremu powierzono to stanowisko, a także do nauczycieli kolegiów nauczycielskich, nauczycieli kolegiów pracowników służb społecznych, nauczycieli szkół artystycznych i nauczycieli szkół, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1a.**

Art. 42. [Organizacja czasu pracy]
uchylony

Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 18 marca 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 668). Uchylenie tego przepisu jest konsekwencją likwidacji „godzin karcianych" oraz zmian w art. 42 ust. 2 Karty Nauczyciela (zob. komentarz do art. 42 ust. 2).

Art. 42. [Organizacja czasu pracy]
(...) **3b. Nauczycielowi zatrudnionemu w niepełnym wymiarze zajęć, wymiar zajęć, o którym mowa w ust. 2 pkt 2 lit. a i b, w okresie rozliczeniowym, o którym mowa w ust. 7a pkt 2, obniża się proporcjonalnie do wykonywanego wymiaru zajęć.**

Art. 42. [Organizacja czasu pracy]
uchylony

Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 18 marca 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 668). Uchylenie tego przepisu jest konsekwencją likwidacji „godzin karcianych" oraz zmian w art. 42 ust. 2 Karty Nauczyciela (patrz: komentarz do art. 42 ust. 2).

Art. 42. [Organizacja czasu pracy]
(...) **3c. Wymiar zajęć, o którym mowa:**

Art. 42. [Organizacja czasu pracy]
uchylony

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
1) w ust. 2 pkt 2 lit. a, ulega obniżeniu o 2 godziny, **2) w ust. 2 pkt 2 lit. b, ulega obniżeniu o 1 godzinę** **za każdy tydzień niezdolności nauczyciela do pracy, w półrocznym okresie rozliczeniowym.**	
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 668). Uchylenie tego przepisu jest konsekwencją likwidacji „godzin karcianych" oraz zmian w art. 42 ust. 2 Karty Nauczyciela (zob. komentarz do art. 42 ust. 2).	
Art. 42. [Organizacja czasu pracy] (...) **7a.** Zajęcia i czynności realizowane w ramach czasu pracy nauczyciela: 1) o których mowa w ust. 2 pkt 1, są rejestrowane i rozliczane w okresach tygodniowych odpowiednio w dziennikach lekcyjnych lub dziennikach zajęć; **2) o których mowa w ust. 2 pkt 2, realizowane w wymiarze określonym w ust. 2 pkt 2 odpowiednio w lit. a i b, są rejestrowane i rozliczane w okresach półrocznych w dziennikach zajęć pozalekcyjnych.**	**Art. 42. [Organizacja czasu pracy]** (...) **7a.** Zajęcia i czynności realizowane w ramach czasu pracy nauczyciela**,** o których mowa w ust. 2 pkt 1, są rejestrowane i rozliczane w okresach tygodniowych odpowiednio w dziennikach lekcyjnych lub dziennikach zajęć.
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 668). Uchylenie tego przepisu jest konsekwencją likwidacji „godzin karcianych" oraz zmian w art. 42 ust. 2 Karty Nauczyciela (zob. komentarz do art. 42 ust. 2).	
Brak odpowiednika	**Art. 85p. [Wynagrodzenie składów orzekających komisji dyscyplinarnych]** **1. Przewodniczący komisji dyscyplinarnych i ich zastępcy, przewodniczący składów orzekających oraz rzecznicy dyscyplinarni i ich zastępcy otrzymują wynagrodzenie:** **1) przewodniczący komisji dyscyplinarnej i jego zastępcy – wynagrodzenie miesięczne;** **2) przewodniczący składu orzekającego – wynagrodzenie za rozpoznanie sprawy zakończonej wydaniem orzeczenia lub postanowienia;** **3) rzecznik dyscyplinarny i jego zastępcy – wynagrodzenie za przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego oraz wynagrodzenie za udział w postępowaniu dyscyplinarnym.** **2. Wysokość wynagrodzenia rzeczników dyscyplinarnych i ich zastępców ustala organ, który ich powołał, a wysokość wynagrodzenia przewodniczących komisji dyscyplinarnych i ich zastępców oraz przewodniczących składów orzekających – organ, przy którym działa komisja dyscyplinarna.** **3. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi, w drodze rozporządzenia, sposób ustalania wysokości wynagrodzenia przewodniczących komisji dyscyplinarnych i ich zastępców, przewodniczących składów orzekających oraz rzeczników dyscyplinarnych i ich zastępców, a także wysokość wynagrodzenia obrońcy z urzędu, uwzględniając zakres obciążenia zadaniami oraz konieczność sprawnego prowadzenia postępowań.**

Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 668). Nowelizacja przyznaje wynagrodzenia i ustala częstotliwość ich wypłat dla:

- przewodniczącego komisji dyscyplinarnej i jego zastępców – wynagrodzenie miesięczne,
- przewodniczącego składu orzekającego – wynagrodzenie za rozpoznanie sprawy zakończonej wydaniem orzeczenia lub postanowienia,
- rzecznika dyscyplinarnego i jego zastępców – wynagrodzenie za przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego oraz wynagrodzenie za udział w postępowaniu dyscyplinarnym.

Jednocześnie art. 85p ust. 3 Karty Nauczyciela stanowi delegację ustawową dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do wydania rozporządzenia w sprawie sposobu ustalania wysokości wynagrodzenia przewodniczących komisji dyscyplinarnych i ich zastępców, przewodniczących składów orzekających oraz rzeczników dyscyplinarnych i ich zastępców, a także wysokości wynagrodzenia obrońcy z urzędu. Na mocy tej delegacji Minister Edukacji Narodowej wydał rozporządzenia z 9 grudnia 2016 r. w sprawie sposobu ustalania wysokości wynagrodzenia przewodniczących komisji dyscyplinarnych i ich zastępców, przewodniczących składów orzekających oraz rzeczników dyscyplinarnych i ich zastępców, a także wysokości wynagrodzenia obrońcy z urzędu (Dz.U. z 2016 r. poz. 2040), które weszło w życie 1 stycznia 2017 r. Zgodnie z powołanym rozporządzeniem:

- przewodniczącemu komisji dyscyplinarnej i jego zastępcom przysługuje wynagrodzenie miesięczne w wysokości od 100 do 450 zł brutto,
- przewodniczącemu składu orzekającego komisji dyscyplinarnej przysługuje wynagrodzenie za rozpoznanie sprawy, zakończonej wydaniem orzeczenia lub postanowienia, w wysokości od 100 do 450 zł brutto,
- rzecznikowi dyscyplinarnemu i jego zastępcom przysługuje wynagrodzenie za:
  a) przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego w wysokości od 100 do 450 zł brutto,
  b) udział w postępowaniu dyscyplinarnym w wysokości od 100 do 450 zł brutto.

Wysokość wynagrodzenia jest uzależniona od zawiłości sprawy.

Natomiast obrońcy z urzędu przysługuje wynagrodzenie za udział w postępowaniu dyscyplinarnym w wysokości: 360 zł – przed komisją dyscyplinarną pierwszej instancji, 420 zł – przed odwoławczą komisją dyscyplinarną.

Brak odpowiednika	**Art. 85w. [Rejestr orzeczeń dyscyplinarnych]** **1. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania prowadzi centralny rejestr orzeczeń dyscyplinarnych, zwany dalej „rejestrem", w którym gromadzi się informacje o nauczycielach prawomocnie ukaranych karami dyscyplinarnymi, o których mowa w art. 76 ust. 1 pkt 3 i 4, oraz informacje o zawieszeniu nauczyciela w pełnieniu obowiązków, o którym mowa w art. 85t ust. 1-3.** **2. Rejestr zawiera:** **1) dane identyfikujące nauczyciela – nazwisko, imię lub imiona, płeć, datę i miejsce urodzenia, imiona rodziców, obywatelstwo lub obywatelstwa, miejsce zamieszkania, numer PESEL, a w przypadku braku tego numeru – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość;** **2) rodzaj orzeczonej kary dyscyplinarnej, o której mowa w art. 76 ust. 1 pkt 3 albo 4, oraz okres ukarania;** **3) oznaczenie komisji dyscyplinarnej, która wydała prawomocne orzeczenie o ukaraniu karą dyscyplinarną, oraz sygnaturę akt sprawy;** **4) datę wydania oraz uprawomocnienia się orzeczenia, o którym mowa w pkt 3;** **5) datę i miejsce popełnienia czynu, którego dotyczy orzeczenie, o którym mowa w pkt 3;** **6) datę doręczenia nauczycielowi orzeczenia, o którym mowa w pkt 3;** **7) informację o zawieszeniu nauczyciela w pełnieniu obowiązków oraz o okresie zawieszenia.**

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
	3. Rejestr prowadzi się w systemie teleinformatycznym. **4. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania jest administratorem danych zgromadzonych w rejestrze w rozumieniu art. 7 pkt 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2015 r. poz. 2135 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 195).** **5. Do wprowadzania danych do rejestru, dokonywania zmian danych w rejestrze oraz usuwania danych z rejestru są uprawnione wyłącznie osoby upoważnione przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.**
Brak odpowiednika	**Art. 85x. [Prawo do uzyskania informacji z rejestru]** **1. Prawo do uzyskania informacji z rejestru przysługuje:** **1) osobie ubiegającej się o zatrudnienie na stanowisku nauczyciela – w odniesieniu do informacji, które bezpośrednio jej dotyczą;** **2) dyrektorowi szkoły w stosunku do nauczycieli zatrudnionych w danej szkole;** **3) rzecznikom dyscyplinarnym i komisjom dyscyplinarnym – w związku z prowadzonym postępowaniem wyjaśniającym lub postępowaniem dyscyplinarnym;** **4) sądom sprawującym w Rzeczypospolitej Polskiej wymiar sprawiedliwości – w związku z prowadzonym postępowaniem;** **5) prokuratorom, Policji i innym organom uprawnionym do prowadzenia postępowania przygotowawczego w sprawach karnych i karnych skarbowych oraz czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia – w związku z prowadzonym postępowaniem;** **6) organom administracji rządowej, organom samorządu terytorialnego oraz innym organom wykonującym zadania publiczne, w przypadkach kiedy jest to uzasadnione potrzebą wykonania nałożonych na nie zadań, określonych w ustawie.** **2. Każdemu przysługuje prawo do uzyskania informacji, czy jego dane osobowe zgromadzone są w rejestrze. Osobie, której dane osobowe znajdują się w rejestrze, na jej wniosek, udostępnia się informację o treści wszystkich danych dotyczących tej osoby.** **3. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania przekazuje organom państw członkowskich w trybie ostrzeżenia w systemie IMI, o którym mowa w art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz.U. z 2016 r. poz. 65), informacje z rejestru, o których mowa w art. 85w ust. 2 pkt 1–3 i 7.**
Brak odpowiednika	**Art. 85y. [Wniosek dotyczący udzielenia informacji z rejestru]** **1. Informacji z rejestru udziela się na wniosek osób i podmiotów, o których mowa w art. 85x ust. 1 i 2.** **2. Wniosek składa się na formularzu w postaci papierowej albo postaci elektronicznej.** **3. Wniosek zawiera:** **1) dane wnioskodawcy – imię i nazwisko osoby lub nazwę podmiotu, o którym mowa w art. 85x ust. 1 pkt 3-6 i ust. 2, oraz adres do korespondencji;**

Brak odpowiednika	2) dane osobowe osoby, której dotyczy wniosek – nazwisko, imię lub imiona, płeć, datę i miejsce urodzenia, imiona rodziców, obywatelstwo lub obywatelstwa, miejsce zamieszkania, numer PESEL, a w przypadku braku tego numeru – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość; 3) uzasadnienie uzyskania informacji; 4) wskazanie rodzaju i zakresu danych, które mają być przedmiotem informacji; 5) datę i miejsce sporządzenia wniosku. 4. Wniosek w postaci papierowej zawiera podpis wnioskodawcy, a wniosek w postaci elektronicznej powinien być uwierzytelniony przy użyciu mechanizmów określonych w art. 20a ust. 1 albo 2 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. z 2014 r. poz. 1114 oraz z 2016 r. poz. 352) oraz zawierać adres elektroniczny wnioskodawcy. 5. Wniosek niespełniający warunków, o których mowa w ust. 2, 3 lub 4, pozostawia się bez rozpoznania. 6. Informacja z rejestru zawiera: 1) dane osobowe osoby, której dotyczy wniosek – nazwisko, imię lub imiona, płeć, datę i miejsce urodzenia, imiona rodziców, obywatelstwo lub obywatelstwa, miejsce zamieszkania, numer PESEL, a w przypadku braku tego numeru – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość; 2) dane w zakresie objętym wnioskiem albo stwierdzenie, że osoba, której dotyczy wniosek, nie figuruje w rejestrze; 3) datę i miejsce wydania; 4) imię i nazwisko oraz podpis osoby upoważnionej do jej wydania. 7. Informacji z rejestru udziela się w następujących terminach: 1) osobie, o której mowa w art. 85x ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 2 – w terminie 7 dni roboczych od dnia otrzymania wniosku; 2) podmiotom, o których mowa w art. 85x ust. 1 pkt 3–6 – w terminie 10 dni roboczych od dnia otrzymania wniosku. 8. Informację z rejestru wydaje się nieodpłatnie. 9. Informacji z rejestru udziela się w postaci papierowej albo postaci elektronicznej. 10. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi, w drodze rozporządzenia, wzór formularza wniosku o udzielenie informacji z rejestru, uwzględniając konieczność sprawnego uzyskiwania informacji z rejestru przez osoby i podmioty uprawnione. Art. 85z. [Dane osobowe usuwane z rejestru] 1. Informacje wprowadza się do rejestru na podstawie zawiadomienia: 1) o prawomocnym ukaraniu nauczyciela karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 76 ust. 1 pkt 3 albo 4, sporządzonego odpowiednio przez przewodniczącego komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji albo przewodniczącego odwoławczej komisji dyscyplinarnej i przesłanego do rejestru niezwłocznie po uprawomocnieniu się orzeczenia; zawiadomienie zawiera informacje, o których mowa w art. 85w ust. 2 pkt 1–6;

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
	2) o zawieszeniu nauczyciela w pełnieniu obowiązków oraz o okresie zawieszenia, sporządzonego przez dyrektora szkoły, a w przypadku zawieszenia w pełnieniu obowiązków dyrektora szkoły – przez organ prowadzący szkołę, i przesłanego do rejestru niezwłocznie po wydaniu decyzji o zawieszeniu za pośrednictwem właściwej komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji; zawiadomienie zawiera informacje, o których mowa w art. 85w ust. 2 pkt 1 i 7. **2. Dane osobowe nauczyciela usuwa się z rejestru, jeżeli kara dyscyplinarna, o której mowa w art. 76 ust. 1 pkt 3, uległa zatarciu.** **3. Dane osobowe nauczyciela usuwa się z rejestru po otrzymaniu zawiadomienia:** **1) o uchyleniu prawomocnego orzeczenia odwoławczej komisji dyscyplinarnej przez sąd apelacyjny – sąd pracy i ubezpieczeń społecznych, o którym mowa w art. 85m ust. 1, sporządzonego przez przewodniczącego odwoławczej komisji dyscyplinarnej i przesłanego do rejestru niezwłocznie po uchyleniu orzeczenia;** **2) o zakończeniu okresu zawieszenia w pełnieniu obowiązków nauczyciela albo dyrektora szkoły, sporządzonego odpowiednio przez dyrektora szkoły albo organ prowadzący szkołę i przesłanego do rejestru niezwłocznie po zakończeniu okresu zawieszenia, za pośrednictwem właściwej komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji;** **3) o uchyleniu decyzji o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków nauczyciela lub dyrektora szkoły, sporządzonego odpowiednio przez przewodniczącego komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji albo odwoławczej komisji dyscyplinarnej i przesłanego do rejestru niezwłocznie po uchyleniu decyzji;** **4) o uchyleniu prawomocnego orzeczenia w wyniku wznowienia postępowania, sporządzonego przez komisję dyscyplinarną, o której mowa w art. 85n ust. 8, i przesłanego do rejestru niezwłocznie po uchyleniu orzeczenia.** **4. Dane osób zmarłych usuwa się z rejestru po uzyskaniu informacji o ich zgonie.** **5. Zawiadomienia, o których mowa w ust. 1 i 3, przesyła się do rejestru w postaci elektronicznej. Zawiadomienie powinno być uwierzytelnione przy użyciu mechanizmów określonych w art. 20a ust. 1 albo 2 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne oraz zawierać adres elektroniczny organu.**

Komentarz: Zmiany weszły w życie 1 września 2016 r. Zostały wprowadzone ustawą z 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 668). Mając na celu zwiększenie bezpieczeństwa uczniów oraz wzmocnienie mechanizmów wspomagających dyrektorów szkół i placówek w weryfikacji osób kandydujących na stanowisko nauczyciela w publicznych oraz niepublicznych szkołach i placówkach pod względem spełniania przez kandydatów warunku niekaralności karą dyscyplinarną, ustawodawca wprowadził centralny rejestr orzeczeń dyscyplinarnych wobec nauczycieli. W rejestrze są gromadzone dane o nauczycielach prawomocnie ukaranych karą:

- wydalenia z zawodu nauczycielskiego,
- zwolnienia z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim w okresie 3 lat od ukarania oraz o zawieszeniu nauczyciela w pełnieniu obowiązków.

Rejestr ma osiągnąć swoją pełną funkcjonalność 1 stycznia 2017 r., w tym funkcję udostępniania informacji z rejestru w celu potwierdzania niekaralności karami dyscyplinarnymi. W okresie przejściowym – od dnia wejścia w życie ustawy do 31 grudnia 2016 r. – nauczyciele wykazywali brak ukarania karami dyscyplinarnymi na podstawie oświadczenia.

Podstawą wpisu do rejestru jest – w okresie przejściowym (od 1 września do 31 grudnia 2016 r.) w postaci papierowej lub elektronicznej, a docelowo, tj. od 1 stycznia 2017 r. – w postaci elektronicznej, zawiadomienie o prawomocnym ukaraniu nauczyciela karą dyscyplinarną zwolnienia z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim w okresie 3 lat od ukarania albo karą wydalenia z zawodu nauczycielskiego, sporządzone odpowiednio przez przewodniczącego komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji albo odwoławczej komisji dyscyplinarnej niezwłocznie po uprawomocnieniu się orzeczenia wymierzającego tę karę, zawierające datę doręczenia orzeczenia ukaranemu nauczycielowi. Wpis o ukaraniu obejmuje:

- dane identyfikujące nauczyciela,
- dane dotyczące komisji orzekającej,
- informacje dotyczące orzeczonej kary.

Rejestr jest prowadzony w systemie teleinformatycznym. Po zatarciu kary wpis w rejestrze zostanie usunięty (z wyjątkiem kary wydalenia z zawodu nauczyciela, która nie podlega zatarciu). W przypadku zawieszenia nauczyciela w pełnieniu obowiązków informacje o tym wpisuje się na podstawie zawiadomienia dyrektora szkoły za pośrednictwem właściwej komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji. Dane o zawieszeniu będą usunięte z rejestru po zakończeniu okresu zawieszenia w pełnieniu obowiązków oraz w przypadku uchylenia postanowienia komisji dyscyplinarnej w sprawie zawieszenia. W celu potwierdzenia niekaralności ww. karami dyscyplinarnymi nauczyciel, przed nawiązaniem stosunku pracy w szkole, będzie zobowiązany przedstawić dyrektorowi szkoły informację z centralnego rejestru orzeczeń dyscyplinarnych wobec nauczycieli.

Informacja z centralnego rejestru orzeczeń dyscyplinarnych będzie udzielana, na pisemny wniosek osoby ubiegającej się o zatrudnienie na stanowisku nauczyciela, dyrektorowi szkoły, rzecznikom dyscyplinarnym oraz komisjom dyscyplinarnym w związku z prowadzonym postępowaniem, sądom w związku z prowadzonym postępowaniem, prokuratorom, Policji i innym organom uprawnionym do prowadzenia postępowania przygotowawczego w sprawach karnych i karnych skarbowych oraz czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia – w związku z prowadzonym postępowaniem, organom administracji rządowej, organom samorządu terytorialnego oraz innym organom wykonującym zadania publiczne, w przypadkach gdy jest to uzasadnione potrzebą wykonywania nałożonych na nie zadań.

Art. 91b. [Uprawnienia nauczycieli mianowanych i dyplomowanych zatrudnionych w szczególnych jednostkach] (...) **2.** Do nauczycieli zatrudnionych w: 1) przedszkolach i szkołach, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2, bez względu na wymiar zatrudnienia, mają zastosowanie przepisy art. 11a i art. 63; 2) placówkach, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2, bez względu na wymiar zatrudnienia, ma zastosowanie przepis art. 63;	**Art. 91b. [Uprawnienia nauczycieli mianowanych i dyplomowanych zatrudnionych w szczególnych jednostkach]** (...) **2.** Do nauczycieli zatrudnionych w: 1) przedszkolach i szkołach, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2, bez względu na wymiar zatrudnienia, mają zastosowanie przepisy **art. 6, art. 9, art. 11a, art. 26, art. 63 i art. 75–85z**; 2) placówkach, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2, bez względu na wymiar zatrudnienia, mają zastosowanie przepisy **art. 6, art. 9, art. 26, art. 63 i art. 75–85z;**

Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 668). Nowelizacja ma charakter dostosowujący i jest wynikiem rozszerzenia na wszystkich nauczycieli, bez względu na wymiar i miejsce zatrudnienia, przepisów o odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz wymogu niekaralności za przestępstwo popełnione umyślnie, a także wymogu nietoczenia się wobec nich postępowania karnego w sprawie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego ani postępowania dyscyplinarnego przy nawiązaniu stosunku pracy oraz regulacji dotyczących wygaśnięcia stosunku pracy.

USTAWA

z 21 listopada 2008 r.

o służbie cywilnej

(j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 1345; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1948)*

* Tabela uwzględnia zmiany w ustawie o służbie cywilnej wprowadzone przez:
– ustawę z 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948),
– ustawę z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807),
– ustawę z 23 września 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia zwalczania chorób zakaźnych zwierząt (Dz.U. z 2016 r. poz. 1605).

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 2. [Korpus służby cywilnej] **1.** Korpus służby cywilnej tworzą pracownicy zatrudnieni na stanowiskach urzędniczych w: **Brak odpowiednika**	**Art. 2. [Korpus służby cywilnej]** **1.** Korpus służby cywilnej tworzą pracownicy zatrudnieni na stanowiskach urzędniczych w: (...) 3a) **Krajowej Informacji Skarbowej,**
Komentarz: Zmiana wejdzie w życie 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). Zmiana jest wynikiem przekształcenia administracji podatkowej, celnej i kontroli skarbowej w jedną strukturę – Krajową Administrację Skarbową. W skład korpusu służby cywilnej włączono pracowników Krajowej Informacji Skarbowej – jednego z organów Krajowej Administracji Skarbowej.	
Art. 19. [Rada Służby Publicznej] (...) **4.** Przewodniczący Rady wchodzi w skład Rady Krajowej Szkoły Administracji Publicznej.	**Art. 19. [Rada Służby Publicznej]** (...) **4.** Przewodniczący Rady wchodzi w skład Rady Krajowej Szkoły Administracji Publicznej **im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego.**
Komentarz: Zmiana weszła w życie 19 listopada 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807). Zmiana nie ma wpływu na obowiązki pracodawców.	
Art. 26. [Nabór kandydatów] (...) **2.** Nabór, o którym mowa w ust. 1, dotyczy także absolwentów Krajowej Szkoły Administracji Publicznej.	**Art. 26. [Nabór kandydatów]** (...) **2.** Nabór, o którym mowa w ust. 1, dotyczy także absolwentów Krajowej Szkoły Administracji Publicznej **im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego.**
Komentarz: Zmiana weszła w życie 19 listopada 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807). Zmiana nie ma wpływu na obowiązki pracodawców.	
Art. 27. [Nabór na stanowisko granicznego lekarza weterynarii] (...) **2.** Wojewódzki lekarz weterynarii organizuje nabór na stanowiska powiatowego lekarza weterynarii i jego zastępcy. **3.** Do naboru, o którym mowa w **ust. 1 i 2**, stosuje się odpowiednio przepisy niniejszego rozdziału.	**27. [Nabór na stanowisko granicznego lekarza weterynarii]** **uchylony** **3.** Do naboru, o którym mowa w **ust. 1,** stosuje się odpowiednio przepisy niniejszego rozdziału.

Komentarz: Zmiana weszła w życie 18 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 23 września 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia zwalczania chorób zakaźnych zwierząt (Dz.U. z 2016 r. poz. 1605). Uchyla przepis dotyczący organizacji naboru na stanowiska powiatowego lekarza weterynarii i jego zastępcy przez wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Art. 36. [Służba przygotowawcza] (...) **6.** Absolwenci Krajowej Szkoły Administracji Publicznej są zwolnieni z odbywania służby przygotowawczej.	**Art. 36. [Służba przygotowawcza]** (...) **6.** Absolwenci Krajowej Szkoły Administracji Publicznej **im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego** są zwolnieni z odbywania służby przygotowawczej.

Komentarz: Zmiana weszła w życie 19 listopada 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807). Zmiana nie ma wpływu na obowiązki pracodawców.

Art. 37. [Pierwsza ocena w służbie cywilnej] (...) **3.** Pierwszej ocenie w służbie cywilnej nie podlega absolwent Krajowej Szkoły Administracji Publicznej, który złożył wniosek o mianowanie w służbie cywilnej.	**Art. 37. [Pierwsza ocena w służbie cywilnej]** (...) **3.** Pierwszej ocenie w służbie cywilnej nie podlega absolwent Krajowej Szkoły Administracji Publicznej **im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego,** który złożył wniosek o mianowanie w służbie cywilnej.

Komentarz: Zmiana weszła w życie 19 listopada 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807). Zmiana nie ma wpływu na obowiązki pracodawców.

Art. 39. [Absolwenci Krajowej Szkoły Administracji Publicznej] Prezes Rady Ministrów, zgodnie z odrębnymi przepisami, wskazuje absolwentom kolejnych roczników Krajowej Szkoły Administracji Publicznej pierwsze stanowiska pracy przedstawione przez Szefa Służby Cywilnej.	**Art. 39. [Absolwenci Krajowej Szkoły Administracji Publicznej]** Prezes Rady Ministrów, zgodnie z odrębnymi przepisami, wskazuje absolwentom kolejnych roczników Krajowej Szkoły Administracji Publicznej **im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego** pierwsze stanowiska pracy przedstawione przez Szefa Służby Cywilnej.

Komentarz: Zmiana weszła w życie 19 listopada 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807). Zmiana nie ma wpływu na obowiązki pracodawców.

Art. 41. [Postępowanie kwalifikacyjne dla pracowników ubiegających się o mianowanie] **1.** Szef Służby Cywilnej określa i publikuje w Biuletynie Kancelarii wzór zgłoszenia do postępowania kwalifikacyjnego dla pracowników służby cywilnej ubiegających się o mianowanie oraz wzór wniosku o mianowanie dla absolwentów Krajowej Szkoły Administracji Publicznej.	**Art. 41. [Postępowanie kwalifikacyjne dla pracowników ubiegających się o mianowanie]** **1.** Szef Służby Cywilnej określa i publikuje w Biuletynie Kancelarii wzór zgłoszenia do postępowania kwalifikacyjnego dla pracowników służby cywilnej ubiegających się o mianowanie oraz wzór wniosku o mianowanie dla absolwentów Krajowej Szkoły Administracji Publicznej **im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego.**

Komentarz: Zmiana weszła w życie 19 listopada 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807). Zmiana nie ma wpływu na obowiązki pracodawców.

Art. 42. [Zgłoszenie do postępowania kwalifikacyjnego] (...) **2.** Absolwenci Krajowej Szkoły Administracji Publicznej, którzy spełniają warunki określone w art. 40 pkt 1 i 4, składają do Szefa Służby Cywilnej wniosek o mianowanie w służbie cywilnej. Wnioski o mianowanie składa się w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 maja.	**Art. 42. [Zgłoszenie do postępowania kwalifikacyjnego]** (...) **2.** Absolwenci Krajowej Szkoły Administracji Publicznej **im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego,** którzy spełniają warunki określone w art. 40 pkt 1 i 4, składają do Szefa Służby Cywilnej wniosek o mianowanie w służbie cywilnej. Wnioski o mianowanie składa się w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 maja.

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Komentarz: Zmiana weszła w życie 19 listopada 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807). Zmiana nie ma wpływu na obowiązki pracodawców.	
Art. 43. [Przebieg postępowania kwalifikacyjnego] **1.** Krajowa Szkoła Administracji Publicznej, z zastrzeżeniem art. 42 ust. 2, prowadzi postępowanie kwalifikacyjne dla pracowników służby cywilnej ubiegających się o mianowanie.	**Art. 43. [Przebieg postępowania kwalifikacyjnego]** **1.** Krajowa Szkoła Administracji Publicznej **im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego**, z zastrzeżeniem art. 42 ust. 2, prowadzi postępowanie kwalifikacyjne dla pracowników służby cywilnej ubiegających się o mianowanie.
Komentarz: Zmiana weszła w życie 19 listopada 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807). Zmiana nie ma wpływu na obowiązki pracodawców.	
Art. 45. [Opłata za przystąpienie do postępowania kwalifikacyjnego] (...) **2.** Opłata, o której mowa w ust. 1, stanowi przychód Krajowej Szkoły Administracji Publicznej.	**Art. 45. [Opłata za przystąpienie do postępowania kwalifikacyjnego]** (...) **2.** Opłata, o której mowa w ust. 1, stanowi przychód Krajowej Szkoły Administracji Publicznej **im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego.**
Komentarz: Zmiana weszła w życie 19 listopada 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807). Zmiana nie ma wpływu na obowiązki pracodawców.	
Art. 46. [Dyplom ukończenia Krajowej Szkoły Administracji Publicznej] Posiadanie przez absolwenta Krajowej Szkoły Administracji Publicznej wiedzy, umiejętności i predyspozycji kierowniczych niezbędnych do wypełniania zadań służby cywilnej sprawdzane jest w toku kształcenia w tej szkole i potwierdzane dyplomem jej ukończenia.	**Art. 46. [Dyplom ukończenia Krajowej Szkoły Administracji Publicznej]** Posiadanie przez absolwenta Krajowej Szkoły Administracji Publicznej **im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego** wiedzy, umiejętności i predyspozycji kierowniczych niezbędnych do wypełniania zadań służby cywilnej sprawdzane jest w toku kształcenia w tej szkole i potwierdzane dyplomem jej ukończenia.
Komentarz: Zmiana weszła w życie 19 listopada 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807). Zmiana nie ma wpływu na obowiązki pracodawców.	
Art. 48. [Mianowanie pracownika służby cywilnej] (...) **2.** Szef Służby Cywilnej dokonuje w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej mianowania pracownika służby cywilnej, który ukończył w danym roku postępowanie kwalifikacyjne z wynikiem pozytywnym i z miejscem uprawniającym do mianowania lub ukończył Krajową Szkołę Administracji Publicznej. **3.** Osiągnięcie miejsca uprawniającego do mianowania oznacza uzyskanie w postępowaniu kwalifikacyjnym wyniku pozytywnego z sumą punktów pozwalającą na mianowanie wszystkich osób, które uzyskały tę sumę punktów bez konieczności przekroczenia limitu, o którym mowa w art. 7 ust. 1. Ustalenie miejsca uprawniającego do mianowania następuje po uwzględnieniu liczby mianowań absolwentów Krajowej Szkoły Administracji Publicznej.	**Art. 48. [Mianowanie pracownika służby cywilnej]** (...) **2.** Szef Służby Cywilnej dokonuje w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej mianowania pracownika służby cywilnej, który ukończył w danym roku postępowanie kwalifikacyjne z wynikiem pozytywnym i z miejscem uprawniającym do mianowania lub ukończył Krajową Szkołę Administracji Publicznej **im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego.** **3.** Osiągnięcie miejsca uprawniającego do mianowania oznacza uzyskanie w postępowaniu kwalifikacyjnym wyniku pozytywnego z sumą punktów pozwalającą na mianowanie wszystkich osób, które uzyskały tę sumę punktów bez konieczności przekroczenia limitu, o którym mowa w art. 7 ust. 1. Ustalenie miejsca uprawniającego do mianowania następuje po uwzględnieniu liczby mianowań absolwentów Krajowej Szkoły Administracji Publicznej **im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego.**

Komentarz: Zmiana weszła w życie 19 listopada 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807). Zmiana nie ma wpływu na obowiązki pracodawców.

Art. 52. [Wyższe stanowiska w służbie cywilnej] Wyższymi stanowiskami w służbie cywilnej są stanowiska: **Brak odpowiednika**	**Art. 52. [Wyższe stanowiska w służbie cywilnej]** Wyższymi stanowiskami w służbie cywilnej są stanowiska: (...) 3a) **powiatowego lekarza weterynarii i jego zastępcy;**

Komentarz: Zmiana weszła w życie 18 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 23 września 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia zwalczania chorób zakaźnych zwierząt (Dz.U. z 2016 r. poz. 1605). Katalog wyższych stanowisk w służbie cywilnej został uzupełniony o stanowisko powiatowego lekarza weterynarii i jego zastępcy.

Art. 53a. [Powoływanie i odwoływanie osób sprawujących wyższe stanowiska w służbie cywilnej] **Brak odpowiednika**	**Art. 53a. [Powoływanie i odwoływanie osób sprawujących wyższe stanowiska w służbie cywilnej]** (...) **3a. Osoby na stanowiska, o których mowa w art. 52 pkt 3a, powołuje i odwołuje wojewódzki lekarz weterynarii.**

Komentarz: Zmiana weszła w życie 18 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 23 września 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia zwalczania chorób zakaźnych zwierząt (Dz.U. z 2016 r. poz. 1605). W wyniku zmiany powiatowego lekarza weterynarii i jego zastępcę powołuje i odwołuje wojewódzki lekarz weterynarii.

Art. 107. [Plan szkoleń centralnych] (...) **3.** Przy ustalaniu programów szkoleń Szef Służby Cywilnej współdziała w szczególności z Krajową Szkołą Administracji Publicznej.	**Art. 107. [Plan szkoleń centralnych]** (...) **3.** Przy ustalaniu programów szkoleń Szef Służby Cywilnej współdziała w szczególności z Krajową Szkołą Administracji Publicznej **im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego.**

Komentarz: Zmiana weszła w życie 19 listopada 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807). Zmiana nie ma wpływu na obowiązki pracodawców.

Art. 116. [Komisje dyscyplinarne] **Brak odpowiednika**	**Art. 116. [Komisje dyscyplinarne]** (...) **4. Sprawy dyscyplinarne osób zajmujących stanowiska powiatowych lekarzy weterynarii i ich zastępców rozpatruje w I instancji komisja dyscyplinarna działająca w urzędzie obsługującym właściwego wojewódzkiego lekarza weterynarii.**

Komentarz: Zmiana weszła w życie 18 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 23 września 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia zwalczania chorób zakaźnych zwierząt (Dz.U. z 2016 r. poz. 1605). W wyniku nowelizacji organem rozpatrującym w I instancji sprawy dyscyplinarne osób zajmujących stanowiska powiatowych lekarzy weterynarii i ich zastępców jest komisja dyscyplinarna działająca w urzędzie obsługującym właściwego wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Art. 124. [Rzecznik dyscyplinarny] **Brak odpowiednika**	**Art. 124. [Rzecznik dyscyplinarny]** (...) **3a. Rzecznika dyscyplinarnego do spraw dyscyplinarnych osób zajmujących stanowiska powiatowych lekarzy weterynarii i ich zastępców powołuje wojewódzki lekarz weterynarii, spośród podległych mu członków korpusu służby cywilnej.**

Komentarz: Zmiana weszła w życie 18 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 23 września 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia zwalczania chorób zakaźnych zwierząt (Dz.U. z 2016 r. poz. 1605). Zgodnie z nowelizacją organem powołującym rzecznika dyscyplinarnego do spraw dyscyplinarnych osób zajmujących stanowiska powiatowych lekarzy weterynarii i ich zastępców jest wojewódzki lekarz weterynarii.

USTAWA

z 4 marca 1994 r.

o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych

(j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 800; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 2255)*

* Tabela uwzględnia zmiany w ustawie o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych wprowadzone od 1 stycznia 2017 r.:
– ustawą z 2 grudnia 2016 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2017 (Dz.U. z 2016 r. poz. 1984),
– ustawą z 16 grudnia 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego przedsiębiorców (Dz.U. z 2016 r. poz. 2255).

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 3. [Pracodawcy tworzący fundusz] **1.** Fundusz tworzą, z zastrzeżeniem ust. 2, pracodawcy zatrudniający według stanu na dzień 1 stycznia danego roku co najmniej **20** pracowników w przeliczeniu na pełne etaty.	**Art. 3. [Pracodawcy tworzący fundusz]** **1.** Fundusz tworzą, z zastrzeżeniem ust. 2, pracodawcy zatrudniający według stanu na dzień 1 stycznia danego roku co najmniej **50** pracowników w przeliczeniu na pełne etaty.
Brak odpowiednika	(...) **1c. Pracodawcy zatrudniający według stanu na dzień 1 stycznia danego roku, co najmniej 20 i mniej niż 50 pracowników w przeliczeniu na pełne etaty, tworzą Fundusz na wniosek zakładowej organizacji związkowej.**
(...) **3.** Pracodawcy zatrudniający według stanu na dzień 1 stycznia danego roku mniej niż **20** pracowników w przeliczeniu na pełne etaty, z zastrzeżeniem ust. 2, mogą tworzyć Fundusz do wysokości i na zasadach określonych w art. 5 lub mogą wypłacać świadczenie urlopowe, o którym mowa w ust. 4–6.	(...) **3.** Pracodawcy zatrudniający według stanu na dzień 1 stycznia danego roku mniej niż **50** pracowników w przeliczeniu na pełne etaty mogą tworzyć Fundusz do wysokości i na zasadach określonych w art. 5 lub mogą wypłacać świadczenie urlopowe, o którym mowa w ust. 4–6.
(...) **3b.** U pracodawców, o których mowa w ust. 3, zatrudniających co najmniej **20** pracowników, objętych układem zbiorowym pracy, postanowienia w sprawie nietworzenia Funduszu i niewypłacania świadczenia urlopowego zawiera się w układzie zbiorowym pracy. Jeżeli u takich pracodawców pracownicy nie są objęci układem zbiorowym pracy, postanowienia w sprawie nietworzenia Funduszu i niewypłacania świadczenia urlopowego zawiera się w regulaminie wynagradzania; art. 4 ust. 3 stosuje się odpowiednio.	(...) **3b.** U pracodawców, o których mowa w ust. 3, zatrudniających co najmniej **50** pracowników, objętych układem zbiorowym pracy, postanowienia w sprawie nietworzenia Funduszu i niewypłacania świadczenia urlopowego zawiera się w układzie zbiorowym pracy. Jeżeli u takich pracodawców pracownicy nie są objęci układem zbiorowym pracy, postanowienia w sprawie nietworzenia Funduszu i niewypłacania świadczenia urlopowego zawiera się w regulaminie wynagradzania; art. 4 ust. 3 stosuje się odpowiednio.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego przedsiębiorców (Dz.U. z 2016 r. poz. 2255). Od 1 stycznia 2017 r. obowiązek tworzenia zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (zfśs) ma pracodawca zatrudniający co najmniej 50 pracowników w przeliczeniu na pełne etaty. Natomiast pracodawca zatrudniający mniej niż 50 pracowników będzie mógł uznaniowo tworzyć zfśs. W przypadku przedsiębiorców zatrudniających co najmniej 20, lecz mniej niż 50 pracowników, u których działa zakładowa organizacja związkowa, będzie ona mogła wystąpić z wnioskiem o utworzenie funduszu.	
Art. 4. [Postanowienia układów zbiorowych pracy] **1.** U pracodawców, o których mowa w art. 3 ust. 1, układ zbiorowy pracy może dowolnie kształtować wysokość odpisu na Fundusz; może również postanawiać, że Fundusz nie będzie tworzony.	**Art. 4. [Postanowienia układów zbiorowych pracy]** **1.** U pracodawców, o których mowa w art. 3 ust. 1 **i 1c**, układ zbiorowy pracy może dowolnie kształtować wysokość odpisu na Fundusz; może również postanawiać, że Fundusz nie będzie tworzony.

2. U pracodawców określonych w art. 3 ust. 1, których pracownicy nie są objęci układem zbiorowym pracy, postanowienia w sprawach, o których mowa w ust. 1, może zawierać regulamin wynagradzania.	**2.** U pracodawców określonych w art. 3 ust. 1 **i 1c**, których pracownicy nie są objęci układem zbiorowym pracy, postanowienia w sprawach, o których mowa w ust. 1, może zawierać regulamin wynagradzania.

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego przedsiębiorców (Dz.U. z 2016 r. poz. 2255). U przedsiębiorcy zatrudniającego co najmniej 20 i mniej niż 50 pracowników, u którego działa zakładowa organizacja związkowa i wystąpiła ona z wnioskiem o utworzenie funduszu, wysokość odpisu na zfśs może zostać ustalona w niższej wysokości niż maksymalna. Postanowienia w zakresie obowiązującej wysokości odpisu powinien zawierać układ zbiorowy pracy, a w przypadku jego braku – regulamin wynagradzania.

Art. 5e. [Przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej w 2016 r.] W **2016 r.** przez przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej, o którym mowa w art. 5 ust. 2, należy rozumieć przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej **w drugim półroczu 2010 r.** ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 5 ust. 7.	**Art. 5f. [Przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej w 2017 r.]** W **2017 r.** przez przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej, o którym mowa w art. 5 ust. 2, należy rozumieć przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej **w drugim półroczu 2012 r.** ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 5 ust. 7.

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 2 grudnia 2016 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2017 (Dz.U. z 2016 r. poz. 1984). Pracodawcy, którzy dokonują odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w 2017 r. w maksymalnej wysokości przewidzianej w ustawie, obliczają go od nowej, wyższej podstawy wymiaru (Pw). W latach 2012–2016 r. podstawa ta wynosiła 2917,14 zł (przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej w drugim półroczu 2010 r., M.P. z 2011 r. Nr 15, poz. 156), a od 1 stycznia 2017 r. jest to kwota 3161,77 zł (przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej w drugim półroczu 2012 r., M.P. z 2013 r. poz. 107).
Wysokość odpisu podstawowego po zmianie wynosi:
- 1185,66 zł (37,5% Pw) na pracownika zatrudnionego w normalnych warunkach;
- 1580,89 zł (50% Pw) na pracownika wykonującego prace w szczególnych warunkach lub prace o szczególnym charakterze – w rozumieniu przepisów o emeryturach pomostowych;
- 158,09 zł (5% Pw) na pracownika młodocianego w I roku nauki;
- 189,71 zł (6% Pw) na pracownika młodocianego w II roku nauki;
- 221,32 zł (7% Pw) na pracownika młodocianego w III roku nauki.

Wysokość odpisów nieobowiązkowych (fakultatywnych) po zmianie wynosi:
- zwiększających odpis podstawowy – 197,61 zł (6,25% Pw) na każdą zatrudnioną osobę, w stosunku do której orzeczono znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności;
- zwiększających zfśs – 197,61 zł (6,25% Pw) na każdego emeryta i rencistę, w tym także ze zlikwidowanych zakładów pracy, nad którymi pracodawca sprawuje opiekę socjalną;
- zwiększających zfśs – 237,13 zł (7,5% Pw) na każdą zatrudnioną osobę w przypadku pracodawców, którzy utworzyli zakładowy żłobek lub klub dziecięcy oraz przeznaczą na ten cel z odpisu podstawowego kwotę odpowiadającą 7,5% tego odpisu.

Art. 6a. [Pracodawca rozpoczynający działalność w roku kalendarzowym] (...) **1a.** Jeżeli rozpoczęcie działalności następuje w roku kalendarzowym w wyniku komercjalizacji, przejęcia, podziału lub połączenia zakładu lub jego części z równoczesnym przejęciem pracowników, pracodawca zatrudniający co najmniej **20** pracowników w przeliczeniu na pełne etaty oraz pracodawca, o którym mowa w art. 3 ust. 2, tworzą Fundusz.	**Art. 6a. [Pracodawca rozpoczynający działalność w roku kalendarzowym]** (...) **1a.** Jeżeli rozpoczęcie działalności następuje w roku kalendarzowym w wyniku komercjalizacji, przejęcia, podziału lub połączenia zakładu lub jego części z równoczesnym przejęciem pracowników, pracodawca zatrudniający co najmniej **50** pracowników w przeliczeniu na pełne etaty oraz pracodawca, o którym mowa w art. 3 ust. **1c i** 2, tworzą Fundusz.

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego przedsiębiorców (Dz.U. z 2016 r. poz. 2255). Pracodawcy rozpoczynający działalność w trakcie roku, zobligowani do utworzenia zfśs, muszą dokonywać odpisów dopiero od następnego roku kalendarzowego. Jednak z odroczenia tego obowiązku od 1 stycznia 2017 r. nie mogą skorzystać pracodawcy, którzy rozpoczynają działalność w wyniku komercjalizacji, przejęcia, podziału lub połączenia zakładu lub jego części z jednoczesnym przejęciem pracowników oraz zatrudniają co najmniej 20 i mniej niż 50 pracowników w przeliczeniu na pełne etaty i z wnioskiem o utworzenie zfśs wystąpiła zakładowa organizacja związkowa. W takiej sytuacji fundusz socjalny należy utworzyć w roku rozpoczęcia działalności.

USTAWA

z 10 października 2002 r.

o minimalnym wynagrodzeniu za pracę

(j.t. Dz.U. z 2015 r. poz. 2008; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1265)*

* Tabela uwzględnia zmiany w ustawie o minimalnym wynagrodzeniu za pracę wprowadzone od 1 stycznia 2017 r.:
–ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265).

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 1. [Definicje] Użyte w ustawie określenia oznaczają: (...) 8) „rok następny” – rok, na który ustala się wysokość minimalnego wynagrodzenia;	**Art. 1. [Definicje]** Użyte w ustawie określenia oznaczają: (...) 8) „rok następny” – rok, na który ustala się wysokość minimalnego wynagrodzenia **za pracę oraz wysokość minimalnej stawki godzinowej;**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265). Tak jak minimalne wynagrodzenie za pracę, minimalna stawka godzinowa dla zleceniobiorców i osób prowadzących działalność gospodarczą, wykonujących pracę osobiście, będzie ustalana na każdy rok kalendarzowy.	
Art. 2. [Negocjacje w sprawie minimalnego wynagrodzenia] (...) **2.** Rada Ministrów, w terminie do dnia 15 czerwca każdego roku, przedstawia Radzie Dialogu Społecznego:	**Art. 2. [Negocjacje w sprawie minimalnego wynagrodzenia]** (...) **2.** Rada Ministrów, w terminie do dnia 15 czerwca każdego roku, przedstawia Radzie Dialogu Społecznego:
1) propozycję wysokości minimalnego wynagrodzenia w roku następnym wraz z terminem zmiany wysokości tego wynagrodzenia, zgodnie z art. 3;	1) propozycję wysokości minimalnego wynagrodzenia w roku następnym **oraz propozycję wysokości minimalnej stawki godzinowej w roku następnym określoną zgodnie z ust. 3a i 3b**, wraz z terminem zmiany tych wysokości, zgodnie z art. 3;
(...) **3.** Rada Dialogu Społecznego, po otrzymaniu propozycji i informacji, o których mowa w ust. 2, uzgadnia wysokość minimalnego wynagrodzenia w roku następnym w terminie 30 dni od dnia otrzymania propozycji.	(...) **3.** Rada Dialogu Społecznego, po otrzymaniu propozycji i informacji, o których mowa w ust. 2, uzgadnia wysokość minimalnego wynagrodzenia **oraz ustala wysokość minimalnej stawki godzinowej, zgodnie z ust. 3a i 3b**, w terminie 30 dni od dnia otrzymania propozycji i informacji.
Brak odpowiednika	**3a. Wysokość minimalnej stawki godzinowej jest corocznie waloryzowana o wskaźnik wynikający z podzielenia wysokości minimalnego wynagrodzenia ustalonej na rok następny przez wysokość minimalnego wynagrodzenia obowiązującą w roku, w którym odbywają się negocjacje, o których mowa w ust. 1.**
Brak odpowiednika	**3b. Przy ustalaniu wysokości minimalnej stawki godzinowej, zgodnie z ust. 3a, przepis art. 5a stosuje się odpowiednio.**
4. Wysokość minimalnego wynagrodzenia**, o którym mowa w ust. 3**, podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w drodze obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów, w terminie do dnia 15 września każdego roku.	**4.** Wysokość minimalnego wynagrodzenia, **a także wysokość minimalnej stawki godzinowej, o których mowa w ust. 3**, podlegają ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w drodze obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów, w terminie do dnia 15 września każdego roku.

5. Jeżeli Rada Dialogu Społecznego nie uzgodni w terminie, o którym mowa w ust. 3, wysokości minimalnego wynagrodzenia w roku następnym, Rada Ministrów ustala wysokość minimalnego wynagrodzenia w roku następnym wraz z terminem zmiany tej wysokości, w drodze rozporządzenia, w terminie do dnia 15 września każdego roku. Wysokość minimalnego wynagrodzenia ustalona przez Radę Ministrów nie może być niższa od wysokości minimalnego wynagrodzenia, o której mowa w ust. 2 pkt 1.	**5.** Jeżeli Rada Dialogu Społecznego nie uzgodni w terminie, o którym mowa w ust. 3, wysokości minimalnego wynagrodzenia w roku następnym **oraz nie ustali wysokości minimalnej stawki godzinowej w roku następnym,** Rada Ministrów ustala, w drodze rozporządzenia, w terminie do dnia 15 września każdego roku, wysokość minimalnego wynagrodzenia w roku następnym, **a także wysokość minimalnej stawki godzinowej w roku następnym** wraz z terminem zmiany tych wysokości. Wysokość minimalnego wynagrodzenia, **a także wysokość minimalnej stawki godzinowej** ustalone przez Radę Ministrów nie mogą być niższe od wysokości minimalnego wynagrodzenia oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej, o których mowa w ust. 2 pkt 1.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265). Zmiana nie wpływa na obowiązki pracodawców i przedsiębiorców.	
Art. 3. [Terminy zmiany wysokości minimalnego wynagrodzenia] Jeżeli prognozowany na następny rok wskaźnik cen, o którym mowa w art. 2 ust. 2 pkt 3, wynosi: 1) co najmniej 105% – ustala się dwa terminy zmiany wysokości minimalnego wynagrodzenia: od dnia 1 stycznia i od dnia 1 lipca; 2) mniej niż 105% – ustala się jeden termin zmiany wysokości minimalnego wynagrodzenia: od dnia 1 stycznia.	**Art. 3. [Terminy zmiany wysokości minimalnego wynagrodzenia]** Jeżeli prognozowany na rok następny wskaźnik cen, o którym mowa w art. 2 ust. 2 pkt 3, wynosi: 1) co najmniej 105% – ustala się dwa terminy zmiany wysokości minimalnego wynagrodzenia **oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej**: od dnia 1 stycznia i od dnia 1 lipca; 2) mniej niż 105% – ustala się jeden termin zmiany wysokości minimalnego wynagrodzenia **oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej**: od dnia 1 stycznia.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265). Zmiana nie wpływa na obowiązki pracodawców i przedsiębiorców.	
Art. 5. [Wskaźnik weryfikacyjny] (...) **3.** Wskaźnik weryfikacyjny otrzymuje się przez podzielenie wskaźnika cen w roku poprzednim przez prognozowany wskaźnik cen w roku poprzednim.	**Art. 5. [Wskaźnik weryfikacyjny]** (...) **3.** Wskaźnik weryfikacyjny otrzymuje się przez podzielenie wskaźnika cen w roku poprzednim przez prognozowany wskaźnik cen w roku poprzednim, **w oparciu o który została określona propozycja wysokości minimalnego wynagrodzenia, o której mowa w art. 2 ust. 2 pkt 1.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265). Zmiana nie wpływa na obowiązki pracodawców i przedsiębiorców.	
Brak odpowiednika	**Art. 5a. [Zaokrąglanie końcowego wyniku obliczeń]** **Końcowy wynik obliczeń, o których mowa w art. 5, zaokrągla się do pełnych dziesiątek groszy w ten sposób, że końcówki kwot wynoszące mniej niż 5 groszy pomija się, a końcówki kwot wynoszące 5 i więcej groszy podwyższa się do pełnych dziesiątek.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265). Zmiana nie wpływa na obowiązki pracodawców i przedsiębiorców.	

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 6. [Ustalanie wysokości wynagrodzenia pracowników] **1.** Wysokość wynagrodzenia pracownika zatrudnionego w pełnym miesięcznym wymiarze czasu pracy nie może być niższa od wysokości minimalnego wynagrodzenia ustalonego w trybie art. 2 i 4, **z zastrzeżeniem ust. 2.**	**Art. 6. [Ustalanie wysokości wynagrodzenia pracowników]** **1.** Wysokość wynagrodzenia pracownika zatrudnionego w pełnym miesięcznym wymiarze czasu pracy nie może być niższa od wysokości minimalnego wynagrodzenia ustalonego w trybie art. 2 i art. 4.
2. Wysokość wynagrodzenia pracownika w okresie jego pierwszego roku pracy, z zastrzeżeniem ust. 3, nie może być niższa niż 80% wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę.	**uchylony**
3. Do okresu, o którym mowa w ust. 2, wlicza się wszystkie okresy, za które była opłacana składka na ubezpieczenie społeczne lub zaopatrzenie emerytalne, z wyłączeniem okresów zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego.	**uchylony**
(...) **5.** Przy obliczaniu wysokości wynagrodzenia pracownika nie uwzględnia się:	(...) **5.** Przy obliczaniu wysokości wynagrodzenia pracownika nie uwzględnia się:
Brak odpowiednika	(...) **4) dodatku do wynagrodzenia za pracę w porze nocnej.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265). Zniesiono zróżnicowanie wynagrodzenia minimalnego ze względu na staż pracy pracowników (do 31 grudnia 2016 r. – 80% dla pracowników w pierwszym roku pracy). Po zmianie wszyscy pracownicy – niezależnie od stażu pracy – mają prawo do minimalnego wynagrodzenia w tej samej wysokości (100%). Ponadto przy obliczaniu minimalnej płacy należnej począwszy za styczeń 2017 r. nie uwzględnia się dodatku za pracę w porze nocnej.	
Brak odpowiednika	**Art. 8a. [Obliczanie wysokości wynagrodzenia przyjmującego zlecenie lub świadczącego usługi]** **1. W przypadku umów, o których mowa w art. 734 i art. 750 Kodeksu cywilnego, wykonywanych przez przyjmującego zlecenie lub świadczącego usługi, wysokość wynagrodzenia powinna być ustalona w umowie w taki sposób, aby wysokość wynagrodzenia za każdą godzinę wykonania zlecenia lub świadczenia usług nie była niższa niż wysokość minimalnej stawki godzinowej ustalonej zgodnie z art. 2 ust. 3a, 3b i 5.** **2. W przypadku gdy wysokość wynagrodzenia ustalonego w umowie nie zapewnia przyjmującemu zlecenie lub świadczącemu usługi otrzymania za każdą godzinę wykonania zlecenia lub świadczenia usług wynagrodzenia w wysokości co najmniej minimalnej stawki godzinowej, przyjmującemu zlecenie lub świadczącemu usługi przysługuje wynagrodzenie w wysokości obliczonej z uwzględnieniem minimalnej stawki godzinowej ustalonej zgodnie z art. 2 ust. 3a, 3b i 5.** **3. Jeżeli kilka osób przyjmuje zlecenie lub zobowiązuje się świadczyć usługi wspólnie, każdej z tych osób przysługuje wynagrodzenie ustalone zgodnie z ust. 1 i 2.** **4. Przyjmujący zlecenie lub świadczący usługi nie może zrzec się prawa do wynagrodzenia w wysokości wynikającej z wysokości minimalnej stawki godzinowej albo przenieść prawa do tego wynagrodzenia na inną osobę.** **5. Wypłaty wynagrodzenia w wysokości wynikającej z wysokości minimalnej stawki godzinowej dokonuje się w formie pieniężnej.**

	6. W przypadku umów zawartych na czas dłuższy niż 1 miesiąc, wypłaty wynagrodzenia w wysokości wynikającej z wysokości minimalnej stawki godzinowej dokonuje się co najmniej raz w miesiącu.

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265). Zleceniobiorcy i osoby prowadzące działalność gospodarczą, niezatrudniające pracowników ani zleceniobiorców, a także osoby świadczące taką pracę wspólnie mają prawo do minimalnej stawki za godzinę wykonywanej pracy (świadczonych usług) począwszy od 1 stycznia 2017 r. w wysokości 13 zł brutto. Stawki tej nie można obniżyć za zgodną wolą stron umowy zlecenia lub świadczenia usług, zrezygnować z jej otrzymywania ani przenieść do niej prawa na inną osobę. Wypłaty wynagrodzenia w wysokości wynikającej z minimalnej stawki za godzinę można dokonać wyłącznie w formie pieniężnej. Jeżeli strony zawrą umowę cywilnoprawną na okres dłuższy niż 1 miesiąc, wypłaty wynagrodzenia minimalnego należy dokonać przynajmniej raz w miesiącu. Strony nadal mogą zawierać nieodpłatne umowy zlecenia, jeżeli taka jest ich wola.

Brak odpowiednika	**Art. 8b. [Sposób potwierdzania liczby godzin wykonania zlecenia lub świadczenia usług]** **1. W przypadku umów, o których mowa w art. 734 i art. 750 Kodeksu cywilnego, strony określają w umowie sposób potwierdzania liczby godzin wykonania zlecenia lub świadczenia usług.** **2. W przypadku gdy strony w umowie nie określą sposobu potwierdzania liczby godzin wykonania zlecenia lub świadczenia usług, przyjmujący zlecenie lub świadczący usługi przedkłada w formie pisemnej, elektronicznej lub dokumentowej informację o liczbie godzin wykonania zlecenia lub świadczenia usług, w terminie poprzedzającym termin wypłaty wynagrodzenia.** **3. Jeżeli umowa nie została zawarta z zachowaniem formy pisemnej, elektronicznej lub dokumentowej, przedsiębiorca albo inna jednostka organizacyjna, przed rozpoczęciem wykonania zlecenia lub świadczenia usług, potwierdza przyjmującemu zlecenie lub świadczącemu usługi w formie pisemnej, elektronicznej lub dokumentowej ustalenia co do sposobu potwierdzania liczby godzin wykonania zlecenia lub świadczenia usług, a w przypadku braku takiego potwierdzenia przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.** **4. Przepisów ust. 1–3 nie stosuje się do wykonującego zlecenie lub świadczącego usługi w przypadku skierowania takich osób do wykonania zlecenia lub świadczenia usług na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 lipca 2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 360). W takim przypadku pracodawca użytkownik, na rzecz którego jest wykonywane zlecenie lub są świadczone usługi, prowadzi ewidencję liczby godzin wykonania zlecenia lub świadczenia usług.** **5. Jeżeli kilka osób przyjmuje zlecenie lub zobowiązuje się świadczyć usługi wspólnie, potwierdzanie liczby godzin wykonania zlecenia lub świadczenia usług następuje odrębnie w stosunku do każdej z tych osób.**

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265). Zasady ustalania liczby godzin wykonania zlecenia lub świadczenia usług powinna określać umowa zawarta przez strony. W przypadkach braku ustaleń co do sposobu potwierdzania liczby godzin wykonania zlecenia lub świadczenia usług zleceniobiorca przedkłada w formie pisemnej, elektronicznej lub dokumentowej (w terminie poprzedzającym termin wypłaty wynagrodzenia) informację o liczbie godzin wykonania zlecenia lub świadczenia usług. Jeżeli umowa została zawarta w formie

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
ustnej, zleceniodawca, przed rozpoczęciem wykonania zlecenia lub świadczenia usług, potwierdza zleceniobiorcy, w formie pisemnej, elektronicznej lub dokumentowej, ustalenia co do sposobu potwierdzania liczby godzin wykonania zlecenia lub usługi. W przypadku braku takiego potwierdzenia podstawą ustalenia liczby godzin wykonania zlecenia lub świadczenia usług będzie informacja przedłożona przez zleceniobiorcę w formie pisemnej, elektronicznej lub dokumentowej (również w terminie poprzedzającym wypłatę wynagrodzenia). Jeśli zlecenie lub usługa są realizowane przez więcej niż jedną osobę, minimalne wynagrodzenie przysługuje każdej z tych osób. Wówczas potwierdzanie liczby godzin wykonania zlecenia lub świadczenia usług, następuje odrębnie w stosunku do każdej z tych osób. Zgodnie z uzasadnieniem do projektu ustawy zmieniającej – gdy przyjmujący zlecenie powierzy wykonanie zlecenia osobie trzeciej, nie spowoduje to obowiązku odrębnego potwierdzania liczby godzin wykonania zlecenia lub świadczenia usług przez tę osobę trzecią. Należy przyjąć, że w sytuacji gdy zleceniobiorca nie wykonuje ich w danym okresie i powierza ich wykonanie osobie trzeciej, wówczas osoba ta „wstępuje" na miejsce zleceniobiorcy. W takim przypadku powinno nastąpić ujęcie godzin wykonania zlecenia lub świadczenia usług przez zastępcę – w zależności od przypadku – np. w ewidencji prowadzonej przez zleceniodawcę lub w rachunku wystawianym przez świadczącego usługę, a nie tworzenie dla każdego z nich odrębnych dokumentów w tym zakresie. Natomiast pracodawca użytkownik (w rozumieniu ustawy o zatrudnianiu pracowników tymczasowych), na rzecz którego wykonywane jest zlecenie lub świadczone są usługi, sam prowadzi ewidencję godzin takiej pracy. Do takiego pracodawcy nie stosuje się przepisów dotyczących określania w umowie sposobu potwierdzania godzin pracy, postępowania w przypadku braku takich ustaleń i w sytuacji, gdy umowa nie została zawarta z zachowaniem formy pisemnej, elektronicznej lub dokumentowej.	
Brak odpowiednika	**Art. 8c. [Przechowywanie dokumentów związanych z wykonywaniem zlecenia lub świadczeniem usług]** **Przedsiębiorca albo inna jednostka organizacyjna, na rzecz której jest wykonywane zlecenie lub są świadczone usługi, przechowuje dokumenty określające sposób potwierdzania liczby godzin wykonania zlecenia lub świadczenia usług oraz dokumenty potwierdzające liczbę godzin wykonania zlecenia lub świadczenia usług przez okres 3 lat od dnia, w którym wynagrodzenie stało się wymagalne.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265). Dokumenty określające sposób potwierdzania oraz dokumenty potwierdzające liczbę godzin wykonania zlecenia lub świadczenia usług zleceniodawca przechowuje przez okres 3 lat od dnia, w którym wynagrodzenie stało się wymagalne. Są to np. umowa, rachunki, faktury, informacje lub sprawozdanie przedstawione przez zleceniobiorcę, a także ewidencja prowadzona przez zleceniodawcę, gdy taka forma została określona przez strony umowy.	
Brak odpowiednika	**Art. 8d. [Wyłączenie stosowania art. 8a–8c]** **1. Przepisów art. 8a–8c nie stosuje się do:** **1) umów, o których mowa w art. 734 i art. 750 Kodeksu cywilnego, jeżeli o miejscu i czasie wykonania zlecenia lub świadczenia usług decyduje przyjmujący zlecenie lub świadczący usługi i przysługuje mu wyłącznie wynagrodzenie prowizyjne;** **2) umów dotyczących usług opiekuńczych i bytowych realizowanych poprzez prowadzenie rodzinnego domu pomocy na podstawie art. 52 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 930);** **3) umów:** **a) o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej,** **b) o utworzeniu rodziny zastępczej zawodowej lub rodzinnego domu dziecka,** **c) w przedmiocie prowadzenia rodzinnego domu dziecka,** **d) w przedmiocie pełnienia funkcji rodziny pomocowej,**

	e) w przedmiocie pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, **f) w przedmiocie pełnienia funkcji wychowawcy wyznaczonego do pomocy w kierowaniu placówką opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego, w przypadku gdy w tej placówce nie ma zatrudnionego dyrektora** **– jeżeli ze względu na charakter sprawowanej opieki usługi są świadczone nieprzerwanie przez okres dłuższy niż 1 doba;** **4) umów dotyczących usług polegających na sprawowaniu opieki nad grupą osób lub osobami podczas wypoczynków lub wycieczek – jeżeli ze względu na charakter sprawowanej opieki usługi są świadczone nieprzerwanie przez okres dłuższy niż 1 doba;** **5) umów dotyczących usług opieki domowej nad osobą niepełnosprawną, przewlekle chorą lub w podeszłym wieku, gdy w związku z ich wykonywaniem osoba świadcząca usługi zamieszkuje wspólnie z podopiecznym w jego mieszkaniu lub domu, a ze względu na charakter sprawowanej opieki usługi są świadczone jednej osobie lub wspólnie zamieszkującej rodzinie nieprzerwanie przez okres dłuższy niż jedna doba, z wyjątkiem przypadku świadczenia usług we wszelkich placówkach świadczących całodobowe usługi dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych lub w podeszłym wieku.** **2. Przez dobę, o której mowa w ust. 1 pkt 3, 4 i 5, należy rozumieć 24 kolejne godziny poczynając od godziny, w której następuje rozpoczęcie świadczenia usług.** **3. Przez wynagrodzenie prowizyjne, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, należy rozumieć wynagrodzenie uzależnione od wyników:** **1) uzyskanych przez przyjmującego zlecenie lub świadczącego usługi w ramach wykonania zlecenia lub świadczenia usług lub** **2) działalności przedsiębiorcy albo innej jednostki organizacyjnej, na rzecz których jest wykonywane zlecenie lub są świadczone usługi** **– takich jak liczba zawartych umów, wartość zawartych umów, sprzedaż, obrót, pozyskane zlecenia, wykonane usługi lub uzyskane należności.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265). Obowiązek zapewnienia minimalnej stawki godzinowej nie dotyczy zleceniobiorcy (świadczącego usługi), który decyduje o miejscu i czasie wykonania pracy i przysługuje mu wyłącznie wynagrodzenie prowizyjne. Przez wynagrodzenie prowizyjne należy rozumieć wynagrodzenie uzależnione od wyników, takich jak liczba zawartych umów, wartość zawartych umów, sprzedaż, obrót, pozyskane zlecenia, wykonane usługi lub uzyskane należności. Prawa do minimalnej stawki godzinowej nie mają też osoby wykonujące umowy, których przedmiotem są usługi opiekuńcze i bytowe.	
Brak odpowiednika	**Art. 8e. [Odpowiedzialność za wypłacanie wynagrodzenia w wysokości niższej niż obowiązująca]** **Kto, będąc przedsiębiorcą albo działając w imieniu przedsiębiorcy albo innej jednostki organizacyjnej, wypłaca przyjmującemu zlecenie lub świadczącemu usługi wynagrodzenie za każdą godzinę wykonania zlecenia lub świadczenia usług w wysokości niższej niż obowiązująca wysokość minimalnej stawki godzinowej, podlega karze grzywny od 1000 zł do 30 000 zł.**

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265). Regulacja ma na celu wzmocnienie obowiązku zapewnienia minimalnego wynagrodzenia godzinowego ustalonego dla zleceniobiorców i przedsiębiorców osobiście świadczących usługi przez wprowadzenie sankcji za nieprzestrzeganie przepisów w tym zakresie przez podmioty zlecające pracę. Wysokość grzywny za niewypłacanie minimalnego wynagrodzenia godzinowego może wynieść od 1000 zł do 30 000 zł.	
Brak odpowiednika	**Art. 8f. [Stosowanie Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia]** **Orzekanie w sprawach o czyny, o których mowa w art. 8e, następuje w trybie przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 2013 r. poz. 395, z późn. zm.).**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265). Postępowanie w zakresie niewypłacania wynagrodzenia wynikającego z minimalnej stawki godzinowej będzie toczyć się na podstawie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia. Oskarżycielem publicznym w takim postępowaniu jest inspektor pracy.	

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z 9 września 2016 r.

w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2017 r.

(Dz.U. z 2016 r. poz. 1456)

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Na podstawie art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę **(Dz.U. Nr 200, poz. 1679, z 2004 r. Nr 240, poz. 2407, z 2005 r. Nr 157, poz. 1314 oraz z 2015 r. poz. 1240)** zarządza się, co następuje: **§ 1.** Od dnia 1 stycznia **2016 r.** ustala się minimalne wynagrodzenie za pracę w wysokości **1850 zł.**	Na podstawie art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę **(Dz.U. z 2015 r. poz. 2008 oraz z 2016 r. poz. 1265)** zarządza się, co następuje: **§ 1.** Od dnia 1 stycznia **2017 r.** ustala się minimalne wynagrodzenie za pracę w wysokości **2000 zł.**

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Płaca minimalna w 2017 r. wzrosła o 150 zł i dla wszystkich pracowników zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy wynosi 2000 zł brutto (w 2016 r. minimalne wynagrodzenie wynosiło 1850 zł). Od 1 stycznia 2017 r. przy ustalaniu wysokości minimalnego wynagrodzenia nie ma znaczenia, czy jest to pierwszy czy kolejny rok pracy pracownika (do 31 grudnia 2016 r. wynagrodzenie minimalne dla pracownika w 1. roku pracy wynosiło 80% minimalnej płacy). Wysokość minimalnego wynagrodzenia ma wpływ na obliczanie innych świadczeń ze stosunku pracy, ustalanych jako procent lub wielokrotność kwoty minimalnej. Od 1 stycznia 2017 r. wzrosły m.in.: wynagrodzenie za czas przestoju w zakładzie pracy, dodatek za pracę w godzinach nocnych, wysokość maksymalnej odprawy wypłacanej pracownikowi zwalnianemu z przyczyn niedotyczących pracowników.

OBWIESZCZENIE PREZESA RADY MINISTRÓW

z 21 września 2016 r.

w sprawie wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2017 r.

(M.P. z 2016 r. poz. 934)

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Brak odpowiednika	**Na podstawie art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1265) ogłasza się, że wysokość minimalnej stawki godzinowej, o której mowa w art. 1 pkt 1a ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2015 r. poz. 2008 oraz z 2016 r. poz. 1265), od dnia 1 stycznia 2017 r. wynosi 13 zł.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Zleceniobiorcy i osoby świadczące usługi w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, niezatrudniające pracowników ani zleceniobiorców, za każdą godzinę pracy/świadczenia usługi wykonanej począwszy od 1 stycznia 2017 r. mają prawo do minimalnej stawki w wysokości 13 zł brutto. Do 31 grudnia 2016 r. osoby te nie miały zagwarantowanego ustawowo minimalnego wynagrodzenia za wykonaną pracę. O wysokości wynagrodzenia decydowała wyłącznie wola stron takich umów.	

USTAWA

z 27 sierpnia 1997 r.

o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

(j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 2046)*

* Tabela uwzględnia zmiany w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wprowadzone w III i IV kwartale 2016 r. oraz w I i III kwartale 2017 r.:
– ustawą z 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1359),
– ustawą z 19 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1336),
– ustawą z 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r. poz. 1198),
– ustawą z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948),
– ustawą z 10 września 2015 r. o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1649; ost.zm.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1948),
– ustawą z 25 września 2015 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1886; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1336).

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Brak odpowiednika	**Art. 6b^2. [Wymiana informacji dotyczących osób, które złożyły wniosek o ustalenie niepełnosprawności albo o ustalenie stopnia niepełnosprawności]** **1. Powiatowe zespoły i wojewódzkie zespoły mogą korzystać, z wymiany informacji drogą elektroniczną, z danych dotyczących osób, które złożyły wniosek o ustalenie niepełnosprawności albo o ustalenie stopnia niepełnosprawności, o:** **1) posiadaniu orzeczenia o niezdolności do pracy, jego rodzaju i okresie, na jaki zostało wydane – gromadzonych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, organy emerytalne, o których mowa w art. 32 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2015 r. poz. 900 i 1268), oraz wojskowe organy emerytalne;** **2) prawie do świadczenia rehabilitacyjnego i okresie jego pobierania – gromadzonych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych;** **3) kwalifikacjach i umiejętnościach zawodowych oraz doświadczeniu zawodowym – gromadzonych przez publiczne służby zatrudnienia;** **4) posiadaniu statusu bezrobotnego zarejestrowanego w powiatowym urzędzie pracy i pobieraniu świadczeń z tytułu bezrobocia oraz korzystaniu z instrumentów aktywizujących zawodowo na rynku pracy – gromadzonych przez publiczne służby zatrudnienia.** **2. W przypadku awarii systemów teleinformatycznych służących do wymiany informacji drogą elektroniczną, o której mowa w ust. 1, powiatowe zespoły i wojewódzkie zespoły mogą korzystać z danych określonych w ust. 1 w drodze pisemnej wymiany**

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
	informacji. Podmioty wymienione w ust. 1 przekazują te dane niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku powiatowego zespołu lub wojewódzkiego zespołu.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 11 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1359). Zmiana nie wpływa na obowiązki pracodawców i przedsiębiorców.	
Brak odpowiednika	**Art. 6ca. [Wystawianie legitymacji dokumentujących niepełnosprawność]** **1. Legitymację dokumentującą niepełnosprawność albo legitymację dokumentującą stopień niepełnosprawności wystawia się na wniosek osoby niepełnosprawnej. Osoba niepełnosprawna, składając wniosek, przedstawia do wglądu prawomocne orzeczenie o niepełnosprawności, o stopniu niepełnosprawności lub o wskazaniach do ulg i uprawnień.** **2. Legitymacje wystawia się na okres ważności orzeczenia o niepełnosprawności, o stopniu niepełnosprawności lub o wskazaniach do ulg i uprawnień.** **3. Okres ważności legitymacji nie może być dłuższy niż:** **1) 5 lat – w przypadku legitymacji dokumentujących niepełnosprawność;** **2) 10 lat – w przypadku legitymacji dokumentujących stopień niepełnosprawności wystawionych osobom, które nie ukończyły 60. roku życia.** **4. W przypadku gdy osoba niepełnosprawna posiada więcej niż jedno orzeczenie o niepełnosprawności, o stopniu niepełnosprawności lub o wskazaniach do ulg i uprawnień, legitymację dokumentującą niepełnosprawność albo legitymację dokumentującą stopień niepełnosprawności wystawia się na podstawie ostatniego orzeczenia.**
Komentarz: Zmiana będzie obowiązywać od 1 sierpnia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 25 września 2015 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. poz. 1886; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1336). Zmiana nie wpływa na obowiązki pracodawców i przedsiębiorców.	
Brak odpowiednika	**Art. 6cb. [Obowiązki ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego]** **1. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego zapewnia:** **1) produkcję blankietów legitymacji dokumentujących niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności oraz ich personalizację i dystrybucję;** **2) system teleinformatyczny, za pomocą którego są wykonywane czynności związane z wystawianiem legitymacji dokumentujących niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności.** **2. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego dokonuje wyboru podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie zadania, o którym mowa w ust. 1 pkt 1.** **3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może dokonać wyboru podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie zadania, o którym mowa w ust. 1 pkt 2.**

	4. Wydatki związane z wystawianiem legitymacji, produkcją blankietów, ich personalizacją i dystrybucją pokrywane są z budżetu państwa.
Komentarz: Zmiana będzie obowiązywać od 1 sierpnia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 25 września 2015 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1886; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1336). Zmiana nie wpływa na obowiązki pracodawców i przedsiębiorców.	
Brak odpowiednika	**Art. 6cc. [Opłata za wydanie duplikatu legitymacji]** **Za wydanie duplikatu legitymacji, o której mowa w art. 6ca, pobiera się opłatę w wysokości 15 zł. Opłata stanowi dochód budżetu państwa.**
Komentarz: Zmiana będzie obowiązywać od 1 sierpnia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 25 września 2015 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1886; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1336). Zmiana nie wpływa na obowiązki pracodawców i przedsiębiorców.	
Art. 6d. [Elektroniczny Krajowy System Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności] (...) **4.** Dane gromadzone w systemie obejmują: **Brak odpowiednika**	**Art. 6d. [Elektroniczny Krajowy System Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności]** (...) **4.** Dane gromadzone w systemie obejmują: (...) **7) dane dotyczące legitymacji dokumentujących niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności.**
Komentarz: Zmiana będzie obowiązywać od 1 sierpnia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 25 września 2015 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1886; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1336). Zmiana nie wpływa na obowiązki pracodawców i przedsiębiorców.	
Art. 21. [Miesięczna wpłata na Fundusz] (...) **2b.** Dla publicznych i niepublicznych uczelni, **wyższych szkół zawodowych,** publicznych i niepublicznych szkół, **zakładów kształcenia nauczycieli** oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, o którym mowa w ust. 1 i 2, wynosi 0,5% w roku 2000, 1% w latach 2001–2004 i 2% w roku 2005 oraz w latach następnych.	**Art. 21. [Miesięczna wpłata na Fundusz]** (...) **2b.** Dla publicznych i niepublicznych uczelni, publicznych i niepublicznych szkół oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, o którym mowa w ust. 1 i 2, wynosi 0,5% w roku 2000, 1% w latach 2001–2004 i 2% w roku 2005 oraz w latach następnych.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r. poz. 1198). Ma charakter dostosowujący do znowelizowanych przepisów ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.	
Art. 33. [Zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych] **Brak odpowiednika**	**Art. 33. [Zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych]** (...) **4a² . Na równi z niezgodnym z ust. 4 przeznaczeniem środków funduszu rehabilitacji traktuje się nieprzekazanie środków na ten fundusz. Przepis ust. 4a stosuje się odpowiednio.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 25 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 19 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1336). Na równi z niezgodnym przeznaczeniem środków zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych (dalej zfron) traktuje się nieprzekazanie środków na ten fundusz. W takim przypadku pracodawca jest zobowiązany do dokonania wpłaty na zfron w wysokości 100% należnych środków oraz dodatkowo wpłaty na fundusz w wysokości 30% należnych środków w terminie do 20. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiło ujawnienie nieprzekazania środków na zfron, a także niedotrzymanie terminu przekazania środków na ten fundusz (w ciągu 7 dni od dnia uzyskania tych środków).	

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 33. [Zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych] (...) **6.** Kontrola prawidłowości realizacji przepisów ust. 1–4a wykonywana jest przez **właściwe terenowo urzędy skarbowe.**	**Art. 33. [Zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych]** (...) **6.** Kontrola prawidłowości realizacji przepisów ust. 1–4a wykonywana jest przez **właściwego miejscowo naczelnika urzędu skarbowego. Kontrola ta może być również wykonywana przez naczelnika urzędu celno-skarbowego.**
Komentarz: Zmiana będzie obowiązywać od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). Zmiana ma charakter dostosowujący do przepisów o Krajowej Administracji Skarbowej.	
Art. 42. [Krajowa Rada Konsultacyjna do Spraw Osób Niepełnosprawnych] (...) **2.** Rada jest organem **doradczym** Pełnomocnika stanowiącym forum współdziałania, na rzecz osób niepełnosprawnych, organów administracji rządowej, samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych. **3.** Do zakresu działania Rady należy: 1) przedstawianie Pełnomocnikowi: **Brak odpowiednika** **Brak odpowiednika** **Brak odpowiednika** **Brak odpowiednika**	**Art. 42. [Krajowa Rada Konsultacyjna do Spraw Osób Niepełnosprawnych]** (...) **2.** Rada jest organem **opiniodawczo-doradczym** Pełnomocnika. **3.** Do zakresu działania Rady należy: 1) przedstawianie Pełnomocnikowi: (...) **e) opinii w sprawach standardów dotyczących realizacji zadań określonych w ustawie;** (...) **4. Termin wyrażenia przez Radę opinii wynosi 30 dni od dnia doręczenia dokumentów, o których mowa w ust. 3 pkt 1 lit. c. W uzasadnionych przypadkach, na wniosek Pełnomocnika, termin ten może ulec skróceniu.** **5. Kadencja Rady trwa 4 lata.** **6. Wybrany członek Rady, będący przedstawicielem organizacji pozarządowych, o których mowa w art. 43 ust. 1 pkt 3 lit. c, może pełnić funkcję członka Rady nie dłużej niż przez dwie kadencje Rady.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 listopada 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 19 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1336). Zmiana nie wpływa na obowiązki pracodawców i przedsiębiorców.	
Art. 43. [Organizacja Rady] **1. Rada składa się z:** (...) c) przedstawicieli innych niż wymienione w lit. a i b organizacji pozarządowych **w liczbie równej przedstawicielom tych organizacji; przepis ust. 1a stosuje się odpowiednio.** **1a.** W przypadku gdy w trakcie trwania kadencji Rady organizacja pracodawców lub organizacja związkowa stanie się organizacją reprezentatywną w rozumieniu ustawy o Radzie Dialogu Społecznego, przedstawiciel tej organizacji wchodzi w skład Rady. **2.** Członków Rady powołuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego na wniosek Pełnomocnika, a w przypadku członków, o których mowa w ust. 1 pkt 3, na wniosek tych organizacji.	**Art. 43. [Organizacja Rady]** **1. Rada składa się z:** (...) c) **dwudziestu** przedstawicieli organizacji pozarządowych, innych niż wymienione w lit. a i b, **a także związków i porozumień organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.** **Brak odpowiednika** **2. W przypadku gdy w trakcie trwania kadencji Rady organizacja pracodawców lub organizacja związkowa stanie się organizacją reprezentatywną w rozumieniu ustawy o Radzie Dialogu Społecznego, przedstawiciel tej organizacji wchodzi w skład Rady.**

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może odwołać członka Rady przed upływem kadencji: 1) na jego wniosek; 2) na wniosek reprezentowanego przez niego organu lub organizacji; **3) na wniosek Pełnomocnika po zasięgnięciu opinii organu lub organizacji, którą członek Rady reprezentuje.**	**3.** Członków Rady powołuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego na wniosek Pełnomocnika, **z tym że powołanie członków Rady reprezentujących:** **1) jednostki samorządu terytorialnego następuje spośród osób zgłoszonych przez stronę samorządową w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego;** **2) organizacje pozarządowe, o których mowa w ust. 1 pkt 3 lit. a i b, następuje spośród osób zgłoszonych przez te organizacje;** **3) organizacje pozarządowe, związki i porozumienia organizacji pozarządowych, o których mowa w ust. 1 pkt 3 lit. c, następuje spośród kandydatów, z których każdy ma poparcie co najmniej 15 organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych lub co najmniej 3 związków i porozumień organizacji zrzeszających co najmniej 5 organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.**
4. Posiedzenia Rady są zwoływane przez jej przewodniczącego lub co najmniej 5 członków Rady nie rzadziej niż raz na kwartał oraz w każdym czasie na wniosek Pełnomocnika.	**4.** Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może odwołać członka Rady przed upływem kadencji: 1) na jego wniosek; 2) na wniosek reprezentowanego przez niego organu lub organizacji; **3) w przypadku skazania członka Rady prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne;** **4) jeżeli stał się trwale niezdolny do pełnienia obowiązków członka Rady z powodu choroby stwierdzonej orzeczeniem lekarskim;** **5) w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na trzech kolejnych posiedzeniach Rady.**
5. Kadencja Rady trwa 4 lata.	**5. Posiedzenia Rady są zwoływane przez Pełnomocnika.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 listopada 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 19 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1336). Zmiana nie wpływa na obowiązki pracodawców i przedsiębiorców.	
Art. 44. [Uczestnictwo pracownika w Radzie] (...) **3.** Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb działania Rady, w tym jej organizację, mając na względzie zapewnienie sprawnego funkcjonowania Rady.	**Art. 44. [Uczestnictwo pracownika w Radzie]** (...) **3.** Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, **tryb powoływania członków Rady, organizację i** tryb działania Rady **oraz zasady uczestnictwa w jej pracach przedstawicieli organów administracji publicznej, organizacji pozarządowych niereprezentowanych w Radzie i przedstawicieli wojewódzkich oraz powiatowych rad, uwzględniając potrzebę zapewnienia reprezentatywności grup osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności i terminy zgłaszania kandydatów na członków Rady, mając na względzie** zapewnienie sprawnego funkcjonowania Rady **i wypełniania przez nią obowiązków wynikających z ustawy.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 listopada 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 19 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1336). Zmiana nie wpływa na obowiązki pracodawców i przedsiębiorców.	

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Brak odpowiednika	**Art. 44d. [Kompetencje Rady]** **1. Rada może:** **1) powoływać ekspertów;** **2) zapraszać do uczestnictwa w jej posiedzeniach przedstawicieli organów administracji publicznej i organizacji pozarządowych niereprezentowanych w Radzie, a także przedstawicieli wojewódzkich oraz powiatowych rad;** **3) zlecać przeprowadzanie badań i opracowywanie ekspertyz związanych z realizacją jej zadań, po uzyskaniu zgody Pełnomocnika.** **2. Przepisy dotyczące zwrotu kosztów podróży, o których mowa w art. 44 ust. 2a, stosuje się odpowiednio do ekspertów, przedstawicieli organizacji pozarządowych niereprezentowanych w Radzie, a także przedstawicieli wojewódzkich oraz powiatowych rad.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 listopada 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 19 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1336). Zmiana nie wpływa na obowiązki pracodawców i przedsiębiorców.	
Art. 49b. [Zabezpieczenie należności z tytułu wpłat ustawowym prawem zastawu na ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika] (...) **3.** Zastaw, o którym mowa w ust. 1, wpisuje się do **rejestru zastawów skarbowych** prowadzonego na podstawie art. 43 Ordynacji podatkowej. **4.** Wypis z rejestru zastawów, o którym mowa w art. 46 § 1 Ordynacji podatkowej, wydawany jest na wniosek Prezesa Zarządu Funduszu nieodpłatnie. **Brak odpowiednika** **Brak odpowiednika**	**Art. 49b. [Zabezpieczenie należności z tytułu wpłat ustawowym prawem zastawu na ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika]** (...) **3.** Zastaw, o którym mowa w ust. 1, wpisuje się do **Rejestru Zastawów Skarbowych** prowadzonego na podstawie art. 43 Ordynacji podatkowej. **uchylony** **5. Prezes Zarządu Funduszu wydaje decyzję w sprawie wykreślenia zastawu, o którym mowa w ust. 1, z Rejestru Zastawów Skarbowych, zgodnie z art. 46h § 1 Ordynacji podatkowej.** **6. Od decyzji Prezesa Funduszu, o której mowa w ust. 5, przysługuje odwołanie do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.**
Komentarz: Zmiana będzie obowiązywać od 1 lipca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 10 września 2015 r. o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1649; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). Ma charakter dostosowujący do zmian w Ordynacji podatkowej w zakresie zastawów skarbowych.	
Art. 49f. [Umorzenie, rozłożenie na raty lub odroczenie terminu spłaty należności pieniężnych] (...) **3a.** Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do: 1) należności pieniężnych dotyczących zwrotu środków przyznanych osobie niepełnosprawnej wykonującej działalność gospodarczą lub niepełnosprawnemu rolnikowi lub rolnikowi zobowiązanemu do opłacania składek za niepełnosprawnego domownika na podstawie art. 25a;	**Art. 49f. [Umorzenie, rozłożenie na raty lub odroczenie terminu spłaty należności pieniężnych]** (...) **3a.** Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do należności pieniężnych dotyczących zwrotu środków przyznanych osobie niepełnosprawnej wykonującej działalność gospodarczą lub niepełnosprawnemu rolnikowi lub rolnikowi zobowiązanemu do opłacania składek za niepełnosprawnego domownika na podstawie art. 25a.

2) odsetek od nienależnie pobranych kwot na podstawie art. 26a, pod warunkiem spłaty kwoty głównej należności nie później niż w terminie określonym w art. 49e ust 2.	
	3b. Przepis ust. 1 pkt 1 stosuje się odpowiednio do odsetek od nienależnie pobranych kwot na podstawie art. 26a, pod warunkiem spłaty kwoty głównej należności nie później niż w terminie określonym w art. 49e ust. 2.
Brak odpowiednika	**3c. Przepis ust. 1 pkt 2 stosuje się odpowiednio do należności pieniężnych dotyczących zwrotu dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych przyznanego na podstawie art. 26a.**
Brak odpowiednika	**3d. Rozłożenie na raty spłaty należności pieniężnych, o których mowa w ust. 3c, lub odroczenie terminu ich płatności może nastąpić jednokrotnie. Całkowity okres spłaty należności nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia zawarcia umowy, o której mowa w ust. 1 pkt 2.**
Brak odpowiednika	**3e. Od należności pieniężnych, które rozłożono na raty lub odroczono termin ich płatności, nie nalicza się odsetek za zwłokę począwszy od następnego dnia po dniu wpływu wniosku, o którym mowa w ust. 1.**
Brak odpowiednika	**3f. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 2, ustala się opłatę równą sumie 200% podstawowej stopy oprocentowania kredytu lombardowego, ustalanej zgodnie z przepisami o Narodowym Banku Polskim, i 2%, z tym że stawka ta nie może być niższa niż 8% ani od stopy oprocentowania kredytu, który dłużnik mógłby uzyskać na zasadach rynkowych.**
Brak odpowiednika	**3g. W razie uchybienia któremukolwiek z terminów zapłaty należności określonych w umowie ulega ona rozwiązaniu, a należność staje się natychmiast wymagalna wraz z odsetkami naliczonymi w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych.**
Brak odpowiednika	**3h. Przepisów art. 25c ust. 6 oraz art. 26a ust. 8 nie stosuje się w okresie obowiązywania umów, o których mowa w ust. 1 pkt 2, nie dłużej jednak niż do dnia poprzedzającego dzień powstania dalszych zaległości w zobowiązaniach wobec Funduszu przekraczających ogółem kwotę 100 zł.**

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 25 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 19 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1336). Pracodawca zobowiązany do zwrotu otrzymanego z PFRON dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych może złożyć wniosek o rozłożenie na raty lub odroczenie terminu płatności nienależnie pobranego dofinansowania w pełnej wysokości. Rozłożenie na raty lub odroczenie terminu płatności jest możliwe na podstawie umowy zawartej z PFRON i może nastąpić tylko raz. Całkowity okres spłaty należności nie może być dłuższy niż 10 lat od dnia zawarcia umowy. Od należności pieniężnych, które rozłożono na raty lub odroczono termin ich płatności, nie nalicza się odsetek za zwłokę począwszy od następnego dnia po dniu wpływu wniosku o rozłożenie na raty lub odroczenie terminu płatności. W przypadku dopuszczenia się przez pracodawcę naruszenia ustalonego w umowie terminu spłaty należności stanie się ona wymagalna natychmiast łącznie z odsetkami naliczonymi jak od zaległości podatkowej. Ponadto w okresie obowiązywania umowy z PFRON na spłatę umówionej należności nie stosuje się przepisów dotyczących wstrzymania miesięcznego dofinansowania w przypadku posiadania przez pracodawcę zaległości przekraczających ogółem kwotę 100 zł. Oznacza to, że pomimo zaległości pracodawca będzie mógł otrzymywać dofinansowanie do wynagrodzeń niepełnosprawnych pracowników. Warunkiem jest jednak terminowe regulowanie zaległych należności. Pojawienie się nowych zaległości w zobowiązaniach wobec PFRON przekraczających ogółem kwotę 100 zł skutkuje wstrzymaniem dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych.

USTAWA

z 3 marca 2000 r.

o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi

(j.t. Dz.U. z 2015 r. poz. 2099; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 2260)*

* Tabela uwzględnia zmiany w ustawie o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi wprowadzone w III kwartale 2016 r. oraz w I kwartale 2017 r.:
– ustawą z 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz.U. z 2016 r. poz. 1202),
– ustawą z 16 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. z 2016 r. poz 2260).

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 1. [Zakres przedmiotowy] Ustawa ma zastosowanie do: (...) 3) samorządowych jednostek organizacyjnych posiadających osobowość prawną, które nie są jednocześnie **podmiotami, o których mowa w pkt 4, 6 i 7;**	**Art. 1. [Zakres przedmiotowy]** Ustawa ma zastosowanie do: (...) 3) samorządowych jednostek organizacyjnych posiadających osobowość prawną, które nie są jednocześnie **spółkami handlowymi;**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 2260). Ma charakter dostosowujący do pozostałych zmian w ustawie kominowej.	
Art. 1. [Zakres przedmiotowy] Ustawa ma zastosowanie do: (...) 4) jednoosobowych spółek prawa handlowego utworzonych przez Skarb Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego; 5) spółek prawa handlowego, w których udział Skarbu Państwa przekracza 50% kapitału zakładowego lub 50% liczby akcji; 6) spółek prawa handlowego, w których udział jednostek samorządu terytorialnego przekracza 50% kapitału zakładowego lub 50% liczby akcji; 7) spółek prawa handlowego, w których udział spółek, o których mowa w pkt 4–6, przekracza 50% kapitału zakładowego lub 50% liczby akcji;	**Art. 1. [Zakres przedmiotowy]** Ustawa ma zastosowanie do: **uchylony** **uchylony** **uchylony** **uchylony**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 9 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz.U. z 2016 r. poz. 1202). Jest konsekwencją wprowadzenia odrębnych od ustawy kominowej regulacji prawnych (ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami) dla spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego w zakresie ustalania wynagrodzeń dla organów zarządzających tymi podmiotami.	
Art. 2. [Zakres podmiotowy] Ustawa ma zastosowanie do: 1) kierowników jednostek organizacyjnych wymienionych w art. 1 pkt **1–10** i 12, a w szczególności dyrektorów, prezesów, tymczasowych kierowników, zarządców komisarycznych i osób zarządzających na podstawie umów cywilnoprawnych;	**Art. 2. [Zakres podmiotowy]** Ustawa ma zastosowanie do: 1) kierowników jednostek organizacyjnych wymienionych w art. 1 pkt **1–3**, **8–10** i 12, a w szczególności dyrektorów, prezesów, tymczasowych kierowników, zarządców komisarycznych i osób zarządzających na podstawie umów cywilnoprawnych;

2) zastępców kierowników jednostek organizacyjnych wymienionych w art. 1 pkt **1–10** i 12, a w szczególności zastępców dyrektorów i wiceprezesów; 3) członków organów zarządzających jednostek organizacyjnych, o których mowa w art. 1 pkt **1–10** i 12, a w szczególności członków zarządów; 4) głównych księgowych jednostek organizacyjnych wymienionych w art. 1 pkt **1–10** i 12; (...) 7) członków organów nadzorczych jednostek organizacyjnych wymienionych w art. 1 pkt **2–8**, a w szczególności rad nadzorczych i komisji rewizyjnych;	2) zastępców kierowników jednostek organizacyjnych wymienionych w art. 1 pkt **1–3**, **8–10** i 12, a w szczególności zastępców dyrektorów i wiceprezesów; 3) członków organów zarządzających jednostek organizacyjnych, o których mowa w art. 1 pkt **1–3**, **8–10** i 12, a w szczególności członków zarządów; 4) głównych księgowych jednostek organizacyjnych wymienionych w art. 1 pkt **1–3**, **8–10** i 12; (...) 7) członków organów nadzorczych jednostek organizacyjnych wymienionych w art. 1 pkt **2, 3 i 8**;
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 9 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz.U. z 2016 r. poz. 1202). Ma charakter porządkowy i dostosowujący do ww. ustawy.	
Art. 3. [Stosowanie ustawy do podmiotu zarządzającego] **1.** Ustawa ma również zastosowanie do osoby fizycznej i spółki cywilnej prowadzącej działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej oraz osoby prawnej, z którą podmiot prawny, o którym mowa w art. 1 pkt 1 i 4–10, zawarł umowę o świadczeniu usług w zakresie zarządzania, zwanej dalej „podmiotem zarządzającym". **2.** Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli podmiot zarządzający ustanowi zabezpieczenie osobowe lub rzeczowe ewentualnych roszczeń powstałych z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy albo na własny koszt ubezpieczy się lub ubezpieczy osobę wskazaną do pełnienia funkcji członka zarządu od odpowiedzialności cywilnej powstałej w związku z zarządzaniem.	**Art. 3. [Stosowanie ustawy do podmiotu zarządzającego]** **uchylony** **uchylony**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 9 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz.U. z 2016 r. poz. 1202). Ma charakter porządkujący i ujednolicający zasady zatrudniania członków organów zarządzających wprowadzone ww. ustawą. Dotychczas istniała możliwość obejścia przepisów ustawy kominowej przez członków organów zarządzających (osoby fizyczne, spółki cywilne prowadzące działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej lub osoby prawne) w podmiotach objętych tą ustawą, z którymi zawarto umowy o zarządzanie (kontrakty menedżerskie), jeżeli osoby te ustanowiły zabezpieczenie osobowe lub rzeczowe ewentualnych roszczeń powstałych z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy albo na własny koszt ubezpieczyły się lub ubezpieczyły osobę wskazaną do pełnienia funkcji członka zarządu od odpowiedzialności cywilnej powstałej w związku z zarządzaniem.	
Art. 4. [Zakaz łączenia stanowisk w radach nadzorczych kilku spółek] **1.** Jedna osoba może być członkiem rady nadzorczej tylko w jednej spośród spółek, **o których mowa w art. 1 pkt 4–7**.	**Art. 4. [Zakaz łączenia stanowisk w radach nadzorczych kilku spółek]** **Z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz.U. z 2006 r. poz. 1584, z 2008 r. poz. 1458, z 2009 r. poz. 1375, z 2010 r. poz. 1228, z 2015 r. poz. 1635 oraz z 2016 r. poz. 1202)** jedna osoba może być członkiem rady nadzorczej tylko w jednej spośród spółek, **w których:** **1) udział Skarbu Państwa przekracza 50% kapitału zakładowego lub 50% liczby udziałów albo akcji;** **2) udział jednostek samorządu terytorialnego przekracza 50% kapitału zakładowego lub 50% liczby udziałów albo akcji;** **3) udział spółek, o których mowa w pkt 1 i 2, przekracza 50% kapitału zakładowego lub 50% liczby udziałów albo akcji.**

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
2. Osoba, która w dniu wejścia w życie ustawy jest członkiem rad nadzorczych dwóch lub większej liczby spółek, o których mowa w art. 1 pkt 4–7, w terminie 3 miesięcy od tego dnia zrzeka się członkostwa w radach nadzorczych odpowiedniej liczby spółek. W razie bezskutecznego upływu tego terminu pozostaje członkiem tylko tej rady nadzorczej, w której członkostwo uzyskała najwcześniej.	**Brak odpowiednika**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 9 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz.U. z 2016 r. poz. 1202). Ma charakter doprecyzowujący.	
Art. 5. [Zasady wynagradzania] (...) **2.** Osobom, o których mowa w art. 2 pkt 1–4, mogą być przyznane świadczenia dodatkowe.	**Art. 5. [Zasady wynagradzania]** (...) **2.** Osobom, o których mowa w art. 2 pkt 1–4 **i 10**, mogą być przyznane świadczenia dodatkowe.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 9 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz.U. z 2016 r. poz. 1202). Kierownicy samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej uzyskali prawo do świadczeń dodatkowych z ustawy kominowej. Są to świadczenia z tytułu zatrudnienia, w tym: bytowe, socjalne, komunikacyjne, oraz ubezpieczenia majątkowe i osobowe – inne bądź wyższe niż ustalone w regulaminach wynagradzania, zakładowych i ponadzakładowych układach zbiorowych pracy oraz w odrębnych przepisach. Przed zmianą osoby te były pozbawione do nich prawa.	
Art. 6. [Organy właściwe do ustalania wynagrodzenia] **1.** Organem właściwym do ustalania wynagrodzenia miesięcznego osób, o których mowa w art. 2 pkt 1, 5 i 7, w podmiotach wymienionych w art. 1 pkt **1–4**, pkt 8–10 i 12, oraz osób, o których mowa w art. 2 pkt 10, jest organ założycielski lub organ właściwy do reprezentowania Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego w podmiocie albo organ, który utworzył lub nadzoruje dany podmiot, albo któremu podlega podmiot wymieniony w art. 1 pkt **1–4**, 8–10 i 12, lub osoba, o której mowa w art. 2 pkt 10. **2.** Organem właściwym do ustalania wynagrodzenia miesięcznego osób, o których mowa w art. 2 pkt 1, 5 i 7, w podmiotach wymienionych w art. 1 pkt 5–7, jest zgromadzenie wspólników albo walne zgromadzenie akcjonariuszy.	**Art. 6. [Organy właściwe do ustalania wynagrodzenia]** **1.** Organem właściwym do ustalania wynagrodzenia miesięcznego osób, o których mowa w art. 2 pkt 1, 5 i 7, w podmiotach wymienionych w art. 1 pkt **1–3**, 8–10 i 12, oraz osób, o których mowa w art. 2 pkt 10, jest organ założycielski lub organ właściwy do reprezentowania Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego w podmiocie albo organ, który utworzył lub nadzoruje dany podmiot albo któremu podlega podmiot wymieniony w art. 1 pkt **1–3**, 8–10 i 12, lub osoba, o której mowa w art. 2 pkt 10. **uchylony**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 9 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz.U. z 2016 r. poz. 1202). Ma charakter porządkowy i dostosowujący do ww. ustawy.	
Art. 8. [Maksymalna wysokość wynagrodzenia miesięcznego] Maksymalna wysokość wynagrodzenia miesięcznego nie może przekroczyć: (...) 2) dla osób zatrudnionych w podmiotach, o których mowa w art. 1 pkt 3 – **czterokrotności**, 3) dla osób zatrudnionych w podmiotach, o których mowa w art. 1 pkt 4–6 – sześciokrotności,	**Art. 8 [Maksymalna wysokość wynagrodzenia miesięcznego]** Maksymalna wysokość wynagrodzenia miesięcznego nie może przekroczyć: (...) 2) dla osób zatrudnionych w podmiotach, o których mowa w art. 1 pkt 3 – **sześciokrotności**, **uchylony**

4) dla osób zatrudnionych w podmiotach, o których mowa w art. 1 pkt 7 – czterokrotności, (...) 10) dla osób, o których mowa w art. 2 pkt 10 – **czterokrotności** – przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.	**uchylony** (...) 10) dla osób, o których mowa w art. 2 pkt 10 – **sześciokrotności** – przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 9 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz.U. z 2016 r. poz. 1202). Ma charakter porządkowy i dostosowujący do ww. ustawy. Jednocześnie podwyższono maksymalne wynagrodzenie miesięczne przysługujące członkom organów zarządzających zatrudnionych w samorządowych jednostkach organizacyjnych posiadających osobowość prawną oraz kierownikom samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej (do 6-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w IV kwartale roku poprzedniego).	
Art. 10. [Nagroda roczna] (...) **2.** Nagrodę roczną osobom wymienionym w art. 2 pkt 1, zatrudnionym w podmiotach, o których mowa w art. 1 pkt **1–7**, przyznaje właściwy organ na umotywowany wniosek rady nadzorczej lub innego statutowego organu nadzorczego. (...) **3.** Nagrodę roczną osobom wymienionym w art. 2 pkt 2–4, zatrudnionym w podmiotach, o których mowa w art. 1 pkt **1–10** i 12, przyznaje organ lub osoba właściwe dla tych osób w sprawach czynności z zakresu prawa pracy.	**Art. 10. [Nagroda roczna]** (...) **2.** Nagrodę roczną osobom wymienionym w art. 2 pkt 1, zatrudnionym w podmiotach, o których mowa w art. 1 pkt **1–3**, przyznaje właściwy organ na umotywowany wniosek rady nadzorczej lub innego statutowego organu nadzorczego. (...) **3.** Nagrodę roczną osobom wymienionym w art. 2 pkt 2–4, zatrudnionym w podmiotach, o których mowa w art. 1 pkt **1–3**, **8–10** i 12, przyznaje organ lub osoba właściwe dla tych osób w sprawach czynności z zakresu prawa pracy.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 9 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz.U. z 2016 r. poz. 1202). Ma charakter porządkowy i dostosowujący do ww. ustawy.	
Art. 11. [Świadczenia dodatkowe] (...) **2.** Maksymalna wartość świadczeń dodatkowych przyznanych w ciągu roku osobom, o których mowa w art. 2 pkt 1–4, nie może przekroczyć dwunastokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia przyjętego dla ustalenia wynagrodzenia miesięcznego tych osób.	**Art. 11. [Świadczenia dodatkowe]** (...) **2.** Maksymalna wartość świadczeń dodatkowych przyznanych w ciągu roku osobom, o których mowa w art. 2 pkt 1–4 **i 10**, nie może przekroczyć dwunastokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia przyjętego dla ustalenia wynagrodzenia miesięcznego tych osób.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 2260). Wysokość maksymalnych świadczeń dodatkowych, które można przyznać kierownikom samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, nie może przekroczyć w ciągu roku 12-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia przyjętego dla ustalenia wynagrodzenia miesięcznego tych osób.	
Art. 14. [Sankcje za nieprzestrzeganie przepisów ustawy] **1.** Za nieprzestrzeganie przepisów ustawy organy nadzorcze jednostek organizacyjnych wymienionych w art. 1 pkt **2–7** ulegają rozwiązaniu z mocy prawa.	**Art. 14. [Sankcje za nieprzestrzeganie przepisów ustawy]** **1.** Za nieprzestrzeganie przepisów ustawy organy nadzorcze jednostek organizacyjnych wymienionych w art. 1 pkt **2 i 3** ulegają rozwiązaniu z mocy prawa.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 9 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz.U. z 2016 r. poz. 1202). Ma charakter porządkujący i dostosowujący do ww. ustawy.	

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Brak odpowiednika	**Art. 15b. [Wyłączenie stosowania przepisów ustawy]** **Przepisów art. 5 ust. 1, 3 i 4, art. 8, art. 10 i art. 12 nie stosuje się do podmiotów ujętych w wykazie, o którym mowa w art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz.U. poz. 1202).**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 9 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz.U. z 2016 r. poz. 1202). Ma charakter porządkujący i dostosowujący do ww. ustawy.	

USTAWA

z 9 czerwca 2016 r.

o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami

(Dz.U. z 2016 r. poz. 1202; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 2260)*

Ustawa o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami określa zasady kształtowania wynagrodzeń organów zarządzających i nadzorczych spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego.
Podmioty uprawnione do wykonywania praw udziałowych w takich spółkach otrzymały możliwość doprowadzenia do uchwalenia przez walne zgromadzenie spółki uchwał ustalających zasady wynagradzania członków organu zarządzającego i członków organu nadzorczego spółki na zasadach określonych w Kodeksie spółek handlowych.
W przypadku braku możliwości przeprowadzenia uchwał w ramach walnego zgromadzenia warunkiem powołania z ramienia Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego i ich związków, a także państwowych i komunalnych osób prawnych do organu nadzorczego spółki będzie złożenie przez kandydata oświadczenia, w którym zobowiąże się on do podejmowania, w sytuacjach określonych ustawą, w ramach posiadanych uprawnień, działań, których celem będzie ukształtowanie wynagrodzeń organów zarządzających w sposób uregulowany niniejszą ustawą.
Nowe przepisy istotnie zmieniają sposób ustalania wysokości wynagrodzenia kadry zarządzającej ww. spółek, wprowadzając mechanizm wymuszający ustalenie tej wysokości w sposób adekwatny do bieżącej sytuacji spółki, jej wielkości oraz skali prowadzonej działalności. Ponadto przewidują one możliwość premiowania aktywnych i skutecznych menedżerów. Ustawa weszła w życie 9 września 2016 r.

* Tabela uwzględnia zmiany w ustawie o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami wprowadzone od 1 stycznia 2017 r.:
– ustawą z 16 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 2260).

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 1. [Zakres regulacji]	**Art. 1. [Zakres regulacji]**
(...) **3.** Ilekroć w ustawie jest mowa o:	(...) **3.** Ilekroć w ustawie jest mowa o:
(...) 9) spółce realizującej misję publiczną – należy przez to rozumieć:	(...) 9) spółce realizującej misję publiczną – należy przez to rozumieć **spółkę, o której mowa w art. 2 pkt 8 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. poz. 2259);**
a) spółkę, której przedmiot działalności albo cel działania został określony ustawą, w szczególności: **– jednostkę publicznej radiofonii i telewizji,** **– spółkę zarządzającą lotniskiem użytku publicznego w rozumieniu art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz.U. z 2016 r. poz. 605 i 904),** **– operatora systemu przesyłowego, operatora systemu dystrybucyjnego, operatora systemu magazynowania, operatora systemu skraplania gazu ziemnego, operatora systemu połączonego oraz operatora sieci transportowej dwutlenku węgla w rozumieniu odpowiednio art. 3 pkt 24–28a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz.U. z 2012 r. poz. 1059, z późn. zm.),**	**Brak odpowiednika**

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
– spółkę, o której mowa w art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 471), **– spółkę zarządzającą specjalną strefą ekonomiczną w rozumieniu ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz.U. z 2015 r. poz. 282 oraz z 2016 r. poz. 1020),** **– zarządcę infrastruktury w rozumieniu art. 4 pkt 7 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1297, 1741, 1753, 1777 i 1893 oraz z 2016 r. poz. 542),** **– Zarządcę Rozliczeń Spółka Akcyjna, o której mowa w ustawie z dnia 29 czerwca 2007 r. o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej (Dz.U. poz. 905, z późn. zm.),** **– Korporację Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych Spółka Akcyjna, o której mowa w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 714 i 888),** **– podmiot zarządzający portem morskim w rozumieniu ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o portach i przystaniach morskich (Dz.U. z 2010 r. poz. 179 oraz z 2015 r. poz. 1569 i 1642),**	
b) Polski Fundusz Rozwoju Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie,	**Brak odpowiednika**
c) Agencję Rozwoju Przemysłu Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie,	**Brak odpowiednika**
d) Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie;	**Brak odpowiednika**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 2260). Ma charakter dostosowujący do przepisów nowej ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym.	
Art. 3. [Oświadczenie o przyjęciu obowiązku kształtowania w spółce wynagrodzeń członków organu zarządzającego] (...) **3. Minister właściwy do spraw Skarbu Państwa** określa, w drodze rozporządzenia, wzór oświadczenia, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając potrzebę skutecznej realizacji obowiązku kształtowania w spółce wynagrodzeń członków organu zarządzającego zgodnie z ustawą.	**Art. 3. [Oświadczenie o przyjęciu obowiązku kształtowania w spółce wynagrodzeń członków organu zarządzającego]** (...) **3. Prezes Rady Ministrów** określa, w drodze rozporządzenia, wzór oświadczenia, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając potrzebę skutecznej realizacji obowiązku kształtowania w spółce wynagrodzeń członków organu zarządzającego zgodnie z ustawą.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 2260). Kandydat na członka organu nadzorczego wskazany przez podmiot uprawniony do wykonywania praw udziałowych składa podmiotowi uprawnionemu do wykonywania praw udziałowych oświadczenie o przyjęciu obowiązku kształtowania w spółce wynagrodzeń członków organu zarządzającego zgodnie z ustawą. Wzór tego oświadczenia określi w drodze rozporządzenia Prezes Rady Ministrów.	

Art. 4. [Wynagrodzenie członka organu zarządzającego] (...) **7.** Dla spółek będących przedsiębiorcami dominującymi, w rozumieniu art. 4 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2015 r. poz. 184, 1618 i 1634), sporządzających skonsolidowane sprawozdania finansowe na podstawie przepisów o rachunkowości, uwzględnienie skali działalności spółki, o której mowa w ust. 2, oraz cele, o których mowa w ust. 6, przyjmuje się dla spółki dominującej i podmiotów od niej zależnych wszystkich szczebli w taki sposób, jakby grupa kapitałowa stanowiła jeden podmiot. W każdym przypadku jako odrębny cel, warunkujący możliwość otrzymania części zmiennej wynagrodzenia, stanowiącej wynagrodzenie uzupełniające za rok obrotowy spółki, określa się ukształtowanie i stosowanie zasad wynagradzania członków organów zarządzających i nadzorczych podmiotów zależnych odpowiadających zasadom określonym w ustawie.	**Art. 4. [Wynagrodzenie członka organu zarządzającego]** (...) **7.** Dla spółek będących przedsiębiorcami dominującymi, w rozumieniu art. 4 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2015 r. poz. 184, 1618 i 1634 **oraz z 2016 r. poz. 1823**), sporządzających skonsolidowane sprawozdania finansowe na podstawie przepisów o rachunkowości, uwzględnienie skali działalności spółki, o której mowa w ust. 2, oraz cele, o których mowa w ust. 6, przyjmuje się dla spółki dominującej i podmiotów od niej zależnych wszystkich szczebli w taki sposób, jakby grupa kapitałowa stanowiła jeden podmiot. W każdym przypadku jako odrębny cel, warunkujący możliwość otrzymania części zmiennej wynagrodzenia, stanowiącej wynagrodzenie uzupełniające za rok obrotowy spółki, określa się: 1) ukształtowanie i stosowanie zasad wynagradzania członków organów zarządzających i nadzorczych podmiotów zależnych odpowiadających zasadom określonym w ustawie;
Brak odpowiednika	**2) realizację obowiązków, o których mowa w art. 17–20, art. 22 i art. 23 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 2260). Ma charakter dostosowujący do przepisów nowej ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym.	
Brak odpowiednika	**Art. 12a. [Kara grzywny]** **1. Kto uporczywie uchyla się od wykonania ciążącego na nim z mocy niniejszej ustawy obowiązku podejmowania działań mających na celu ukształtowanie i stosowanie w spółce zasad wynagradzania członków organu zarządzającego i członków organu nadzorczego, o którym mowa w art. 2 ust. 1, podlega grzywnie.** **2. Postępowanie w sprawach, o których mowa w ust. 1, toczy się na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1749).**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 2260). Uporczywe uchylanie się przez podmiot od wykonania obowiązku podejmowania działań mających na celu ukształtowanie i stosowanie w spółce zasad wynagradzania członków organu zarządzającego i członków organu nadzorczego będzie zagrożone karą grzywny. Postępowanie w tej sprawie będzie się toczyło na podstawie przepisów Kodeksu postępowania karnego.	

USTAWA

z 13 października 1998 r.

o systemie ubezpieczeń społecznych

(j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 963; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 2260)*

* Tabela uwzględnia zmiany w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych wprowadzone w III i IV kwartale 2016 r. oraz w I, III i IV kwartale 2017 r.:
– ustawą z 10 września 2015 r. o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1649; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1948),
– ustawą z 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1579),
– ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807),
– ustawą z 6 października 2016 r. o zmianie ustawy o urzędach i izbach skarbowych oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1810),
– ustawą z 6 października 2016 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1921),
– ustawą z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948),
– ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na publikację w Dzienniku Ustaw),
– ustawą z 2 grudnia 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego przedsiębiorców (Dz.U. z 2016 r. poz. 2255),
– ustawą z 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na podpis prezydenta),
– ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 2138),
– ustawą z 16 grudnia 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 2260).

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 4. [Definicje ustawowe] Użyte w ustawie określenia oznaczają: (...) 2) płatnik składek: (...) o) minister właściwy do spraw finansów publicznych oraz dyrektor izby celnej – w stosunku do funkcjonariuszy **celnych**,	**Art. 4. [Definicje ustawowe]** Użyte w ustawie określenia oznaczają: (...) 2) płatnik składek: (...) o) minister właściwy do spraw finansów publicznych oraz dyrektor izby administracji skarbowej – w stosunku do funkcjonariuszy **Służby Celno-Skarbowej**,
Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). Zmiana w ustawie systemowej ma charakter dostosowujący, w związku z utworzeniem Krajowej Administracji Skarbowej (KAS). KAS stanowi wyspecjalizowaną administrację rządową wykonującą zadania z zakresu realizacji dochodów z tytułu podatków, należności celnych, opłat oraz niepodatkowych należności budżetowych, ochrony interesów Skarbu Państwa oraz ochrony obszaru celnego UE, a także zapewniającą obsługę podatnika i płatnika w prawidłowym wykonywaniu obowiązków podatkowych oraz obsługę przedsiębiorcy w prawidłowym wykonywaniu obowiązków celnych. W ramach KAS wyodrębnia się Służbę Celno-Skarbową, będącą jednolitą i umundurowaną formacją, którą tworzą funkcjonariusze. Płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne w odniesieniu do funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej będzie minister właściwy do spraw finansów publicznych oraz dyrektor izby celnej (analogicznie jak miało to miejsce w odniesieniu do funkcjonariuszy służby celnej). Zmianę wprowadzoną ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807) pominięto – nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	
Art. 6. [Podmioty podlegające obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym] **1.** Obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są: (...) 18a) funkcjonariuszami **Służby Celnej**;	**Art. 6. [Podmioty podlegające obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym]** **1.** Obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są: (...) 18a) funkcjonariuszami **Służby Celno-Skarbowej**;

2a. Za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna wójt, burmistrz lub prezydent miasta opłaca składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy odpowiadającej wysokości odpowiednio: 1) świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego przysługujących na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, 2) zasiłku dla opiekuna przysługującego na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów – przez okres niezbędny do uzyskania **25-letniego okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego), z zastrzeżeniem art. 87 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2015 r. poz. 748, 1240, 1302 i 1311)**. (...) **4.** Osoby określone w ust. 1 pkt 4 nie podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, jeżeli są uczniami **gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych**, szkół ponadpodstawowych lub studentami, do ukończenia 26 lat.	**2a.** Za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna wójt, burmistrz lub prezydent miasta opłaca składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy odpowiadającej wysokości odpowiednio: 1) świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego przysługujących na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, 2) zasiłku dla opiekuna przysługującego na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów – przez okres niezbędny do uzyskania okresu **ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) odpowiednio 20-letniego przez kobietę i 25-letniego przez mężczyznę**. (...) **4.** Osoby określone w ust. 1 pkt 4 nie podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, jeżeli są uczniami szkół ponadpodstawowych lub studentami, do ukończenia 26 lat.

Komentarz: Zmiana w zakresie art. 6 ust. 1 ustawy systemowej zacznie obowiązywać od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). Zmiana w ustawie systemowej ma charakter dostosowujący, w związku z wyodrębnieniem w ramach KAS Służby Celno-Skarbowej. Funkcjonariusze Służby Celno-Skarbowej podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (analogicznie jak podlegali tym ubezpieczeniom obowiązkowo funkcjonariusze Służby Celnej).
Zmiana w zakresie art. 6 ust. 2a ustawy systemowej zacznie obowiązywać od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na publikację w Dzienniku Ustaw). Nowelizacja ustawy emerytalnej przewiduje, że od 1 października 2017 r. powszechny wiek emerytalny zostanie obniżony do wieku, który obowiązywał przed 1 stycznia 2013 r., tj. do 60 lat dla kobiet oraz 65 lat dla mężczyzn. Po zmianie przepisów nastąpiło przywrócenie dla wszystkich kobiet wymogu posiadania co najmniej 20-letniego okresu składkowego i nieskładkowego (zamiast obecnie obowiązującego dłuższego okresu), skutkiem czego jest zmiana wprowadzona do ustawy systemowej o charakterze dostosowującym.
Zmiana w zakresie art. 6 ust. 4 ustawy systemowej zacznie obowiązywać od 1 września 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na podpis prezydenta). Zmiana w ustawie systemowej ma charakter dostosowujący, w związku z likwidacją od 1 września 2017 r. szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Po zmianie przepisów ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (a także ubezpieczeniu wypadkowemu i chorobowemu) nie podlegają m.in. zleceniobiorcy będący uczniami szkół ponadpodstawowych, w wieku do 26. roku życia.
Zmianę wprowadzoną ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807) pominięto – nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.

Art. 8. [Definicje ustawowe] (...) **6.** Za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się: (...) 5) osobę prowadzącą publiczną lub niepubliczną szkołę, inną formę wychowania przedszkolnego, placówkę lub ich zespół, na podstawie przepisów **o systemie oświaty.** (...) **15.** Za osobę w stosunku służby uważa się żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy: (...) 6) **Służby Celnej**;	**Art. 8. [Definicje ustawowe]** (...) **6.** Za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się: (...) 5) osobę prowadzącą publiczną lub niepubliczną szkołę, inną formę wychowania przedszkolnego, placówkę lub ich zespół, na podstawie przepisów **ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe** *(w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na podpis prezydenta – przyp. red.).***.** (...) **15.** Za osobę w stosunku służby uważa się żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy: (...) 6) **Służby Celno-Skarbowej**;

Komentarz: Zmiana w zakresie art. 8 ust. 15 ustawy systemowej zacznie obowiązywać od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). Zmiana w ustawie systemowej ma charakter dostosowujący, w związku z wyodrębnieniem w ramach KAS Służby Celno-Skarbowej. Za osoby pozostające w stosunku służby uważa się m.in. funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej (analogicznie miało to miejsce w odniesieniu do funkcjonariuszy Służby Celnej).

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Zmiana w zakresie art. 6 ust. 4 ustawy systemowej zacznie obowiązywać od 1 września 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na podpis prezydenta). Zmiana w ustawie systemowej ma charakter dostosowujący, w związku z wprowadzeniem od 1 września 2017 r. przepisów ustawy – Prawo oświatowe.	
Art. 13. (pominięto)	
Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	
Art. 16. [Zasady finansowania składek] **1.** Składki na ubezpieczenia emerytalne: (...) 10) funkcjonariuszy **Służby Celnej** – finansują z własnych środków, w równych częściach, ubezpieczeni i płatnicy składek.	**Art. 16. [Zasady finansowania składek]** **1.** Składki na ubezpieczenia emerytalne: (...) 10) funkcjonariuszy **Służby Celno-Skarbowej** – finansują z własnych środków, w równych częściach, ubezpieczeni i płatnicy składek.
Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). Zmiana w ustawie systemowej ma charakter dostosowujący, w związku z wyodrębnieniem w ramach KAS Służby Celno-Skarbowej. Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej finansują z własnych środków, w równych częściach, ubezpieczeni i płatnicy składek (analogicznie jak miało to miejsce w przypadku składek na ubezpieczenia funkcjonariuszy Służby Celnej). Zmianę wprowadzoną ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807) pominięto – nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	
Art. 18. [Podstawa wymiaru składek] (...) **4.** Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe: (...) 5) żołnierzy niezawodowych pełniących czynną służbę wojskową, z wyłączeniem żołnierzy pełniących służbę kandydacką, stanowi kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w grudniu roku poprzedniego, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów, z zastrzeżeniem ust. 9 i 10, a w przypadku żołnierzy pełniących służbę w ramach Narodowych Sił Rezerwowych kwota uposażenia z tytułu tej służby.	**Art. 18. [Podstawa wymiaru składek]** (...) **4.** Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe: (...) 5) żołnierzy niezawodowych pełniących czynną służbę wojskową, z wyjątkiem żołnierzy pełniących służbę kandydacką oraz żołnierzy pełniących terytorialną służbę wojskową, stanowi kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w grudniu roku poprzedniego, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów, z zastrzeżeniem ust. 9 i 10, a w przypadku żołnierzy niezawodowych pełniących służbę w ramach Narodowych Sił Rezerwowych **lub pełniących terytorialną służbę wojskową rotacyjnie** – kwota uposażenia z tytułu tej służby.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 2138). Zmiana w ustawie systemowej ma charakter dostosowujący w związku z utworzeniem Wojsk Obrony Terytorialnej. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe żołnierzy nowej formacji pełniących służbę rotacyjnie stanowi kwota uposażenia z tytułu tej służby. Zmianę wprowadzoną ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807) pominięto – nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	
Art. 22a. [Kwoty składek wpływające na emeryturę częściową] **1.** W przypadku złożenia przez członka otwartego funduszu emerytalnego wniosku o przyznanie emerytury częściowej, o której mowa w art. 26b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, po ustaleniu, że	**Art. 22a. [Kwoty składek wpływające na emeryturę częściową]** **uchylony**

ubezpieczony spełnia warunki do przyznania tej emerytury, Zakład zawiadamia otwarty fundusz emerytalny o złożeniu wniosku i o obowiązku przekazania całości środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na fundusz emerytalny FUS. **2.** Kwotę środków, o której mowa w ust. 1, oraz kwotę zewidencjonowaną na subkoncie, o którym mowa w art. 40a, ewidencjonuje się na koncie ubezpieczonego na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego zostanie przyznana emerytura częściowa. **3.** Kwota środków, o której mowa w ust. 2, zwiększa kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne stanowiących podstawę obliczenia kwoty emerytury ustalanej zgodnie z art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, po jej zewidencjonowaniu na koncie ubezpieczonego.	

Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na publikację w Dzienniku Ustaw). Ustawa obniżająca wiek emerytalny przewiduje m.in. likwidację emerytury częściowej przysługującej osobom z długim stażem ubezpieczeniowym, które ukończyły 62 lata (kobieta) i 65 lat (mężczyzna), a nie osiągnęły jeszcze podwyższonego wieku emerytalnego. Pobieranie emerytury częściowej wiązało się z odpowiednim zmniejszeniem kwot składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego w ZUS. Do ustawy systemowej wprowadzono zmianę o charakterze dostosowującym – został uchylony artykuł regulujący kwestie pomniejszania kapitału składkowego w związku z pobieraniem emerytury częściowej.

Art. 27. [Zabezpieczenie należności z tytułu nieopłaconych składek] (...) **2a.** Zastaw, o którym mowa w ust. 1, wpisuje się do **rejestru zastawów skarbowych** prowadzonego na podstawie art. 43 ustawy – Ordynacja podatkowa. (...) **3.** Wypis z rejestru zastawów, o którym mowa w art. 46 § 1 ustawy – Ordynacja podatkowa, wydawany jest na wniosek Zakładu nieodpłatnie.	**Art. 27. [Zabezpieczenie należności z tytułu nieopłaconych składek]** (...) **2a.** Zastaw, o którym mowa w ust. 1, wpisuje się do **Rejestru Zastawów Skarbowych** prowadzonego na podstawie art. 43 ustawy **z dnia 29 sierpnia 1997 r.** – Ordynacja podatkowa. **uchylony**

Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 lipca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 10 września 2015 r. o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1649; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). Ma charakter dostosowujący do znowelizowanych przepisów ustawy – Ordynacja podatkowa. Należności z tytułu składek są zabezpieczone ustawowym prawem zastawu na wszystkich, będących własnością dłużnika lub stanowiących współwłasność łączną dłużnika i jego małżonka rzeczach ruchomych oraz zbywalnych prawach majątkowych. Zastaw ten wpisuje się do Rejestru Zastawów Skarbowych prowadzonego na podstawie art. 43 ustawy – Ordynacja podatkowa.

Art. 39a. [Informacja o stanie subkonta i składkach przekazanych do OFE] **1.** Począwszy od 2016 r., co cztery lata, w okresie od dnia 1 kwietnia do dnia 31 lipca, członek otwartego funduszu emerytalnego lub osoba, której Zakład ewidencjonuje składkę na subkoncie, o którym mowa w art. 40a, zgodnie z art. 22 ust. 3 pkt 2, może złożyć do Zakładu pisemnie lub w formie dokumentu elektronicznego **uwierzytelnionego z wykorzystaniem kwalifikowanego certyfikatu, w rozumieniu art. 3 pkt 12 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz.U. z 2013 r. poz. 262, z 2014 r. poz. 1662 oraz z 2015 r. poz. 1893), profilu zaufanego ePUAP, w rozumieniu art. 3 pkt 14 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, lub innych technologii umożliwiających identyfikację określonych na podstawie art. 20a ust. 2 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informaty-**	**Art. 39a. [Informacja o stanie subkonta i składkach przekazanych do OFE]** **1.** Począwszy od 2016 r., co cztery lata, w okresie od dnia 1 kwietnia do dnia 31 lipca, członek otwartego funduszu emerytalnego lub osoba, której Zakład ewidencjonuje składkę na subkoncie, o którym mowa w art. 40a, zgodnie z art. 22 ust. 3 pkt 2, może złożyć do Zakładu pisemnie lub w formie dokumentu elektronicznego **opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP albo wykorzystując sposób potwierdzania pochodzenia oraz integralności danych udostępniony bezpłatnie przez Zakład w systemie teleinformatycznym**, zgodne ze wzorem oświadczenie o: 1) przekazywaniu do otwartego funduszu emerytalnego składki, o której mowa w art. 22 ust. 3 pkt 1 lit. a, począwszy od składki opłaconej za lipiec;

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
zacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, przez system teleinformatyczny udostępniony bezpłatnie przez Zakład, zgodne ze wzorem oświadczenie o: 1) przekazywaniu do otwartego funduszu emerytalnego składki, o której mowa w art. 22 ust. 3 pkt 1 lit. a, począwszy od składki opłaconej za lipiec; 2) zewidencjonowaniu składki, o której mowa w art. 22 ust. 3 pkt 2, na subkoncie, o którym mowa w art. 40a, począwszy od składki opłaconej za miesiąc, w którym złożono wniosek.	2) zewidencjonowaniu składki, o której mowa w art. 22 ust. 3 pkt 2, na subkoncie, o którym mowa w art. 40a, począwszy od składki opłaconej za miesiąc, w którym złożono wniosek.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 7 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1579). Zmiana jest podyktowana koniecznością dostosowania krajowego prawa do nowych regulacji europejskich w zakresie identyfikacji elektronicznej. Zmiany mają na celu ujednolicić usługi elektroniczne w Unii Europejskiej i w konsekwencji spowodować, że kraje UE będą wzajemnie uznawały środki identyfikacji elektronicznej. Zatem docelowo podpis elektroniczny używany w Polsce będzie mógł być stosowany do korzystania z e-usług administracji w dowolnym kraju Unii. W wyniku dostosowania do zmian w prawie wspólnotowym została uchylona ustawa z 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym. Niezbędne stało się też dostosowanie do przepisów unijnych brzmienia innych ustaw, które odwoływały się do pojęć określonych w uchylonej ustawie. Po zmianie przepisów każdy członek otwartego funduszu emerytalnego lub osoba, której ZUS ewidencjonuje składkę na subkoncie, może złożyć dyspozycję zapisywania części jego składki na subkoncie w ZUS albo przekazywania jej do OFE: ■ w formie pisemnej, ■ w formie dokumentu elektronicznego opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP albo ■ wykorzystując sposób potwierdzania pochodzenia oraz integralności danych udostępniony bezpłatnie przez Zakład w systemie teleinformatycznym.	
Art. 40. [Konto ubezpieczonego] (...) **1c.** Na koncie ubezpieczonego ewidencjonuje się także informacje o zwaloryzowanej wysokości składek podlegających odprowadzeniu do otwartego funduszu emerytalnego lub zewidencjonowaniu na subkoncie, o którym mowa w art. 40a: 1) w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w ust. 1 pkt 1, należnych za okres do dnia złożenia wniosku o emeryturę określoną w art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych **oraz w art. 26b tej ustawy** lub nabycia prawa do emerytury, jeżeli złożenie takiego wniosku nie jest wymagane – nieopłaconych lub niezidentyfikowanych do tego dnia, także wówczas gdy nie uległy one przedawnieniu; 2) w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w ust. 1 pkt 2, opłaconych lub zidentyfikowanych po dniu złożenia wniosku o emeryturę określoną w art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych **oraz w art. 26b tej ustawy** lub nabycia prawa do emerytury, jeżeli złożenie takiego wniosku nie jest wymagane. (...) **1e.** Na koncie ubezpieczonego ewidencjonuje się kwotę środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a, na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego miesiąc ustalenia prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku, **o którym mowa w art. 24 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, oraz z tytułu osiągnięcia wieku, o którym mowa w art. 24 ust. 1a tej ustawy,** przez osobę, która nie spełnia ustawowych warunków do ustalenia prawa do okresowej emerytury kapitałowej, z zastrzeżeniem ust. 1f.	**Art. 40. [Konto ubezpieczonego]** (...) **1c.** Na koncie ubezpieczonego ewidencjonuje się także informacje o zwaloryzowanej wysokości składek podlegających odprowadzeniu do otwartego funduszu emerytalnego lub zewidencjonowaniu na subkoncie, o którym mowa w art. 40a: 1) w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w ust. 1 pkt 1, należnych za okres do dnia złożenia wniosku o emeryturę określoną w art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych lub nabycia prawa do emerytury, jeżeli złożenie takiego wniosku nie jest wymagane – nieopłaconych lub niezidentyfikowanych do tego dnia, także wówczas gdy nie uległy one przedawnieniu; 2) w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w ust. 1 pkt 2, opłaconych lub zidentyfikowanych po dniu złożenia wniosku o emeryturę określoną w art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych lub nabycia prawa do emerytury, jeżeli złożenie takiego wniosku nie jest wymagane. (...) **1e.** Na koncie ubezpieczonego ewidencjonuje się kwotę środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a, na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego miesiąc ustalenia prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku **emerytalnego wynoszącego 65 lat oraz z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego wynoszącego 60 lat** przez osobę, która nie spełnia ustawowych warunków do ustalenia prawa do okresowej emerytury kapitałowej, z zastrzeżeniem ust. 1f.

Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na publikację w Dzienniku Ustaw). Zmiana ma charakter dostosowujący, w związku z wprowadzeniem nowego, obniżonego wieku emerytalnego. Po zmianie przepisów na koncie ubezpieczonego ewidencjonuje się kwotę środków zewidencjonowanych na subkoncie, na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego miesiąc ustalenia prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego wynoszącego 65 lat oraz z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego wynoszącego 60 lat przez osobę, która nie spełnia ustawowych warunków do ustalenia prawa do okresowej emerytury kapitałowej (przed zmianą przepis dotyczył osób osiągających odpowiednio wyższy wiek emerytalny, określony w obecnie obowiązujących przepisach).

Art. 40e. [Podział środków gromadzonych na subkoncie] (...) **4.** Podział kwot składek, środków, odsetek za zwłokę i opłaty prolongacyjnej, zewidencjonowanych na subkoncie, jest dokonywany w przypadku, gdy rozwód, unieważnienie małżeństwa albo śmierć nastąpiły nie później niż w dniu: 1) złożenia wniosku o emeryturę z tytułu osiągnięcia **wieku, o którym mowa w art. 24 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz w art. 26b tej ustawy**; 2) nabycia prawa do emerytury **w wieku określonym w art. 24 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych**, jeżeli złożenie takiego wniosku nie jest wymagane, lub 3) osiągnięcia **wieku, o którym mowa w art. 24 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych**, przez osoby, które miały ustalone prawo do okresowej emerytury kapitałowej do dnia poprzedzającego osiągnięcie tego wieku.	**Art. 40e. [Podział środków gromadzonych na subkoncie]** (...) **4.** Podział kwot składek, środków, odsetek za zwłokę i opłaty prolongacyjnej, zewidencjonowanych na subkoncie, jest dokonywany w przypadku, gdy rozwód, unieważnienie małżeństwa albo śmierć nastąpiły nie później niż w dniu: 1) złożenia wniosku o emeryturę z tytułu osiągnięcia **wieku emerytalnego wynoszącego 65 lat, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych**; 2) nabycia prawa do emerytury **w wieku emerytalnym wynoszącym 65 lat, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,** jeżeli złożenie takiego wniosku nie jest wymagane, lub 3) osiągnięcia **wieku emerytalnego wynoszącego 65 lat, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych**, przez osoby, które miały ustalone prawo do okresowej emerytury kapitałowej do dnia poprzedzającego osiągnięcie tego wieku.

Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na publikację w Dzienniku Ustaw). Zmiana ma charakter dostosowujący, w związku z wprowadzeniem nowego, obniżonego wieku emerytalnego. Dotyczy zasad podziału środków zaewidencjonowanych na subkoncie w ZUS. Podział kwot składek, środków, odsetek za zwłokę i opłaty prolongacyjnej, zewidencjonowanych na subkoncie, jest dokonywany z uwzględnieniem nowego wieku emerytalnego, tj. w przypadku gdy rozwód, unieważnienie małżeństwa albo śmierć ubezpieczonego nastąpiły nie później niż w dniu:

- złożenia wniosku o emeryturę z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego wynoszącego 65 lat,
- nabycia prawa do emerytury w wieku emerytalnym wynoszącym 65 lat, jeżeli złożenie takiego wniosku nie jest wymagane, lub
- osiągnięcia wieku emerytalnego wynoszącego 65 lat, przez osoby, które miały ustalone prawo do okresowej emerytury kapitałowej do dnia poprzedzającego osiągnięcie tego wieku.

Art. 47a. [Dokumenty elektroniczne przekazywane przez płatnika składek] (...) **2a.** Dokumenty elektroniczne, o których mowa w ust. 1 oraz w art. 41 ust. 8, opatruje się **bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu, w rozumieniu ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym, osoby odpowiedzialnej za przekazanie tych dokumentów.**	**Art. 47a. [Dokumenty elektroniczne przekazywane przez płatnika składek]** (...) **2a.** Dokumenty elektroniczne, o których mowa w ust. 1 oraz w art. 41 ust. 8, opatruje się **kwalifikowanym podpisem elektronicznym osoby odpowiedzialnej za przekazanie tych dokumentów**.

Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 7 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1579). Zmiana jest podyktowana koniecznością dostosowania prawa krajowego do nowych regulacji europejskich w zakresie identyfikacji elektronicznej. Przesyłając do ZUS dokumenty w formie elektronicznej, należy je opatrywać kwalifikowanym podpisem elektronicznym osoby odpowiedzialnej za przekazanie tych dokumentów (zmiana o charakterze dostosowującym).

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 50. [Obowiązki informacyjne ZUS] (...) **1c.** Ubezpieczonemu, o którym mowa w ust. 1b, podaje się informacje o wysokości: 1) hipotetycznej emerytury, jaką uzyskałby **w wieku emerytalnym, o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS,** lub w wieku, o którym mowa w ust. 1d i 1e, według stanu konta ubezpieczonego oraz 2) hipotetycznej emerytury, jaką uzyskałby w wieku, o którym mowa w pkt 1, gdyby za każdy pełny miesiąc przypadający do osiągnięcia tego wieku na jego koncie była ewidencjonowana hipotetyczna kwota składki obliczona przez podzielenie ogólnej kwoty składek na ubezpieczenie emerytalne, o których mowa w ust. 1, przez wyrażony w miesiącach okres podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu. **1d.** Jeżeli ubezpieczonemu, o którym mowa w ust. 1b, do **osiągnięcia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS**, brakuje nie więcej niż 5 lat, podaje się dodatkowo, poczynając od 2009 r., informacje o wysokości hipotetycznej emerytury, jaką by uzyskał w wieku przekraczającym ten wiek o rok, a także o dwa, trzy, cztery lata i o pięć lat. **1e.** Jeżeli ubezpieczony, o którym mowa w ust. 1b, przekroczył **wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS,** i nie wystąpił o ustalenie emerytury, hipotetyczną emeryturę oblicza się dla jego faktycznego wieku oraz kolejnych pięciu lat. (...) **1g.** Jeżeli ubezpieczonemu, o którym mowa w ust. 1b, do osiągnięcia **wieku uprawniającego członka otwartego funduszu emerytalnego do okresowej emerytury kapitałowej** brakuje nie więcej niż 12 miesięcy, podaje się dodatkowo informację o możliwości skorzystania z prawa do okresowej emerytury kapitałowej. (...) **2.** Wysokości hipotetycznej emerytury oblicza się: 1) w przypadku podawania informacji o wysokości hipotetycznej emerytury według zasad określonych w ust. 1c pkt 1 – przez podzielenie sumy składek, o których mowa w ust. 1, i kapitału początkowego, o którym mowa w ust. 1a pkt 1 – przez średnie dalsze trwanie życia dla osoby, **która osiągnęła wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS, lub wiek,** o którym mowa w ust. 1d i 1e, a wysokość hipotetycznej emerytury, jaką ubezpieczony uzyskałby w wieku przekraczającym **wiek emerytalny** – przez średnie dalsze trwanie życia dla tego wieku; 2) w przypadku podawania informacji o wysokości hipotetycznej emerytury według zasad określonych w ust. 1c pkt 2 – przez podzielenie sumy składek, o których mowa w ust. 1, i kapitału początkowego, o którym mowa w ust. 1a pkt 1, zwiększonej o kwotę hipotetycznych składek, o których mowa w ust. 1c pkt 2, przez średnie dalsze trwanie życia dla osoby, **która osiągnęła wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS, lub wiek,** o którym mowa w ust. 1d	**Art. 50. [Obowiązki informacyjne ZUS]** (...) **1c.** Ubezpieczonemu, o którym mowa w ust. 1b, podaje się informacje o wysokości: 1) hipotetycznej emerytury, jaką uzyskałby **w wieku emerytalnym, wynoszącym 60 lat dla kobiety i 65 lat dla mężczyzny,** lub w wieku, o którym mowa w ust. 1d i 1e według stanu konta ubezpieczonego oraz 2) hipotetycznej emerytury, jaką uzyskałby w wieku, o którym mowa w pkt 1, gdyby za każdy pełny miesiąc przypadający do osiągnięcia tego wieku na jego koncie była ewidencjonowana hipotetyczna kwota składki obliczona przez podzielenie ogólnej kwoty składek na ubezpieczenie emerytalne, o których mowa w ust. 1, przez wyrażony w miesiącach okres podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu. **1d.** Jeżeli ubezpieczonemu, o którym mowa w ust. 1b, do osiągnięcia **wieku emerytalnego, wynoszącego 60 lat dla kobiety i 65 lat dla mężczyzny**, brakuje nie więcej niż 5 lat, podaje się dodatkowo, poczynając od 2009 r., informacje o wysokości hipotetycznej emerytury, jaką by uzyskał w wieku przekraczającym ten wiek o rok, a także dwa, trzy, cztery i pięć lat. **1e.** Jeżeli ubezpieczony, o którym mowa w ust. 1b, przekroczył **wiek emerytalny, wynoszący 60 lat dla kobiety i 65 lat dla mężczyzny,** i nie wystąpił o ustalenie emerytury, hipotetyczną emeryturę oblicza się dla jego faktycznego wieku oraz kolejnych pięciu lat. (...) **1g.** Jeżeli ubezpieczonemu, o którym mowa w ust. 1b, do osiągnięcia, **stanowiącego w jego przypadku wiek emerytalny, 60 roku życia,** brakuje nie więcej niż 12 miesięcy, podaje się dodatkowo informację o możliwości skorzystania z prawa do okresowej emerytury kapitałowej. (...) **2.** Wysokości hipotetycznej emerytury oblicza się: 1) w przypadku podawania informacji o wysokości hipotetycznej emerytury według zasad określonych w ust. 1c pkt 1 – przez podzielenie sumy składek, o których mowa w ust. 1, i kapitału początkowego, o którym mowa w ust. 1a pkt 1 – przez średnie dalsze trwanie życia dla osoby **w wieku 60 lat w przypadku kobiety i 65 lat w przypadku mężczyzny lub w wieku,** o którym mowa w ust. 1d i 1e, a wysokość hipotetycznej emerytury, jaką ubezpieczony uzyskałby w wieku przekraczającym **wiek 60 lat lub 65 lat** – przez średnie dalsze trwanie życia dla tego wieku; 2) w przypadku podawania informacji o wysokości hipotetycznej emerytury według zasad określonych w ust. 1c pkt 2 – przez podzielenie sumy składek, o których mowa w ust. 1, i kapitału początkowego, o którym mowa w ust. 1a pkt 1, zwiększonej o kwotę hipotetycznych składek, o których mowa w ust. 1c pkt 2, przez średnie dalsze trwanie życia dla osoby **w wieku 60 lat w przypadku kobiety i 65 lat w przypadku mężczyzny lub w wieku,** o którym mowa w ust. 1d i 1e, a wysokość hipotetycznej

i 1e, a wysokość hipotetycznej emerytury, jaką ubezpieczony uzyskałby w wieku przekraczającym **wiek emerytalny** – przez średnie dalsze trwanie życia dla tego wieku.

(...) **3.** Dane zgromadzone na koncie ubezpieczonego, o których mowa w art. 40, i na koncie płatnika składek, o których mowa w art. 45, mogą być udostępniane sądom, prokuratorom, organom kontroli skarbowej, organom podatkowym, Państwowej Inspekcji Pracy, Straży Granicznej, komornikom sądowym, organom egzekucyjnym w rozumieniu ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji **(Dz.U. z 2016 r. poz. 599)**, ośrodkom pomocy społecznej, powiatowym centrom pomocy rodzinie, publicznym służbom zatrudnienia, Komisji Nadzoru Finansowego oraz wojewodzie i Szefowi Urzędu do Spraw Cudzoziemców w zakresie prowadzonych postępowań dotyczących legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z uwzględnieniem przepisów dotyczących ochrony danych osobowych.

(...) **3.** Dane zgromadzone na koncie ubezpieczonego, o których mowa w art. 40, i na koncie płatnika składek, o których mowa w art. 45, mogą być udostępniane sądom, prokuratorom, **organom kontroli skarbowej**, organom podatkowym, Państwowej Inspekcji Pracy, Straży Granicznej, komornikom sądowym, organom egzekucyjnym w rozumieniu ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2016 r. poz. 599, **z późn. zm.**), ośrodkom pomocy społecznej, powiatowym centrom pomocy rodzinie, publicznym służbom zatrudnienia, Komisji Nadzoru Finansowego, **ministrowi właściwemu do spraw gospodarki w zakresie koniecznym do rozstrzygania spraw prowadzonych na podstawie art. 34 oraz art. 35 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej** oraz wojewodzie i Szefowi Urzędu do Spraw Cudzoziemców w zakresie prowadzonych postępowań dotyczących legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z uwzględnieniem przepisów dotyczących ochrony danych osobowych.

(...) **9.** Dane zgromadzone na kontach, o których mowa w ust. 3, udostępnia się bezpłatnie sądom, prokuratorom, organom kontroli skarbowej, organom podatkowym, Państwowej Inspekcji Pracy, Straży Granicznej, ośrodkom pomocy społecznej, powiatowym centrom pomocy rodzinie, publicznym służbom zatrudnienia, Komisji Nadzoru Finansowego, wojewodzie i Szefowi Urzędu do Spraw Cudzoziemców w zakresie prowadzonych postępowań dotyczących legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego w zakresie wynikającym z ust. 3a, a także – w zakresie niezbędnym do realizacji świadczeń rodzinnych – wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.

emerytury, jaką ubezpieczony uzyskałby w wieku przekraczającym **wiek 60 lat lub 65 lat** – przez średnie dalsze trwanie życia dla tego wieku.

(...) **3.** Dane zgromadzone na koncie ubezpieczonego, o których mowa w art. 40, i na koncie płatnika składek, o których mowa w art. 45, mogą być udostępniane sądom, prokuratorom, organom kontroli skarbowej, organom podatkowym, Państwowej Inspekcji Pracy, Straży Granicznej, komornikom sądowym, organom egzekucyjnym w rozumieniu ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2016 r. poz. 599, **z późn. zm.**), ośrodkom pomocy społecznej, powiatowym centrom pomocy rodzinie, publicznym służbom zatrudnienia, Komisji Nadzoru Finansowego, **ministrowi właściwemu do spraw gospodarki w zakresie koniecznym do rozstrzygania spraw prowadzonych na podstawie art. 34 oraz art. 35 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej** oraz wojewodzie i Szefowi Urzędu do Spraw Cudzoziemców w zakresie prowadzonych postępowań dotyczących legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z uwzględnieniem przepisów dotyczących ochrony danych osobowych.

(...) **3.** Dane zgromadzone na koncie ubezpieczonego, o których mowa w art. 40, i na koncie płatnika składek, o których mowa w art. 45, mogą być udostępniane sądom, prokuratorom, organom podatkowym, Państwowej Inspekcji Pracy, Straży Granicznej, komornikom sądowym, organom egzekucyjnym w rozumieniu ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2016 r. poz. 599, z późn. zm.), ośrodkom pomocy społecznej, powiatowym centrom pomocy rodzinie, publicznym służbom zatrudnienia, Komisji Nadzoru Finansowego oraz wojewodzie i Szefowi Urzędu do Spraw Cudzoziemców w zakresie prowadzonych postępowań dotyczących legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z uwzględnieniem przepisów dotyczących ochrony danych osobowych.

(...) **9.** Dane zgromadzone na kontach, o których mowa w ust. 3, udostępnia się bezpłatnie sądom, prokuratorom, organom kontroli skarbowej, organom podatkowym, Państwowej Inspekcji Pracy, Straży Granicznej, ośrodkom pomocy społecznej, powiatowym centrom pomocy rodzinie, publicznym służbom zatrudnienia, Komisji Nadzoru Finansowego, **ministrowi właściwemu do spraw gospodarki w zakresie koniecznym do rozstrzygania spraw prowadzonych na podstawie art. 34 oraz art. 35 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej**, wojewodzie i Szefowi Urzędu do Spraw Cudzoziemców w zakresie prowadzonych postępowań dotyczących legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego w zakresie wynikającym z ust. 3a, a także – w zakresie niezbędnym do realizacji świadczeń rodzinnych – wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
(...) **9.** Dane zgromadzone na kontach, o których mowa w ust. 3, udostępnia się bezpłatnie sądom, prokuratorom, **organom kontroli skarbowej**, organom podatkowym, Państwowej Inspekcji Pracy, Straży Granicznej, ośrodkom pomocy społecznej, powiatowym centrom pomocy rodzinie, publicznym służbom zatrudnienia, Komisji Nadzoru Finansowego, **ministrowi właściwemu do spraw gospodarki w zakresie koniecznym do rozstrzygania spraw prowadzonych na podstawie art. 34 oraz art. 35 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej**, wojewodzie i Szefowi Urzędu do Spraw Cudzoziemców w zakresie prowadzonych postępowań dotyczących legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego w zakresie wynikającym z ust. 3a, a także – w zakresie niezbędnym do realizacji świadczeń rodzinnych – wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.	(...) **9.** Dane zgromadzone na kontach, o których mowa w ust. 3, udostępnia się bezpłatnie sądom, prokuratorom, **organom podatkowym**, Państwowej Inspekcji Pracy, Straży Granicznej, ośrodkom pomocy społecznej, powiatowym centrom pomocy rodzinie, publicznym służbom zatrudnienia, Komisji Nadzoru Finansowego, wojewodzie i Szefowi Urzędu do Spraw Cudzoziemców w zakresie prowadzonych postępowań dotyczących legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego w zakresie wynikającym z ust. 3a, a także – w zakresie niezbędnym do realizacji świadczeń rodzinnych – wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.
Brak odpowiednika	(...) **17. Zakład udostępnia ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych na jego żądanie dane:** **1) dotyczące ubezpieczonego:** **a) numer PESEL, a w razie gdy nie nadano numeru PESEL – rodzaj, serię i numer dokumentu tożsamości,** **b) identyfikator miejscowości według krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju (TERYT) adresu zameldowania – do najniższego posiadanego poziomu,** **c) identyfikator miejscowości według krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju (TERYT) adresu korespondencji – do najniższego posiadanego poziomu,** **d) NIP i numer identyfikacyjny REGON, a jeżeli płatnikowi składek nie nadano tych numerów lub jednego z nich – numer PESEL lub serię i numer dowodu osobistego albo paszportu,** **e) numer płatnika w Krajowym Rejestrze Sądowym,** **f) ustalone prawo do emerytury lub renty,** **g) stopień niepełnosprawności,** **h) kod pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze,** **i) okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze,** **j) wymiar czasu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze,** **k) okres rozliczeniowy,** **l) kod tytułu ubezpieczenia,** **m) informacja o przekroczeniu rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe,** **n) wymiar czasu pracy,** **o) kod przyczyny wyrejestrowania ubezpieczonego,** **p) podstawa wymiaru składki na:** **– ubezpieczenia emerytalne i rentowe,**

– ubezpieczenie chorobowe,
– ubezpieczenie wypadkowe,
– ubezpieczenie zdrowotne,

q) wysokość składki na:
– ubezpieczenie emerytalne,
– ubezpieczenia rentowe,
– ubezpieczenie chorobowe,
– ubezpieczenie wypadkowe,
– ubezpieczenie zdrowotne,

r) kwota obniżenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu opłacania składki w ramach pracowniczego programu emerytalnego,

s) kod świadczenia lub kod przerwy wraz z kwotą wypłaty tego świadczenia,

t) liczba dni zasiłkowych oraz liczba wypłat;

2) dotyczące osób zgłaszanych przez ubezpieczonego do ubezpieczenia zdrowotnego:
a) numer PESEL,
b) kod stopnia pokrewieństwa albo powinowactwa,
c) stopień niepełnosprawności,
d) czy pozostaje we wspólnym gospodarstwie z osobą ubezpieczoną;

3) dotyczące płatników składek:
a) NIP i numer identyfikacyjny REGON, a jeżeli płatnikowi składek nie nadano tych numerów lub jednego z nich – numer PESEL lub serię i numer dowodu osobistego albo paszportu,
b) data powstania obowiązku opłacania składek,
c) numer w Krajowym Rejestrze Sądowym,
d) liczba ubezpieczonych,
e) stopa procentowa składek na ubezpieczenie wypadkowe,
f) kwota należnych składek na Fundusz Pracy,
g) kwota należnych składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych,
h) liczba pracowników, za których jest opłacana składka na Fundusz Emerytur Pomostowych,
i) liczba stanowisk pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze,
j) suma należnych składek na Fundusz Emerytur Pomostowych;

4) dotyczące uprawnionych do świadczeń z ubezpieczeń społecznych oraz świadczeń wypłacanych przez Zakład na mocy odrębnych przepisów:
a) numer PESEL,
b) identyfikator miejscowości według krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju (TERYT) adresu zamieszkania – do najniższego posiadanego poziomu,
c) stopień niezdolności do pracy,
d) symbol świadczenia,
e) wysokość świadczenia,

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
(...) **17.** Zakład udostępnia ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych **na jego żądanie dane:** 1) dotyczące ubezpieczonego: (...) d) NIP i numer identyfikacyjny REGON, a jeżeli płatnikowi składek nie nadano tych numerów lub jednego z nich – numer PESEL lub serię i numer dowodu osobistego albo paszportu, (...) 3) dotyczące płatników składek: a) NIP i numer identyfikacyjny REGON, a jeżeli płatnikowi składek nie nadano tych numerów lub jednego z nich – numer PESEL lub serię i numer dowodu osobistego albo paszportu, – w celu niezbędnym do wykonywania ustawowych zadań **ministra właściwego do spraw finansów publicznych oraz podległych mu i nadzorowanych przez niego jednostek**, zmierzających do skutecznego poboru należności podatkowych i weryfikacji danych własnych oraz zadań analityczno-sprawozdawczych.	**f) wysokość dodatków przysługujących do świadczenia** **– w celu niezbędnym do wykonywania ustawowych zadań ministra właściwego do spraw finansów publicznych oraz podległych mu i nadzorowanych przez niego jednostek, zmierzających do skutecznego poboru należności podatkowych i weryfikacji danych własnych oraz zadań analityczno-sprawozdawczych.** **17.** Zakład udostępnia ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych **oraz organom Krajowej Administracji Skarbowej na ich żądanie** dane: 1) dotyczące ubezpieczonego: (...) d) **numer** NIP i numer identyfikacyjny REGON, a jeżeli płatnikowi składek nie nadano tych numerów lub jednego z nich – numer PESEL lub serię i numer dowodu osobistego albo paszportu, (...) 3) dotyczące płatników składek: a) **numer** NIP i numer identyfikacyjny REGON, a jeżeli płatnikowi składek nie nadano tych numerów lub jednego z nich – numer PESEL lub serię i numer dowodu osobistego albo paszportu, – w celu niezbędnym do wykonywania ustawowych zadań zmierzających do skutecznego poboru należności podatkowych i weryfikacji danych własnych oraz zadań analityczno-sprawozdawczych.

Komentarz: Zmiana w zakresie art. 50 ust. 17 ustawy systemowej obowiązuje od 5 listopada 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 6 października 2016 r. o zmianie ustawy o urzędach i izbach skarbowych oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1810). Nowelizacja rozszerza i uszczegóławia zakres danych przekazywanych przez ZUS ministerstwu finansów (organom podatkowym). Dopuszcza udostępnianie przez ZUS danych o wskazanych, konkretnych osobach: ubezpieczonych, świadczeniobiorcach i płatnikach składek, szczegółowo doprecyzowuje też zakres danych, którymi będą mogły się wymieniać ZUS i US.
Kolejna zmiana w zakresie art. 50 ust. 17 ustawy systemowej zacznie obowiązywać od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). Zmiana w ustawie systemowej ma charakter dostosowujący, w związku z utworzeniem Krajowej Administracji Skarbowej (KAS). ZUS jest zobowiązany udostępniać Krajowej Administracji Skarbowej – na jej żądanie, dane zgromadzone na kontach ubezpieczonych, płatników i świadczeniobiorców.
Zmiany w zakresie art. 50 ust. 3 i ust. 9 ustawy systemowej obowiązują od 1 stycznia 2017 r. Zostały wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego przedsiębiorców (Dz.U. z 2016 r. poz. 2255). Celem zmian jest usprawnienie uzyskiwania z terenowych jednostek ZUS (oddziałów i inspektoratów) informacji koniecznych do ustalenia stanu faktycznego toku postępowań administracyjnych o wykreślenie przedsiębiorcy z CEIDG oraz postępowań o sprostowanie wpisu w tej ewidencji. Wprowadzenie zapisu w zaproponowanej wersji ma się przyczynić do usprawnienia postępowań administracyjnych prowadzonych przez CEIDG.
Kolejne zmiany w zakresie art. 50 ust. 3 i ust. 9 ustawy systemowej zaczną obowiązywać od 1 marca 2017 r. Zostały wprowadzone ustawą z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). Na mocy zmian ZUS będzie zobowiązany przekazywać dane o płatnikach składek, ubezpieczonych i świadczeniobiorcach organom podatkowym, w tym Krajowej Administracji Skarbowej.
Zmiana w zakresie art. 50 ust. 1c–2 ustawy systemowej zacznie obowiązywać od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na publikację w Dzienniku Ustaw). Zmiana ma charakter dostosowujący w związku z wprowadzeniem nowego, obniżonego wieku emerytalnego.

Art. 58. (pominięto)

Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.

Art. 83. [Odwołania od decyzji ZUS] (...) **4.** Od decyzji przyznającej świadczenie w drodze wyjątku oraz od decyzji odmawiającej przyznania takiego świadczenia, a także od decyzji w sprawach o umorzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, odwołanie, o którym mowa w ust. 2, nie przysługuje. Stronie przysługuje prawo do wniesienia wniosku do Prezesa Zakładu o ponowne rozpatrzenie sprawy, na zasadach dotyczących decyzji wydanej w pierwszej instancji przez ministra. Do wniosku stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące odwołań od decyzji, określone w Kodeksie postępowania administracyjnego.	**Art. 83. [Odwołania od decyzji ZUS]** (...) **4.** Od decyzji przyznającej świadczenie w drodze wyjątku oraz od decyzji odmawiającej przyznania takiego świadczenia, od decyzji w sprawach o umorzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, **a także od decyzji w sprawie wykreślenia zastawu skarbowego z rejestru,** odwołanie, o którym mowa w ust. 2, nie przysługuje. Stronie przysługuje prawo do wniesienia wniosku do Prezesa Zakładu o ponowne rozpatrzenie sprawy, na zasadach dotyczących decyzji wydanej w pierwszej instancji przez ministra. Do wniosku stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące odwołań od decyzji, określone w Kodeksie postępowania administracyjnego.
Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). Od decyzji ZUS w sprawie wykreślenia zastawu skarbowego z rejestru nie przysługuje odwołanie.	
Art. 83c. [Odwołania od decyzji ZUS] **1.** Dla postanowień, od których przysługuje zażalenie, wydanych przez kierownika terenowej jednostki organizacyjnej Zakładu działającego jako organ egzekucyjny na podstawie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, organem odwoławczym jest **dyrektor izby skarbowej.**	**Art. 83c. [Odwołania od decyzji ZUS]** **1.** Dla postanowień, od których przysługuje zażalenie, wydanych przez kierownika terenowej jednostki organizacyjnej Zakładu działającego jako organ egzekucyjny na podstawie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, organem odwoławczym jest **dyrektor izby administracji skarbowej.**
Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). Zmiana o charakterze dostosowującym.	
Art. 84. [Zwrot nienależnie pobranych świadczeń] **Brak odpowiednika**	**Art. 84. [Zwrot nienależnie pobranych świadczeń]** (...) **7a. W przypadku osoby, która nienależnie pobrała świadczenie, decyzji, o której mowa w ust. 7, nie wydaje się później niż w terminie 5 lat od ostatniego dnia okresu, za który pobrano nienależne świadczenie.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 14 grudnia 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 6 października 2016 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1921). Po zmianie przepisów ZUS ma 5 lat, licząc od ostatniego dnia okresu, za który świadczenie to przysługiwało, na wydanie decyzji nakazującej zwrot nienależnie pobranego świadczenia. Termin przedawnienia liczony jest wówczas od daty wydania decyzji. Jeżeli ZUS nie wyda decyzji w 5-letnim okresie, nienależne świadczenie ulegnie przedawnieniu i świadczeniobiorca nie będzie już zobowiązany do jego zwrotu, jeżeli powoła się na przesłankę przedawnienia.	
Art. 96. [Wymiana informacji] **1. Izby i urzędy skarbowe** są obowiązane przekazywać Zakładowi informacje o stwierdzonych przypadkach naruszenia przepisów o ubezpieczeniach społecznych.	**Art. 96. [Wymiana informacji]** **1. Izby administracji skarbowej, urzędy skarbowe i urzędy celno-skarbowe** są obowiązane przekazywać Zakładowi informacje o stwierdzonych przypadkach naruszenia przepisów o ubezpieczeniach społecznych.
Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). Zmiana o charakterze dostosowującym.	

USTAWA

z 27 sierpnia 2004 r.

o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

(j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 1793; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 2250)*

* Tabela uwzględnia zmiany w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych wprowadzone w IV kwartale 2016 r. oraz w I i II kwartale 2017 r.:
– ustawą 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2015 r. poz. 1365),
– ustawą z 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1916),
– ustawą z 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o systemie informacji w ochronie zdrowia oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1991),
– ustawą z 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1579),
– ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807),
– ustawą z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2016 r. poz. 1860),
– ustawą z 4 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 2173),
– ustawą z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948),
– ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 2138),
– ustawą z 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2250),
– ustawą z 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na podpis prezydenta).

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 7. (pominięto)	
Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	
Art. 8. (pominięto)	
Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	
Art. 9. (pominięto)	
Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	
Art. 10. (pominięto)	
Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	
Art. 11. (pominięto)	
Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	
Art. 23a. (pominięto)	

Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.

Art. 27. (pominięto)

Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.

Art. 31ca. (pominięto)

Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.

Art. 31o. (pominięto)

Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.

Brak odpowiednika	**Art. 47. [Szczególne uprawnienia świadczeniobiorców]** (...) **1a. Świadczeniobiorcom do 18 roku życia, u których stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, na podstawie zaświadczenia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej lub lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii, neonatologii lub pediatrii, przysługuje prawo do wyrobów medycznych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 38 ust. 4 ustawy o refundacji, na zlecenie osoby uprawnionej, o której mowa w art. 2 pkt 14 ustawy o refundacji, do wysokości limitu finansowania ze środków publicznych określonego w tych przepisach, według wskazań medycznych bez uwzględnienia okresów użytkowania. O ilości miesięcznego zaopatrzenia w te wyroby decyduje każdorazowo osoba uprawniona do wystawienia zlecenia, o której mowa w art. 2 pkt 14 ustawy o refundacji.**

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem" (Dz.U. z 2016 r. poz. 1860). Zgodnie z nowymi przepisami świadczeniobiorcom do 18. roku życia, u których stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przysługują refundowane wyroby medyczne do wysokości limitu finansowania ze środków publicznych, według wskazań medycznych, bez uwzględnienia okresów użytkowania. O liczbie miesięcznego zaopatrzenia w te wyroby decyduje każdorazowo osoba uprawniona do wystawienia zlecenia na te wyroby.

Art. 47c. [Prawo do uzyskania świadczeń poza kolejnością] **1.** Osoby, o których mowa w art. 43 ust. 1, inwalidzi wojenni i wojskowi oraz kombatanci mają prawo do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej oraz z usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach.	**Art. 47c. [Prawo do uzyskania świadczeń poza kolejnością]** **1. Kobiety w ciąży, świadczeniobiorcy do 18 roku życia, posiadający zaświadczenie, o którym mowa w art. 47 ust. 1a,** osoby, o których mowa w art. 43 ust. 1, inwalidzi wojenni i wojskowi oraz kombatanci mają prawo do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej oraz z usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach.

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem" (Dz.U. z 2016 r. poz. 1860). Zgodnie z nowymi przepisami kobiety ciężarne, a także osoby, u których stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, legitymujące się zaświadczeniem lekarza podstawowej opieki zdrowotnej lub lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii, neonatologii lub pediatrii, mają prawo korzystać poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej oraz z usług farmaceutycznych.

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 48c. (pominięto)	
Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	
Art. 48d. (pominięto)	
Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	
Art. 50. [Potwierdzanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej] (...) **16.** W przypadku gdy świadczenie opieki zdrowotnej zostało udzielone pomimo braku prawa do świadczeń opieki zdrowotnej w wyniku: 1) posługiwania się kartą ubezpieczenia zdrowotnego albo innym dokumentem potwierdzającym prawo do świadczeń opieki zdrowotnej przez osobę, która utraciła to prawo w okresie ważności karty albo innego dokumentu, albo 1a) potwierdzenia prawa do świadczeń w sposób określony w ust. 3 osób, o których mowa w art. 52 ust. 1, albo 2) złożenia oświadczenia, o którym mowa w ust. 6 – osoba, której udzielono świadczenia opieki zdrowotnej, jest obowiązana do uiszczenia kosztów tego świadczenia.	**Art. 50. [Potwierdzanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej]** (...) **16.** W przypadku gdy świadczenie opieki zdrowotnej zostało udzielone pomimo braku prawa do świadczeń opieki zdrowotnej w wyniku: 1) posługiwania się kartą ubezpieczenia zdrowotnego albo innym dokumentem potwierdzającym prawo do świadczeń opieki zdrowotnej przez osobę, która utraciła to prawo w okresie ważności karty albo innego dokumentu, albo 1a) potwierdzenia prawa do świadczeń w sposób określony w ust. 3 osób, o których mowa w art. 52 ust. 1, albo 2) złożenia oświadczenia, o którym mowa w ust. 6 – osoba, której udzielono świadczenia opieki zdrowotnej, jest obowiązana do uiszczenia kosztów tego świadczenia, **z wyłączeniem osoby, której udzielono świadczenia, o którym mowa w art. 15 ust. 2 pkt 1.**
17. Przepisu ust. 16 pkt 2 nie stosuje się do osoby, która w chwili **składania oświadczenia, o którym mowa w ust. 6,** działała w usprawiedliwionym błędnym przekonaniu, że posiada prawo do świadczeń opieki zdrowotnej.	**17. Obowiązku, o którym mowa w ust. 16** nie stosuje się do osoby, która w chwili **przedstawienia innego dokumentu potwierdzającego prawo do świadczeń opieki zdrowotnej albo złożenia pisemnego oświadczenia o przysługującym jej prawie do świadczeń opieki zdrowotnej** działała w usprawiedliwionym błędnym przekonaniu, że posiada prawo do świadczeń opieki zdrowotnej.
Brak odpowiednika	(...) **18a. Przepisów ust. 16 i 18 nie stosuje się w przypadku dopełnienia obowiązku, o którym mowa w art. 67 ust. 1 i 3, w terminie 30 dni od dnia udzielenia świadczenia albo 30 dni od dnia poinformowania przez Fundusz o wszczęciu postępowania, o którym mowa w ust. 18, jeżeli przyczyną braku prawa do świadczeń opieki zdrowotnej było niezgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego mimo podlegania takiemu zgłoszeniu.**
Brak odpowiednika	**18b. W przypadku dopełnienia obowiązku określonego w art. 67 ust. 1 i 3 w terminie, o którym mowa w ust. 18a, poniesione koszty świadczeń opieki zdrowotnej udzielonych w okresie, którego dotyczy ten obowiązek, nie podlegają zwrotowi.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 12 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 4 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 2173). W poprzednio obowiązującym stanie prawnym prawo do bezpłatnych świadczeń opieki zdrowotnej w ramach NFZ miały zasadniczo tylko osoby podlegające ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz prawidłowo do tego ubezpieczenia zgłoszone. W przypadku gdy świadczenie opieki zdrowotnej zostało udzielone pomimo braku prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, osoba, której udzielono bezpłatnie nienależnego świadczenia opieki zdrowotnej, była zobowiązana do pokrycia kosztów tego świadczenia z własnych środków. Po zmianie przepisów obowiązek uiszczenia kosztów świadczenia nie dotyczy świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej (POZ). Za podstawową opiekę zdrowotną przepisy uznają świadczenia zdrowotne profilaktyczne, diagnostyczne, lecznicze, rehabilitacyjne oraz pielęgnacyjne z zakresu medycyny ogólnej, rodzinnej, chorób wewnętrznych i pediatrii, udzielane w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.	

Obowiązkiem uiszczenia kosztów opieki zdrowotnej nie będą ponadto obciążone osoby, które:
- w chwili przedstawienia dokumentu potwierdzającego prawo do świadczeń opieki zdrowotnej albo
- złożenia pisemnego oświadczenia o przysługującym im prawie do świadczeń opieki zdrowotnej

działały w usprawiedliwionym błędnym przekonaniu, że posiadają prawo do świadczeń opieki zdrowotnej.
Zmiany dotyczą także osób, które podlegają ubezpieczeniu zdrowotnemu, ale nie zostały do tego ubezpieczenia prawidłowo zgłoszone. Po zmianie osoby te unikną konieczności zwrotu kosztów świadczeń zdrowotnych, jeżeli w terminie 30 dni od dnia:
- udzielenia świadczenia albo
- poinformowania przez NFZ o wszczęciu postępowania egzekucyjnego

zostaną prawidłowo zgłoszone do ubezpieczenia zdrowotnego. Zasada ta będzie miała zastosowanie, jeżeli przyczyną braku prawa do świadczeń opieki zdrowotnej było niezgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego mimo podlegania temu ubezpieczeniu.
Z dniem wejścia w życie nowelizacji w zakresie świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej zostają umorzone postępowania administracyjne mające na celu wydanie decyzji ustalających obowiązek poniesienia kosztów świadczeń opieki zdrowotnej i ich wysokość oraz postępowania egzekucyjne w administracji dotyczące należności z tytułu kosztów świadczeń opieki zdrowotnej, prowadzone na podstawie decyzji NFZ. Ponadto umorzone zostają nieuiszczone koszty upomnienia powstałe w związku z niewykonaniem obowiązku zwrotu kosztów świadczeń POZ, a także wszelkie koszty egzekucyjne, które podlegają umorzeniu wraz z umorzeniem postępowania egzekucyjnego.
Zmianę wprowadzoną ustawą z 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1916) pominięto – nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.

Art. 56. (pominięto)

Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.

Art. 57. (pominięto)

Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.

Art. 64. (pominięto)

Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.

Art. 66. [Obowiązek podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu] **1.** Obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają: (...) 2) żołnierze odbywający zasadniczą służbę wojskową, przeszkolenie wojskowe, ćwiczenia wojskowe oraz pełniący służbę kandydacką, służbę przygotowawczą lub służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny – o ile nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia z innego tytułu; (...) 11) funkcjonariusze **Służby Celnej**;	**Art. 66. [Obowiązek podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu]** **1.** Obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają: (...) 2) żołnierze odbywający zasadniczą służbę wojskową, przeszkolenie wojskowe, ćwiczenia wojskowe oraz pełniący **terytorialną służbę wojskową,** służbę kandydacką, służbę przygotowawczą lub służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny – o ile nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia z innego tytułu. (...) 11) funkcjonariusze **Służby Celno-Skarbowej**.

Komentarz: Zmiana w zakresie art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy zdrowotnej obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 2138). Zmiana w ustawie zdrowotnej ma charakter dostosowujący w związku z utworzeniem Wojsk Obrony Terytorialnej. Żołnierze nowej formacji podlegają obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu, o ile nie są objęci tym ubezpieczeniem z innego tytułu.
Zmiana w art. 66 ust. 1 pkt 11 ustawy zdrowotnej zacznie obowiązywać od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). Ma charakter dostosowujący w związku z utworzeniem Krajowej Administracji Skarbowej (KAS). W ramach KAS wyodrębnia się Służbę Celno-Skarbową. Funkcjonariusze Służby Celno-Skarbowej podlegają obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu (analogicznie ubezpieczeniu temu podlegali funkcjonariusze Służby Celnej). Zmianę wprowadzoną ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807) pominięto – nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 67. [Obowiązek zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego] (...) **5.** Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej dla osób, które ukończyły szkołę: 1) **ponadgimnazjalną** – wygasa po upływie 6 miesięcy od dnia zakończenia nauki albo skreślenia z listy uczniów;	**Art. 67. [Obowiązek zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego]** (...) **5.** Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej dla osób, które ukończyły szkołę: 1) **ponadpodstawową** – wygasa po upływie 6 miesięcy od dnia zakończenia nauki albo skreślenia z listy uczniów;
Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 września 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 14 grudnia 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na podpis prezydenta). Zmiana w ustawie zdrowotnej ma charakter dostosowujący, w związku z likwidacją od 1 września 2017 r. szkół gimnazjalnych. Po zmianie przepisów prawo do świadczeń opieki zdrowotnej dla osób, które ukończyły szkołę ponadpodstawową, wygasa po upływie 6 miesięcy od dnia zakończenia nauki albo skreślenia z listy uczniów .	
Art. 75. (pominięto)	
Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	
Art. 80. [Składka na ubezpieczenie zdrowotne rolników] **Brak odpowiednika**	**Art. 80. [Składka na ubezpieczenie zdrowotne rolników]** **(...) 1a. Składka na ubezpieczenie zdrowotne osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. b i pkt 34, oraz domowników rolników, którzy prowadzą działalność w zakresie działów specjalnych w rozumieniu art. 6 pkt 5 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, zwanych dalej „działami specjalnymi", i dodatkowo w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem rolników prowadzących działalność:** **1) wyłącznie w zakresie działów specjalnych i ich domowników,** **2) w zakresie działów specjalnych i dodatkowo w gospodarstwie rolnym** **– za każdą osobę podlegającą ubezpieczeniu wynosi 1 zł za każdy pełny hektar przeliczeniowy użytków rolnych w gospodarstwie rolnym, przyjęty dla celów ustalenia wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne rolników. W gospodarstwach rolnych o powierzchni poniżej 1 hektara przeliczeniowego użytków rolnych składka wynosi 1 zł.**
2. Rolnik prowadzący działalność w zakresie **działów specjalnych produkcji rolnej w rozumieniu ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników** opłaca składki na ubezpieczenie zdrowotne od deklarowanej podstawy wymiaru składki: 1) **odpowiadającej** dochodowi ustalonemu dla opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych, w kwocie nie niższej jednak niż kwota odpowiadająca wysokości minimalnego wynagrodzenia; 2) **odpowiadającej** minimalnemu wynagrodzeniu, w przypadku prowadzenia działalności niepodlegającej opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych.	**2.** Rolnik prowadzący działalność w zakresie **działów specjalnych** opłaca składki na ubezpieczenie zdrowotne od deklarowanej podstawy wymiaru składki **odpowiadającej**: 1) dochodowi ustalonemu dla opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych, w kwocie nie niższej jednak niż kwota odpowiadająca wysokości minimalnego wynagrodzenia; 2) minimalnemu wynagrodzeniu, w przypadku prowadzenia działalności niepodlegającej opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych.
Brak odpowiednika	(...) **3a. Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne domowników rolników prowadzących działalność wyłącznie w zakresie działów specjalnych stanowi kwota 33,4% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypo-**

	spolitej Polskiej „Monitor Polski". Składka od nowej podstawy wymiaru obowiązuje od dnia 1 kwietnia danego roku.
4. Składka rolnika na ubezpieczenie zdrowotne obejmuje członków jego rodziny, jeżeli nie są oni domownikami w rozumieniu ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.	**4.** Składka rolnika na ubezpieczenie zdrowotne obejmuje członków jego rodziny, jeżeli nie są oni domownikami w rozumieniu **art. 6 pkt 2** ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2250). Przepisy o ubezpieczeniu zdrowotnym rolników, wprowadzone ustawą z 13 stycznia 2012 r. o składkach na ubezpieczenie zdrowotne rolników, miały charakter tymczasowy i z mocy prawa obowiązywały tylko do końca 2016 r. Nowe regulacje ustalają wysokość miesięcznej składki na ubezpieczenie zdrowotne rolników na dotychczasowych zasadach. I tak, rolnik prowadzący działalność w zakresie działów specjalnych opłaca składki na ubezpieczenie zdrowotne od deklarowanej podstawy wymiaru składki odpowiadającej:

- dochodowi ustalonemu dla opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych, w kwocie nie niższej jednak niż kwota minimalnego wynagrodzenia;
- minimalnemu wynagrodzeniu w przypadku prowadzenia działalności niepodlegającej opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych.

Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne domowników rolników prowadzących działalność wyłącznie w zakresie działów specjalnych stanowi kwota 33,4% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku. Wyjątkowo od 1 stycznia do 31 marca 2017 r. podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie domowników rolników prowadzących samoistny dział produkcji rolnej stanowi kwota 33,4% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw włącznie z wypłatami zysku w czwartym kwartale 2015 r., czyli 1429,79 zł.

Art. 81. [Podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne] (...) **11.** Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, **szczegółowy sposób ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne rolników, ich domowników oraz osób pobierających emeryturę lub rentę rolniczą, a także terminy i tryb ich opłacania, uwzględniając potrzebę zapewnienia terminowego opłacania składek.**	**Art. 81. [Podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne]** (...) **11.** Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia: **1) sposób i tryb ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne rolników, ich domowników oraz osób pobierających emeryturę lub rentę rolniczą, uwzględniając sposób ustalenia podstaw wymiaru składki w przypadku nieterminowego ustalenia dochodu będącego podstawą wymiaru składki;** **2) sposób dokonywania wpłat składek na ubezpieczenie zdrowotne przez rolników, uwzględniając konieczność identyfikacji rolnika dokonującego wpłat;** **3) sposób i tryb ustalania wysokości składki w przypadku zmian mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu zdrowotnemu, uwzględniając specyfikę działalności prowadzonej w zakresie działów specjalnych.**

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2250). Rada Ministrów została upoważniona do określenia, w drodze rozporządzenia, kwestii, które na tę chwilę nie zostały uregulowane w ustawie, czyli:

- sposobu i trybu ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne rolników, ich domowników oraz osób pobierających emeryturę lub rentę rolniczą, z uwzględnieniem sposobu ustalenia podstawy wymiaru składki zdrowotnej w przypadku nieterminowego ustalenia dochodu będącego jej podstawą,
- sposobu dokonywania wpłat składek na ubezpieczenie zdrowotne przez rolników, z uwzględnieniem konieczności identyfikacji rolnika dokonującego wpłat,
- sposobu i trybu ustalania wysokości składki w przypadku zmian mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu zdrowotnemu, z uwzględnieniem specyfiki działalności prowadzonej w ramach działów specjalnych.

Art. 84. [Podmioty zobowiązane do pobierania i opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne] **1.** Składkę na ubezpieczenie zdrowotne opłaca osoba podlegająca ubezpieczeniu zdrowotnemu, z zastrzeżeniem **art. 85 i 86.**	**Art. 84. [Podmioty zobowiązane do pobierania i opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne]** **1.** Składkę na ubezpieczenie zdrowotne opłaca osoba podlegająca ubezpieczeniu zdrowotnemu, z zastrzeżeniem **art. 84a–86.**

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2250). Zmiana ma charakter dostosowujący do nowego brzmienia ustawy.	
Brak odpowiednika	**Art. 84a. [Podmioty zobowiązane do pobierania i opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne]** **Składkę na ubezpieczenie zdrowotne, o której mowa w art. 80 ust. 1a, w gospodarstwach rolnych o powierzchni od 6 hektarów przeliczeniowych użytków rolnych, przyjętych dla celów ustalenia wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne rolników, oraz składkę, o której mowa w art. 80 ust. 3a, opłaca rolnik.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2250). Składkę na ubezpieczenie zdrowotne w gospodarstwach rolnych o powierzchni 6 lub więcej hektarów przeliczeniowych użytków rolnych, za rolnika i jego domowników, oraz składkę za domowników prowadzących działalność wyłącznie w zakresie działów specjalnych opłaca rolnik.	
Art. 85. (pominięto)	
Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	
Art. 86. [Zasady opłacania składek] **1.** Składki na ubezpieczenie zdrowotne: **Brak odpowiednika**	**Art. 86. [Zasady opłacania składek]** **1.** Składki na ubezpieczenie zdrowotne: (...) **16) osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. b i pkt 34, oraz domowników rolników, którzy prowadzą działalność w zakresie działów specjalnych i dodatkowo w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem rolników prowadzących działalność wyłącznie w zakresie działów specjalnych i ich domowników oraz rolników prowadzących działalność w zakresie działów specjalnych i dodatkowo w gospodarstwie rolnym, w gospodarstwach rolnych o powierzchni poniżej 6 hektarów przeliczeniowych użytków rolnych, przyjętych dla celów ustalenia wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne rolników, opłaca Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.**
Brak odpowiednika	(...) **2b. Z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. b i pkt 34, oraz domowników rolników, którzy prowadzą działalność w zakresie działów specjalnych i dodatkowo w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem rolników prowadzących działalność wyłącznie w zakresie działów specjalnych i ich domowników oraz rolników prowadzących działalność w zakresie działów specjalnych i dodatkowo w gospodarstwie rolnym, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przekazuje do Funduszu miesięcznie 155 167 tys. zł. Kwota przekazywana Funduszowi w danym miesiącu obejmuje składki na ubezpieczenie zdrowotne pobrane od rolników na podstawie art. 84a w poprzednim miesiącu wraz z pobranymi odsetkami.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2250). Składkę na ubezpieczenie zdrowotne w gospodarstwach rolnych o powierzchni poniżej 6 hektarów przeliczeniowych użytków rolnych, za rolnika i jego domowników oraz domowników rolników, którzy prowadzą działalność w zakresie działów specjalnych i dodatkowo w gospodarstwie rolnym (z wyłączeniem	

rolników prowadzących działalność wyłącznie w zakresie działów specjalnych i ich domowników oraz rolników prowadzących działalność w zakresie działów specjalnych i dodatkowo w gospodarstwie rolnym), opłaca KRUS. KRUS jest zobowiązany przekazać do NFZ miesięcznie 155 167 tys. zł z tytułu rolniczych składek. Kwota przekazywana Funduszowi w danym miesiącu obejmuje składki na ubezpieczenie zdrowotne pobrane od rolników w poprzednim miesiącu wraz z pobranymi odsetkami.

Art. 87. [Zasady opłacania składek] **1.** Osoby i jednostki organizacyjne, o których mowa w **art. 84-86**, są obowiązane, bez uprzedniego wezwania, opłacić i rozliczyć składki na ubezpieczenie zdrowotne za każdy miesiąc kalendarzowy w trybie i na zasadach oraz w terminie przewidzianych dla składek na ubezpieczenie społeczne, a jeżeli do tych osób i jednostek nie stosuje się przepisów o ubezpieczeniu społecznym – w terminie do 15. dnia następnego miesiąca.	**Art. 87. [Zasady opłacania składek]** **1.** Osoby i jednostki organizacyjne, o których mowa w **art. 80 ust. 2, art. 84, art. 85 i art. 86**, są obowiązane, bez uprzedniego wezwania, opłacić i rozliczyć składki na ubezpieczenie zdrowotne za każdy miesiąc kalendarzowy w trybie i na zasadach oraz w terminie przewidzianych dla składek na ubezpieczenie społeczne, a jeżeli do tych osób i jednostek nie stosuje się przepisów o ubezpieczeniu społecznym – w terminie do 15. dnia następnego miesiąca.
Brak odpowiednika	**1a. Rolnicy, o których mowa w art. 84a, są obowiązani opłacać, bez uprzedniego wezwania, składki na ubezpieczenie zdrowotne za każdą osobę podlegającą ubezpieczeniu, za każdy miesiąc, kwartalnie – w terminach określonych dla składek na ubezpieczenie społeczne rolników.**
Brak odpowiednika	**1b. Składka na ubezpieczenie zdrowotne od emerytur i rent rolniczych wypłacanych raz na kwartał jest odprowadzana w całości w terminie do 15. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym świadczenie zostało wypłacone.**
Brak odpowiednika	(...) **4a. Składka osób prowadzących działalność w zakresie działów specjalnych na wspólny rachunek jest ewidencjonowana na indywidualnych kontach tych osób w wysokości proporcjonalnej do ich udziału w prowadzonej produkcji. W przypadku braku określenia wielkości udziałów przyjmuje się, że są one równe.**
Brak odpowiednika	**4b. Ewidencjonowanie składki małżonków prowadzących działalność w zakresie działów specjalnych następuje w równych częściach.**
Brak odpowiednika	**4c. Przepisy ust. 4a i 4b nie dotyczą ubezpieczonych, którzy odrębnie deklarują kwotę dochodu z działów specjalnych**.

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2250). Zgodnie z nowelizacją rolnicy zobowiązani do opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne (zob. tabelę powyżej) powinni opłacać te składki bez uprzedniego wezwania, za każdą osobę podlegającą ubezpieczeniu, za każdy miesiąc, kwartalnie – w terminach określonych dla składek na ubezpieczenie społeczne rolników, tj. na ostatni dzień pierwszego miesiąca danego kwartału. Składka osób prowadzących działalność w zakresie działów specjalnych na wspólny rachunek jest ewidencjonowana na indywidualnych kontach tych osób w wysokości proporcjonalnej do ich udziału w prowadzonej produkcji. W przypadku braku określenia wielkości udziałów przyjmuje się, że są one równe. Ewidencjonowanie składki małżonków prowadzących działalność w zakresie działów specjalnych następuje w równych częściach (zasada ta nie dotyczy jednak ubezpieczonych, którzy odrębnie deklarują kwotę dochodu z działów specjalnych).

Art. 97. (pominięto)

Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.

Art. 106. (pominięto)

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	
Art. 117. (pominięto)	
Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	
Art. 118. (pominięto)	
Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	
Art. 146. [Tryb postępowania w sprawach o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej] (...) **6**. do postępowania w sprawie zawarcia umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej **przeprowadzanego w danym roku**, a w przypadku umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartej na okres dłuższy niż rok, do ustalenia kwoty zobowiązania i warunków finansowych w danym roku stosuje się **szczegółowe warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 2, opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Prezesa Funduszu oraz** taryfę świadczeń opublikowaną w Biuletynie Informacji Publicznej Agencji, do dnia 30 czerwca roku poprzedniego.	**Art. 146. [Tryb postępowania w sprawach o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej]** (...) **6.** Do postępowania w sprawie zawarcia umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej **w danym roku**, a w przypadku umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartej na okres dłuższy niż rok, do ustalenia kwoty zobowiązania i warunków finansowych w danym roku, stosuje się **taryfę świadczeń opublikowaną w Biuletynie Informacji Publicznej Agencji** do dnia 30 czerwca roku poprzedniego.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 18 listopada 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem" (Dz.U. z 2016 r. poz. 1860). Zmiana ma charakter dostosowujący.	
Art. 188c. (pominięto)	
Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	

USTAWA

z 30 października 2002 r.

o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych

(j.t. Dz.U. z 2015 r. poz. 1242; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 2255)*

* Tabela uwzględnia zmiany w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych wprowadzone od 1 marca 2017 r. i od 1 kwietnia 2017 r.:
– ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807),
– ustawą z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948),
– ustawą z 16 grudnia 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego przedsiębiorców (Dz.U. z 2016 r. poz. 2255).

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 3. [Klasyfikacja wypadków przy pracy] (...) **3.** Za wypadek przy pracy uważa się również nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego z danego tytułu podczas: (...) 14) pełnienia przez **funkcjonariusza celnego** obowiązków służbowych.	**Art. 3. [Klasyfikacja wypadków przy pracy]** (...) **3.** Za wypadek przy pracy uważa się również nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego z danego tytułu podczas: (...) 14) pełnienia przez **funkcjonariusza Służby Celno-Skarbowej** obowiązków służbowych.
Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). Zmiana w ustawie systemowej ma charakter dostosowujący, w związku z wyodrębnieniem w ramach KAS Służby Celno-Skarbowej. Za wypadek przy pracy uważa się m.in. nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego z danego tytułu podczas pełnienia przez funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej obowiązków służbowych (analogicznie jak miało to miejsce w odniesieniu do wypadków podczas pełnienia obowiązków służbowych przez funkcjonariuszy celnych). Zmianę wprowadzoną ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807) pominięto – nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	
Art. 5. [Ustalenie okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy] **1.** Ustalenia okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy, o których mowa w art. 3 ust. 3, dokonuje w karcie wypadku: (...) 15) podmiot, w którym **funkcjonariusz celny** pełni służbę – w stosunku do tych funkcjonariuszy.	**Art. 5. [Ustalenie okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy]** **1.** Ustalenia okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy, o których mowa w art. 3 ust. 3, dokonuje w karcie wypadku: (...) 15) podmiot, w którym **funkcjonariusz Służby Celno-Skarbowej** pełni służbę – w stosunku do tych funkcjonariuszy.
Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). Zmiana w ustawie systemowej ma charakter dostosowujący, w związku z wyodrębnieniem w ramach KAS Służby Celno-Skarbowej. Ustalenia okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy funkcjonariusza Służby Celno-Skarbowej, dokonuje w karcie wypadku podmiot, w którym funkcjonariusz ten pełni służbę (analogicznie jak miało to miejsce w odniesieniu do wypadków przy pracy funkcjonariuszy celnych). Zmianę wprowadzoną ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.. z 2016 r. poz. 1807) pominięto – nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 9. [Wysokość świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego] (...) **4.** Jeżeli niezdolność do pracy ubezpieczonego, o którym mowa w ust. 3 pkt 3, powstała przed upływem pełnego miesiąca kalendarzowego ubezpieczenia wypadkowego, podstawę wymiaru zasiłku chorobowego, z zastrzeżeniem art. 8 ust. 3, stanowi: (...) 5) kwota otrzymanego za ten miesiąc uposażenia – dla ubezpieczonych będących **funkcjonariuszami celnymi** – po odliczeniu kwoty, o której mowa w ust. 3 pkt 3.	**Art. 9. [Wysokość świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego]** (...) **4.** Jeżeli niezdolność do pracy ubezpieczonego, o którym mowa w ust. 3 pkt 3, powstała przed upływem pełnego miesiąca kalendarzowego ubezpieczenia wypadkowego, podstawę wymiaru zasiłku chorobowego, z zastrzeżeniem art. 8 ust. 3, stanowi: (...) 5) kwota otrzymanego za ten miesiąc uposażenia – dla ubezpieczonych będących **funkcjonariuszami Służby Celno-Skarbowej** – po odliczeniu kwoty, o której mowa w ust. 3 pkt 3.
Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). Zmiana w ustawie systemowej ma charakter dostosowujący, w związku z wyodrębnieniem w ramach KAS Służby Celno-Skarbowej. Jeżeli niezdolność do pracy ubezpieczonego będącego funkcjonariuszem Służby Celno-Skarbowej powstała przed upływem pełnego miesiąca kalendarzowego ubezpieczenia wypadkowego, podstawę wymiaru zasiłku chorobowego stanowi kwota otrzymanego za ten miesiąc uposażenia, z zastosowaniem ustawowych odliczeń (analogicznie jak to miało miejsce w przypadku funkcjonariuszy służby celnej). Zasiłek chorobowy z ubezpieczenia wypadkowego, a także świadczenie rehabilitacyjne, nie przysługuje jednak za okresy niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową, za które funkcjonariusz zachowuje prawo do uposażenia na podstawie odrębnych przepisów. Zmianę wprowadzoną ustawą z 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Administracji Publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1807) pominięto – nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	
Art. 34. [Ustalenie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe] **1. Jeżeli płatnik składek nie przekaże danych lub przekaże nieprawdziwe dane, o których mowa w art. 31, co spowoduje zaniżenie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe,** Zakład ustala, w drodze decyzji, stopę procentową składki na cały rok składkowy w wysokości 150% stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych. **Płatnik składek zobowiązany jest opłacić zaległe składki wraz z odsetkami za zwłokę.** **2.** Jeżeli płatnik składek nie przekaże danych lub przekaże nieprawdziwe dane, o których mowa w art. 31, co spowoduje zawyżenie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe, Zakład ustala stopę procentową składki na cały rok składkowy w wysokości stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych. **3.** Przepis ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do płatników składek, o których mowa w art. 28 ust. 1 i art. 33 ust. 1 i 2, którzy nieprawidłowo ustalili liczbę ubezpieczonych lub grupę działalności, przy czym, jeżeli płatnik składek stwierdzi nieprawidłowość, obowiązany jest on ponownie ustalić stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe we własnym zakresie.	**Art. 34. [Ustalenie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe]** **1.** Zakład ustala, w drodze decyzji, stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe na cały rok składkowy w wysokości 150% stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych, **jeżeli płatnik składek nie przekaże informacji, o której mowa w art. 31 ust. 6, albo korekty tej informacji w terminie 14 dni od otrzymania wezwania Zakładu, a stopa procentowa ustalona na podstawie nieprawidłowych danych przekazanych przez płatnika składek lub wykazywana przez płatnika składek w dokumentach rozliczeniowych była zaniżona w stosunku do ustalonej na podstawie prawidłowych danych.** **2. Zakład ustala, w drodze decyzji, stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe na cały rok składkowy w wysokości 150% stopy procentowej ustalonej zgodnie z przepisami ustawy płatnikom składek, o których mowa w art. 28 ust. 1 i art. 33 ust. 1 i 2, którzy w danym roku składkowym wykazywali w dokumentach rozliczeniowych zaniżoną stopę procentową i nie złożyli dokumentów rozliczeniowych korygujących w terminie 14 dni od otrzymania wezwania Zakładu.** **3. W przypadku zaniżenia wysokości stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe płatnik składek zobowiązany jest złożyć dokumenty rozliczeniowe korygujące i opłacić zaległe składki wraz z odsetkami za zwłokę. W przypadku zawyżenia wysokości stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe płatnik składek zobowiązany jest złożyć dokumenty rozliczeniowe korygujące.**
Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 kwietnia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego przedsiębiorców (Dz.U. z 2016 r. poz. 2255). Zmiana modyfikuje zasady ustalania wysokości stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe przez ZUS w przypadkach zaniżenia	

jej wysokości przez płatnika. Przed nowelizacją, w sytuacji gdy płatnik składek nie przekazał danych lub przekazał nieprawdziwe dane na dokumencie ZUA IWA, co skutkowało zaniżeniem stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe (wyliczanej przez ZUS), ZUS ustalał, w drodze decyzji, stopę procentową składki na cały rok składkowy w wysokości 150% stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych. W praktyce ZUS dokonywał podwyższenia stopy procentowej składki automatycznie, we wszystkich przypadkach, w których jej wysokość została ustalona w wysokości niższej niż obowiązująca. Ponadto:

- zaniżenie wysokości stopy nawet w jednym czy kilku miesiącach roku składkowego powodowało, że ZUS był zobowiązany wydać przedmiotową decyzję na cały rok składkowy,
- ustalenie stopy w podwyższonej wysokości było dokonywane, nawet jeśli płatnik niezwłocznie po wezwaniu skorygował informację ZUS IWA i dokumenty rozliczeniowe,
- sankcja była stosowana przez ZUS niezależnie od stopnia zawinienia płatnika oraz niezależnie od tego, czy skorygował on swój błąd poprzez złożenie korekty informacji ZUS IWA (przyczyną zaniżenia składki mógł być nawet zwykły błąd pisarski czy zamiana lub pominięcie np. jednej cyfry).

Po zmianie przepisów ZUS będzie mógł zastosować sankcję w postaci ustalenia podwyższonej do 150% stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe (w odniesieniu do stopy ustalonej na podstawie prawidłowych danych) jedynie wówczas, gdy płatnicy, pomimo wezwania do skorygowania informacji ZUS IWA (lub wezwania do jej złożenia), nie zastosują się do tego wymogu i w ciągu 14 dni nie złożą informacji ZUS IWA albo jej korekty. Zostanie zatem zlikwidowany automatyzm wymierzania sankcji, a płatnik będzie miał szansę skorygować nieprawidłowe i nieprawdziwe dane, które zostały przesłane do ZUS wskutek pomyłki albo błędu.

Brak odpowiednika	**Art. 34a. [Tryb ustalania stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe]** **W przypadku złożenia informacji, o której mowa w art. 31 ust. 6, lub jej korekty, albo sporządzenia tej informacji przez Zakład z urzędu, Zakład ustala stopę procentową składki na cały rok składkowy w wysokości stopy procentowej ustalonej na podstawie danych zawartych w informacji.**

Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 kwietnia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego przedsiębiorców (Dz.U. z 2016 r. poz. 2255). Zmiana modyfikuje tryb postępowania w celu ustalenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe w sytuacji złożenia informacji ZUS IWA albo korekty informacji ZUS IWA przez płatnika lub sporządzenia jej z urzędu przez ZUS. W przypadku złożenia informacji ZUS IWA albo korekty informacji ZUS IWA przez płatnika ZUS jest zobowiązany ustalić stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe na podstawie danych wskazanych w tej informacji (lub korekcie). Analogicznie, w przypadku sporządzenia informacji ZUS IWA z urzędu stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe również jest ustalana na podstawie danych zawartych w informacji sporządzonej z urzędu przez ZUS.

USTAWA

z 20 grudnia 1990 r.

o ubezpieczeniu społecznym rolników

(j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 277; ost.zm. Dz.U. z 2017 r. poz. 2)*

* Tabela uwzględnia zmiany w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników wprowadzone w IV kwartale 2016 r. oraz w I i IV kwartale 2017 r.:
– ustawą z 21 października 2016 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2016 r. poz. 2043),
– ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na publikację w Dzienniku Ustaw),
– ustawą z 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na publikację w Dzienniku Ustaw).

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 5b. [Podleganie ubezpieczeniu przez zleceniobiorcę lub członka rady nadzorczej] **1.** Rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, został objęty innym ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych **(Dz.U. z 2015 r. poz. 121, z późn. zm.)**, lub powołania do rady nadzorczej, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, lub pełnienia funkcji w radzie nadzorczej, pomimo objęcia go z tego tytułu innym ubezpieczeniem społecznym, jeżeli przychód osiągany z tego tytułu w rozliczeniu miesięcznym nie przekracza kwoty równej **połowie minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów**.	**Art. 5b. [Podleganie ubezpieczeniu przez zleceniobiorcę lub członka rady nadzorczej]** **1.** Rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, został objęty innym ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych **(Dz.U. z 2016 r. poz. 963 z późn. zm.)**, lub powołania do rady nadzorczej, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, lub pełnienia funkcji w radzie nadzorczej, pomimo objęcia go z tego tytułu innym ubezpieczeniem społecznym, jeżeli przychód osiągany z tego tytułu w rozliczeniu miesięcznym nie przekracza kwoty równej **minimalnemu wynagrodzeniu za pracę, ustalonemu na podstawie odrębnych przepisów**.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 31 grudnia 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 21 października 2016 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2016 r. poz. 2043). Rolnik oraz domownik rolnika, który: ■ posiada ubezpieczenie społeczne w KRUS w pełnym zakresie oraz ■ zawiera umowę zlecenia albo zostaje powołany do rady nadzorczej, ma prawo nadal podlegać ubezpieczeniu rolników w okresie wykonywania tej umowy, mimo równoczesnego objęcia ubezpieczeniami społecznymi w ZUS (jako zleceniobiorcy lub – odpowiednio – jako członka rady nadzorczej). Zgodnie z nowymi zasadami został podwyższony poziom przychodu z tytułu umowy zlecenia (lub członkostwa w radzie nadzorczej), który uprawnia do równoległego (z ubezpieczeniem w ZUS) kontynuowania ubezpieczenia w KRUS. Po zmianie przepisów wynosi on miesięcznie nie więcej niż pełna kwota minimalnego wynagrodzenia – czyli 2000 zł w 2017 r. Przed zmianą prawo to przysługiwało rolnikowi pod warunkiem, że z tytułu umowy zlecenia (odpowiednio – członkostwa w radzie nadzorczej) uzyskiwał miesięczny przychód nie wyższy niż połowa minimalnego wynagrodzenia za pracę.	
Art. 6. [Definicje ustawowe] Ilekroć w ustawie jest mowa o: (...) 7) emeryturze podstawowej – rozumie się **kwotę miesięcznej najniższej emerytury, określoną w przepisach emerytalnych;**	**Art. 6. [Definicje ustawowe]** Ilekroć w ustawie jest mowa o: (...) 7) emeryturze podstawowej – rozumie się **kwotę 882,56 zł miesięcznie, która podlega waloryzacji zgodnie z przepisami ustawy;**

(...) 10b) emeryturze lub rencie z ubezpieczenia – rozumie się emeryturę lub rentę rolniczą z ubezpieczenia, **częściową emeryturę rolniczą**, rentę rolniczą szkoleniową i rentę rodzinną;	(...) 10b) emeryturze lub rencie z ubezpieczenia – rozumie się emeryturę lub rentę rolniczą z ubezpieczenia, rentę rolniczą szkoleniową i rentę rodzinną;

Komentarz: Zmiana w zakresie art. 6 pkt 7 ustawy rolniczej zacznie obowiązywać od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r. poz. 2). Zmianie ulegają zasady ustalania rolniczej emerytury podstawowej. Do 28 lutego 2017 r. emerytura podstawowa w systemie rolniczym (w KRUS) jest powiązana z kwotą emerytury minimalnej, obowiązującą w powszechnym systemie emerytalnym (w ZUS). Od 1 marca minimalna emerytura z ZUS wynosi 1000 zł, natomiast kwotę emerytury podstawowej z KRUS ustalono na poziomie 882,56 zł. Kwota rolniczej emerytury podstawowej będzie podlegała waloryzacji.
Zmiana w zakresie art. 6 pkt 10b ustawy rolniczej zacznie obowiązywać od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na publikację w Dzienniku Ustaw). Po zmianie przepisów przez emeryturę lub rentę z ubezpieczenia należy rozumieć emeryturę lub rentę rolniczą z ubezpieczenia, rentę rolniczą szkoleniową i rentę rodzinną.

Art. 18. [Świadczenia z ubezpieczenia emerytalno-rentowego] **1.** Świadczeniami z ubezpieczenia emerytalno-rentowego są: 1) emerytura rolnicza, **w tym częściowa emerytura rolnicza**, lub renta rolnicza z tytułu niezdolności do pracy;	**Art. 18. [Świadczenia z ubezpieczenia emerytalno-rentowego]** **1.** Świadczeniami z ubezpieczenia emerytalno-rentowego są: 1) emerytura rolnicza lub renta rolnicza z tytułu niezdolności do pracy;

Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na publikację w Dzienniku Ustaw). Po zmianie przepisów przez emeryturę lub rentę z ubezpieczenia należy rozumieć emeryturę lub rentę rolniczą z ubezpieczenia, rentę rolniczą szkoleniową i rentę rodzinną. Zlikwidowana została rolnicza emerytura częściowa.

Art. 19. [Warunki przyznania emerytury rolniczej] **1.** Emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki: 1) osiągnął wiek emerytalny **określony w ust. 1a i 1b;** (...) **1a.** Wiek emerytalny dla kobiet urodzonych w okresie: 1) do dnia 31 grudnia 1952 r. wynosi co najmniej 60 lat; 2) od dnia 1 stycznia 1953 r. do dnia 31 marca 1953 r. wynosi co najmniej 60 lat i 1 miesiąc; 3) od dnia 1 kwietnia 1953 r. do dnia 30 czerwca 1953 r. wynosi co najmniej 60 lat i 2 miesiące; 4) od dnia 1 lipca 1953 r. do dnia 30 września 1953 r. wynosi co najmniej 60 lat i 3 miesiące; 5) od dnia 1 października 1953 r. do dnia 31 grudnia 1953 r. wynosi co najmniej 60 lat i 4 miesiące; 6) od dnia 1 stycznia 1954 r. do dnia 31 marca 1954 r. wynosi co najmniej 60 lat i 5 miesięcy; 7) od dnia 1 kwietnia 1954 r. do dnia 30 czerwca 1954 r. wynosi co najmniej 60 lat i 6 miesięcy; 8) od dnia 1 lipca 1954 r. do dnia 30 września 1954 r. wynosi co najmniej 60 lat i 7 miesięcy; 9) od dnia 1 października 1954 r. do dnia 31 grudnia 1954 r. wynosi co najmniej 60 lat i 8 miesięcy;	**Art. 19. [Warunki przyznania emerytury rolniczej]** **1.** Emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki: 1) osiągnął wiek emerytalny; **wiek emerytalny kobiety wynosi 60 lat, a mężczyzny 65 lat**; **uchylony**

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
10) od dnia 1 stycznia 1955 r. do dnia 31 marca 1955 r. wynosi co najmniej 60 lat i 9 miesięcy; 11) od dnia 1 kwietnia 1955 r. do dnia 30 czerwca 1955 r. wynosi co najmniej 60 lat i 10 miesięcy; 12) od dnia 1 lipca 1955 r. do dnia 30 września 1955 r. wynosi co najmniej 60 lat i 11 miesięcy; 13) od dnia 1 października 1955 r. do dnia 31 grudnia 1955 r. wynosi co najmniej 61 lat; 14) od dnia 1 stycznia 1956 r. do dnia 31 marca 1956 r. wynosi co najmniej 61 lat i 1 miesiąc; 15) od dnia 1 kwietnia 1956 r. do dnia 30 czerwca 1956 r. wynosi co najmniej 61 lat i 2 miesiące; 16) od dnia 1 lipca 1956 r. do dnia 30 września 1956 r. wynosi co najmniej 61 lat i 3 miesiące; 17) od dnia 1 października 1956 r. do dnia 31 grudnia 1956 r. wynosi co najmniej 61 lat i 4 miesiące; 18) od dnia 1 stycznia 1957 r. do dnia 31 marca 1957 r. wynosi co najmniej 61 lat i 5 miesięcy; 19) od dnia 1 kwietnia 1957 r. do dnia 30 czerwca 1957 r. wynosi co najmniej 61 lat i 6 miesięcy; 20) od dnia 1 lipca 1957 r. do dnia 30 września 1957 r. wynosi co najmniej 61 lat i 7 miesięcy; 21) od dnia 1 października 1957 r. do dnia 31 grudnia 1957 r. wynosi co najmniej 61 lat i 8 miesięcy; 22) od dnia 1 stycznia 1958 r. do dnia 31 marca 1958 r. wynosi co najmniej 61 lat i 9 miesięcy; 23) od dnia 1 kwietnia 1958 r. do dnia 30 czerwca 1958 r. wynosi co najmniej 61 lat i 10 miesięcy; 24) od dnia 1 lipca 1958 r. do dnia 30 września 1958 r. wynosi co najmniej 61 lat i 11 miesięcy; 25) od dnia 1 października 1958 r. do dnia 31 grudnia 1958 r. wynosi co najmniej 62 lata; 26) od dnia 1 stycznia 1959 r. do dnia 31 marca 1959 r. wynosi co najmniej 62 lata i 1 miesiąc; 27) od dnia 1 kwietnia 1959 r. do dnia 30 czerwca 1959 r. wynosi co najmniej 62 lata i 2 miesiące; 28) od dnia 1 lipca 1959 r. do dnia 30 września 1959 r. wynosi co najmniej 62 lata i 3 miesiące; 29) od dnia 1 października 1959 r. do dnia 31 grudnia 1959 r. wynosi co najmniej 62 lata i 4 miesiące; 30) od dnia 1 stycznia 1960 r. do dnia 31 marca 1960 r. wynosi co najmniej 62 lata i 5 miesięcy;	

31) od dnia 1 kwietnia 1960 r. do dnia 30 czerwca 1960 r. wynosi co najmniej 62 lata i 6 miesięcy;
32) od dnia 1 lipca 1960 r. do dnia 30 września 1960 r. wynosi co najmniej 62 lata i 7 miesięcy;
33) od dnia 1 października 1960 r. do dnia 31 grudnia 1960 r. wynosi co najmniej 62 lata i 8 miesięcy;
34) od dnia 1 stycznia 1961 r. do dnia 31 marca 1961 r. wynosi co najmniej 62 lata i 9 miesięcy;
35) od dnia 1 kwietnia 1961 r. do dnia 30 czerwca 1961 r. wynosi co najmniej 62 lata i 10 miesięcy;
36) od dnia 1 lipca 1961 r. do dnia 30 września 1961 r. wynosi co najmniej 62 lata i 11 miesięcy;
37) od dnia 1 października 1961 r. do dnia 31 grudnia 1961 r. wynosi co najmniej 63 lata;
38) od dnia 1 stycznia 1962 r. do dnia 31 marca 1962 r. wynosi co najmniej 63 lata i 1 miesiąc;
39) od dnia 1 kwietnia 1962 r. do dnia 30 czerwca 1962 r. wynosi co najmniej 63 lata i 2 miesiące;
40) od dnia 1 lipca 1962 r. do dnia 30 września 1962 r. wynosi co najmniej 63 lata i 3 miesiące;
41) od dnia 1 października 1962 r. do dnia 31 grudnia 1962 r. wynosi co najmniej 63 lata i 4 miesiące;
42) od dnia 1 stycznia 1963 r. do dnia 31 marca 1963 r. wynosi co najmniej 63 lata i 5 miesięcy;
43) od dnia 1 kwietnia 1963 r. do dnia 30 czerwca 1963 r. wynosi co najmniej 63 lata i 6 miesięcy;
44) od dnia 1 lipca 1963 r. do dnia 30 września 1963 r. wynosi co najmniej 63 lata i 7 miesięcy;
45) od dnia 1 października 1963 r. do dnia 31 grudnia 1963 r. wynosi co najmniej 63 lata i 8 miesięcy;
46) od dnia 1 stycznia 1964 r. do dnia 31 marca 1964 r. wynosi co najmniej 63 lata i 9 miesięcy;
47) od dnia 1 kwietnia 1964 r. do dnia 30 czerwca 1964 r. wynosi co najmniej 63 lata i 10 miesięcy;
48) od dnia 1 lipca 1964 r. do dnia 30 września 1964 r. wynosi co najmniej 63 lata i 11 miesięcy;
49) od dnia 1 października 1964 r. do dnia 31 grudnia 1964 r. wynosi co najmniej 64 lata;
50) od dnia 1 stycznia 1965 r. do dnia 31 marca 1965 r. wynosi co najmniej 64 lata i 1 miesiąc;
51) od dnia 1 kwietnia 1965 r. do dnia 30 czerwca 1965 r. wynosi co najmniej 64 lata i 2 miesiące;
52) od dnia 1 lipca 1965 r. do dnia 30 września 1965 r. wynosi co najmniej 64 lata i 3 miesiące;

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
53) od dnia 1 października 1965 r. do dnia 31 grudnia 1965 r. wynosi co najmniej 64 lata i 4 miesiące; 54) od dnia 1 stycznia 1966 r. do dnia 31 marca 1966 r. wynosi co najmniej 64 lata i 5 miesięcy; 55) od dnia 1 kwietnia 1966 r. do dnia 30 czerwca 1966 r. wynosi co najmniej 64 lata i 6 miesięcy; 56) od dnia 1 lipca 1966 r. do dnia 30 września 1966 r. wynosi co najmniej 64 lata i 7 miesięcy; 57) od dnia 1 października 1966 r. do dnia 31 grudnia 1966 r. wynosi co najmniej 64 lata i 8 miesięcy; 58) od dnia 1 stycznia 1967 r. do dnia 31 marca 1967 r. wynosi co najmniej 64 lata i 9 miesięcy; 59) od dnia 1 kwietnia 1967 r. do dnia 30 czerwca 1967 r. wynosi co najmniej 64 lata i 10 miesięcy; 60) od dnia 1 lipca 1967 r. do dnia 30 września 1967 r. wynosi co najmniej 64 lata i 11 miesięcy; 61) od dnia 1 października 1967 r. do dnia 31 grudnia 1967 r. wynosi co najmniej 65 lat; 62) od dnia 1 stycznia 1968 r. do dnia 31 marca 1968 r. wynosi co najmniej 65 lat i 1 miesiąc; 63) od dnia 1 kwietnia 1968 r. do dnia 30 czerwca 1968 r. wynosi co najmniej 65 lat i 2 miesiące; 64) od dnia 1 lipca 1968 r. do dnia 30 września 1968 r. wynosi co najmniej 65 lat i 3 miesiące; 65) od dnia 1 października 1968 r. do dnia 31 grudnia 1968 r. wynosi co najmniej 65 lat i 4 miesiące; 66) od dnia 1 stycznia 1969 r. do dnia 31 marca 1969 r. wynosi co najmniej 65 lat i 5 miesięcy; 67) od dnia 1 kwietnia 1969 r. do dnia 30 czerwca 1969 r. wynosi co najmniej 65 lat i 6 miesięcy; 68) od dnia 1 lipca 1969 r. do dnia 30 września 1969 r. wynosi co najmniej 65 lat i 7 miesięcy; 69) od dnia 1 października 1969 r. do dnia 31 grudnia 1969 r. wynosi co najmniej 65 lat i 8 miesięcy; 70) od dnia 1 stycznia 1970 r. do dnia 31 marca 1970 r. wynosi co najmniej 65 lat i 9 miesięcy; 71) od dnia 1 kwietnia 1970 r. do dnia 30 czerwca 1970 r. wynosi co najmniej 65 lat i 10 miesięcy; 72) od dnia 1 lipca 1970 r. do dnia 30 września 1970 r. wynosi co najmniej 65 lat i 11 miesięcy; 73) od dnia 1 października 1970 r. do dnia 31 grudnia 1970 r. wynosi co najmniej 66 lat;	

74) od dnia 1 stycznia 1971 r. do dnia 31 marca 1971 r. wynosi co najmniej 66 lat i 1 miesiąc; 75) od dnia 1 kwietnia 1971 r. do dnia 30 czerwca 1971 r. wynosi co najmniej 66 lat i 2 miesiące; 76) od dnia 1 lipca 1971 r. do dnia 30 września 1971 r. wynosi co najmniej 66 lat i 3 miesiące; 77) od dnia 1 października 1971 r. do dnia 31 grudnia 1971 r. wynosi co najmniej 66 lat i 4 miesiące; 78) od dnia 1 stycznia 1972 r. do dnia 31 marca 1972 r. wynosi co najmniej 66 lat i 5 miesięcy; 79) od dnia 1 kwietnia 1972 r. do dnia 30 czerwca 1972 r. wynosi co najmniej 66 lat i 6 miesięcy; 80) od dnia 1 lipca 1972 r. do dnia 30 września 1972 r. wynosi co najmniej 66 lat i 7 miesięcy; 81) od dnia 1 października 1972 r. do dnia 31 grudnia 1972 r. wynosi co najmniej 66 lat i 8 miesięcy; 82) od dnia 1 stycznia 1973 r. do dnia 31 marca 1973 r. wynosi co najmniej 66 lat i 9 miesięcy; 83) od dnia 1 kwietnia 1973 r. do dnia 30 czerwca 1973 r. wynosi co najmniej 66 lat i 10 miesięcy; 84) od dnia 1 lipca 1973 r. do dnia 30 września 1973 r. wynosi co najmniej 66 lat i 11 miesięcy; 85) po dniu 30 września 1973 r. wynosi co najmniej 67 lat.	
1b. Wiek emerytalny dla mężczyzn urodzonych w okresie: 1) do dnia 31 grudnia 1947 r. wynosi co najmniej 65 lat; 2) od dnia 1 stycznia 1948 r. do dnia 31 marca 1948 r. wynosi co najmniej 65 lat i 1 miesiąc; 3) od dnia 1 kwietnia 1948 r. do dnia 30 czerwca 1948 r. wynosi co najmniej 65 lat i 2 miesiące; 4) od dnia 1 lipca 1948 r. do dnia 30 września 1948 r. wynosi co najmniej 65 lat i 3 miesiące; 5) od dnia 1 października 1948 r. do dnia 31 grudnia 1948 r. wynosi co najmniej 65 lat i 4 miesiące; 6) od dnia 1 stycznia 1949 r. do dnia 31 marca 1949 r. wynosi co najmniej 65 lat i 5 miesięcy; 7) od dnia 1 kwietnia 1949 r. do dnia 30 czerwca 1949 r. wynosi co najmniej 65 lat i 6 miesięcy; 8) od dnia 1 lipca 1949 r. do dnia 30 września 1949 r. wynosi co najmniej 65 lat i 7 miesięcy; 9) od dnia 1 października 1949 r. do dnia 31 grudnia 1949 r. wynosi co najmniej 65 lat i 8 miesięcy;	**uchylony**

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
10) od dnia 1 stycznia 1950 r. do dnia 31 marca 1950 r. wynosi co najmniej 65 lat i 9 miesięcy; 11) od dnia 1 kwietnia 1950 r. do dnia 30 czerwca 1950 r. wynosi co najmniej 65 lat i 10 miesięcy; 12) od dnia 1 lipca 1950 r. do dnia 30 września 1950 r. wynosi co najmniej 65 lat i 11 miesięcy; 13) od dnia 1 października 1950 r. do dnia 31 grudnia 1950 r. wynosi co najmniej 66 lat; 14) od dnia 1 stycznia 1951 r. do dnia 31 marca 1951 r. wynosi co najmniej 66 lat i 1 miesiąc; 15) od dnia 1 kwietnia 1951 r. do dnia 30 czerwca 1951 r. wynosi co najmniej 66 lat i 2 miesiące; 16) od dnia 1 lipca 1951 r. do dnia 30 września 1951 r. wynosi co najmniej 66 lat i 3 miesiące; 17) od dnia 1 października 1951 r. do dnia 31 grudnia 1951 r. wynosi co najmniej 66 lat i 4 miesiące; 18) od dnia 1 stycznia 1952 r. do dnia 31 marca 1952 r. wynosi co najmniej 66 lat i 5 miesięcy; 19) od dnia 1 kwietnia 1952 r. do dnia 30 czerwca 1952 r. wynosi co najmniej 66 lat i 6 miesięcy; 20) od dnia 1 lipca 1952 r. do dnia 30 września 1952 r. wynosi co najmniej 66 lat i 7 miesięcy; 21) od dnia 1 października 1952 r. do dnia 31 grudnia 1952 r. wynosi co najmniej 66 lat i 8 miesięcy; 22) od dnia 1 stycznia 1953 r. do dnia 31 marca 1953 r. wynosi co najmniej 66 lat i 9 miesięcy; 23) od dnia 1 kwietnia 1953 r. do dnia 30 czerwca 1953 r. wynosi co najmniej 66 lat i 10 miesięcy; 24) od dnia 1 lipca 1953 r. do dnia 30 września 1953 r. wynosi co najmniej 66 lat i 11 miesięcy; 25) po dniu 30 września 1953 r. wynosi co najmniej 67 lat.	
Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na publikację w Dzienniku Ustaw). Nowelizacja ustawy emerytalnej przewiduje, że od 1 października 2017 r. powszechny wiek emerytalny zostanie obniżony do wieku, który obowiązywał przed 1 stycznia 2013 r., tj. do 60 lat dla kobiet oraz 65 lat dla mężczyzn. Analogiczna zmiana została wprowadzona w rolniczym systemie emerytalnym – wiek emerytalny dla rolników wynosi 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn. Uchylone zostały przepisy szczegółowo określające progresję wieku emerytalnego, która obowiązywała w poprzednim stanie prawnym.	
Art. 19a. [Częściowa emerytura rolnicza] **1.** Ubezpieczonym, którzy nie osiągnęli wieku emerytalnego określonego w art. 19 ust. 1a pkt 26–85 i ust. 1b pkt 2–25, przysługuje częściowa emerytura rolnicza, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:	**Art. 19a. [Częściowa emerytura rolnicza]** **uchylony**

1) podlegali ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn, z uwzględnieniem art. 20; 2) osiągnęli wiek wynoszący co najmniej 62 lata dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn. **2.** Wysokość częściowej emerytury rolniczej wynosi 50% kwoty emerytury rolniczej ustalonej zgodnie z art. 24 i nie podlega podwyższeniu do kwoty emerytury podstawowej. **3.** Po osiągnięciu przez osobę uprawnioną do częściowej emerytury rolniczej wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 19 ust. 1a pkt 26–85 i ust. 1b pkt 2–25, częściowa emerytura rolnicza podlega z urzędu zamianie na emeryturę, o której mowa w art. 19 ust. 1.	
Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na publikację w Dzienniku Ustaw). Ustawa obniżająca wiek emerytalny w systemie powszechnym (ZUS) przewiduje m.in. likwidację emerytury częściowej. Analogicznie została zlikwidowana rolnicza emerytura częściowa. Uchylony został więc przepis dotyczący zasad jej przyznawania i ustalania jej wysokości.	
Art. 22. [Przyznanie renty rolniczej jako renty stałej] (...) **3.** Osobom pobierającym renty rolnicze z tytułu niezdolności do pracy, które osiągnęły **wiek emerytalny określony w art. 19 ust. 1a i 1b,** przyznaje się z urzędu emeryturę rolniczą w wysokości nie niższej od dotychczas pobieranej renty z tytułu niezdolności do pracy, jeżeli osoba ta spełnia warunki określone w art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy.	**Art. 22. [Przyznanie renty rolniczej jako renty stałej]** (...) **3.** Osobom pobierającym renty rolnicze z tytułu niezdolności do pracy, które osiągnęły **wiek 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn,** przyznaje się z urzędu emeryturę rolniczą w wysokości nie niższej od dotychczas pobieranej renty z tytułu niezdolności do pracy, jeżeli osoba ta spełnia warunki określone w art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy.
Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na publikację w Dzienniku Ustaw). Osobom pobierającym renty rolnicze z tytułu niezdolności do pracy, które osiągnęły nowy wiek emerytalny – 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn – przyznaje się z urzędu emeryturę rolniczą w wysokości nie niższej od dotychczas pobieranej renty z tytułu niezdolności do pracy	
Art. 26. [Część uzupełniająca świadczenia] (...) **3. Jeżeli rolnik nabywa prawo do emerytury rolniczej, o której mowa w art. 19 ust. 2, określoną w myśl ust. 1 część uzupełniającą zmniejsza się o 5% emerytury podstawowej za każdy pełny rok dzielący uprawnionego od wieku emerytalnego.** Tak ustaloną część uzupełniającą zwiększa się o 5% emerytury podstawowej po upływie każdego pełnego roku dzielącego uprawnionego od wieku emerytalnego.	**Art. 26. [Część uzupełniająca świadczenia]** (...) **3. Jeżeli rolnik nabywa prawo do emerytury rolniczej w wieku o 5 lat niższym od wieku emerytalnego, określoną zgodnie z ust. 1 część uzupełniającą zmniejsza się o 25% emerytury podstawowej.** Tak ustaloną część uzupełniającą zwiększa się o 5% emerytury podstawowej po upływie każdego roku dzielącego uprawnionego od wieku emerytalnego.
Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na publikację w Dzienniku Ustaw). W sytuacji gdy rolnik nabywa prawo do emerytury rolniczej w wieku o 5 lat niższym od nowego wieku emerytalnego, wówczas część uzupełniającą świadczenia zmniejsza się o 25% emerytury podstawowej. Tak ustaloną część uzupełniającą zwiększa się o 5% emerytury podstawowej po upływie każdego roku dzielącego uprawnionego od wieku emerytalnego.	
Art. 28. [Zawieszenie wypłaty emerytury lub renty rolniczej] (...) **12.** Przepisów ust. 1–10 nie stosuje się do świadczeń przyznanych na podstawie art. 19a.	**Art. 28. [Zawieszenie wypłaty emerytury lub renty rolniczej]** **uchylony**

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (w dniu oddania Przewodnika do druku ustawa oczekiwała na publikację w Dzienniku Ustaw). Zmiana ma charakter dostosowujący. Uchylono przepis odsyłający do przepisu dotyczącego częściowej emerytury rolniczej, która została zlikwidowana.	
Art. 48. [Ustalenie wysokości świadczenia] **Brak odpowiednika** **Brak odpowiednika** **3.** W każdym przypadku zmiany wysokości emerytury podstawowej wypłaca się świadczenie, o którym mowa w ust. 1, w odpowiednio zmienionej wysokości, z uwzględnieniem terminów waloryzacji emerytur i rent przysługujących na podstawie przepisów emerytalnych – o czym zawiadamia się uprawnionego.	**Art. 48. [Ustalenie wysokości świadczenia]** (...) **2a. Jeżeli wysokość świadczenia ustalonego w sposób określony w ust. 1 jest niższa od kwoty najniższej emerytury określonej w przepisach emerytalnych, wysokość takiego świadczenia podwyższa się z urzędu do tej kwoty.** **2b. Przepisu ust. 2a nie stosuje się do:** **1) emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia pobieranej w zbiegu z emeryturą lub rentą z innego ubezpieczenia społecznego, jeżeli suma tych świadczeń przekracza kwotę najniższej emerytury określonej w przepisach emerytalnych;** **2) świadczeń, o których mowa w art. 19a i art. 26 ust. 3;** **3) świadczeń, których wypłata została zawieszona zgodnie z art. 28 lub art. 34.** **uchylony**
Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r. poz. 2). Zmiana przepisów wprowadza zasadę podwyższania świadczeń z KRUS do wysokości najniższej emerytury określonej w przepisach emerytalnych. Podwyższenie nie ma zastosowania do: ■ emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia pobieranej w zbiegu z emeryturą lub rentą z innego ubezpieczenia społecznego, jeżeli suma tych świadczeń przekracza kwotę najniższej emerytury określonej w przepisach emerytalnych, ■ częściowej emerytury rolniczej, ■ świadczeń, których wypłata została zawieszona.	
Brak odpowiednika	**Art. 48a. [Waloryzacja świadczeń]** **1. Emerytura podstawowa oraz emerytury i renty z ubezpieczenia podlegają corocznie waloryzacji w terminie wskazanym dla waloryzacji emerytur i rent przysługujących na podstawie przepisów emerytalnych.** **2. Waloryzacja emerytury podstawowej polega na pomnożeniu kwoty tej emerytury przez wskaźnik waloryzacji ustalony zgodnie z przepisami emerytalnymi.** **3. Waloryzacja emerytury oraz renty z ubezpieczenia polega na pomnożeniu zwaloryzowanej kwoty emerytury podstawowej przez wskaźnik wymiaru świadczenia, o którym mowa w art. 48 ust. 1.** **4. Jeżeli zwaloryzowana w sposób określony w ust. 3 kwota emerytury lub renty z ubezpieczenia jest niższa od kwoty najniższej emerytury określonej w przepisach emerytalnych, przepisy art. 48 ust. 2a i 2b stosuje się odpowiednio.**

	5. O wysokości zwaloryzowanej kwoty emerytury lub renty z ubezpieczenia zawiadamia się uprawnionego. **6. Prezes Kasy ogłasza, w formie komunikatu, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski", co najmniej na 7 dni roboczych przed najbliższym terminem waloryzacji, obowiązującą od tego terminu kwotę emerytury podstawowej.**
Komentarz: Zmiana zacznie obowiązywać od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r. poz. 2). Zmieniony przepis ustala zasady waloryzacji świadczeń z KRUS. Emerytura podstawowa oraz emerytury i renty z ubezpieczenia podlegają corocznie waloryzacji w terminie wskazanym dla waloryzacji emerytur i rent przysługujących na podstawie przepisów emerytalnych. Waloryzacja emerytury podstawowej polega na pomnożeniu kwoty tej emerytury przez wskaźnik waloryzacji ustalony zgodnie z przepisami emerytalnymi. Waloryzacja emerytury oraz renty z ubezpieczenia polega na pomnożeniu zwaloryzowanej kwoty emerytury podstawowej przez wskaźnik wymiaru świadczenia. Prezes KRUS ma obowiązek co najmniej na 7 dni roboczych przed najbliższym terminem waloryzacji ogłosić w Monitorze Polskim obowiązującą od tego terminu kwotę emerytury podstawowej.	
Art. 60. (pominięto)	
Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	
Art. 83. (pominięto)	
Komentarz: Zmiana nie ma wpływu na obowiązki płatników składek.	

SYSTEM UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH – PRZEPISY WYKONAWCZE

wejście w życie 1 października 2016 r.	**Podstawa wymiaru składek pracowników oddelegowanych za granicę**	W wyniku zmiany rozporządzenia składkowego od 1 października 2016 r. nowe brzmienie uzyskał § 2 ust. 1 pkt 16 tego rozporządzenia. Przepis ten przed zmianą ustanawiał minimalną podstawę wymiaru składek pracowników zatrudnionych przez polskich pracodawców za granicą, niezależnie od wysokości faktycznie uzyskiwanego przez nich przychodu, przez co został uznany za niezgodny z konstytucją (wyrok TK z 28 października 2015 r., SK 9/14). Zgodnie z nowym brzmieniem rozporządzenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób zatrudnionych za granicą u polskich pracodawców nie stanowi część wynagrodzenia pracowników, których przychód jest wyższy niż prognozowane przeciętne miesięczne wynagrodzenie – w wysokości równowartości diety przysługującej z tytułu podróży służbowych, z zastrzeżeniem, że tak ustalony miesięczny przychód stanowiący podstawę wymiaru składek nie może być niższy od kwoty przeciętnego wynagrodzenia. W praktyce oznacza to, że dla osób, które wykonując pracę za granicą na rzecz polskiego pracodawcy uzyskują z tego tytułu wynagrodzenie równe lub niższe niż kwota prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia (obecnie 4263 zł), podstawę oskładkowania stanowi przychód uzyskany ze stosunku pracy, bez pomniejszania o diety. Zwolnienie całości lub części kwoty diet ma zastosowanie od 1 października 2016 r. tylko do tych pracowników, którzy zarabiają więcej, niż wynosi kwota dolnego ograniczenia podstawy wymiaru składek. Omawiany przepis § 2 ust. 1 pkt 16 rozporządzenia składkowego ma odpowiednie zastosowanie do osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia (lub innej umowy cywilnoprawnej o analogicznym charakterze). W związku z tym zmiana zasad ustalania podstawy wymiaru składek obowiązuje nie tylko w odniesieniu do pracowników, ale również do zleceniobiorców, którzy wykonują za granicą prace zlecone przez polskiego zleceniodawcę. **Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 22 sierpnia 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe – Dz.U. z 2016 r. poz. 1381**

USTAWA

z 25 czerwca 1999 r.

o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa

(j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 372; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 2020)*

* Tabela uwzględnia zmiany w ustawie o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa wprowadzone:
– ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265),
– ustawą z 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1579),
– ustawą z 21 października 2016 r. o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 2020).

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 45. [Minimalna podstawa wymiaru zasiłku chorobowego] **1.** Podstawa wymiaru zasiłku chorobowego z tytułu pracy w pełnym wymiarze czasu pracy nie może być niższa od kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę, po odliczeniu kwoty odpowiadającej 13,71% tego wynagrodzenia, a w przypadku osób, o których mowa w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2015 r. poz. 2008) – od kwoty wynagrodzenia, o którym mowa w tym przepisie, po odliczeniu kwoty odpowiadającej 13,71% tego wynagrodzenia. **2.** Przepisu ust. 1 nie stosuje się do ubezpieczonych będących pracownikami, do których wynagrodzenia nie mają zastosowania przepisy ustawy powołanej w ust. 1.	**Art. 45. [Podstawa wymiaru zasiłku chorobowego]** **1. Podstawa wymiaru zasiłku chorobowego z tytułu pracy w pełnym wymiarze czasu pracy nie może być niższa od kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę, po odliczeniu kwoty odpowiadającej 13,71% tego wynagrodzenia.** **2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do ubezpieczonych będących pracownikami, do których wynagrodzenia nie mają zastosowania przepisy ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2015 r. poz. 2008 oraz z 2016 r. poz. 1265).**
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1265). W związku ze zniesieniem minimalnej stawki dla ubezpieczonych w pierwszym roku pracy, która wynosiła 80% minimalnej płacy, od 1 stycznia 2017 r. minimalna podstawa wymiaru zasiłku chorobowego z tytułu zatrudnienia na umowę o pracę nie może być niższa niż kwota minimalnego wynagrodzenia pomniejszona o składki ZUS finansowane przez pracownika (tj. 13,71% tego wynagrodzenia). Tak ustalona minimalna podstawa zasiłkowa obowiązuje wszystkich pracowników, bez względu na okres ich zatrudnienia. Należy jednak pamiętać, że w przypadku pracowników niepełnoetatowych minimalną podstawę zasiłku chorobowego ustala się proporcjonalnie do wysokości etatu.	
Art. 54. [Upoważnieni do wydawania zaświadczeń lekarskich] **1.** Zakład Ubezpieczeń Społecznych upoważnia do wystawiania zaświadczeń lekarskich o czasowej niezdolności do pracy z powodu choroby, pobytu w szpitalu albo innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne albo o konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny, zwanych dalej „zaświadczeniem lekarskim", lekarza, lekarza dentystę, felczera lub starszego felczera, zwanych dalej „wystawiającym zaświadczenie lekarskie", po złożeniu, w formie pisemnej lub w formie dokumentu elektronicznego **uwierzytelnionego z wykorzystaniem kwalifikowanego certyfikatu w rozumieniu art. 3 pkt 12 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz.U. z 2013 r. poz. 262, z 2014 r. poz. 1662 oraz z 2015 r. poz. 1893),**	**Art. 54. [Upoważnieni do wydawania zaświadczeń lekarskich]** **1.** Zakład Ubezpieczeń Społecznych upoważnia do wystawiania zaświadczeń lekarskich o czasowej niezdolności do pracy z powodu choroby, pobytu w szpitalu albo innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne albo o konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny, zwanych dalej „zaświadczeniem lekarskim", lekarza, lekarza dentystę, felczera lub starszego felczera, zwanych dalej „wystawiającym zaświadczenie lekarskie", po złożeniu, w formie pisemnej lub w formie dokumentu elektronicznego **opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP przekazanego na elektroniczną skrzynkę podawczą Zakładu Ubezpieczeń Społecznych utworzoną zgodnie**

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
zwanego dalej „kwalifikowanym certyfikatem", lub profilu zaufanego ePUAP w rozumieniu art. 3 pkt 14 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. z 2014 r. poz. 1114), zwanego dalej „profilem zaufanym ePUAP", na elektroniczną skrzynkę podawczą Zakładu Ubezpieczeń Społecznych utworzoną zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, zwaną dalej „elektroniczną skrzynką podawczą Zakładu Ubezpieczeń Społecznych", oświadczenia, że zobowiązuje się do przestrzegania zasad orzekania o czasowej niezdolności do pracy i wykonywania obowiązków wynikających z przepisów ustawy i przepisów o ochronie danych osobowych.	**z przepisami wydanymi na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, zwaną dalej „elektroniczną skrzynką podawczą Zakładu Ubezpieczeń Społecznych"**, oświadczenia, że zobowiązuje się do przestrzegania zasad orzekania o czasowej niezdolności do pracy i wykonywania obowiązków wynikających z przepisów ustawy i przepisów o ochronie danych osobowych.
2. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie może udzielić upoważnienia, o którym mowa w ust. 1, lekarzom i lekarzom dentystom w okresie odbywania stażu podyplomowego.	**uchylony**
Komentarz: Zmiana weszła w życie 7 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1579). Zmiana ma charakter porządkowy i doprecyzowujący. W związku z uchyleniem ustawy o podpisie elektronicznym konieczne było dostosowanie przepisów do obecnych regulacji prawnych i aktualnej terminologii. Ustęp 2 tego artykułu został uchylony ustawą z 21 października 2016 r. o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 2020). Zmiana ma charakter porządkowy.	
Art. 55. [Zaświadczenie lekarskie] **1.** Zaświadczenie lekarskie jest wystawiane w formie dokumentu elektronicznego **uwierzytelnionego z wykorzystaniem kwalifikowanego certyfikatu lub profilu zaufanego ePUAP,** zgodnie z wzorem ustalonym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego udostępnionego bezpłatnie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.	**Art. 55. [Zaświadczenie lekarskie]** **1.** Zaświadczenie lekarskie jest wystawiane w formie dokumentu elektronicznego **opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP**, zgodnie ze wzorem ustalonym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego udostępnionego bezpłatnie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.
Komentarz: Zmiana weszła w życie 7 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1579). Zmiana ma charakter porządkowy i doprecyzowujący. W związku z uchyleniem ustawy o podpisie elektronicznym konieczne było dostosowanie przepisów do obecnych regulacji prawnych i aktualnej terminologii.	
Art. 55a. [Profil informacyjny] (...) **7.** W przypadku gdy wystawienie zaświadczenia lekarskiego w formie dokumentu elektronicznego, o którym mowa w art. 55 ust. 1, nie jest możliwe, w szczególności w przypadku braku możliwości dostępu do Internetu lub braku możliwości **uwierzytelnienia zaświadczenia lekarskiego z wykorzystaniem kwalifikowanego certyfikatu lub profilu zaufanego ePUAP**, wystawiający zaświadczenie lekarskie w dniu badania przekazuje ubezpieczonemu zaświadczenie lekarskie wystawione na formularzu zaświadczenia lekarskiego wydrukowanym z systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 55 ust. 1, zawierające dane i informacje, o których mowa w art. 55 ust. 3 pkt 1–8 i 10, opatrzone jego podpisem i pieczątką. Dane i informacje, o których mowa w art. 55	**Art. 55a. [Profil informacyjny]** (...) **7.** W przypadku gdy wystawienie zaświadczenia lekarskiego w formie dokumentu elektronicznego, o którym mowa w art. 55 ust. 1, nie jest możliwe, w szczególności w przypadku braku możliwości dostępu do Internetu lub braku możliwości **opatrzenia zaświadczenia lekarskiego kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP**, wystawiający zaświadczenie lekarskie w dniu badania przekazuje ubezpieczonemu zaświadczenie lekarskie wystawione na formularzu zaświadczenia lekarskiego wydrukowanym z systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 55 ust. 1, zawierające dane i informacje, o których mowa w art. 55 ust. 3 pkt 1–8 i 10, opatrzone jego podpisem i pieczątką. Dane i informacje, o których

ust. 3 pkt 2, 3 i 10, oraz dane i informacje dotyczące daty urodzenia członka rodziny i stopnia jego pokrewieństwa lub powinowactwa z ubezpieczonym, o których mowa w art. 55 ust. 3 pkt 8, wystawiający zaświadczenie lekarskie uzyskuje od ubezpieczonego. (...) **9.** Wystawiający zaświadczenie lekarskie, w terminie 3 dni roboczych od dnia wystawienia zaświadczenia lekarskiego, o którym mowa w ust. 7, przekazuje na elektroniczną skrzynkę podawczą Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zaświadczenie lekarskie wystawione w formie dokumentu elektronicznego, o którym mowa w art. 55 ust. 1, zawierające dane i informacje zawarte w wystawionym zaświadczeniu lekarskim, o którym mowa w ust. 7, oraz informację, o której mowa w art. 55 ust. 3 pkt 9. Jeżeli przekazanie zaświadczenia lekarskiego w tym terminie nie jest możliwe, w szczególności w przypadku braku możliwości dostępu do Internetu lub braku możliwości **uwierzytelnienia zaświadczenia lekarskiego z wykorzystaniem kwalifikowanego certyfikatu lub profilu zaufanego ePUAP**, wystawiający zaświadczenie lekarskie przekazuje zaświadczenie lekarskie nie później niż w terminie 3 dni roboczych od ustania przyczyn uniemożliwiających przekazanie zaświadczenia lekarskiego.	mowa w art. 55 ust. 3 pkt 2, 3 i 10, oraz dane i informacje dotyczące daty urodzenia członka rodziny i stopnia jego pokrewieństwa lub powinowactwa z ubezpieczonym, o których mowa w art. 55 ust. 3 pkt 8, wystawiający zaświadczenie lekarskie uzyskuje od ubezpieczonego. (...) **9.** Wystawiający zaświadczenie lekarskie, w terminie 3 dni roboczych od dnia wystawienia zaświadczenia lekarskiego, o którym mowa w ust. 7, przekazuje na elektroniczną skrzynkę podawczą Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zaświadczenie lekarskie wystawione w formie dokumentu elektronicznego, o którym mowa w art. 55 ust. 1, zawierające dane i informacje zawarte w wystawionym zaświadczeniu lekarskim, o którym mowa w ust. 7, oraz informację, o której mowa w art. 55 ust. 3 pkt 9. Jeżeli przekazanie zaświadczenia lekarskiego w tym terminie nie jest możliwe, w szczególności w przypadku braku możliwości dostępu do Internetu lub braku możliwości **opatrzenia zaświadczenia lekarskiego kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP,** wystawiający zaświadczenie lekarskie przekazuje zaświadczenie lekarskie nie później niż w terminie 3 dni roboczych od ustania przyczyn uniemożliwiających przekazanie zaświadczenia lekarskiego.
Komentarz: Zmiana weszła w życie 7 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1579). Ta zmiana również ma charakter porządkowy. W związku z uchyleniem ustawy o podpisie elektronicznym konieczne było dostosowanie przepisów do obecnych regulacji prawnych i aktualnej terminologii.	
Art. 58a. [Błąd w zaświadczeniu lekarskim] **1.** W przypadku gdy w zaświadczeniu lekarskim został popełniony błąd, wystawiający zaświadczenie lekarskie, który wystawił zaświadczenie lekarskie, w którym został popełniony błąd, albo inny wystawiający zaświadczenie lekarskie, w terminie 3 dni roboczych od dnia stwierdzenia błędu lub otrzymania informacji o stwierdzeniu błędu, w szczególności od płatnika składek, ubezpieczonego lub Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przekazuje na elektroniczną skrzynkę podawczą Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, o której mowa w art. 55 ust. 2, odpowiednio: 1) informację o stwierdzeniu nieważności zaświadczenia lekarskiego, w którym został popełniony błąd, albo 2) informację, o której mowa w pkt 1, oraz nowe zaświadczenie lekarskie, zawierające identyfikator i datę jego wystawienia oraz dane i informacje, o których mowa w art. 55 ust. 3 pkt 2–10, zawarte w zaświadczeniu lekarskim, w którym został popełniony błąd, po sprostowaniu tego błędu – **uwierzytelnione z wykorzystaniem kwalifikowanego certyfikatu lub profilu zaufanego ePUAP.** Przepisu art. 55 ust. 4 pkt 1 nie stosuje się. **2.** Jeżeli przekazanie informacji o stwierdzeniu nieważności zaświadczenia lekarskiego, w którym został popełniony błąd, lub nowego zaświadczenia lekarskiego w terminie, o którym mowa w ust. 1, nie jest możliwe, w szczególności w przypadku braku	**Art. 58a. [Błąd w zaświadczeniu lekarskim]** **1.** W przypadku gdy w zaświadczeniu lekarskim został popełniony błąd, wystawiający zaświadczenie lekarskie, który wystawił zaświadczenie lekarskie, w którym został popełniony błąd, albo inny wystawiający zaświadczenie lekarskie, w terminie 3 dni roboczych od dnia stwierdzenia błędu lub otrzymania informacji o stwierdzeniu błędu, w szczególności od płatnika składek, ubezpieczonego lub Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przekazuje na elektroniczną skrzynkę podawczą Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, o której mowa w art. 55 ust. 2, odpowiednio: 1) informację o stwierdzeniu nieważności zaświadczenia lekarskiego, w którym został popełniony błąd, albo 2) informację, o której mowa w pkt 1, oraz nowe zaświadczenie lekarskie, zawierające identyfikator i datę jego wystawienia oraz dane i informacje, o których mowa w art. 55 ust. 3 pkt 2–10, zawarte w zaświadczeniu lekarskim, w którym został popełniony błąd, po sprostowaniu tego błędu **– opatrzone kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP;** przepisu art. 55 ust. 4 pkt 1 nie stosuje się. **2.** Jeżeli przekazanie informacji o stwierdzeniu nieważności zaświadczenia lekarskiego, w którym został popełniony błąd, lub nowego zaświadczenia lekarskiego w terminie, o którym mowa w ust. 1, nie jest możliwe, w szczególności w przypadku braku możli-

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
możliwości dostępu do Internetu lub braku możliwości **uwierzytelnienia informacji lub zaświadczenia lekarskiego z wykorzystaniem kwalifikowanego certyfikatu lub profilu zaufanego ePUAP,** wystawiający zaświadczenie lekarskie przekazuje informację lub zaświadczenie lekarskie nie później niż w terminie 3 dni roboczych od ustania przyczyn uniemożliwiających przekazanie informacji lub zaświadczenia lekarskiego.	wości dostępu do Internetu lub braku możliwości **opatrzenia zaświadczenia lekarskiego kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP,** wystawiający zaświadczenie lekarskie przekazuje informację lub zaświadczenie lekarskie nie później niż w terminie 3 dni roboczych od ustania przyczyn uniemożliwiających przekazanie informacji lub zaświadczenia lekarskiego.
Komentarz: Zmiana weszła w życie 7 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1579). Zmiana ma charakter porządkowy i doprecyzowujący. W związku z uchyleniem ustawy o podpisie elektronicznym konieczne było dostosowanie przepisów do obecnych regulacji prawnych i aktualnej terminologii.	
Art. 59. [Kontrola orzekania] (...) **9.** Zaświadczenie, o którym mowa w ust. 8, lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wystawia w formie dokumentu elektronicznego **uwierzytelnionego z wykorzystaniem kwalifikowanego certyfikatu lub profilu zaufanego ePUAP**, zgodnie ze wzorem ustalonym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego udostępnionego bezpłatnie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Przepisy art. 55 ust. 2 i art. 55a ust. 7–9 stosuje się odpowiednio.	**Art. 59. [Kontrola orzekania]** (...) **9.** Zaświadczenie, o którym mowa w ust. 8, lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wystawia w formie dokumentu elektronicznego **opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP**, zgodnie ze wzorem ustalonym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego udostępnionego bezpłatnie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Przepisy art. 55 ust. 2 i art. 55a ust. 7–9 stosuje się odpowiednio.
Komentarz: Zmiana weszła w życie 7 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1579). Zmiana ma charakter porządkowy i doprecyzowujący. W związku z uchyleniem ustawy o podpisie elektronicznym konieczne było dostosowanie przepisów do obecnych regulacji prawnych i aktualnej terminologii.	
Art. 61b. [Postępowanie w sprawie przyznania i wypłaty zasiłku] **1.** Postępowanie w sprawie przyznania i wypłaty zasiłku wszczyna się na wniosek złożony w formie pisemnej lub w formie dokumentu elektronicznego **uwierzytelnionego z wykorzystaniem kwalifikowanego certyfikatu lub profilu zaufanego ePUAP na elektroniczną skrzynkę podawczą Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.**	**Art. 61b. [Postępowanie w sprawie przyznania i wypłaty zasiłku]** **1.** Postępowanie w sprawie przyznania i wypłaty zasiłku wszczyna się na wniosek złożony w formie pisemnej lub w formie dokumentu elektronicznego **opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP przekazanego na elektroniczną skrzynkę podawczą Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.**
Komentarz: Zmiana weszła w życie 7 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1579). Zmiana ma charakter porządkowy i doprecyzowujący. W związku z uchyleniem ustawy o podpisie elektronicznym konieczne było dostosowanie przepisów do obecnych regulacji prawnych i aktualnej terminologii.	

USTAWA

z 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

(Dz.U. z 2016 r. poz. 887; ost.zm. Dz.U. z 2017 r. poz. 2)*

* Tabela uwzględnia zmiany w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wprowadzone:
– ustawą z 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1311),
– ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw),
– ustawą z 21 października 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2036),
– ustawą z 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r. poz. 2),
– ustawą z 16 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw),
– ustawą z 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948).

Treść przepisu przed zmianą	Treść przepisu po zmianie
Art. 3. [Rodzaje świadczeń] Świadczenia określone w ustawie obejmują: 1) emeryturę, w tym emeryturę częściową;	**Art. 3. [Rodzaje świadczeń]** Świadczenia określone w ustawie obejmują: 1) **emeryturę,**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). W związku z likwidacją emerytury częściowej rodzaje świadczeń zostały zaktualizowane poprzez usunięcie z katalogu emerytury częściowej.	
Art. 4. [Definicje] Użyte w ustawie określenia oznaczają: 1) emeryt – osobę mającą ustalone prawo do emerytury, w tym do emerytury częściowej;	**Art. 4. [Definicje]** Użyte w ustawie określenia oznaczają: 1) **emeryt – osobę mającą ustalone prawo do emerytury;**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). Definicja emeryta została dostosowana do aktualnego stanu prawnego. Likwidacja emerytury częściowej z katalogu świadczeń spowodowała usunięcie z definicji emeryta osoby mającej prawo do emerytury częściowej.	
Art. 6. [Okresy składkowe] **1.** Okresami składkowymi są następujące okresy: (...) 6) pełnionej w Polsce służby: **Brak odpowiednika**	**Art. 6. [Okresy składkowe]** **1.** Okresami składkowymi są następujące okresy: (...) 6) pełnionej w Polsce służby: **(...) h) w Służbie Celno-Skarbowej;**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). W związku z powołaniem Służby Celno-Skarbowej okres pełnienia w niej służby traktowany będzie jako okres składkowy.	
Art. 10a. [Okresy pobierania renty] **1.** Przy ustalaniu prawa do emerytury **na podstawie art. 26b, 27 i 28** osoby, która utraciła prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy przysługującej z Funduszu z powodu	**Art. 10a. [Okresy pobierania renty]** **1.** Przy ustalaniu prawa do emerytury **na podstawie art. 27 i 28** osoby, która utraciła prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy przysługującej z Funduszu z powodu od-

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
odzyskania zdolności do pracy, uwzględnia się również okresy pobierania tej renty, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5–7 i 10, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.	zyskania zdolności do pracy, uwzględnia się również okresy pobierania tej renty, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5–7 i 10, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). Zgodnie z nowelizacją osobom, które wystąpiły o ustalenie prawa do emerytury (dla urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. lub dla urodzonych przed 1 stycznia 1949 r., którzy nie osiągnęli okresów składkowych i nieskładkowych), uwzględnia się okres pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe są krótsze od wymaganych do uzyskania uprawnień emerytalnych. Nie dotyczy to emerytury częściowej, tak jak to było dotychczas.	
Art. 13. [Ocena niezdolności do pracy] (...) **3a.** Jeżeli osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy przez okres co najmniej ostatnich 5 lat poprzedzających dzień badania lekarskiego brakuje mniej niż 5 lat do osiągnięcia wieku emerytalnego określonego **w art. 24 ust. 1a i 1b**, w przypadku dalszego stwierdzenia niezdolności do pracy orzeka się niezdolność do pracy na okres do dnia osiągnięcia tego wieku.	**Art. 13. [Ocena niezdolności do pracy]** (...) **3a.** Jeżeli osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy przez okres co najmniej ostatnich 5 lat poprzedzających dzień badania lekarskiego brakuje mniej niż 5 lat do osiągnięcia wieku emerytalnego określonego **w art. 24 ust. 1**, w przypadku dalszego stwierdzenia niezdolności do pracy orzeka się niezdolność do pracy na okres do dnia osiągnięcia tego wieku.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). W przypadku osoby pobierającej rentę z tytułu niezdolności do pracy, której do osiągnięcia wieku emerytalnego (tj. 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn) brakuje mniej niż 5 lat, na podstawie badania lekarskiego dalszą niezdolność do pracy orzeka się tylko do osiągnięcia tego wieku.	
Art. 24. [Przysługiwanie emerytury] **1.** Ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego **określonego w ust. 1a i 1b**, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184. **1a.** Wiek emerytalny dla kobiet urodzonych w okresie: 1) do dnia 31 grudnia 1952 r. wynosi co najmniej 60 lat; 2) od dnia 1 stycznia 1953 r. do dnia 31 marca 1953 r. wynosi co najmniej 60 lat i 1 miesiąc; 3) od dnia 1 kwietnia 1953 r. do dnia 30 czerwca 1953 r. wynosi co najmniej 60 lat i 2 miesiące; 4) od dnia 1 lipca 1953 r. do dnia 30 września 1953 r. wynosi co najmniej 60 lat i 3 miesiące; 5) od dnia 1 października 1953 r. do dnia 31 grudnia 1953 r. wynosi co najmniej 60 lat i 4 miesiące; 6) od dnia 1 stycznia 1954 r. do dnia 31 marca 1954 r. wynosi co najmniej 60 lat i 5 miesięcy; 7) od dnia 1 kwietnia 1954 r. do dnia 30 czerwca 1954 r. wynosi co najmniej 60 lat i 6 miesięcy; 8) od dnia 1 lipca 1954 r. do dnia 30 września 1954 r. wynosi co najmniej 60 lat i 7 miesięcy; 9) od dnia 1 października 1954 r. do dnia 31 grudnia 1954 r. wynosi co najmniej 60 lat i 8 miesięcy;	**Art. 24. [Przysługiwanie emerytury]** **1.** Ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego **wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn**, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184. **uchylony**

10) od dnia 1 stycznia 1955 r. do dnia 31 marca 1955 r. wynosi co najmniej 60 lat i 9 miesięcy;
11) od dnia 1 kwietnia 1955 r. do dnia 30 czerwca 1955 r. wynosi co najmniej 60 lat i 10 miesięcy;
12) od dnia 1 lipca 1955 r. do dnia 30 września 1955 r. wynosi co najmniej 60 lat i 11 miesięcy;
13) od dnia 1 października 1955 r. do dnia 31 grudnia 1955 r. wynosi co najmniej 61 lat;
14) od dnia 1 stycznia 1956 r. do dnia 31 marca 1956 r. wynosi co najmniej 61 lat i 1 miesiąc;
15) od dnia 1 kwietnia 1956 r. do dnia 30 czerwca 1956 r. wynosi co najmniej 61 lat i 2 miesiące;
16) od dnia 1 lipca 1956 r. do dnia 30 września 1956 r. wynosi co najmniej 61 lat i 3 miesiące;
17) od dnia 1 października 1956 r. do dnia 31 grudnia 1956 r. wynosi co najmniej 61 lat i 4 miesiące;
18) od dnia 1 stycznia 1957 r. do dnia 31 marca 1957 r. wynosi co najmniej 61 lat i 5 miesięcy;
19) od dnia 1 kwietnia 1957 r. do dnia 30 czerwca 1957 r. wynosi co najmniej 61 lat i 6 miesięcy;
20) od dnia 1 lipca 1957 r. do dnia 30 września 1957 r. wynosi co najmniej 61 lat i 7 miesięcy;
21) od dnia 1 października 1957 r. do dnia 31 grudnia 1957 r. wynosi co najmniej 61 lat i 8 miesięcy;
22) od dnia 1 stycznia 1958 r. do dnia 31 marca 1958 r. wynosi co najmniej 61 lat i 9 miesięcy;
23) od dnia 1 kwietnia 1958 r. do dnia 30 czerwca 1958 r. wynosi co najmniej 61 lat i 10 miesięcy;
24) od dnia 1 lipca 1958 r. do dnia 30 września 1958 r. wynosi co najmniej 61 lat i 11 miesięcy;
25) od dnia 1 października 1958 r. do dnia 31 grudnia 1958 r. wynosi co najmniej 62 lata;
26) od dnia 1 stycznia 1959 r. do dnia 31 marca 1959 r. wynosi co najmniej 62 lata i 1 miesiąc;
27) od dnia 1 kwietnia 1959 r. do dnia 30 czerwca 1959 r. wynosi co najmniej 62 lata i 2 miesiące;
28) od dnia 1 lipca 1959 r. do dnia 30 września 1959 r. wynosi co najmniej 62 lata i 3 miesiące;
29) od dnia 1 października 1959 r. do dnia 31 grudnia 1959 r. wynosi co najmniej 62 lata i 4 miesiące;
30) od dnia 1 stycznia 1960 r. do dnia 31 marca 1960 r. wynosi co najmniej 62 lata i 5 miesięcy;
31) od dnia 1 kwietnia 1960 r. do dnia 30 czerwca 1960 r. wynosi co najmniej 62 lata i 6 miesięcy;

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
32) od dnia 1 lipca 1960 r. do dnia 30 września 1960 r. wynosi co najmniej 62 lata i 7 miesięcy; 33) od dnia 1 października 1960 r. do dnia 31 grudnia 1960 r. wynosi co najmniej 62 lata i 8 miesięcy; 34) od dnia 1 stycznia 1961 r. do dnia 31 marca 1961 r. wynosi co najmniej 62 lata i 9 miesięcy; 35) od dnia 1 kwietnia 1961 r. do dnia 30 czerwca 1961 r. wynosi co najmniej 62 lata i 10 miesięcy; 36) od dnia 1 lipca 1961 r. do dnia 30 września 1961 r. wynosi co najmniej 62 lata i 11 miesięcy; 37) od dnia 1 października 1961 r. do dnia 31 grudnia 1961 r. wynosi co najmniej 63 lata; 38) od dnia 1 stycznia 1962 r. do dnia 31 marca 1962 r. wynosi co najmniej 63 lata i 1 miesiąc; 39) od dnia 1 kwietnia 1962 r. do dnia 30 czerwca 1962 r. wynosi co najmniej 63 lata i 2 miesiące; 40) od dnia 1 lipca 1962 r. do dnia 30 września 1962 r. wynosi co najmniej 63 lata i 3 miesiące; 41) od dnia 1 października 1962 r. do dnia 31 grudnia 1962 r. wynosi co najmniej 63 lata i 4 miesiące; 42) od dnia 1 stycznia 1963 r. do dnia 31 marca 1963 r. wynosi co najmniej 63 lata i 5 miesięcy; 43) od dnia 1 kwietnia 1963 r. do dnia 30 czerwca 1963 r. wynosi co najmniej 63 lata i 6 miesięcy; 44) od dnia 1 lipca 1963 r. do dnia 30 września 1963 r. wynosi co najmniej 63 lata i 7 miesięcy; 45) od dnia 1 października 1963 r. do dnia 31 grudnia 1963 r. wynosi co najmniej 63 lata i 8 miesięcy; 46) od dnia 1 stycznia 1964 r. do dnia 31 marca 1964 r. wynosi co najmniej 63 lata i 9 miesięcy; 47) od dnia 1 kwietnia 1964 r. do dnia 30 czerwca 1964 r. wynosi co najmniej 63 lata i 10 miesięcy; 48) od dnia 1 lipca 1964 r. do dnia 30 września 1964 r. wynosi co najmniej 63 lata i 11 miesięcy; 49) od dnia 1 października 1964 r. do dnia 31 grudnia 1964 r. wynosi co najmniej 64 lata; 50) od dnia 1 stycznia 1965 r. do dnia 31 marca 1965 r. wynosi co najmniej 64 lata i 1 miesiąc; 51) od dnia 1 kwietnia 1965 r. do dnia 30 czerwca 1965 r. wynosi co najmniej 64 lata i 2 miesiące; 52) od dnia 1 lipca 1965 r. do dnia 30 września 1965 r. wynosi co najmniej 64 lata i 3 miesiące;	

53) od dnia 1 października 1965 r. do dnia 31 grudnia 1965 r. wynosi co najmniej 64 lata i 4 miesiące;
54) od dnia 1 stycznia 1966 r. do dnia 31 marca 1966 r. wynosi co najmniej 64 lata i 5 miesięcy;
55) od dnia 1 kwietnia 1966 r. do dnia 30 czerwca 1966 r. wynosi co najmniej 64 lata i 6 miesięcy;
56) od dnia 1 lipca 1966 r. do dnia 30 września 1966 r. wynosi co najmniej 64 lata i 7 miesięcy;
57) od dnia 1 października 1966 r. do dnia 31 grudnia 1966 r. wynosi co najmniej 64 lata i 8 miesięcy;
58) od dnia 1 stycznia 1967 r. do dnia 31 marca 1967 r. wynosi co najmniej 64 lata i 9 miesięcy;
59) od dnia 1 kwietnia 1967 r. do dnia 30 czerwca 1967 r. wynosi co najmniej 64 lata i 10 miesięcy;
60) od dnia 1 lipca 1967 r. do dnia 30 września 1967 r. wynosi co najmniej 64 lata i 11 miesięcy;
61) od dnia 1 października 1967 r. do dnia 31 grudnia 1967 r. wynosi co najmniej 65 lat;
62) od dnia 1 stycznia 1968 r. do dnia 31 marca 1968 r. wynosi co najmniej 65 lat i 1 miesiąc;
63) od dnia 1 kwietnia 1968 r. do dnia 30 czerwca 1968 r. wynosi co najmniej 65 lat i 2 miesiące;
64) od dnia 1 lipca 1968 r. do dnia 30 września 1968 r. wynosi co najmniej 65 lat i 3 miesiące;
65) od dnia 1 października 1968 r. do dnia 31 grudnia 1968 r. wynosi co najmniej 65 lat i 4 miesiące;
66) od dnia 1 stycznia 1969 r. do dnia 31 marca 1969 r. wynosi co najmniej 65 lat i 5 miesięcy;
67) od dnia 1 kwietnia 1969 r. do dnia 30 czerwca 1969 r. wynosi co najmniej 65 lat i 6 miesięcy;
68) od dnia 1 lipca 1969 r. do dnia 30 września 1969 r. wynosi co najmniej 65 lat i 7 miesięcy;
69) od dnia 1 października 1969 r. do dnia 31 grudnia 1969 r. wynosi co najmniej 65 lat i 8 miesięcy;
70) od dnia 1 stycznia 1970 r. do dnia 31 marca 1970 r. wynosi co najmniej 65 lat i 9 miesięcy;
71) od dnia 1 kwietnia 1970 r. do dnia 30 czerwca 1970 r. wynosi co najmniej 65 lat i 10 miesięcy;
72) od dnia 1 lipca 1970 r. do dnia 30 września 1970 r. wynosi co najmniej 65 lat i 11 miesięcy;
73) od dnia 1 października 1970 r. do dnia 31 grudnia 1970 r. wynosi co najmniej 66 lat;
74) od dnia 1 stycznia 1971 r. do dnia 31 marca 1971 r. wynosi co najmniej 66 lat i 1 miesiąc;

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
75) od dnia 1 kwietnia 1971 r. do dnia 30 czerwca 1971 r. wynosi co najmniej 66 lat i 2 miesiące; 76) od dnia 1 lipca 1971 r. do dnia 30 września 1971 r. wynosi co najmniej 66 lat i 3 miesiące; 77) od dnia 1 października 1971 r. do dnia 31 grudnia 1971 r. wynosi co najmniej 66 lat i 4 miesiące; 78) od dnia 1 stycznia 1972 r. do dnia 31 marca 1972 r. wynosi co najmniej 66 lat i 5 miesięcy; 79) od dnia 1 kwietnia 1972 r. do dnia 30 czerwca 1972 r. wynosi co najmniej 66 lat i 6 miesięcy; 80) od dnia 1 lipca 1972 r. do dnia 30 września 1972 r. wynosi co najmniej 66 lat i 7 miesięcy; 81) od dnia 1 października 1972 r. do dnia 31 grudnia 1972 r. wynosi co najmniej 66 lat i 8 miesięcy; 82) od dnia 1 stycznia 1973 r. do dnia 31 marca 1973 r. wynosi co najmniej 66 lat i 9 miesięcy; 83) od dnia 1 kwietnia 1973 r. do dnia 30 czerwca 1973 r. wynosi co najmniej 66 lat i 10 miesięcy; 84) od dnia 1 lipca 1973 r. do dnia 30 września 1973 r. wynosi co najmniej 66 lat i 11 miesięcy; 85) po dniu 30 września 1973 r. wynosi co najmniej 67 lat.	
1b. Wiek emerytalny dla mężczyzn urodzonych w okresie: 1) od dnia 1 stycznia 1949 r. do dnia 31 marca 1949 r. wynosi co najmniej 65 lat i 5 miesięcy; 2) od dnia 1 kwietnia 1949 r. do dnia 30 czerwca 1949 r. wynosi co najmniej 65 lat i 6 miesięcy; 3) od dnia 1 lipca 1949 r. do dnia 30 września 1949 r. wynosi co najmniej 65 lat i 7 miesięcy; 4) od dnia 1 października 1949 r. do dnia 31 grudnia 1949 r. wynosi co najmniej 65 lat i 8 miesięcy; 5) od dnia 1 stycznia 1950 r. do dnia 31 marca 1950 r. wynosi co najmniej 65 lat i 9 miesięcy; 6) od dnia 1 kwietnia 1950 r. do dnia 30 czerwca 1950 r. wynosi co najmniej 65 lat i 10 miesięcy; 7) od dnia 1 lipca 1950 r. do dnia 30 września 1950 r. wynosi co najmniej 65 lat i 11 miesięcy; 8) od dnia 1 października 1950 r. do dnia 31 grudnia 1950 r. wynosi co najmniej 66 lat; 9) od dnia 1 stycznia 1951 r. do dnia 31 marca 1951 r. wynosi co najmniej 66 lat i 1 miesiąc;	**uchylony**

10) od dnia 1 kwietnia 1951 r. do dnia 30 czerwca 1951 r. wynosi co najmniej 66 lat i 2 miesiące; 11) od dnia 1 lipca 1951 r. do dnia 30 września 1951 r. wynosi co najmniej 66 lat i 3 miesiące; 12) od dnia 1 października 1951 r. do dnia 31 grudnia 1951 r. wynosi co najmniej 66 lat i 4 miesiące; 13) od dnia 1 stycznia 1952 r. do dnia 31 marca 1952 r. wynosi co najmniej 66 lat i 5 miesięcy; 14) od dnia 1 kwietnia 1952 r. do dnia 30 czerwca 1952 r. wynosi co najmniej 66 lat i 6 miesięcy; 15) od dnia 1 lipca 1952 r. do dnia 30 września 1952 r. wynosi co najmniej 66 lat i 7 miesięcy; 16) od dnia 1 października 1952 r. do dnia 31 grudnia 1952 r. wynosi co najmniej 66 lat i 8 miesięcy; 17) od dnia 1 stycznia 1953 r. do dnia 31 marca 1953 r. wynosi co najmniej 66 lat i 9 miesięcy; 18) od dnia 1 kwietnia 1953 r. do dnia 30 czerwca 1953 r. wynosi co najmniej 66 lat i 10 miesięcy; 19) od dnia 1 lipca 1953 r. do dnia 30 września 1953 r. wynosi co najmniej 66 lat i 11 miesięcy; 20) po dniu 30 września 1953 r. wynosi co najmniej 67 lat.	

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). Uchylona została tzw. ścieżka dojścia do wieku emerytalnego do 67. roku życia, która ustalana jest na podstawie daty urodzenia. Znowelizowane przepisy przywracają poprzedni wiek emerytalny dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r.: dla kobiet – 60 lat życia, a dla mężczyzn – 65 lat życia, uprawniający ubezpieczonych do przechodzenia na świadczenie emerytalne. Powyższe przepisy nie mają zastosowania m.in. do nauczycieli, pracowników kolejowych, górników czy osób zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Art. 25. [Podstawa obliczenia emerytury] (...) **1a.** Przy ustalaniu podstawy obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, dla osoby, która miała ustalone prawo do **emerytury częściowej na podstawie art. 26b**, nie uwzględnia się kwot zwiększeń składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego określonego w art. 173–175, uzyskanych w wyniku waloryzacji kwartalnej, o której mowa w art. 25a, przeprowadzonej w celu obliczenia emerytury częściowej. **1b.** Jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę na podstawie przepisów **art. 26b, 46, 50, 50a, 50e, 184 lub art. 88** ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela **(Dz.U. z 2014 r. poz. 191 i 1198, z 2015 r. poz. 357, 1268 i 1418 oraz z 2016 r. poz. 668)**, podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ustaloną zgodnie z ust. 1, pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne.	**Art. 25. [Podstawa obliczenia emerytury]** (...) **1a.** Przy ustalaniu podstawy obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, dla osoby, która miała ustalone prawo do **emerytury częściowej** nie uwzględnia się kwot zwiększeń składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego określonego w art. 173–175, uzyskanych w wyniku waloryzacji kwartalnej, o której mowa w art. 25a, przeprowadzonej w celu obliczenia emerytury częściowej**.** **1b.** Jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę częściową lub emeryturę na podstawie przepisów **art. 46, 50, 50a, 50e, 184 lub art. 88** ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela **(Dz.U. z 2016 r. poz. 1379),** podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ustaloną zgodnie z ust. 1, pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). Pomimo wejścia w życie przepisów likwidujących emerytury częściowe w systemie emerytalnym nadal są osoby, które pobierają tego typu świadczenie i będą je pobierać do czasu uzyskania pełnej emerytury. Dlatego ustawodawca pozostawił regulacje dotyczące ustalania podstawy obliczenia emerytury dla osób mających prawo do emerytury częściowej.	
Art. 25b. [Informacja o możliwości wskazania osób upoważnionych do otrzymania gwarantowanej wypłaty] **1.** Zakład informuje emeryta, który: 1) nabył prawo do emerytury z tytułu osiągnięcia **wieku, o którym mowa w art. 24 ust. 1b,** albo do dnia poprzedzającego osiągnięcie tego wieku miał ustalone prawo do okresowej emerytury kapitałowej,	**Art. 25b. [Informacja o możliwości wskazania osób upoważnionych do otrzymania gwarantowanej wypłaty]** **1.** Zakład informuje emeryta, który: 1) nabył prawo do emerytury z tytułu osiągnięcia **wieku emerytalnego wynoszącego 65 lat** albo do dnia poprzedzającego osiągnięcie tego wieku miał ustalone prawo do okresowej emerytury kapitałowej,
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). W związku ze zmianą wieku emerytalnego ustawodawca wprowadził zmiany porządkowe mające na celu doprecyzowanie przepisów do nowych regulacji prawnych. Emeryt, który nabył prawo do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego wynoszącego 65 lat (przed zmianą była to tzw. ścieżka dojścia do wieku emerytalnego dla mężczyzn), może wskazać osoby uposażone, na rzecz których po jego śmierci ma nastąpić jednorazowa wypłata świadczenia pieniężnego, tzw. wypłata gwarantowana.	
Art. 26. [Ustalenie wysokości emerytury] (...) **6.** Jeżeli jest to korzystniejsze dla ubezpieczonego, do ustalenia wysokości emerytury zgodnie z ust. 1 stosuje się tablice trwania życia obowiązujące w dniu, w którym ubezpieczony osiągnął wiek emerytalny, **o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b oraz w art. 27 ust. 2 i 3.**	**Art. 26. [Ustalenie wysokości emerytury]** (...) **6.** Jeżeli jest to korzystniejsze dla ubezpieczonego, do ustalenia wysokości emerytury zgodnie z ust. 1 stosuje się tablice trwania życia obowiązujące w dniu, w którym ubezpieczony osiągnął wiek emerytalny **wynoszący 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). Do ustalenia wysokości emerytury należy stosować tablice trwania życia, które obowiązywały w dniu ukończenia przez świadczeniobiorcę 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn, pod warunkiem że ich zastosowanie jest korzystniejsze.	
Art. 26b. [Emerytura częściowa] **1.** Ubezpieczonym, którzy nie osiągnęli wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1a pkt 26–85 i ust. 1b pkt 2–20, przysługuje emerytura częściowa, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki: 1) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn; 2) osiągnęli wiek wynoszący co najmniej 62 lata dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn. **2.** Wysokość emerytury częściowej wynosi 50% kwoty emerytury ustalonej zgodnie z art. 26 i nie podlega podwyższeniu do kwoty najniższej emerytury. **3.** Przy ustalaniu prawa do emerytury częściowej nie stosuje się przepisów art. 103 ust. 1 i 2, art. 103a i 104.	**Art. 26b. [Emerytura częściowa]** **uchylony** **uchylony** **uchylony**

4. Po osiągnięciu przez osobę uprawnioną do emerytury częściowej wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1a pkt 26–85 i ust. 1b pkt 2–20, oraz po ustaniu stosunku pracy w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem emerytura częściowa podlega – na wniosek ubezpieczonego – zamianie na emeryturę, o której mowa w art. 24.	**uchylony**

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). W związku z likwidacją emerytury częściowej uchylony został przepis regulujący zasady jej przyznawania.

Art. 26c. [Ponowne obliczenie emerytury] **1.** Po osiągnięciu wieku emerytalnego, **o którym mowa w art. 24 ust. 1b,** przez osobę, która pobierała okresową emeryturę kapitałową do dnia poprzedzającego osiągnięcie tego wieku, emeryturę z Funduszu oblicza się ponownie z urzędu na zasadach określonych w art. 26, z tym że do obliczenia emerytury przyjmuje się średnie dalsze trwanie życia ustalone dla wieku, **o którym mowa w art. 24 ust. 1b**, obowiązujące w dacie osiągnięcia tego wieku. **2.** Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego oraz kwoty środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z tym że przy ustalaniu podstawy obliczenia emerytury nie uwzględnia się kwot zwiększeń składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego określonego w art. 173–175, uzyskanych w wyniku waloryzacji kwartalnej, o której mowa w art. 25a, przeprowadzonej w celu obliczenia **emerytury z Funduszu przyznanej po osiągnięciu wieku, o którym mowa w art. 24 ust. 1a.** **3.** Emerytura z Funduszu nie może być niższa od kwoty odpowiadającej wysokości emerytury z Funduszu i okresowej emerytury kapitałowej przysługującej w dniu poprzedzającym **osiągnięcie wieku, o którym mowa w art. 24 ust. 1b.** **4.** Przepisy ust. 1–3 stosuje się odpowiednio do ustalenia wysokości emerytury z Funduszu dla osoby, której ustalono prawo do tej emerytury oraz do okresowej emerytury kapitałowej, a która do dnia poprzedzającego dzień osiągnięcia wieku emerytalnego, **o którym mowa w art. 24 ust. 1b**, nie pobrała emerytury wskutek zawieszenia prawa do świadczenia, zgodnie z art. 103a.	**Art. 26c. [Ponowne obliczenie emerytury]** **1.** Po osiągnięciu wieku emerytalnego **wynoszącego 65 lat** przez osobę, która pobierała okresową emeryturę kapitałową do dnia poprzedzającego osiągnięcie tego wieku, emeryturę z Funduszu oblicza się ponownie z urzędu na zasadach określonych w art. 26, z tym że do obliczenia emerytury przyjmuje się średnie dalsze trwanie życia ustalone dla wieku **65 lat**, obowiązujące w dacie osiągnięcia tego wieku. **2.** Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego oraz kwoty środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z tym że przy ustalaniu podstawy obliczenia emerytury nie uwzględnia się kwot zwiększeń składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego określonego w art. 173–175, uzyskanych w wyniku waloryzacji kwartalnej, o której mowa w art. 25a, przeprowadzonej w celu obliczenia **dotychczas przysługującej emerytury z Funduszu.** **3.** Emerytura z Funduszu nie może być niższa od kwoty odpowiadającej wysokości emerytury z Funduszu i okresowej emerytury kapitałowej przysługującej w dniu poprzedzającym **osiągnięcie wieku emerytalnego wynoszącego 65 lat.** **4.** Przepisy ust. 1–3 stosuje się odpowiednio do ustalenia wysokości emerytury z Funduszu dla osoby, której ustalono prawo do tej emerytury oraz do okresowej emerytury kapitałowej, a która do dnia poprzedzającego dzień osiągnięcia wieku emerytalnego **wynoszącego 65 lat** nie pobrała emerytury wskutek zawieszenia prawa do świadczenia, zgodnie z art. 103a

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). Zmiana ma charakter porządkowy spowodowany przywróceniem poprzedniego wieku emerytalnego uprawniającego do otrzymania emerytury. Po wejściu w życie znowelizowanych przepisów osoby pobierające kapitałowe emerytury będą miały ponownie przeliczone świadczenia z uwzględnieniem tablic trwania życia, ustalonych dla wieku 65 lat i obowiązujących w dacie osiągnięcia przez świadczeniobiorcę tego wieku. Emerytura z Funduszu po przeliczeniu nie może być niższa od emerytury dotychczas pobieranej składającej się z kwoty odpowiadającej wysokości emerytury z Funduszu i okresowej emerytury kapitałowej przysługującej w dniu poprzedzającym osiągnięcie wieku 65 lat.

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 27. [Warunki przysługiwania emerytury ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 r.] **1.** Ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki: 1) osiągnęli wiek emerytalny określony w ust. 2 albo 3; 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 27a. **2.** Wiek emerytalny dla kobiet wynosi co najmniej 60 lat. **3.** Wiek emerytalny dla mężczyzn urodzonych w okresie: 1) do dnia 31 grudnia 1947 r. wynosi co najmniej 65 lat; 2) od dnia 1 stycznia 1948 r. do dnia 31 marca 1948 r. wynosi co najmniej 65 lat i 1 miesiąc; 3) od dnia 1 kwietnia 1948 r. do dnia 30 czerwca 1948 r. wynosi co najmniej 65 lat i 2 miesiące; 4) od dnia 1 lipca 1948 r. do dnia 30 września 1948 r. wynosi co najmniej 65 lat i 3 miesiące; 5) od dnia 1 października 1948 r. do dnia 31 grudnia 1948 r. wynosi co najmniej 65 lat i 4 miesiące.	**Art. 27. [Warunki przysługiwania emerytury ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 r.]** Ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki: **1) osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn;** **2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 27a.** **Brak odpowiednika** **Brak odpowiednika**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). W związku ze zmianą wieku emerytalnego dla osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. prawo do emerytury mają osoby, które spełniają łącznie dwa warunki, tj.: ■ osiągną ustawowy wiek emerytalny oraz ■ posiadają odpowiedni okres składkowy i nieskładkowy – 20 lat kobiety i 25 lat mężczyźni. Zmiana ma charakter porządkowy, wiek emerytalny został dostosowany do aktualnych przepisów.	
Art. 27a. [Warunki przyznania emerytury z urzędu] Emeryturę przyznaje się z urzędu zamiast pobieranej renty z tytułu niezdolności do pracy osobie, która osiągnęła wiek emerytalny, **o którym mowa w art. 27 ust. 2 i 3,** oraz podlegała ubezpieczeniu społecznemu albo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Przepis art. 24a ust. 2 stosuje się odpowiednio.	**Art. 27a. [Warunki przyznania emerytury z urzędu]** Emeryturę przyznaje się z urzędu zamiast pobieranej renty z tytułu niezdolności do pracy osobie, która osiągnęła wiek emerytalny **wynoszący 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn** oraz podlegała ubezpieczeniu społecznemu albo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Przepis art. 24a ust. 2 stosuje się odpowiednio.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). Osoby pobierające dotychczas renty z tytułu niezdolności do pracy, które osiągnęły powszechny wiek emerytalny, będą miały przeliczone świadczenia na emeryturę. Przeliczenia ZUS dokona z urzędu. Zasada ta nie będzie jednak dotyczyła rencistów, którzy w dniu wejścia w życie nowelizacji (1 października 2017 r.) będą mieli ustalone prawo do okresowej renty z tytułu niezdolności do pracy, ale nie osiągnęli obniżonego wieku emerytalnego (tj. nie mają prawa do emerytury). Takie osoby wraz z osiągnięciem wieku emerytalnego powinny złożyć wniosek o emeryturę. Zmiana ma charakter porządkowy, doprecyzowuje aktualny powszechny wiek emerytalny dla kobiet i mężczyzn.	

Art. 28. [Warunki dotyczące ubezpieczonych urodzonych przed 1 stycznia 1949 r., którzy nie osiągnęli okresów składkowych i nieskładkowych] Ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., którzy nie osiągnęli okresu składkowego i nieskładkowego, **o którym mowa w art. 27 ust. 1 pkt 2,** przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki: 1) osiągnęli wiek emerytalny, o którym mowa w art. 27 ust. 2 i 3; 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 15 lat dla kobiet i co najmniej 20 lat dla mężczyzn.	**Art. 28. [Warunki dotyczące ubezpieczonych urodzonych przed 1 stycznia 1949 r., którzy nie osiągnęli okresów składkowych i nieskładkowych]** Ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., którzy nie osiągnęli okresu składkowego i nieskładkowego, **o którym mowa w art. 27 pkt 2,** przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki: 1) **osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn;** 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 15 lat dla kobiet i co najmniej 20 lat dla mężczyzn.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). Zmiana ma charakter porządkowy, dostosowuje powszechny wiek emerytalny do znowelizowanych przepisów.	
Art. 29. [Przejście na emeryturę] **1.** Ubezpieczeni urodzeni przed dniem 1 stycznia 1949 r., którzy nie osiągnęli wieku emerytalnego określonego **w art. 27 ust. 2 i 3**, mogą przejść na emeryturę: 1) kobieta – po osiągnięciu wieku 55 lat, jeżeli ma co najmniej 30-letni okres składkowy i nieskładkowy albo jeżeli ma co najmniej 20-letni okres składkowy i nieskładkowy oraz została uznana za całkowicie niezdolną do pracy; 2) mężczyzna – po osiągnięciu wieku 60 lat, jeżeli ma co najmniej 35-letni okres składkowy i nieskładkowy albo jeżeli ma co najmniej 25-letni okres składkowy i nieskładkowy oraz został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy.	**Art. 29. [Przejście na emeryturę]** **1.** Ubezpieczeni urodzeni przed dniem 1 stycznia 1949 r., którzy nie osiągnęli wieku emerytalnego określonego **w art. 27 pkt 1,** mogą przejść na emeryturę: 1) kobieta – po osiągnięciu wieku 55 lat, jeżeli ma co najmniej 30-letni okres składkowy i nieskładkowy albo jeżeli ma co najmniej 20-letni okres składkowy i nieskładkowy oraz została uznana za całkowicie niezdolną do pracy; 2) mężczyzna – po osiągnięciu wieku 60 lat, jeżeli ma co najmniej 35-letni okres składkowy i nieskładkowy albo jeżeli ma co najmniej 25-letni okres składkowy i nieskładkowy oraz został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). Zmiana ma charakter porządkowy, dostosowuje powszechny wiek emerytalny do znowelizowanych przepisów.	
Art. 32. [Pracownicy zatrudnieni w szczególnych warunkach] **1.** Ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony **w art. 27 ust. 2 i 3.** (...) **3.** Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze uważa się: (...) 6) żołnierzy zawodowych, funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Służby Celnej, Służby Więziennej i Państwowej Straży Pożarnej;	**Art. 32. [Pracownicy zatrudnieni w szczególnych warunkach]** **1.** Ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony **w art. 27 pkt 1.** (...) **3.** Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze uważa się: (...) 6) żołnierzy zawodowych, funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Służby Celnej, **Służby Celno-Skarbowej**, Służby Więziennej i Państwowej Straży Pożarnej;

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Komentarz: Zmiana ust. 3 pkt 6 obowiązuje od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). Dotyczy dopisania do katalogu pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze osób pełniących Służbę Celno-Skarbową. Osoby te uzyskają prawo do emerytury w wieku niższym niż powszechnie obowiązujący wiek emerytalny. Zmiana ust. 1 obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). Zmianie ulega powszechny wiek emerytalny, który będzie wynosić 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.	
Art. 39. [Emerytura górnicza] Ubezpieczonemu urodzonemu przed dniem 1 stycznia 1949 r., spełniającemu warunek określony **w art. 27 ust. 1 pkt 2** i niespełniającemu warunków wymaganych do uzyskania górniczej emerytury na podstawie art. 50a, który ma co najmniej 5 lat: 1) pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1, wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, albo 2) pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 4 i 5, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego oraz w kopalniach otworowych siarki – wiek emerytalny, **o którym mowa w art. 27 ust. 2 i 3**, obniża się o 6 miesięcy za każdy rok takiej pracy, nie więcej jednak niż o 15 lat.	**Art. 39. [Emerytura górnicza]** Ubezpieczonemu urodzonemu przed dniem 1 stycznia 1949 r., spełniającemu warunek określony **w art. 27 pkt 2** i niespełniającemu warunków wymaganych do uzyskania górniczej emerytury na podstawie art. 50a, który ma co najmniej 5 lat: 1) pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1, wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, albo 2) pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 4 i 5, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego oraz w kopalniach otworowych siarki – wiek emerytalny, **o którym mowa w art. 27 pkt 1**, obniża się o 6 miesięcy za każdy rok takiej pracy, nie więcej jednak niż o 15 lat.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). Zmiana ma charakter porządkowy, dostosowuje powszechny wiek emerytalny do znowelizowanych przepisów.	
Art. 50c. [Praca górnicza] **1.** Za pracę górniczą uważa się zatrudnienie: (...) 4) na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego przy ręcznym lub zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu oraz przewozie nadkładu i złoża, przy pomiarach w zakresie miernictwa górniczego oraz przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych, a także w kopalniach otworowych siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń siarki i węgla brunatnego, na stanowiskach określonych w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki i **ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa;** 5) pod ziemią na stanowiskach dozoru ruchu oraz kierownictwa ruchu kopalń, przedsiębiorstw i innych podmiotów określonych w pkt 1–3, a także w kopalniach siarki i węgla brunatnego oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach, o których mowa w pkt 4, na stanowiskach określonych w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw gospodarki, w porozumieniu **z ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa** i ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego;	**Art. 50c. [Praca górnicza]** **1.** Za pracę górniczą uważa się zatrudnienie: (...) 4) na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego przy ręcznym lub zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu oraz przewozie nadkładu i złoża, przy pomiarach w zakresie miernictwa górniczego oraz przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych, a także w kopalniach otworowych siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń siarki i węgla brunatnego, na stanowiskach określonych w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki **i ministrem właściwym do spraw gospodarki złożami kopalin;** 5) pod ziemią na stanowiskach dozoru ruchu oraz kierownictwa ruchu kopalń, przedsiębiorstw i innych podmiotów określonych w pkt 1–3, a także w kopalniach siarki i węgla brunatnego oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach, o których mowa w pkt 4, na stanowiskach określonych w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw gospodarki, w porozumieniu **z ministrem właściwym do spraw gospodarki złożami kopalin** i ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego;

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 2260). Zmiana ma charakter porządkowy, spowodowana jest likwidacją Ministerstwa Skarbu. Nie ma wpływu na obowiązki płatników lub ubezpieczonych.

Art. 50d. [Zaliczanie okresów pracy w wymiarze półtorakrotnym] (...) **3.** Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki i **ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa**, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowo stanowiska pracy, na których zatrudnienie zalicza się w myśl ust. 1 i 2 w wymiarze półtorakrotnym. **4.** Minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z **ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa** i ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, określa, w drodze rozporządzenia, zasady ewidencjonowania przez pracodawców okresów zatrudnienia na stanowiskach, na których okresy pracy górniczej zalicza się w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury, oraz na niektórych innych stanowiskach pracy górniczej.	**Art. 50d. [Zaliczanie okresów pracy w wymiarze półtorakrotnym]** (...) **3.** Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki i **ministrem właściwym do spraw gospodarki złożami kopalin**, w drodze rozporządzenia, określi szczegółowo stanowiska pracy, na których zatrudnienie zalicza się zgodnie z ust. 1 i 2 w wymiarze półtorakrotnym. **4.** Minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z **ministrem właściwym do spraw gospodarki złożami kopalin** i ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, określi, w drodze rozporządzenia, zasady ewidencjonowania przez pracodawców okresów zatrudnienia na stanowiskach, na których okresy pracy górniczej zalicza się w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury, oraz na niektórych innych stanowiskach pracy górniczej.

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 2260). Zmiana ma charakter porządkowy, spowodowana jest likwidacją Ministerstwa Skarbu. Nie ma wpływu na obowiązki płatników lub ubezpieczonych.

Art. 62. [Renta dla osoby całkowicie niezdolnej do pracy] **1. Renta dla osoby całkowicie niezdolnej do pracy wynosi:** (...) 4) po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresu brakującego do pełnych 25 lat okresów składkowych oraz nieskładkowych, przypadających od dnia zgłoszenia wniosku o rentę do dnia, w którym rencista **osiągnąłby wiek, o którym mowa w art. 24 ust. 1a.**	**Art. 62. [Renta dla osoby całkowicie niezdolnej do pracy]** **1. Renta dla osoby całkowicie niezdolnej do pracy wynosi:** (...) 4) po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresu brakującego do pełnych 25 lat okresów składkowych oraz nieskładkowych, przypadających od dnia zgłoszenia wniosku o rentę do dnia, w którym rencista **osiągnąłby wiek emerytalny 60 lat.**

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). Zmiana ma charakter porządkowy, dostosowuje powszechny wiek emerytalny do znowelizowanych przepisów. Na wysokość renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy wpływa liczba lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz kwota bazowa obowiązująca w danym roku kalendarzowym. Świadczenie to wynosi:

- 24% kwoty bazowej oraz
- po 1,3% podstawy wymiaru renty za każdy rok okresów składkowych,
- po 0,7% podstawy wymiaru renty za każdy rok okresów nieskładkowych.

Jeżeli osobie ubezpieczonej brakuje okresów składkowych i nieskładkowych do osiągnięcia pełnych 25 lat, wówczas każdy brakujący rok (od dnia złożenia wniosku do dnia osiągnięcia 60 lat życia) liczony jest po 0,7% podstawy wymiaru renty. Do dnia wejścia w życie znowelizowanych przepisów brakujące lata okresów składkowych i nieskładkowych ustalane są do dnia osiągnięcia ścieżki dojścia do wieku 67 lat dla kobiet.

Art. 73. [Wysokość renty rodzinnej] (...) **2a.** W razie śmierci osoby pobierającej emeryturę częściową lub spełniającej warunki do uzyskania tej emerytury **przed osiągnięciem wieku określonego w art. 24 ust. 1a lub 1b za kwotę świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu, uważa się** kwotę emerytury ustaloną zgodnie z art. 26 dla celów obliczenia emerytury częściowej, z zastrzeżeniem ust. 3, w pełnej wysokości.	**Art. 73. [Wysokość renty rodzinnej]** (...) **2a.** W razie śmierci osoby pobierającej emeryturę częściową lub spełniającej warunki do uzyskania tej emerytury, **za kwotę świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu, uważa się** kwotę emerytury ustaloną zgodnie z art. 26 dla celów obliczenia emerytury częściowej, z zastrzeżeniem ust. 3, w pełnej wysokości.

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). W związku z likwidacją od 1 października 2017 r. emerytury częściowej renta rodzinna z tego tytułu będzie przysługiwać po zmarłych osobach, które przed dniem wejścia w życie nowelizacji ustawy (tj. przed 1 października 2017 r.) pobierały to świadczenie lub spełniły warunki do jego uzyskania. Zmiana ma charakter porządkowy.	
Art. 85. [Kwoty najniższej renty] **1.** Kwoty najniższej renty z tytułu niezdolności do pracy wynoszą: 1) 880,45 zł miesięcznie – dla osób całkowicie niezdolnych do pracy; 2) 675,13 zł miesięcznie – dla osób częściowo niezdolnych do pracy. **2.** Kwota najniższej emerytury, z zastrzeżeniem art. 24a ust. 6, art. 54, art. 54a ust. 2 i art. 87, **oraz renty rodzinnej wynosi 880,45 zł miesięcznie.**	**Art. 85. [Kwoty najniższej renty]** **1.** Kwoty najniższej renty z tytułu niezdolności do pracy wynoszą: **1) 1 000,00 zł miesięcznie – dla osób całkowicie niezdolnych do pracy;** **2) 750,00 zł miesięcznie – dla osób częściowo niezdolnych do pracy.** **2.** Kwota najniższej emerytury, z zastrzeżeniem art. 24a ust. 6, art. 54, art. 54a ust. 2 i art. 87, **oraz renty rodzinnej wynosi 1 000,00 zł miesięcznie.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r. poz. 2). W związku z tym, że przewidywany wskaźnik waloryzacji ma być bardzo niski (100,73% w 2017 r., analogicznie w 2016 r. wskaźnik ten wyniósł 100,93%), ustawodawca wprowadził stawki najniższych świadczeń w innej wysokości: ■ najniższa emerytura, renta rodzinna oraz renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy wyniesie 1000 zł (tj. kwota odpowiadająca 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę), ■ najniższa renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy wyniesie 750 zł (tj. 75% najniższej emerytury). Podwyższenie najniższych świadczeń spowoduje, że renty socjalne zostaną podniesione z kwoty 741,35 zł do 840 zł (84% najniższej emerytury). Nowe kwoty najniższych emerytur stanowić będą parametr do obliczania m.in. świadczeń z ubezpieczenia społecznego rolników. Ponadto będą wpływać na wysokość kwot wolnych od potrąceń stosowanych przy świadczeniach z ubezpieczenia społecznego (np. zasiłki ZUS, emerytury, renty) w przypadku egzekucji komorniczej lub administracyjnej.	
Art. 87. [Kwota minimalna] **1. W przypadku gdy emerytura przysługująca z Funduszu określona w art. 26, łącznie z okresową emeryturą kapitałową, albo emerytura przysługująca z Funduszu określona w art. 26, jest niższa niż kwota, o której mowa w art. 85 ust. 2 i 3, emeryturę przysługującą z Funduszu, w tym emeryturę ustaloną ze zwiększeniem, o którym mowa w art. 26a, podwyższa się w taki sposób, aby suma tych świadczeń nie była niższa od tej kwoty, o ile ubezpieczony:** 1) mężczyzna – osiągnął wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1b, i ma okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat, 2) kobieta – osiągnęła wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1a, i ma okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem ust. 1b – z uwzględnieniem ust. 3–7. Przepis art. 5 ust. 2 stosuje się odpowiednio. **1b.** Okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, wynosi: 1) 20 lat – do dnia 31 grudnia 2013 r.; 2) 21 lat – od dnia 1 stycznia 2014 r.; 3) 22 lata – od dnia 1 stycznia 2016 r.; 4) 23 lata – od dnia 1 stycznia 2018 r.; 5) 24 lata – od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 grudnia 2021 r.	**Art. 87. [Kwota minimalna]** **1. W przypadku gdy emerytura przysługująca z Funduszu określona w art. 26, łącznie z okresową emeryturą kapitałową, albo emerytura przysługująca z Funduszu określona w art. 26, jest niższa niż kwota, o której mowa w art. 85 ust. 2 i 3, emeryturę przysługującą z Funduszu, w tym emeryturę ustaloną ze zwiększeniem, o którym mowa w art. 26a, podwyższa się w taki sposób, aby suma tych świadczeń nie była niższa od tej kwoty, o ile ubezpieczony:** **1) mężczyzna – osiągnął wiek emerytalny wynoszący 65 lat i ma okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat,** **2) kobieta – osiągnęła wiek emerytalny wynoszący 60 lat i ma okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat,** **uchylony**

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). Przywrócone zostało rozwiązanie (obowiązujące do końca 2012 r.), zgodnie z którym ubezpieczeni zostaną objęci gwarancją otrzymania najniższego świadczenia emerytalnego po spełnieniu określonych warunków, tj. ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego – 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn, oraz osiągnięciu zróżnicowanego ze względu na płeć (20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn) okresu składkowego i nieskładkowego.

Art. 88. [Waloryzacja emerytur i rent] (...) **2.** Waloryzacja polega na pomnożeniu kwoty świadczenia i podstawy jego wymiaru przez wskaźnik waloryzacji.	**Art. 88. [Waloryzacja emerytur i rent]** (...) **2.** Waloryzacja polega na pomnożeniu kwoty świadczenia i podstawy jego wymiaru przez wskaźnik waloryzacji**.** **W wyniku przeprowadzonej waloryzacji kwota świadczenia nie może ulec obniżeniu.**

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r. poz. 2). Tegoroczna waloryzacja emerytur i rent odbywa się wskaźnikiem 100,73%, z tym że podwyżka z waloryzacji nie może być niższa niż 10 zł. Podwyżka gwarantowana będzie proporcjonalnie niższa przy emeryturach częściowych i rentach z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Waloryzacja wskaźnikiem nie może natomiast obniżyć kwoty świadczeń emerytalnych i rentowych. Zasada ta będzie zastosowana również do emerytur i rent rolników indywidualnych, służb mundurowych oraz świadczeń pozaubezpieczeniowych, tj. emerytur pomostowych, nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych, rent dla kombatantów oraz inwalidów wojennych i wojskowych.
Wskaźnikiem waloryzacji podwyższone zostaną również dodatki do emerytur i rent, a także świadczenia niższe od świadczeń najniższych (tj. bez wymaganego stażu pracy niezbędnego do uprawnienia wypłaty najniższych świadczeń).

Art. 103. [Zawieszenie lub zmniejszenie świadczenia] (...) **2.** Przepisu ust. 1 nie stosuje się do emerytów, którzy osiągnęli wiek emerytalny, **o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b oraz w art. 27 ust. 2 i 3**, z zastrzeżeniem art. 103a.	**Art. 103. [Zawieszenie lub zmniejszenie świadczenia]** (...) **2.** Przepisu ust. 1 nie stosuje się do emerytów, którzy osiągnęli wiek emerytalny **60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni),** z zastrzeżeniem art. 103a.

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). Od dnia wejścia w życie ustawy nowelizującej zawieszenie lub zmniejszenie świadczenia emerytalnego lub rentowego dotyczyć będzie świadczeniobiorców, którzy nie ukończyli powszechnego wieku emerytalnego, tj. 60 lat dla kobiet oraz 65 lat dla mężczyzn. Zasada ta nie obowiązuje tych osób, które na skutek kontynuowania zatrudnienia bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy mają zawieszone prawo do emerytury.

Art. 116. [Wszczęcie postępowania] (...) **1a.** Postępowanie o emeryturę wszczyna się z urzędu, jeżeli wiek emerytalny dla uprawnionych do świadczenia przedemerytalnego lub zasiłku przedemerytalnego **określają przepisy art. 24 ust. 1a i 1b oraz art. 27 ust. 2 i 3.**	**Art. 116. [Wszczęcie postępowania]** (...) **1a.** Postępowanie o emeryturę wszczyna się z urzędu, jeżeli wiek emerytalny dla uprawnionych do świadczenia przedemerytalnego lub zasiłku przedemerytalnego **wynosi 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.**

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). Zmiana ma charakter porządkowy, dostosowuje przepisy do regulacji o obniżonym, powszechnym wieku emerytalnym.

Art. 127. [Obowiązki świadczeniobiorców] **1.** Emeryt lub rencista jest zobowiązany zawiadomić organ rentowy o podjęciu działalności, o której mowa w art. 104 ust. 1–4, i o wysokości osiąganego z tego tytułu przychodu, a po upływie roku kalendarzowego – o wysokości tego przychodu uzyskanego w poprzednim roku kalendarzowym.	**Art. 127. [Obowiązki świadczeniobiorców]** **1.** Emeryt lub rencista jest zobowiązany zawiadomić organ rentowy o podjęciu działalności, o której mowa w art. 104 ust. 1–4, i o wysokości osiąganego z tego tytułu przychodu, a po upływie roku kalendarzowego – o wysokości tego przychodu uzyskanego w poprzednim roku kalendarzowym.

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
1a. Obowiązek określony w ust. 1 nie dotyczy emerytów, którzy wiek emerytalny, **o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b oraz w art. 27 ust. 2 i 3,** osiągnęli przed podjęciem działalności, o której mowa w art. 104 ust. 1–4.	**1a.** Obowiązek określony w ust. 1 nie dotyczy emerytów, którzy wiek emerytalny **60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni)** osiągnęli przed podjęciem działalności, o której mowa w art. 104 ust. 1–4.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). Z dniem wejścia w życie znowelizowanych przepisów emeryci lub renciści, którzy ukończyli obniżony, powszechny wiek emerytalny, nie będą mieli obowiązku informowania ZUS o podjęciu przez nich jakiejkolwiek pracy zarobkowej, a także o wysokości przychodów uzyskanych w danym roku kalendarzowym.	
Art. 140. [Dokonywanie potrąceń] (...) **2.** Jeżeli sumy, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 3, mają być potrącane na rzecz kilku wierzycieli, a łączna suma, która może być potrącona, nie wystarcza na pełne pokrycie egzekwowanych należności, organ rentowy **dokonuje przekazania potrąconych kwot po uzyskaniu rozstrzygnięcia organu egzekucyjnego. Do czasu uzyskania tego rozstrzygnięcia kwoty te pozostają w depozycie Zakładu.**	**Art. 140. [Dokonywanie potrąceń]** (...) **2.** Jeżeli sumy, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 3, mają być potrącane na rzecz kilku wierzycieli, a łączna suma, która może być potrącona, nie wystarcza na pełne pokrycie egzekwowanych należności, organ rentowy **uiszcza je na rzecz tego organu egzekucyjnego, który pierwszy dokonał zajęcia, a w razie niemożności ustalenia tego pierwszeństwa – na rzecz organu, który dokonał zajęcia na poczet należności w wyższej kwocie, oraz niezwłocznie zawiadamia o zbiegu egzekucji właściwe organy egzekucyjne, wskazując datę doręczenia zawiadomień o zajęciach dokonanych przez te organy i wysokość należności, na poczet których zostały dokonane zajęcia. W razie zbiegu egzekucji sądowych organ rentowy przekazuje potrącone kwoty po uzyskaniu postanowienia wskazującego komornika sądowego właściwego do dalszego prowadzenia egzekucji. Do czasu uzyskania tego postanowienia kwoty te pozostają w depozycie Zakładu.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 8 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1311; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1358). Ustalone zostały nowe zasady dokonywania przez ZUS potrąceń należności alimentacyjnych na rzecz kilku wierzycieli (tzw. zbieg egzekucji komorniczej). W tym przypadku, jeśli łączna potrącona suma ze świadczenia emerytalnego lub rentowego nie pokrywa w całości egzekwowanych należności, wówczas organ rentowy w pierwszej kolejności uiszcza je na poczet tego organu, który jako pierwszy dokonał zajęcia, a jeśli nie jest możliwe ustalenie pierwszeństwa, wówczas przekazuje na poczet organu, który dokonał zajęcia w wyższej kwocie. Ponadto ZUS zawiadamia właściwe organy egzekucyjne o zbiegu egzekucji. Potrącone kwoty na rzecz zajęć komorniczych pozostają w depozycie ZUS do momentu uzyskania postanowienia wskazującego komornika sądowego właściwego do prowadzenia dalszej egzekucji.	
Art. 141. [Kwoty wolne od potrąceń i egzekucji] **1.** Emerytury i renty są wolne od egzekucji i potrąceń, z zastrzeżeniem ust. 2, w części odpowiadającej: 1) 50% kwoty najniższej emerytury lub renty – zależnie od rodzaju pobieranego przez emeryta (rencistę) świadczenia – przy potrącaniu: a) należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 3, wraz z kosztami i opłatami egzekucyjnymi, b) należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 4, c) należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 5, wraz z kosztami i opłatami egzekucyjnymi;	**Art. 141. [Kwoty wolne od potrąceń i egzekucji]** **1.** Emerytury i renty są wolne od egzekucji i potrąceń, z zastrzeżeniem ust. 2, w części odpowiadającej: 1) 50% kwoty najniższej emerytury lub renty – zależnie od rodzaju pobieranego przez emeryta (rencistę) świadczenia – przy potrącaniu: a) należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 3, wraz z kosztami i opłatami egzekucyjnymi, b) należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 4; **uchylona**

Brak odpowiednika	**1a) 75% kwoty najniższej emerytury lub renty – przy potrącaniu należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 5, wraz z kosztami i opłatami egzekucyjnymi;**
2) 60% kwoty najniższej emerytury lub renty – przy potrącaniu należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 1 i 2 i 6–9;	2) 60% kwoty najniższej emerytury lub renty – przy potrącaniu należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 1 i 2 i 6–9;
3) 20% najniższej emerytury lub renty – przy potrącaniu należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 10.	3) 20% najniższej emerytury lub renty – przy potrącaniu należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 10.

Komentarz: Zmiana wejdzie w życie 1 lipca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 21 października 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2036). Dla większej ochrony świadczeniobiorców emerytur i rent przed negatywnymi skutkami egzekucji wprowadzono wyższą kwotę wolną od potrąceń. Obecnie kwota wolna wynosi 50% najniższej emerytury lub renty – w zależności od pobieranego przez świadczeniobiorcę rodzaju świadczenia. Zgodnie z ustawą zmieniającą przy potrącaniu z emerytury lub renty sum egzekwowanych na mocy tytułów wykonawczych na pokrycie należności innych niż świadczenia alimentacyjne, wraz z kosztami i opłatami egzekucyjnymi, kwota wolna od potrąceń będzie wynosić 75% kwoty najniższej emerytury lub renty. W okresie przejściowym do zobowiązań istniejących w dniu wejścia w życie nowych przepisów należy stosować zmienione zasady wprowadzone ustawą nowelizującą.

Art. 185a. [Przeliczenie kapitału początkowego] **1.** Przy ustalaniu wysokości emerytury dla osób nabywających prawo do emerytury w wieku określonym **w art. 24 ust. 1a i 1b oraz w art. 184,** kapitał początkowy podlega przeliczeniu poprzez dodanie do okresów nieskładkowych okresów, o których mowa w art. 7 pkt 9, przebytych przed dniem 1 stycznia 1999 r., w wymiarze nieprzekraczającym 1/3 okresów składkowych udowodnionych do dnia zgłoszenia wniosku o emeryturę. Do przeliczonego kapitału początkowego stosuje się przepisy art. 173 ust. 3–6.	**Art. 185a. [Przeliczenie kapitału początkowego]** **1.** Przy ustalaniu wysokości emerytury dla osób nabywających prawo do emerytury w wieku określonym **w art. 24 ust. 1 oraz w art. 184,** kapitał początkowy podlega przeliczeniu poprzez dodanie do okresów nieskładkowych okresów, o których mowa w art. 7 pkt 9, przebytych przed dniem 1 stycznia 1999 r., w wymiarze nieprzekraczającym 1/3 okresów składkowych udowodnionych do dnia zgłoszenia wniosku o emeryturę. Do przeliczonego kapitału początkowego stosuje się przepisy art. 173 ust. 3–6.

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). Zmiana ma charakter porządkowy, dostosowuje przepisy do regulacji o obniżonym, powszechnym wieku emerytalnym.

USTAWA

z 30 kwietnia 2004 r.

o świadczeniach przedemerytalnych

(j.t. Dz.U. z 2013 r. poz. 170; ost.zm. Dz.U. z 2017 r. poz. 2)

* Tabela uwzględnia zmiany ustawy o świadczeniach przedemerytalnych wprowadzone:
– ustawą z 6 października 2016 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawy o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1940),
– ustawą z 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r. poz. 2),
– ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw).

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 2. [Prawo do świadczenia przedemerytalnego] **1.** Prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która: **Brak odpowiednika**	**Art. 2. [Prawo do świadczenia przedemerytalnego]** **1.** Prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która: (...) **4a) zarejestrowała się we właściwym powiatowym urzędzie pracy w ciągu 60 dni od dnia ustania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1518 i 1579), lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. z 2016 r. poz. 162 i 972), pobieranych nieprzerwanie przez okres co najmniej 365 dni, jeżeli utrata prawa do nich była spowodowana śmiercią osoby, nad którą opieka była sprawowana, i do dnia, w którym ustało prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna, ukończyła co najmniej 55 lat – kobieta oraz 60 lat – mężczyzna i osiągnęła okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, lub**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 6 października 2016 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawy o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1940). Opiekunowie osób niepełnosprawnych mają prawo do świadczenia przedemerytalnego po śmierci osoby, nad którą była sprawowana opieka, jeżeli łącznie są spełnione określone warunki, tj.: zarejestrowanie w urzędzie pracy nastąpiło w ciągu 60 dni od dnia ustania prawa do świadczeń opiekuńczych, świadczenie z tytułu sprawowania opieki pobierane było nieprzerwanie przez okres co najmniej 365 dni przez śmiercią osoby niepełnosprawnej, kobieta ukończyła co najmniej 55 lat, a mężczyzna 60 lat, został osiągnięty okres uprawniający do emerytury, tj. dla kobiet wynoszący co najmniej 20 lat, a dla mężczyzn 25 lat.	
Art. 3. [Kwota świadczenia przedemerytalnego] **1.** Kwota świadczenia przedemerytalnego wynosi 1027,39 zł miesięcznie, z wyjątkiem świadczeń dla osób, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 4, których świadczenie nie może być wyższe niż ostatnio otrzymywana renta.	**Art. 3. [Kwota świadczenia przedemerytalnego]** **1. Kwota świadczenia przedemerytalnego wynosi 1040,00 zł miesięcznie,** z wyjątkiem świadczeń dla osób, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 4, których świadczenie nie może być wyższe niż ostatnio otrzymywana renta.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r. poz. 2). Wraz z podwyższeniem najniższych świadczeń emerytalnych i rentowych kwota świadczenia przedemerytalnego również uległa podwyższeniu. Od 1 marca 2017 r. osoby pobierające to świadczenie otrzymają 1040 zł miesięcznie. Podwyżka nie dotyczy osób, które zarejestrowały się we właściwym powiatowym urzędzie pracy w ciągu 30 dni od dnia ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, pobieranej nieprzerwanie przez okres co najmniej 5 lat, i do dnia, w którym ustało prawo do renty, ukończyły co najmniej 55 lat – kobieta oraz 60 lat – mężczyzna, jednocześnie osiągając okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn. Świadczenia dla tych osób nie mogą być wyższe od ostatniego otrzymanego świadczenia rentowego.	

Art. 4. [Ustanie lub zawieszenie prawa do świadczenia przedemerytalnego] **1.** Prawo do świadczenia przedemerytalnego ustaje: (...) 3) z dniem osiągnięcia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b oraz w art. 27 ust. 2 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS; **3.** Wstrzymanie wypłaty świadczenia przedemerytalnego następuje, poczynając od: (...) 3) dnia osiągnięcia **wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b oraz w art. 27 ust. 2 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;**	**Art. 4. [Ustanie lub zawieszenie prawa do świadczenia przedemerytalnego]** **1.** Prawo do świadczenia przedemerytalnego ustaje: (...) **3) z dniem osiągnięcia wieku 60 lat przez kobietę i 65 lat przez mężczyznę;** **3.** Wstrzymanie wypłaty świadczenia przedemerytalnego następuje, poczynając od: (...) 3) dnia osiągnięcia **wieku 60 lat przez kobietę i 65 lat przez mężczyznę;**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 października 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw). Zmiana ma charakter porządkowy, dostosowuje przepisy do regulacji o obniżonym, powszechnym wieku emerytalnym.	
Art. 5. [Zmniejszenie lub zawieszenie prawa do świadczenia przedemerytalnego] (...) **4.** W przypadku gdy w wyniku zmniejszenia, o którym mowa w ust. 3, **kwota świadczenia przedemerytalnego byłaby niższa niż 513,70 zł, świadczenie przedemerytalne wynosi 513,70 zł,** z zastrzeżeniem ust. 5. **Do kwoty świadczenia przedemerytalnego w wysokości 513,70 zł** art. 3 ust. 2 stosuje się odpowiednio.	**Art. 5. [Zmniejszenie lub zawieszenie prawa do świadczenia przedemerytalnego]** (...) **4.** W przypadku gdy w wyniku zmniejszenia, o którym mowa w ust. 3, **kwota świadczenia przedemerytalnego byłaby niższa niż 520,00 zł, świadczenie przedemerytalne wynosi 520,00 zł,** z zastrzeżeniem ust. 5. **Do kwoty świadczenia przedemerytalnego w wysokości 520,00 zł** art. 3 ust. 2 stosuje się odpowiednio.
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 marca 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r. poz. 2). W przypadku osób, które oprócz pobierania świadczenia przedemerytalnego uzyskują przychody przekraczające dopuszczalne limity, świadczenie ulega obniżeniu o kwotę przekroczenia. Jeśli kwota świadczenia po obniżeniu byłaby niższa niż 520 zł, wówczas osoba otrzyma gwarantowaną wysokość świadczenia przedemerytalnego w wysokości 520 zł.	
Art. 7. [Wniosek] **1.** Prawo do świadczenia przedemerytalnego ustala się na wniosek osoby zainteresowanej, od następnego dnia po dniu złożenia wniosku wraz z dokumentami, **o których mowa w ust. 3.** (...) **3.** Do wniosku dołącza się dowody uzasadniające prawo do świadczenia przedemerytalnego, w tym decyzję o utracie prawa do zasiłku dla bezrobotnych lub informację o upływie **6 miesięcy** pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w art. 2 ust. 3, a także dowody wymagane do ustalenia prawa do emerytury oraz jej wysokości, określone przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS. **Brak odpowiednika**	**Art. 7. [Wniosek]** **1.** Prawo do świadczenia przedemerytalnego ustala się na wniosek osoby zainteresowanej, od następnego dnia po dniu złożenia wniosku wraz z dokumentami, **o których mowa w ust. 3 i 4.** (...) **3.** Do wniosku dołącza się dowody uzasadniające prawo do świadczenia przedemerytalnego, w tym decyzję o utracie prawa do zasiłku dla bezrobotnych lub informację o upływie **180 dni** pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w art. 2 ust. 3, a także dowody wymagane do ustalenia prawa do emerytury oraz jej wysokości, określone przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS. **4. W przypadku osoby, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 4a, do wniosku dołącza się również zaświadczenie właściwego organu potwierdzające nieprzerwane pobieranie przez okres co najmniej 365 dni świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego, lub zasiłku dla opiekuna, utratę prawa do nich z powodu śmierci osoby, nad którą opieka była sprawowana, a także datę ustania tego prawa.**
Komentarz: Zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 6 października 2016 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawy o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1940). Opiekunowie osób niepełnosprawnych, którzy złożą wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego, muszą dołączyć także zaświadczenie właściwego organu potwierdzające pobieranie jednego ze świadczeń opiekuńczych przez okres co najmniej 365 dni przed śmiercią osoby niepełnosprawnej, nad którą była sprawowana opieka, a także datę ustania tego prawa.	

USTAWA

z 28 listopada 2003 r.

o świadczeniach rodzinnych

(j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 1518; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 1579)*

* Tabela uwzględnia zmiany w ustawie o świadczeniach rodzinnych wprowadzone:
– ustawą z 20 maja 2016 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. z 2016 r. poz. 972),
– ustawą z 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1579).

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 16a. [Specjalny zasiłek opiekuńczy] (...) **8.** Specjalny zasiłek opiekuńczy nie przysługuje, jeżeli: (...) 4) członek rodziny osoby sprawującej opiekę ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10, specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;	**Art. 16a. [Specjalny zasiłek opiekuńczy]** (...) **8.** Specjalny zasiłek opiekuńczy nie przysługuje, jeżeli: **uchylony**
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 20 maja 2016 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. z 2016 r. poz. 972). Dotychczas specjalny zasiłek opiekuńczy nie przysługiwał, jeżeli inny członek w rodzinie miał ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10 ustawy, albo do świadczenia pielęgnacyjnego na dziecko. Obecnie nie obowiązuje już zasada, że przysługuje jedno świadczenie na rodzinę bez względu na liczbę niepełnosprawnych dzieci. Zatem jeżeli np. oboje rodzice zrezygnują z pracy zarobkowej, aby opiekować się dwojgiem (lub kilkorgiem) niepełnosprawnych dzieci, wówczas specjalny zasiłek należy się obojgu rodzicom, a nie tylko jednemu z nich.	
Art. 17. [Świadczenie pielęgnacyjne] (...) **5.** Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli: (...) 4) członek rodziny osoby sprawującej opiekę ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10, specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;	**Art. 17. [Świadczenie pielęgnacyjne]** (...) **5.** Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli: **uchylony**
Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 20 maja 2016 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. z 2016 r. poz. 972). Dotychczas świadczenie pielęgnacyjne nie przysługiwało, jeżeli inny członek w rodzinie miał ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10 ustawy, specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna (przyznawanych na podstawie odrębnych przepisów). Obecnie nie obowiązuje już zasada, że przysługuje jedno świadczenie na rodzinę bez względu na liczbę niepełnosprawnych dzieci. Jeżeli oboje rodzice (bądź opiekunowie) zrezygnują z pracy zarobkowej, aby opiekować się dwojgiem (lub kilkorgiem) niepełnosprawnych dzieci, wówczas świadczenie pielęgnacyjne należy się obojgu rodzicom, a nie tylko jednemu z nich.	

Art. 23. [Wniosek o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych] (...) **3b.** Wniosek i załączniki do wniosku określone w ust. 4 składane w postaci elektronicznej **uwierzytelnia się przy użyciu mechanizmów określonych w art. 20a ust. 1 lub 2 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. z 2014 r. poz. 1114 oraz z 2016 r. poz. 352).**	**Art. 23. [Wniosek o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych]** (...) **3b.** Wniosek i załączniki do wniosku określone w ust. 4 składane w postaci elektronicznej **opatruje się kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP. W przypadku gdy wniosek i załączniki składane są z wykorzystaniem systemu, o którym mowa w ust. 6a, w systemie tym może być zapewniony inny sposób potwierdzenia pochodzenia oraz integralności przesłanych danych w postaci elektronicznej.**
3c. Jeżeli osoba ubiegająca się o świadczenia rodzinne nie może złożyć w formie dokumentu elektronicznego zaświadczenia wymaganego dla potwierdzenia faktów lub stanu prawnego lub innego dokumentu niezbędnego w postępowaniu w sprawie o świadczenia rodzinne, osoba ubiegająca się o świadczenia rodzinne może złożyć elektroniczną kopię takiego dokumentu, **po uwierzytelnieniu jej przy użyciu mechanizmów określonych w ust. 3b.**	**3c.** Jeżeli osoba ubiegająca się o świadczenia rodzinne nie może złożyć w formie dokumentu elektronicznego zaświadczenia wymaganego dla potwierdzenia faktów lub stanu prawnego lub innego dokumentu niezbędnego w postępowaniu w sprawie o świadczenia rodzinne, osoba ubiegająca się o świadczenia rodzinne może złożyć elektroniczną kopię takiego dokumentu, **po uwierzytelnieniu jej w sposób określony w ust. 3b.**
3d. W przypadku wniosku składanego w postaci elektronicznej **uwierzytelnianego przy użyciu mechanizmów określonych w ust. 3b,** po wpisaniu do formularza wniosku numerów PESEL **osoby występującej o przyznanie świadczenia i dzieci pozostających na utrzymaniu tej osoby**, formularz wniosku może być uzupełniony o dane zgromadzone w rejestrze PESEL w zakresie imion, nazwiska, miejsca urodzenia, daty urodzenia, stanu cywilnego, obywatelstwa i płci osoby występującej o przyznanie świadczeń rodzinnych i dzieci pozostających na utrzymaniu tej osoby.	**3d.** W przypadku wniosku składanego w postaci elektronicznej, po wpisaniu do formularza wniosku numerów PESEL **wnioskodawcy i członków jego rodziny,** formularz wniosku może być uzupełniony o dane zgromadzone w rejestrze PESEL w zakresie imion, nazwiska, miejsca urodzenia, daty urodzenia, stanu cywilnego, obywatelstwa i płci osoby występującej o przyznanie świadczeń rodzinnych i dzieci pozostających na utrzymaniu tej osoby.
(...) **6a.** Minister właściwy do spraw rodziny jest obowiązany do utworzenia i prowadzenia systemu teleinformatycznego umożliwiającego ubieganie się o świadczenia rodzinne drogą elektroniczną oraz zapewnienia funkcjonowania tego systemu. **Identyfikacja użytkowników w systemie teleinformatycznym następuje przy użyciu mechanizmów określonych w ust. 3b.**	(...) **6a.** Minister właściwy do spraw rodziny jest obowiązany do utworzenia i prowadzenia systemu teleinformatycznego umożliwiającego ubieganie się o świadczenia rodzinne drogą elektroniczną oraz zapewnienia funkcjonowania tego systemu. **Uwierzytelnianie użytkowników w systemie teleinformatycznym wymaga użycia profilu zaufanego ePUAP, danych weryfikowanych za pomocą kwalifikowanego certyfikatu podpisu elektronicznego lub innych technologii, jeżeli zostaną udostępnione w tym systemie.**

Komentarz: Zmiana weszła w życie 7 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1579). Zmiana ma charakter porządkowy i doprecyzowujący. W związku z uchyleniem ustawy o podpisie elektronicznym konieczne było dostosowanie przepisów do obecnych regulacji prawnych i aktualnej terminologii.

USTAWA

z 12 marca 2004 r.

o pomocy społecznej

(j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 930; ost.zm. Dz.U. z 2016 r. poz. 2174)*

* Tabela uwzględnia zmiany w ustawie o pomocy społecznej wprowadzone:
– ustawą z 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1359),
– ustawą z 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz.U. z 2015 r. poz. 1310),
– ustawą z 13 maja 2016 r. o zmianie ustawy o Karcie Polaka oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 753),
– ustawą z 5 września 2016 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1583),
– ustawą z 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948),
– ustawą z 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 2174).

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 8. [Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej] (...) **4.** Do dochodu ustalonego zgodnie z ust. 3 nie wlicza się: **Brak odpowiednika**	**Art. 8. [Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej]** (...) 4. Do dochodu ustalonego zgodnie z ust. 3 nie wlicza się: (...) **8) świadczenia pieniężnego, o którym mowa w art. 8a ust. 1 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o Karcie Polaka (Dz.U. z 2014 r. poz. 1187, z 2015 r. poz. 1274 oraz z 2016 r. poz. 753).**
Komentarz: Zmiana weszła w życie 2 września 2016 r. Artykuł został dodany przez ustawę z 13 maja 2016 r. o zmianie ustawy o Karcie Polaka oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 753). Do dochodu uprawniającego do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej nie wlicza się świadczenia pieniężnego dla posiadaczy Karty Polaka osiedlających się w Rzeczypospolitej Polskiej.	
Art. 48. [Prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania] **1.** Osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. **2.** Udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca noclegowego w noclegowniach, schroniskach, domach dla bezdomnych i innych miejscach do tego przeznaczonych. **3.** Przyznanie niezbędnego ubrania następuje przez dostarczenie osobie potrzebującej bielizny, odzieży i obuwia odpowiednich do jej indywidualnych właściwości oraz pory roku. **4.** Pomoc doraźna albo okresowa w postaci jednego gorącego posiłku dziennie przysługuje osobie, która własnym staraniem nie może go sobie zapewnić. **5.** Pomoc, o której mowa w ust. 4, przyznana dzieciom i młodzieży w okresie nauki w szkole może być realizowana w formie zakupu posiłków.	**Art. 48. [Prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania]** **Osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona.**
Komentarz: Zmiana weszła w życie 5 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz.U. z 2015 r. poz. 1310). Z art. 48 usunięto zapisy wyjaśniające, na czym może polegać udzielenie schronienia, przyznanie niezbędnego ubrania i pomoc doraźna.	

Art. 48a. [Rejestr placówek zapewniających miejsca noclegowe] **1.** Wojewoda prowadzi rejestr placówek zapewniających miejsca noclegowe. **2.** Rejestr jest jawny. **3.** Wojewoda corocznie, do dnia 30 czerwca, ogłasza rejestr w wojewódzkim dzienniku urzędowym oraz publikuje na przedmiotowej stronie internetowej.	**Art. 48a. [Noclegownie i schroniska dla osób bezdomnych]** **1. Udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca w noclegowni albo schronisku dla osób bezdomnych.** **2. Schronisko dla osób bezdomnych zapewnia osobom bezdomnym, które podpisały kontrakt socjalny, całodobowe, tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmacnianie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej.** **3. Noclegownia zapewnia schronienie osobom bezdomnym, świadcząc tymczasową pomoc w postaci miejsca noclegowego, w ramach której umożliwia spędzenie nocy w warunkach gwarantujących ochronę życia i zdrowia.** **4. Tymczasowe schronienie może być udzielone również w formie ogrzewalni, która umożliwia interwencyjny, bezpieczny pobyt w ogrzewanych pomieszczeniach wyposażonych co najmniej w miejsca siedzące.** **5. W noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych, ogrzewalni mogą przebywać osoby zdolne do samoobsługi, których stan zdrowia nie zagraża zdrowiu i życiu innych osób przebywających w placówce.** **6. W noclegowni i schronisku nie mogą przebywać osoby będące pod wpływem alkoholu lub pod wpływem substancji psychoaktywnych.** **7. W szczególnie uzasadnionych sytuacjach dopuszcza się przebywanie w noclegowni i w schronisku osób pod wpływem alkoholu lub substancji psychoaktywnych.** **8. Pomoc przyznawana w formie tymczasowego schronienia w ogrzewalni lub noclegowni nie wymaga przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania decyzji administracyjnej, a wydatki poniesione za udzieloną pomoc nie podlegają zwrotowi.** **9. W sytuacji kryzysowej występującej na skalę masową przyznanie schronienia może nastąpić z pominięciem standardów, o których mowa w ust. 14, oraz w innej formie niż określona w ust. 1.** **10. Poniesione wydatki na świadczenia w postaci schronienia w ogrzewalni lub noclegowni udzielone na podstawie art. 101 ust. 3 nie podlegają zwrotowi przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania albo miejsce ostatniego miejsca zameldowania na pobyt stały.** **11. Wojewoda prowadzi rejestr placówek udzielających tymczasowego schronienia.** **12. Rejestr jest jawny.** **13. Wojewoda corocznie, do dnia 30 czerwca, ogłasza rejestr w wojewódzkim dzienniku urzędowym oraz publikuje na przedmiotowej stronie internetowej.** **14. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:** **1) standard podstawowych usług świadczonych w noclegowniach, schroniskach dla osób bezdomnych i ogrzewalniach,** **2) kwalifikacje osób świadczących usługi w noclegowniach, schroniskach dla osób bezdomnych i ogrzewalniach,**

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
	3) standard obiektów, w których mieszczą się noclegownie, schroniska dla osób bezdomnych i ogrzewalnie **– kierując się potrzebą zapewnienia osobom bezdomnym kierowanym do tych placówek właściwego wsparcia.**
Komentarz: Zmiana weszła w życie 5 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz.U. z 2015 r. poz. 1310). Przepis reguluje formy schronienia dla osób bezdomnych, ich zakres, a także zawiera delegację ustawową do wydania rozporządzenia dotyczącego standardów noclegowni, schroniska dla osób bezdomnych i ogrzewalni.	
Brak odpowiednika	**Art. 48b. [Pomoc doraźna albo okresowa]** **1. Przyznanie niezbędnego ubrania następuje przez dostarczenie osobie potrzebującej odpowiedniego rozmiaru bielizny, odzieży i obuwia odpowiednich do pory roku.** **2. Pomoc doraźna albo okresowa w postaci jednego gorącego posiłku dziennie przysługuje osobie, która własnym staraniem nie może go sobie zapewnić.** **3. Pomoc, o której mowa w ust. 2, przyznana dzieciom i młodzieży w okresie nauki w szkole może być realizowana w formie zakupu posiłków.** **4. Osoba lub rodzina może otrzymać pomoc w formie rzeczowej w postaci produktów żywnościowych.** **5. Pomoc, o której mowa w ust. 1–4, przyznawana:** **1) doraźnie dzieciom i młodzieży,** **2) w sytuacji kryzysowej występującej na skalę masową, a także w przypadku wystąpienia klęski żywiołowej albo zdarzenia losowego** **– nie wymaga przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania decyzji administracyjnej, a wydatki poniesione na udzieloną pomoc nie podlegają zwrotowi.**
Komentarz: Zmiana weszła w życie 5 września 2016 r. Artykuł dodany przez ustawę z 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz.U. z 2015 r. poz. 1310). Uregulowano w nim kwestię przyznawania świadczeń w postaci ubrania oraz posiłku. Dodatkowo wprowadzono możliwość otrzymania przez osobę lub rodzinę pomocy w formie rzeczowej w postaci produktów żywnościowych. Celem zmiany jest przyśpieszenie i odformalizowanie udzielania pomocy rzeczowej w formie niezbędnego ubrania oraz posiłku w przypadku dzieci oraz w sytuacji kryzysowej występującej na skalę masową, a także w przypadku wystąpienia klęski żywiołowej bądź zdarzenia losowego.	
Art. 106. [Forma przyznania świadczeń z pomocy społecznej] (...) **3.** Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przyznaje się i wypłaca za okres miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek wraz z wymaganą dokumentacją. W przypadku gdy uprawnienie do świadczenia nie obejmuje pełnego miesiąca, świadczenie przyznaje się za niepełny miesiąc, a kwotę świadczenia ustala się, dzieląc pełne kwoty przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni objętych świadczeniem.	**Art. 106. [Forma przyznania świadczeń z pomocy społecznej]** (...) **3.** Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przyznaje się i wypłaca za okres miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek wraz z wymaganą dokumentacją, **z zastrzeżeniem ust. 7–11.** W przypadku gdy uprawnienie do świadczenia nie obejmuje pełnego miesiąca, świadczenie przyznaje się za niepełny miesiąc, a kwotę świadczenia ustala się, dzieląc pełne kwoty przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni objętych świadczeniem.

Brak odpowiednika	(...) **7. W przypadku złożenia przez osobę, która nie posiada orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych lub orzeczenia o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, wniosku o przyznanie zasiłku stałego wraz z wymaganą dokumentacją oraz potwierdzeniem złożenia wniosku o przyznanie świadczenia uzależnionego od niezdolności do pracy albo wniosku o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, wszczyna się postępowanie o ustalenie uprawnienia do zasiłku stałego, a następnie po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego:** **1) w przypadku spełnienia warunków, o których mowa w art. 37 ust. 1 i 4, z wyłączeniem warunku całkowitej niezdolności do pracy – postępowanie zawiesza się do dnia dostarczenia orzeczenia;** **2) w przypadku niespełnienia któregokolwiek z warunków, o których mowa w art. 37 ust. 1 lub 4, z wyłączeniem warunku całkowitej niezdolności do pracy – odmawia się przyznania zasiłku stałego.**
Brak odpowiednika	**8. Na okres zawieszenia postępowania przyznaje się z urzędu zasiłek okresowy w wysokości i na zasadach określonych w art. 38.**
Brak odpowiednika	**9. Jeżeli orzeczenie, o którym mowa w ust. 7, zostanie dostarczone w terminie 60 dni od dnia jego otrzymania, zawieszone postępowanie podejmuje się, a prawo do zasiłku stałego ustala się, począwszy od miesiąca, w którym złożono wniosek o przyznanie zasiłku stałego wraz z potwierdzeniem, o którym mowa w ust. 7. Do ustalenia kwoty zasiłku stałego za okres pobierania zasiłku okresowego w trakcie zawieszenia postępowania art. 37 ust. 6 nie stosuje się.**
Brak odpowiednika	**10. Jeżeli orzeczenie, o którym mowa w ust. 7, zostanie dostarczone po upływie 60 dni od dnia jego otrzymania, zawieszone postępowanie podejmuje się, a prawo do zasiłku stałego ustala się, począwszy od miesiąca, w którym dostarczono orzeczenie. Do ustalenia kwoty zasiłku stałego za miesiąc, w którym dostarczono orzeczenie, o którym mowa w ust. 7, nie stosuje się art. 37 ust. 6 w przypadku pobierania zasiłku okresowego w trakcie zawieszenia postępowania.**
Brak odpowiednika	**11. W przypadku niedostarczenia orzeczenia, o którym mowa w ust. 7, w terminie 3 lat od dnia zawieszenia postępowania, zawieszone postępowanie podejmuje się z urzędu.**

Komentarz: Zmiana weszła w życie 1 stycznia 2017 r. Została wprowadzona ustawą z 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 2174). Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej są przyznawane i wypłacane od miesiąca w którym złożony został stosowny wniosek wraz z wymaganą dokumentacją. Ponadto dodana została nowa procedura postępowania o ustalenie uprawnień do zasiłku stałego. Dotychczasowe przepisy w tym zakresie (na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego) utraciły moc 31 grudnia 2016 r.

Art. 107. [Rodzinny wywiad środowiskowy] (...) **3.** Rodzinny wywiad środowiskowy przeprowadza pracownik socjalny, również na potrzeby jednostki organizacyjnej pomocy społecznej z terenu innej gminy.	**Art. 107. [Rodzinny wywiad środowiskowy]** (...) **3.** Rodzinny wywiad środowiskowy przeprowadza pracownik socjalny, również na potrzeby jednostki organizacyjnej pomocy społecznej z terenu innej gminy, **po okazaniu legitymacji pracownika socjalnego.**

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Brak odpowiednika	(...) **5e. Kwestionariusz rodzinnego wywiadu środowiskowego wypełnia się w postaci papierowej lub elektronicznej za pomocą systemu teleinformatycznego udostępnianego bezpłatnie przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.**
Brak odpowiednika	**5f. System teleinformatyczny, o którym mowa w ust. 5e, zapewnia, po zatwierdzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, niezmienność i integralność danych uzyskanych od osoby, z którą został przeprowadzony rodzinny wywiad środowiskowy.**
Brak odpowiednika	**5g. W przypadku wypełnienia kwestionariusza rodzinnego wywiadu środowiskowego w postaci elektronicznej, po zatwierdzeniu jego treści przez pracownika socjalnego, osoba, z którą przeprowadza się wywiad, podpisuje oświadczenie, w którym potwierdza zapoznanie się z treścią przeprowadzonego wywiadu, prawdziwość danych zawartych w wywiadzie oraz zapoznanie się z pouczeniem o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.**
Brak odpowiednika	**5h. W oświadczeniu, o którym mowa w ust. 5g, pracownik socjalny przeprowadzający rodzinny wywiad środowiskowy wpisuje wygenerowaną automatycznie przez system teleinformatyczny, o którym mowa w ust. 5e, sygnaturę zatwierdzonego wywiadu w postaci elektronicznej. Wywiad ten po podpisaniu oświadczenia nie może być zmieniony w zakresie danych pozyskanych od osoby w trakcie przeprowadzanego wywiadu.**
6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, sposób przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego, uwzględniając miejsce i terminy jego przeprowadzania, wzór kwestionariusza wywiadu, uwzględniając w szczególności sytuacje, w których wypełnia się poszczególne części kwestionariusza wywiadu, wzór oświadczenia o stanie majątkowym oraz wzór legitymacji pracownika socjalnego, mając na uwadze rzetelność przeprowadzanego wywiadu środowiskowego.	**6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:** **1) sposób i terminy przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego,** **2) wzór kwestionariusza rodzinnego wywiadu środowiskowego,** **3) wzór oświadczenia o stanie majątkowym,** **4) wzór oświadczenia, o którym mowa w ust. 5g,** **5) wzór legitymacji pracownika socjalnego** **– mając na uwadze konieczność zapewnienia rzetelności i kompleksowości przeprowadzanego rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz identyfikacji pracownika socjalnego.**
Komentarz: Zmiana weszła w życie 11 września 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1359). Na podstawie wprowadzonej zmiany pracownik środowiskowy przeprowadza wywiad środowiskowy po okazaniu legitymacji pracownika socjalnego. Ponadto wprowadzono możliwość przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego za pomocą elektronicznego kwestionariusza. Przed zmianą istniała możliwość przeprowadzenia wywiadu środowiskowego jedynie w formie papierowej. Zmiana ma na celu usprawnienie pracy pracownika socjalnego i wyeliminowanie konieczności ręcznego przenoszenia danych z wywiadu papierowego do systemu komputerowego w ośrodku pomocy społecznej.	
Art. 111a. [Połączenie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w ramach gminy] **1.** Gmina może utworzyć jednostkę organizacyjną pomocy społecznej przez połączenie jej jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Jeżeli połączenie obejmuje ośrodek pomocy społecznej, inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej działają w ramach tego ośrodka.	**Art. 111a. [Połączenie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w ramach gminy]** **1. Gmina może połączyć:** **1) ośrodek pomocy społecznej z ośrodkiem wsparcia, z wyłączeniem ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;** **2) dom pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku lub dla osób przewlekle somatycznie chorych z ośrodkiem wsparcia przeznaczonym dla osób starszych.**

2. Osoba kierująca jednostką powstałą w wyniku połączenia obowiązana jest spełniać obowiązujące wymagania do kierowania co najmniej jedną prowadzoną dotychczas działalnością realizowaną w połączonych jednostkach. **3.** Osoby zatrudnione na kierowniczych stanowiskach urzędniczych w jednostce powstałej w wyniku połączenia – z wyłączeniem osoby kierującej jednostką – odpowiedzialne za wykonywanie zadań realizowanych dotychczas w połączonych jednostkach obowiązane są spełniać obowiązujące wymagania dla tych stanowisk.	**2. W przypadku połączenia, o którym mowa w ust. 1, ośrodek wsparcia działa w strukturze odpowiednio ośrodka pomocy społecznej lub domu pomocy społecznej.** **3. Osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej będącymi w strukturze ośrodka pomocy społecznej lub domu pomocy społecznej obowiązane są spełniać obowiązujące wymagania dla kierowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.**

Komentarz: Zmiana obowiązuje od 15 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 5 września 2016 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1583). Zmieniony artykuł przewiduje ograniczenie w zakresie łączenia jednostek organizacyjnych pomocy społecznej – możliwe będzie łączenie określonych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Na poziomie gminy będzie można połączyć ośrodek pomocy społecznej z ośrodkiem wsparcia, z wyłączeniem ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, jak również dom pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku z ośrodkiem wsparcia przeznaczonym dla osób starszych, pod warunkiem usytuowania każdego z nich w odrębnym budynku.

Art. 112a. [Połączenie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w ramach powiatu] Powiat może utworzyć jednostkę organizacyjną pomocy społecznej przez połączenie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej działających na jego obszarze. Jeżeli połączenie obejmuje powiatowe centrum pomocy rodzinie, inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej działają w ramach tego centrum.	**Art. 112a. [Połączenie powiatowego centrum pomocy rodzinie z ośrodkiem interwencji kryzysowej]** **1. Powiat może połączyć powiatowe centrum pomocy rodzinie z ośrodkiem interwencji kryzysowej.** **2. W przypadku połączenia, o którym mowa w ust. 1, ośrodek interwencji kryzysowej działa w strukturze powiatowego centrum pomocy rodzinie.** **3. Osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej będącymi w strukturze powiatowego centrum pomocy społecznej obowiązane są spełniać obowiązujące wymagania dla kierowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.**

Komentarz: Zmiana weszła w życie 15 października 2016 r. Została wprowadzona ustawą z 5 września 2016 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1583). Zgodnie ze zmienionym przepisem powiat będzie mógł łączyć powiatowe centrum pomocy rodzinie z ośrodkiem interwencji kryzysowej, który należy do struktury powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Art. 113a. [Połączenie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w ramach województwa] Samorząd województwa może utworzyć jednostkę organizacyjną pomocy społecznej przez połączenie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej działających na jego obszarze. Jeżeli połączenie obejmuje regionalny ośrodek polityki społecznej, inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej działają w ramach tego ośrodka.	**Art. 113a. [Połączenie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w ramach województwa]** **uchylony**

Komentarz: Zmiana weszła w życie 15 października 2016 r. Artykuł uchylony ustawą z 5 września 2016 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1583).

Treść przepisu przed nowelizacją	Treść przepisu po nowelizacji
Art. 113b. [Przepisy stosowane do jednostek powstałych w wyniku połączenia] **Do jednostek powstałych w wyniku połączenia, o których mowa w art. 112a i art. 113a, stosuje się przepisy art. 111a ust. 2 i 3.**	**Art. 113b. [Przepisy stosowane do jednostek powstałych w wyniku połączenia]** **uchylony**
Komentarz: Zmiana weszła w życie 15 października 2016 r. Artykuł uchylony ustawą z 5 września 2016 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1583).	
Brak odpowiednika	**Art. 113c. [Wymagania dotyczące siedziby jednostki organizacyjnej pomocy społecznej zapewniającej całodobowe usługi]** **Jednostka organizacyjna pomocy społecznej zapewniająca całodobowe usługi nie może się mieścić w jednym budynku z:** **1) placówką zapewniającą całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku;** **2) placówką opiekuńczo-wychowawczą, regionalną placówką opiekuńczo-terapeutyczną lub interwencyjnym ośrodkiem preadopcyjnym;** **3) specjalistycznym ośrodkiem wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie lub ośrodkiem wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;** **4) jednostką organizacyjną wymiaru sprawiedliwości;** **5) zakładem aktywności zawodowej;** **6) izbą wytrzeźwień.**
Komentarz: Zmiana weszła w życie 15 października 2016 r. Artykuł dodany przez ustawę z 5 września 2016 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1583). Przepis wprowadza ograniczenia w możliwości usytuowania w jednym budynku jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z placówką zapewniającą całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku oraz jednostkami organizacyjnymi innych systemów.	
Art. 134f. [Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej] **Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej** wykonuje funkcje instytucji audytowej w rozumieniu art. 34 rozporządzenia w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym.	**Art. 134f. [Szef Krajowej Administracji Skarbowej]** **Szef Krajowej Administracji Skarbowej** wykonuje funkcje instytucji audytowej w rozumieniu art. 34 rozporządzenia w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym.
Komentarz: Zmiana wejdzie w życie 1 marca 2017 r. Została wprowadzona przez ustawę z 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948). Związana jest z przekształceniem administracji podatkowej, służby celnej i kontroli skarbowej w Krajową Administrację Skarbową. Szef Krajowej Administracji Skarbowej będzie wykonywał funkcje instytucji audytowej w miejsce Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej.	

INFOR

PRENUMERATA 2017

PROFESJONALNIE I NA CZAS

MONITOR prawa pracy i ubezpieczeń

Profesjonalny dwutygodnik.
Zawiera konkretne rozwiązania dotyczące prawa pracy, ZUS i wynagrodzeń. Autorami porad są eksperci z PIP, ZUS, Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, radcowie prawni. Czasopismo pomaga stosować w praktyce zmiany w przepisach prawnych.

W 2017 roku na łamach dwutygodnika m.in.:

- Wprowadzenie płacy minimalnej dla zleceniobiorców i samozatrudnionych
- Zmiany w wydawaniu świadectw pracy
- Zmiany we wprowadzaniu regulaminów pracy i wynagradzania

Najważniejsze korzyści z prenumeraty:

- książka „Przewodnik po zmianach przepisów w prawie pracy i ZUS 2016/2017"
- ponad 20 dodatków tematycznych, m.in.: Kodeks pracy 2017, Rozporządzenia wykonawcze do Kodeksu pracy 2017 z komentarzem oraz Rozporządzenia wykonawcze do ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych 2017 z komentarzem

INFORMACJE I ZAMÓWIENIA: WWW.SKLEP.INFOR.PL 22 761 30 30, 801 626 666 BOK@INFOR.PL

Przewodnik po zmianach w prawie pracy i ZUS 2016/2017

Stan prawny na 1 stycznia 2017 r.

W Przewodniku treść przepisu i komentarz eksperta do każdej zmiany, m.in. w zakresie:

- wydawania świadectw pracy,
- płacy minimalnej dla zleceniobiorców i samozatrudnionych,
- tworzenia regulaminów pracy, wynagradzania i zfśs,
- obniżenia wieku emerytalnego dla kobiet i mężczyzn,
- przedawnienia zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z ZUS.

INFOR
Zał. R. Pieńkowski w 1987 r.

INFOR PL Spółka Akcyjna
ul. Okopowa 58/72
01-042 Warszawa

ISSN 1731-996X

9 771731 996740 03